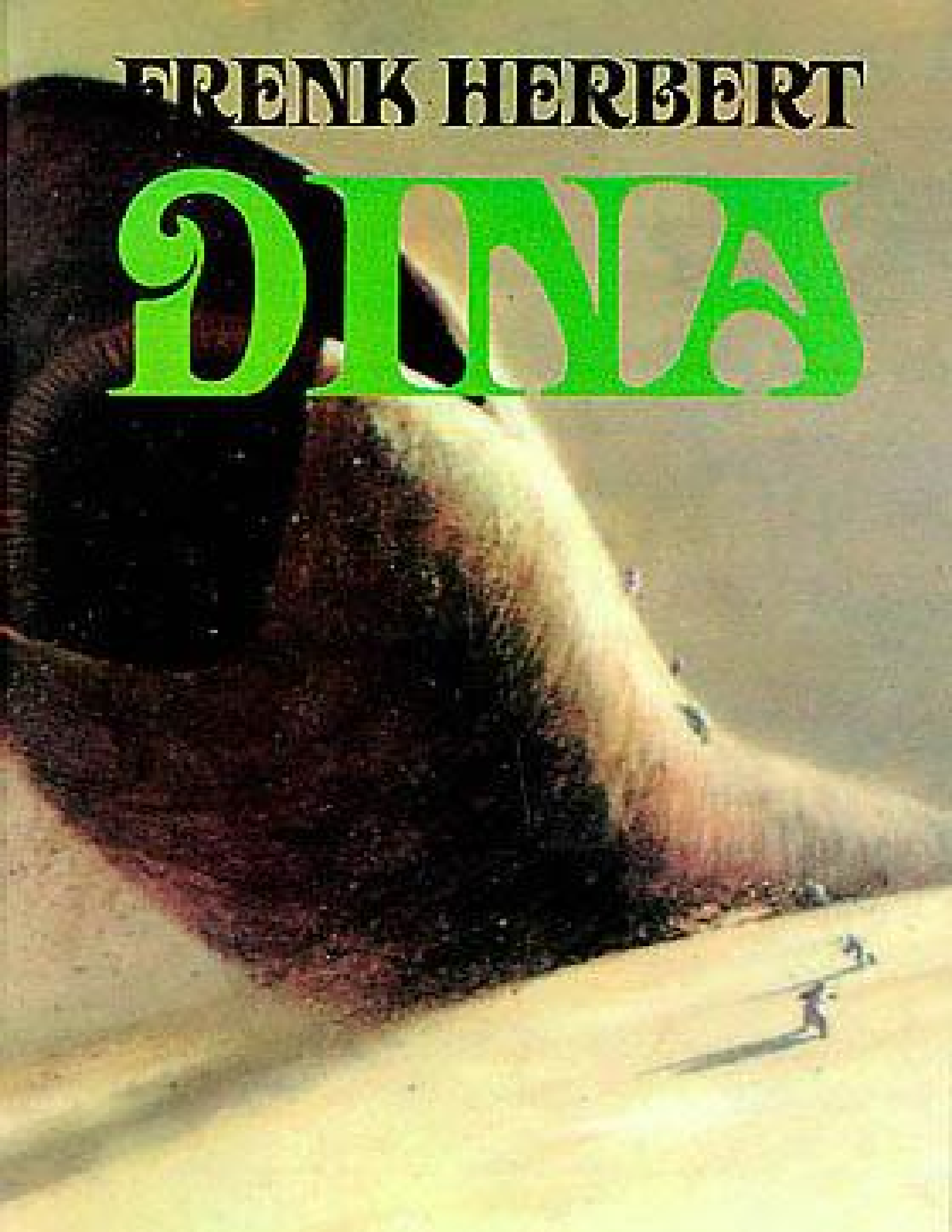

FRENK HERBERT

DMIA

1.

Nijedna žena, nijedan muškarac, nijedno dete nikada nisu bili izuzetno bliski sa mojim ocem. Najprisnije drugarstvo sa Carem Padišahom uspostavio je grog Hasimir Fenring, njegov drug iz detinjstva. Mera prijateljstva grofa Fenringa može se ponajpre videti u jednoj pozitivnoj stvari: stišao je sumnje Landsrada koje su se javile posle arakiske afere. Majka mi je kazala da ga je podmićivanje stajalo više od milijardu solarisa u začinu, a bilo je takođe drugih poklona: robinja, carskih počasti i činova. Drugi važan dokaz grofovog prijateljstva bio je negativan: odbio je da ubije jednog čoveka, mada je bio u mogućnosti da to učini i mada je moj otac to naredio. Odmah ću ispričati kako je do toga došlo.

'Grof Fenring: jedan profil' princeze Irulan

Baron Vladimir Harkonen izleteo je iz svojih privatnih odaja i besno pojurio niz hodnik, sekući snopove pozne popodnevene svetlosti koja se slivala sa visokih prozora. Poskakivao je i uvijao se divljim pokretima u svojim suspensorima.

Protutnjao je pored privatne kuhinje, biblioteke, male sobe za primanje i ušao u služinsko predvorje gde se već osećalo da je došlo vreme za večernji odmor.

Kapetan straže Jakin Nefud sedeo je na divanu naspram predvorja, sa ukočenim i tupim izrazom na pljosnatom licu koji je izazvala semuta; okružavalo ga je jezivo cviljenje semuta muzike. Oko njega su sedele ulizice spremne da izvrše svako naređenje.

"Nefude!" zabruna Baron.

Ljudi se uzmuvaše.

Nefud ustade, staloženog izraza lica, što je bila posledica uzimanja droge, ali takođe bledog, što je govorilo da je uplašen. Semuta muzika prestade.

"Gospodaru Barone", reče Nefud. Samo je droga bila uzrok što mu glas nije drhtao.

Baron pređe pogledom po okolnim licima, primetivši njihov

sumanuto miran izgled. Zatim ponovo obrati pažnju na Nefuda i progovori blagim glasom:

"Koliko si već kapetan moje straže, Nefude?"

Nefud proguta knedlu. "Od Arakisa, gospodaru. Gotovo dve godine."

"A da li si uvek predupređivao opasnosti koje su mogle da me zadese?"

"To mi je bila jedina želja, gospodaru."

"Gde je onda Fejd-Rauta?" zagrme Baron.

Nefud ustuknu. "Gospodaru?"

"Ti ne smatraš da ti od Fejd-Raute pretila opasnost?" glas mu je ponovo bio blag.

Nefud ovlaži usne. Iz očiju mu skoro nestade tupost izazvana semutom. "Fejd-Rauta je u robovskim odajama, gospodaru."

"Opet sa ženama, a?" Baron zadrhta od napora da suzbije gnev.

"Ser, može se desiti da on..."

"Tišina..."

Baron uđe još jedan korak u predvorje primetivši kako se ostali povukoše ostavivši prazan prostor oko Nefuda, što je trebalo da znači da ne žele da preuzmu na sebe deo Baronovog gneva.

"Nisam li ti naredio da u svako doba znaš gde se na-Baron nalazi?" upita Baron. Primače se za još jedan korak. "Nisam li ti rekao da uvek treba da znaš tačno šta na-Baron govori i kome?" Još jedan korak. "Nisam li ti naredio da me obavestiš svaki put kada ode u odaje za robinje?"

Nefud proguta knedlu. Po čelu mu izbiše graške znoja.

Baronov glas je i dalje bio ujednačen, gotovo lišen naglašavanja: "Zar ti sve to nisam rekao?"

Nefud klimnu glavom.

"Zar ti takođe nisam naložio da proveriš sve sluge dečake koje mi šalju i zar nije trebalo da to sam činiš... lično?"

Nefud ponovo klimnu glavom.

"Da nisi kojim slučajem prevideo ranicu na bedru momka koji mi je večeras bio poslat?" upita Baron. "Možda ti..."

"Ujače."

Baron se okrete i ugleda Fejd-Rautu koji je stajao na vratima.

Prisustvo njegovog nećaka ovde i sada - izraz žurbe koju mladić nije mogao sasvim da sakrije - sve to je mnogo otkrivalo. Fejd-Rauta je imao sopstveni špijunski sistem usredsređen na Barona.

"U mojim odajama se nalazi telo koje želim da se ukloni", reče Baron, držeći ruku i dalje na projektilnom oružju ispod odore, srećan što ima najbolji štitnik.

Fejd-Rauta pogleda dva stražara pokraj zida s desne strane i klimnu glavom. Dvojica se izdvojiše, pojuriše kroz vrata, a onda niz hodnik prema Baronovim odajama.

Ta dvojica, eh? pomisli Baron. Ah, ovo mlado čudovište mora još mnogo da uči o tome kako se kuje zavera!

"Pretpostavljam da si stvari ostavio u redu u sektoru za robove, Fejde", reče Baron.

"Igrao sam Keops sa nadzornikom robova", odgovori Fejd-Rauta, pomislivši pri tom: Šta nije bilo u redu? Momak koga smo poslali mom ujaku očigledno je ubijen. Ali, on je bio kao stvoren za posao. Čak ni Havat ne bi bolje izabrao. Momak je bio odličan!

"Igrao si piramidni šah", reče Baron. "Kako je to lepo! Da li si pobedio?"

"Ja... ah, da, ujače." Fejd-Rauta se trudio da prikrije uznemirenost.

Baron pucnu prstima. "Nefude, želiš li da ponovo zadobiješ moju milost?"

"Gospodaru, šta sam učinio?" drhtavim glasom zapita Nefud.

"To sad nije važno", reče Baron. "Fejd je pobedio nadzornika robova u Keopsu. Da li si to čuo?"

"Da... ser."

"Želim da sa trojicom ljudi odeš do nadzornika robova", reče Baron. "Ubij ga garotom. Kad završiš, donesi mi leš da vidim da si posao valjano obavio. U našoj službi ne smeju se nalaziti rđavi igrači šaha."

Fejd-Rauta poblede i nesvesno koraknu napred. "Ali, ujače, ja..."

"Kasnije, Fejde", reče Baron i odmahnu rukom. "Kasnije."

Dva stražara, koja su otišla u Baronove odaje po slugin leš, posrćući prodoše pored vrata predvorja sa teretom koji je mlitavo visio između njih, dok su mu se ruke vukle po podu. Baron ih je

posmatrao sve dok nisu nestali iz vidnog polja.

Nefud priđe Baronu. "Želite li da smesta ubijem nadzornika robova, gospodaru?"

"Smesta", reče Baron. "A kada završiš, dodaj svojoj listi i ovu dvojicu koji su upravo prošli. Ne dopada mi se način na koji su nosili leš. Takve stvari treba valjano obavljati. I njihove leševe želim da vidim."

Nefud reče: "Postoji li nešto što sam..."

"Učini kao što ti je gospodar naredio", reče Fejd-Rauta, pomislivši pri tom: Jedino čemu za sada mogu da se nadam jeste da spasem vlastitu kožu.

Odlično! pomisli Baron. Još ume da otpiše svoje gubitke. Baron se osmehnu u sebi pomislivši: Mladić takođe zna kako da mi ugodu, a i vešt je kada treba da izbegne izliv moga besa. Zna da moram da ga poštedim. Ko bi osim njega mogao da preuzme kraljevstvo koje ću jednog dana morati da ostavim. Nemam nikoga ko je toliko sposoban. Ali, on mora da uči! A ja moram da se pričuvam dok on uči.

Nefud dade ljudima znak da krenu za njim i povede ih iz prostorije.

"Da li bi me otpratio do mojih odaja, Fejde", zapita Baron.

"Na vašu zapovest", reče Fejd-Rauta. On se nakloni, pomislivši: Uhvaćen sam.

"Posle tebe", reče Baron napadno uljudnim glasom i pokaza prema vratima.

Fejd-Rauta je samo jednim kratkim trenutkom oklevanja pokazao da se boji. Da li sam sasvim propao? upita se on. Da li će mi zariti otrovnu oštricu u leđa... lagano kroz štitnik? Da li možda ima nekog drugog naslednika?

Neka iskusi ovaj trenutak užasa, pomisli Baron koračajući iza svog nećaka. Naslediće me, ali kada ja to odredim. Ne želim da straći ono što sam stvorio!

Fejd-Rauta se trudio da ne hoda i suviše brzo.

Osećao je kako mu se ježi koža na vratu kao da mu se samo telo pitalo kada će uslediti udarac. Mišići su mu se naizmenično grčili i opuštali.

"Da li su čuo najnoviju vest sa Arakisa?" upita Baron.

"Ne, ujače."

Fejd-Rauta nagna sebe da se ne osvrne. Zavio je nadole niz hodnik izišavši iz krila za poslugu.

"Imaju novog proroka ili nekakvog religijskog vođu među Slobodnjacima", reče Baron. "Zovu ga Muad'Dib. Stvarno, vrlo smešno. To znači 'miš'. Rekao sam Rabanu da im dozvoli da imaju svoju religiju. To će ih zabaviti."

"Veoma zanimljivo, ujače", reče Fejd-Rauta. Skrenu u privatni hodnik koji je vodio u ujakove odaje, zapitavši se: Zašto li govori o religiji? Da to nije neka lukava opaska na moj račun?

"Da, baš tako", reče Baron.

Ušli su u Baronove odaje i prošli kroz salon za prijem do spavaće sobe. Tamo naiđoše na upadljive znake borbe - pomerena suspenzorska svetiljka, krevetski jastuk na podu, film za umirenje razmotan preko uzglavlja.

"Bio je to pametan plan", reče Baron. On podesi telesni štitnik na maksimum, zastade i pogleda nećaka. "Ali ne dovoljno pametan. Reci mi, Fejde, zašto me nisi sam ubio? Imao si dovoljno prilike za to."

Fejd-Rauta pronađe suspenzorsku stolicu i spusti se u nju, premda nije bio ponuđen.

Sad moram biti hrabar, pomisli on.

"Učili ste me da mi ruke moraju ostati čiste", reče on.

"Ah, da", reče Baron. "Kada se suočiš sa Carem, moraš biti u stanju da kažeš kako stvarno nisi počinio to delo. Čarobnica pored Cara čuće tvoje reči i znaće da li govoriš istinu ili ne. Da. Upozorio sam te na to."

"Zašto nikada niste kupili jednu Bene Geserit, ujače?" zapita Fejd-Rauta. "Sa Govornikom istine uz sebe..."

"Ti znaš moj ukus!" obrecnu se Baron.

Fejd-Rauta osmotri ujaka, a zatim reče: "Pa ipak, bilo bi korisno imati jednu za..."

"Ne verujem im!" zagunđa Baron. Da. I prestani da pokušavaš da promeniš temu razgovora!"

Fejd-Rauta blago uzvratil: "Kako god želite, ujače."

"Sećam se jednom u areni pre nekoliko godina", reče Baron. "Izgledalo je tog dana da je jedan rob bio pripremljen da te ubije. Da li je tako bilo?"

"Bilo je tako davno, ujače. Uostalom, ja..."

"Bez vrdanja, molim te", reče Baron; usiljenost njegovog glasa otkrivala je koliko se trudi da obuzda bes.

Fejd-Rauta pogleda ujaka, pomislivši: Zna, inače ne bi pitao.

"Bila je to podvala, ujače. Zamislio sam je da bih bacio ljagu na tvog učitelja gladijatora."

"Vrlo pametno", reče Baron. "I hrabro. Taj rob-gladijator te je zamalo pobedio, zar ne?"

"Jeste."

"Kada bi raspolagao lukavošću i prepredenošću koje bi odgovarale takvoj hrabrosti, bio bi zaista strašan." Baron zatrese glavom. I kao mnogo puta pre tog strašnog dana na Arakisu, uhvatio je sebe kako žali zbog gubitka Mentata Pitera. Bio je to čovek tanane i đavolske pronicljivosti. Pa ipak, to ga nije spaslo. Baron ponovo zatrese glavom. Sudbina je zaista bila nešto nedokučivo.

Fejd-Rauta pređe pogledom preko spavaće sobe, proučavajući znake borbe i pitajući se kako mu je ujak savladao roba koga su tako brižljivo pripremili.

"Kako sam ga pobedio?" zapita Baron. "Ah-h-h, pa, Fejde... dozvoli mi da sačuvam neka oružja koja će me štititi pod starost. Bolje da ovo vreme iskoristimo za sklapanje pogodbe."

Fejd-Rauta ga podozrivo pogleda. Pogodba! Znači da me želi za svog naslednika. Zašto bi se inače pogađao? Čovek se pogađa samo sa sebi ravnima ili onima koji su mu gotovo ravni!

"O kakvoj je pogodbi reč, ujače?" Fejd-Rauta je bio ponosan što mu je glas bio miran i staložen, nimalo ne odajući ushićenost koja ga je ispunjavala.

Baron je takođe opazio to samoobuzdavanje. On klimnu glavom. "Ti si dobar materijal, Fejde. Ja ne traćim dobar materijal. Ti i dalje, međutim, odbijaš da uvidiš šta ja stvarno značim. Tvrdoglav si. Ne shvataš zašto bi me trebalo čuvati kao nekoga ko je za tebe od najveće vrednosti. Ovo..." On pokaza na dokaze borbe u spavaćoj sobi. "Ovo je bilo glupo. Ja ne nagrađujem glupost."

Pređi na stvar, stara budalo! pomisli Fejd-Rauta.

"Misliš da sam ja stara budala", reče Baron. "Moram da te odvratim od toga."

"Govorite o pogodbi."

"Ah, nestrpljenje mladosti", reče Baron. "Pa, evo onda u čemu se ona sastoji: ti ćeš prestati sa tim budalastim napadima na moj život. A ja ću se, kada ti budeš spreman za to, ukloniti u tvoju korist. Povuci ću se na mesto savetnika, ostavljajući tebe na prestolu moći."

"Povuci ćete se, ujače?"

"Još misliš da sam budala", reče Baron, "i ove tvoje reči samo to potvrđuju, eh? Misliš da te ja molim! Stupaj obazrivo, Fejde. Ova stara budala osetila je sakrivenu iglu koju si umetnuo u bedro tog momka-sluge. Upravo tamo gde bih spustio ruku. Najmanji pritisak i... puc! Otrovnna igla bi se našla zabodena u dlan stare budale! Ah-h-h, Fejde..."

Baron zatrese glavom, pomislivši: I našla bi se da me Havat nije upozorio. Ali neka mladić veruje da sam sam otkrio zaveru. Na izvestan način i jesam. Ja sam taj koji je spasao Havata od propasti na Arakisu. A ovaj momak bi trebalo da pokazuje više poštovanja prema mojoj veštini i lukavstvu.

Fejd-Rauta je ćutao, boreći se sam sa sobom. Da li govori istinu? Da li zaista misli da se povuče? Zašto da ne? Siguran sam da ću ga naslediti jednog dana ako budem oprezan. Ne može večno da živi. Možda je bilo glupo požurivati stvar.

"Govoriš o pogodbi!" reče Fejd-Rauta. "Kakvu zalogu ćemo dati jedan drugome?"

"Kako bismo mogli da verujemo jedan drugome, ah?" zapita Baron. "Pa, Fejde, što se tebe tiče, naložiću Tufiru Havatu da motri na tebe. Verujem u Havatove mentatske sposobnosti kada je reč o ovakvoj stvari. Da li me razumeš? A što se mene tiče, moraćeš mi verovati. A ja ne mogu večno da živim, zar ne, Fejde? Možda ćeš sada početi da sumnjaš kako postoji nešto što ja znam, a što bi i ti trebalo da saznaš."

"Ja vam dajem moj zalog, a šta ćete vi meni dati?" zapita Fejd-Rauta.

"Ostaviću te živog", reče Baron.

Fejd-Rauta ponovo osmotri svog ujaka. Postaviće Havata da motri na mene! Šta bi rekao da mu kažem kako je Havat smislio trik sa gladijatorom zbog koga je izgubio učitelja gladijatora? Verovatno bi rekao da lažem u nameri da bacim ljagu na Havata. Ne, dobri Tufir je Mentat i predvideo je ovaj trenutak.

"Pa, šta kažeš na to?" zapita Baron.

"Šta mogu da kažem? Prihvatam, naravno."

Fejd-Rauta pomisli: Havat! Sedi na dve stolice... nije li tako? Da nije prešao u tabor mog ujaka zato što se nisam posavetovao sa njim oko nauma s ovim momkom-robom?

"Ništa ne kažeš na to što ću da postavim Havata da motri na tebe?" reče Baron.

Fejd-Rautin bes se ispoljio u nekontrolisanom širenju nozdrva. Havatovo ime je bilo znak za opasnost u porodici Harkonena već toliko godina... a sada je dobilo novo značenje: još opasnije.

"Havat je opasna igračka", reče Fejd-Rauta.

"Igračka? Ne budi glup. Ja znam šta se skriva u Havatu i kako to da kontrolišem. Havat je veoma osećajan, Fejde. Treba se bojati čoveka bez osećanja. Ali, oni koji su veoma osećajni... ah, njih možeš potčiniti svojim potrebama."

"Ne razumem vas, ujače."

"Da, to mi je sasvim jasno."

Samo je treptaj oka odao ozlojeđenost koja je za trenutak obuzela Fejd-Rautu.

"A ne razumeš ni Havata", reče Baron.

Kao ni ti! pomisli Fejd-Rauta.

"Koga Havat krivi za svoje sadašnje prilike?" zapita Baron. "Mene? Naravno. Ali, on je bio samo atreidsko oruđe i podvaljivao mi je godinama pre no što je Carstvo zavladao. Tako on gleda na stvari. Njegova mržnja prema meni je sada bezrazložna. On veruje da mi može podvaliti u svako doba. Živeći u tom uverenju, sam sebi podvaljuje. Jer usmeravam njegovu pažnju tamo gde ja to želim... protiv Carstva."

Novo saznanje izazvalo je nabiranje bora na Fejd-Rautinom čelu i skupljanje usana. "Protiv Cara?"

Neka moj nećak okusi malo od ovoga, pomisli Baron. Neka kaže

sam sebi: 'Car Fejd-Rauta Harklonen!' Neka se zapita koliko to vredi. To je sigurno vredno života jednog starog ujaka koji je bio u stanju da ostvari taj stari san!

Fejd-Rauta polako ovlaži usne. Je li istina to što stara budala kaže? Ali bilo je tu još nečeg što se nije videlo na prvi pogled.

"Kakve veze ima Havat s tim?" zapita Fejd-Rauta.

"Nema nikakve sumnje da misli da se nama koristi kako bi se osvetio Caru."

"A kada se to završi?"

"On ne razmišlja ni korak dalje od svoje osvete. Havat je čovek koji mora da služi druge, a da čak toga nije ni svestan."

"Mnogo sam naučio od Havata", složi se Fejd-Rauta, osećajući svu istinitost tih reči dok ih je izgovarao. "Ali što više učim, sve više osećam da ga se moramo otarasiti... i to što pre."

"Izgleda da ti se ne dopada pomisao da on motri na tebe?"

"Havat motri na sve."

"A može i da te dovede na presto. Havat je prepreden. On je opasan, podmukao. Ali još neću da mu uskratim protivotrov. Mač je takođe opasan, Fejde. Ali, mi za njega imamo korice. Otrov je u njemu samom. Kada mu uskratimo protivotrov, time ćemo ga vratiti u korice."

"Na neki način to liči na arenu", reče Fejd-Rauta. "Finte u fintama u fintama. Gledaš da bi video kako se gladijator naginje, na koji način gleda, kako drži nož."

Naklonio se sam sebi, videvši da su se ove reči svidеле njegovom ujaku i pomislivši: Da! Nalik na arenu! A oštrica je um!

"Sada uviđaš zbog čega sam ti potreban", reče Baron. "Još sam upotrebljiv, Fejde."

Kao mač kojim se vitla dok ne otupi, pomisli Fejd-Rauta.

"Da, ujače", reče on.

"A sada ćemo", reče Baron, "nas dvojica sići u sektor za robove. I ja ću posmatrati dok ti budeš sopstvenim rukama ubijao sve žene u krilu za zabavu."

"Ujače!"

"Biće drugih žena, Fejde. A rekao sam ti da ne praviš ni slučajne greške kada sam ja u pitanju."

Lice Fejd-Raute se smrknu. "Ujače, vi..."

"Prihvatićeš svoju kaznu i naučićeš nešto iz nje", reče Baron.

Fejd-Rauta susrete likujući pogled svog ujaka. Moram zapamtiti ovu noć, pomisli on. A sećajući se nje moram se prisetiti i drugih noći.

"Ti to nećeš odbiti", reče Baron.

Šta si u stanju da uradiš ako odbijem, starče? upita se Fejd-Rauta. Ali, znao je da ga može snaći neka druga kazna, možda još podmuklija i okrutnija, koja će ga konačno slomiti.

"Poznajem te, Fejde", reče Baron. "Ti to nećeš odbiti."

U redu, pomisli Fejd-Rauta. Sada si mi potreban. Uviđam to. Pogodba je sklopljena. Ali, nećeš mi uvek biti potreban. A... jednog dana...

2.

Duboko u ljudskoj podsvesti postoji nezajažljiva potreba za logično smišljenim svetom. Ali pravi svet je uvek za jedan korak s one strane logike.

Iz 'Izreka Muad'Diba' princeze Irulan

Sedeo sam naspram mnogih vladara Velikih Kuća, ali nikada nisam video deblju i opasniju svinju od ove, reče u sebi Tufir Havat.

"Možeš otvoreno da govoriš sa mnom, Havate", zabrunđa Baron. Zavalio se u suspenzorsku stolicu, dok su mu oči obrubljene naslagama sala čkiljile u Havata.

Stari Mentat spusti pogled na sto, koji se nalazio između njega i Barona Vladimira Harkonena, primetivši raskošnost godova na njegovoj površi. Čak je i ovo bila činjenica koju je trebalo imati u vidu prilikom procenjivanja Barona, baš kao i crvene zidove ove privatne odaje za sastanke i slab sladunjav miris koji je lebdeo u vazduhu, prikrivajući miris mošusa.

"Nisi me nagnao da pošaljem upozorenje Rabanu iz pukog ćefa", reče Baron.

Havatovo smežurano, staro lice ostade bezizražajno, ne odajući odvratnost koju je osećao. "Mnoge stvari su mi sumnjive, gospodaru", reče on.

"Da. Želim da znam kakvo mesto zauzima Arakis u tvojim sumnjama vezanim za Salusu Sekundus. Ne zadovoljava me da mi samo kažeš da se Car uzbudio zbog izvesne veze između Arakisa i njegove planete-zatvora. Žurno sam otposlao upozorenje Rabanu jedino zato što je glasnik morao da ode s tim svemircem. Rekao si da to ne treba odlagati. Pa, dobro. Ali sada zahtevam objašnjenje."

Previše blebeće, pomisli Havat. Nije poput Letoa koji je bio u stanju da mi nešto saopšti podizanjem obrve ili pokretom ruke. Niti je nalik na starog Vojvodu koji je mogao da izrazi celu rečenicu naročitim izgovaranjem samo jedne jedine izgovorene reči. Ovaj je glupak. Uništiti njega predstavljaće uslugu čovečanstvu.

"Nećeš otići odavde dok mi sve ne objasniš", reče Baron.

"Govorite i suviše nezainteresovano o Salusi Sekundus", reče Havat.

"To je kažnjenička kolonija", reče Baron. "Najgori ološ u galaksiji šalje se na Salusu Sekundus. Šta bi još trebalo da znamo?"

"Da su uslovi na kažnjeničkoj koloniji mnogo teži nego bilo gde drugde", reče Havat. "Poznato vam je da smrtnost među novim zatvorenicima prelazi šezdeset procenata. Poznato vam je da Car upražnjava tamo sve oblike tlačenja. Sve to vam je poznato i ne postavljate pitanja."

"Car ne dozvoljava Velikim Kućama da pregledaju njegov zatvor", zabruna Baron. "S druge strane, ni on nije zavirivao u moje tamnice."

"A svaka je radoznalost, kada je u pitanju Salusa Sekundus... ah..." Havat prinese koščat prst ustima, "...obeshrabrujuća."

"Znači, on se ne ponosi svime što mora tamo da učini!"

Havat dozvoli da mu jedva primetan osmeh zaigra na tamnim usnama. Oči mu zasvetlucaše pri sjaju svetleće cevi dok je buljio u Barona. "Nikada se niste zapitali gde Car nabavlja svoje Sardaukare?"

Baron napući debele usne. To mu crtama lica dade izraz nadurene bebe, a u glasu mu se osećala drskost kada reče: "Zašto... on regrutuje... kako da kažem, vrbuje i sakuplja vojsku iz..."

"Tja!" obrecnu se Havat. "Priče koje se čuju o iskorišćavanju Sardaukara nisu puke glasine, zar ne? To su obaveštenja dobijena iz prve ruke od malog broja preživelih koji su se sukobili sa njima, eh?"

"Saradaukari su odlični borci, u to nema sumnje", reče Baron. "Ali ja smatram da su moje legije..."

"Gomila vikendaša u poređenju sa njima!" progundā Havat. "Mislite li da ne znam zašto se Car okrenuo protiv kuće Atreida?"

"To ne potpada pod domen tvojih razmišljanja", opomenu ga Baron.

Zar je moguće da ni on ne zna šta je Cara navelo na to? zapita se Havat.

"Svaka oblast potpada pod domen mog razmišljanja ako ima veze sa poslom za koji ste me unajmili", reče Havat. "Ja sam Mentat."

Mentatu se ne uskraćuju obaveštenja ni proračunske linije."

Baron ga je posmatrao gotovo pun minut, a zatim reče: "Izreci ono što moraš, Mentate."

"Car Padišah se okrenuo protiv Kuće Atreida jer su Vojvodini ratni zapovednici Gurni Halek i Dankan Ajdaho obučili borbenu silu - malobrojnu borbenu silu - podjednako dobro kao što su i Sardaukari obučeni. Vojvoda je bio u mogućnosti da poveća svoju vojsku i učini je isto tako moćnom kao što je i Careva."

Baron proceni ovo otkriće, pa reče: "Kakve veze ima Arakis sa ovim?"

"Predstavlja izvor regruta već priviknutih na najsirovije životne uslove."

Baron zatrese glavom. "Ne misliš valjda na Slobodnjake?"

"Upravo na Slobodnjake."

"Ha! Ali zašto je onda trebalo upozoriti Rabana? Nije preostala ni šačica Slobodnjaka posle Sardaukarskih pokolja i Rabanovog ugnjetavanja."

Havat nastavi da zuri u njega bez reči.

"Nema ih više od šačice", ponovi Baron. "Samo prošle godine Raban je pobio šest hiljada Slobodnjaka!"

Havat je i dalje zurio u njega.

"A preprošle godine pobio je devet hiljada", reče Baron. "Pre nego što su otišli, Sardaukari mora da su tom broju dodali najmanje dvadeset hiljada."

"Koliko je gubitke imao Raban u protekle dve godine?" zapita Havat.

Baron protrlja vilicu. "Pa, regrutovanje mu je zasigurno teško uspevalo. Agenti su mu davali preterana obećanja, ali..."

"Da kažemo trideset hiljada okruglo?" zapita Havat.

"To bi bilo malo previše", reče Baron.

"Baš naprotiv", odvrati Havat. "U stanju sam da čitam između redova Rabanovog izveštaja isto tako dobro kao i vi. Sigurno ste dobro razumeli moje izveštaje dobijene od naših agenata."

"Arakis je okrutna planeta", reče Baron. "Gubici koje prouzrokuje oluja mogu..."

"Obojica znamo broj nastradalih od oluje", reče Havat.

"Pa šta ako je izgubio trideset hiljada?" zapita Baron, a lice mu potamni od uzavrele krvi.

"Prema vašem vlastitom proračunu", reče Havat, "za dve godine on je pobio petnaest hiljada, dok je izgubio dvaput toliko. Kažete da su Sardaukari tom broju dodali još dvadeset hiljada, možda nešto više. A ja sam video prevozne liste za njihov povratak sa Arakisa. Ako su ubili dvadeset hiljada, onda su izgubili gotovo pet za jednoga. Zašto ne želite da se suočite sa ovim brojkama, Barone? Shvatate li šta one znače?"

Baron progovori hladno odmerenim tonom. "To je tvoj posao, Mentate. Šta one znače?"

"Dao sam vam popis broja stanovnika sieča koji je posetio Dankan Ajdaho", reče Havat. "Sve se uklapa. Ako imaju samo dvesta i pedeset takvih siečkih zajednica, onda broj stanovnika iznosi oko pet miliona. Po mojoj slobodnoj proceni, imaju najmanje dvostruko toliko zajednica. Na takvoj planeti populacija je prilično raštrkana."

"Deset miliona?"

Baronova vilica zadrhta od uzbuđenja.

"Najmanje."

Baron napući debele usne. Okrugle oči su nepomično zurile u Havata. Da li je ovo pravi mentatski proračun? pitao se. Zar je moguće da se niko tome nije dosetio?

"Nismo uopšte ugrozili njihovu stopu nataliteta", reče Havat. "Samo smo iskorenili neke njihove manje uspešne primerke, ostavljajući jake da još više ojačaju... upravo kao na Salusi Sekundus."

"Salusa Sekundus!" zareža Baron. "Kakve veze ima to sa Carevom planetom-zatvorom?"

"Čovek koji preživi Salusu Sekundus odlazi odatle čvršći od mnogih drugih", reče Havat. "Kada tome dodate najbolju vojnu obuku..."

"Glupost! Po tebi, ja bih mogao da regrutujem Slobodnjake pošto ih je moj nećak tlačio."

Havat progovori blagim glasom: "Pa zar vi ne ugnjetavate i ostale vaše vojnike?"

"Pa... ja... ali..."

"Ugnjetavanje je relativna stvar", reče Havat. "Vaši borci su mnogo bolji od onih oko njih, eh? Njima je jasno kakva ih neprijatna alternativa čeka ako odbiju da budu vojnici u službi Barona, eh?"

Baron ne odgovori ništa, gledajući neodređeno pred sebe. Mogućnosti - da li je Raban u neznanju predao Kući Harkonena njeno najjače oružje?

Ubrzo zatim on reče: "Kako možeš da imaš poverenja u takve regrute?"

"Uzimao bih ih u malim grupama, ne većim od voda", reče Havat. Oslobodio bih ih ugnjetavanja i izolovao sa naročitim obučavaocima koji ih dobro poznaju, po mogućstvu ljudima koji su i sami bili ugnjetavani. Zatim bih im, zapretano u mistiku, utuvio u glavu uverenje da je njihova planeta zaista bila tajno mesto za obučavanje namenjeno stvaranju upravo takvih superiornih bića kao što su oni. I sve vreme bih im pokazivao šta su takva superiorna bića u stanju da steknu: bogat život, divne žene, lepe domove... sve što požele."

Baron poče da klima glavom. "Način na koji Sardaukari žive kod kuće."

"Vremenom regruti dolaze do uverenja da je postojanje jednog takvog mesta kao što je Salusa Sekundus opravdano, zato što ono stvara njih same - elitu. Najobičniji pešadinac Sardaukara živi životom koji je u mnogo čemu ravan životu koji provode članovi Velikih Kuća."

"Kakva ideja!" prošaputa Baron.

"Počinjete da delite moje sumnje", reče Havat.

"Gde se samo začela jedna takva stvar?" zapita Baron.

"Ah, da: gde se začela Kuća Korino? Da li je bilo ljudi na Salusi Sekundus pre nego što je Car poslao tamo prvi kontingent zatvorenika? To čak ni Vojvoda Leto, rođak po ženskoj liniji, nikada nije zasigurno saznao. Takva pitanja nam neće pomoći."

U Baronovim očima sevnu misao: "Da, vrlo pažljivo skrivana tajna. Iskoristili bi svaku zamisao za..."

"Šta tu uostalom ima da se skriva?" zapita Havat. "Da Car Padišah ima planetu-zatvor? Svi to već odavno znaju. Da je on..."

"Grof Fenring!" uzviknu Baron.

Havat zastade i zagleda se u Barona, zbunjeno se mršteći. "Šta je s grofom Fenringom?"

"Na rođendan mog nećaka, pre nekoliko godina", reče Baron, "ta carska prišipetlja, grof Fenring, došao je kao službeni posmatrač i da... ah, zaključi poslovni sporazum između Cara i mene."

"Pa?"

"Ja... ah, za vreme jednog od naših razgovora, čini mi se da sam rekao nešto o pretvaranju Arakisa u planetu-zatvor. Fenring..."

"Šta ste tačno rekli?" zapita Havat.

"Tačno? To je bilo poprilično davno i..."

"Gospodaru Barone, ako želite da na najbolji mogući način iskoristite moje usluge, morate mi pružiti odgovarajuća obaveštenja. Zar taj razgovor nije bio snimljen?"

Baronovo lice potamne od besa. "Grozan si kao i Piter! Ne dopadaju mi se te..."

"Piter nije više sa vama, gospodaru", reče Havat. "Kad smo već kod toga, šta se dogodilo Piteru?"

"Postao je odveć prisan sa mnom, počeo je previše da sebi dopušta", reče Baron.

"Uveravali ste me da se ne lišavate nijednog korisnog čoveka", reče Havat. "Da li ćete me se lišiti pretnjama i cepidlačenjem? Govorili smo o onome što ste rekli grofu Fenringu."

Baron se lagano pribra. Kada za to dođe vreme, pomisli on, setiću se kako se odnosio prema meni. Da. Setiću se.

"Samo časak", reče Baron i u mislima se ponovo vrati na susret u velikoj dvorani. To mu je pomoglo da predoči kupu tišine u kojoj su stajali. "Rekao sam nešto poput ovoga", reče Baron. "Caru je poznato da je izvestan broj ubistava uvek išao naruku poslovima. Imao sam u vidu gubitke među radnom snagom. Zatim sam spomenuo nešto o razmatranju drugačijeg rešenja arakenskog problema i rekao sam da me je Careva planeta-zatvor nadahnula da se ugledam na njega."

"Veštičja krv!" odbrusi Havat. "Šta je Fenring na to rekao?"

"Počeo je da me ispituje o tebi."

Havat se zavalio u stolici, zatvori oči i zamisli se. "Znači, zato su počeli da ispituju Arakis", reče on. "Šta je učinjeno, učinjeno je." On

otvori oči. "Mora da do sada imaju uhode širom Arakisa. Dve godine!"

"Ali, sigurno da moj usputni izveštaj o..."

"Ništa nije usputno u očima jednog Cara! Kakva ste uputstva dali Rabanu?"

"Samo da bi Arakisu trebalo da ulije strah od nas."

Havat zatrese glavom. "Sada su pred vama dve mogućnosti, Barone. Možete istrebiti urođenike, potpuno ih iskoreniti, ili..."

"Da se lišim celokupne radne snage?"

"Možda bi vam se više dopalo da vam Car i one Velike Kuće koje je još u stanju da okupi oko sebe zakucaju na vrata, naprave darmar i izdube Giedu Jedan kao šuplju tikvu."

Baron osmotri Mentata, a zatim reče: "Ne bi se usudio!"

"Mislite?"

Baronove usne se zgrčiše. "Koja je druga mogućnost?"

"Dignite ruke od svog dragog nećaka, Rabana."

"Da dig...", Baron zastade usred reči i zabulji se u Havata.

"Prestanite da mu šalžete nove trupe i bilo kakvu drugu pomoć. Na poruke mu jedino odgovarajte da ste čuli za njegovu strahovladu koju sprovodi na Arakisu i da nameravate da preduzmete mere kako biste to ispravili čim budete u mogućnosti. Postaraću se da neke od vaših poruka padnu u ruke carskim uhodama."

"Ali, šta će biti sa začinom, prihodima, i..."

"Još imamo uhode na Arakisu. Recite Rabanu da ili isporučuje određene količine začina prema vašem naređenju ili će biti smenjen."

"Poznajem svoga nećaka", reče Baron. "To će ga samo nagnati da još više ugnjetava stanovništvo."

"Naravno da hoće", obrecnu se Havat. "Vi i ne želite da ugnjetavanje sada prestane! Vi jedino želite da vaše ruke ostanu čiste. Pustite da vam Raban izgradi vašu Salusu Sekundus. Ne treba ni da mu šalžete zatvorenike. Ima celokupno stanovništvo koje mu je potrebno. Ako Raban nagoni svoje ljude da ispunjavaju isporuku određene količine začina prema vašem naređenju, onda Car neće morati da sumnja u bilo šta drugo. Začin je dovoljan razlog da se zlostavlja cela planeta. A vi, Barone, nećete pokazati, ni rečju ni

delom, da tu postoji i nešto drugo."

Baron nije mogao da izbegne prizvuk divljenja u svom glasu. "Ah, Havate, pravi si pokvarenjak. A kako ćemo doći na Arakis i iskoristiti ono što je Raban pripremio?"

"Nema ničeg lakšeg od toga, Barone. Ako svake godine samo malo povećate kvotu u odnosu na proteklu godinu, stvari će tamo brzo dostići stepen usijanja. Proizvodnja će opasti. Moći ćete smeniti Rabana i preuzeti njegovo mesto... da biste doveli stvari u red."

"Uklapa se", reče Baron. "Ali ja sam umoran od svega ovoga. Pripremam jednu drugu osobu koja će umesto mene preuzeti Arakis."

Havat se zagleda u debelo, okruglo lice koje se nalazilo nasuprot njemu. Stari vojnik-uhoda počeo polako da klima glavom. "Fejd-Rauta", reče on. "Znači, zbog njega su sva ta ugnjetavanja. I sami ste veoma podmukli, Barone. Možda bismo mogli da uskladimo ova dva plana. Da. Vaš Fejd-Rauta može otići na Arakis kao njihov spasilac. Može pridobiti svetinu. Da."

Baron se osmehnu. A iza njegovog osmeha krilo se pitanje koje je sebi postavio: A kako li se ovo uklapa u Havatove planove?

Shvativši da je razgovor završen, Havat se diže i iziđe iz sobe crvenih zidova. Dok je koračao nije mogao da se oslobodi uznemirujućih nepoznanica koje su se javljale u svakom proračunu vezanom za Arakis. Taj novi religijski vođa na koga je ukazao Gurni Halek sa svog skrovitog mesta među krijumčarima, taj Muad'Dib.

Možda nije trebalo da kažem Baronu da dozvoli procvat ove religije tamo gde to ona smeri, čak i među narodom pana i grabena, reče u sebi. Ali dobro je poznata stvar da ugušivanje religije samo dovodi do njenog procvata.

I on se tad priseti Halekovih izveštaja o borbenoj taktici Slobodnjaka. Taktici koja je veoma podsećala na samog Haleka... Ajdaha... pa čak i Havata.

Da li je Ajdaho preživeo? zapita se.

To je bilo beskorisno pitanje. Još nikada se nije zapitao da li je Pol možda preživeo. Znao je da je Baron bio ubeđen da su svi Atreidi mrtvi. Baron je priznao da je benegeseritska čarobnica bila njegovo oružje. A to je jedino moglo značiti da su svi mrtvi - čak i

njen vlastiti sin.

Kakvu li je otrovnu mržnju morala da oseća prema Atreidima, pomisli on. Mora da je bila slična mržnji koju ja gajim prema ovom Baronu. Da li će moj udarac biti konačan i potpun kao njen?

3.

U svim stvarima postoji ustrojstvo koje predstavlja deo naše vaseljene. Ono je simetrično, otmeno i ljupko - a ta svojstva uvek ćete naći u onome što pravi umetnik dočarava. Ono se može pronaći u prelazu godišnjih doba, u načinu na koji pesak vijuga grebenom, grananju kreozotskog grma ili rasporedu njegovog lišća. Mi pokušavamo da oponašamo ta ustrojstva u našim životima i u našem društvu, tragajući za ritmovima, igrama, oblicima koji oraspoložuju. Pa ipak, moguće je videti opasnost u iznalaženju krajnjeg savršenstva. Jasno je da krajnje ustrojstvo sadrži i krajnju statičnost. U jednom takvom savršenstvu stvari se kreću ka smrti.

Iz 'Sabranih izreka Muad'Diba' princeze Irulan

Pol Muad'Dib priseti se jela koje je obilovalo koncentratom začina. Čvrsto se uhvatio za ovo sećanje, zato što je ono predstavljalo oslonac iz čije je perspektive moguće reći kako je njegovo sadašnje iskustvo sigurno samo san.

Ja sam pozorište zbivanja, reče sam sebi. Ja sam plen za nedovršenu viziju, za svest rase i njenu vrašku svrhovitost.

Pa ipak, nije mogao da izbegne strah da je na neki način prevazišao sam sebe, izgubio svoje mesto u vremenu, tako da su se prošlost, budućnost i sadašnjost nerazlučivo izmešale. Bila je to neka vrsta vizuelnog umora koji je posledica, znao je to, stalne potrebe da se zadrži proročka budućnost kao svojevrсно sećanje koje je, sa svoje strane, bilo nerazmrsivo od prošlosti.

Čani mi je spremila jelo, reče u sebi.

Pa ipak, Čani se nalazila daleko na jugu - u hladnoj zemlji gde je sunce jarko grejalo - skrivena u jednom od siečkih utvrđenja, bezbedna sa njihovim sinom Letoom II.

Ili je to tek trebalo da se dogodi?

Ne, uspokojio se, jer je Čudnovata Alija, njegova sestra, otišla tamo sa majkom i Čani - na putovanje prema jugu dugo dvadeset udarača, u nosiljci Časne Majke pričvršćenoj na leđima jednog

divljeg tvorca.

Odagnao je misao o jahanju džinovskih crva, upitavši se: Ili Alija tek treba da se rodi?

Bio sam u pljačkaškom pohodu, priseti se Pol. Krenuli smo u napad da bismo povratili vodu naših palih u Arakenu. Pronašao sam posmrtnu ostatku mog oca na pogrebnoj lomači. Položio sam očevu lobanju u jednu slobodnjačku stenovitu humku nad prolazom Harg.

Ili to tek treba da se dogodi?

Rane su mi stvarne, reče Pol u sebi. Ožiljci su mi stvarni. Svetilište lobanje mog oca je stvarno.

Još u snolikom stanju, Pol se priseti da ga je jednom Hara, Jamisova žena, uznemirila kako bi mu saopštila da je došlo do borbe u siečkom prolazu. To je bio privremen sieč iz vremena pre nego što su žene i deca poslati daleko na jug. Hara je stajala na ulazu u unutrašnju odaju, dok su joj crne pletenice bile pričvršćene otpozadi vodnim prstenovima povezanim u lanac. Razmakla je draperije na vratima i saopštila mu da je Čani upravo nekog ubila.

To se dogodilo, reče Pol u sebi. To je bilo stvarno, a ne rođeno izvan svog vremena i podložno promeni.

Pol se priseti da je izjurio i pronášao Čani kako stoji ispod žutih kugli u hodniku, obučena u blistavu plavu odoru sa zabačenom kapuljačom; vragolaste crte lica bile su joj izobličene od naprezanja. Upravo je vraćala u korice kris-nož. Uskomešana grupa ljudi žurila je niz hodnik sa teretom.

A Pol se priseti kako je u sebi rekao: Uvek se vidi kada nose telo.

Čanini vodni prstenovi koje je javno nosila u sieču okačene na vrpce oko vrata zazvečale kada se okrenula prema njemu.

"Čani, šta sve ovo znači?" zapita je on.

"Otpremila sam jednog koji je došao da te izazove na dvoboj, Usule."

"Ti si ga ubila?"

"Da. Možda je trebalo da ga ostavim Hari."

(Pol se priseti kako se na licima oko njih odražavalo poštovanje koje su izazvale ove reči. Čak se i Hara nasmejala.)

"Ali, on je došao mene da izazove!"

"Sam si me uputio u tajne čarobnjaštva, Usule."

"Naravno, ali nije trebalo..."

"Rođena sam u pustinji, Usule. Znam kako se koristi kris-nož."

Potisnuo je bes i pokušao da razumno govori. "To je sve istina, Čani, ali..."

"Nisam više dete koje lovi škorpije u sieču pri svetlosti ručne svetiljke, Usule. Ja se više ne igram."

Pol je zurio u nju, obuzet čudnim besom koji je izazivao njen neočekivan stav.

"Nije te bio dostojan, Usule", reče Čani. "Nikada te ne bih uznemirila dok meditiraš zbog nekog kao što je on." Približila mu se, posmatrajući ga i spustivši glas tako da ju je samo on mogao čuti. "A kada se pročuje, voljeni, da se jedan izazivač namerio na mene i sramno pao od ruke Muad'Dibove žene, smanjiće se njihov broj."

Da, reče Pol u sebi, to se sigurno dogodilo. To je bila prava prošlost. Uistinu, broj izazivača koji su želeli da iskušaju Muad'Dibovu oštricu dramatično je opao.

Negde, u svetu koji nije pripadao snu, došlo je do prisienka kretnje, začuo se huk noćne ptice.

Sanjam, umiri Pol samoga sebe. To je od začinskog jela.

Još ga je prožimalo osećanje napuštenosti. Pitao se da li je moguće da je njegov ruh-duh skliznuo na neki način u svet gde se, prema uverenju Slobodnjaka, nalazilo njegovo pravo prebivalište - u alam al-mital, svet sličnosti, metafizičko carstvo u kome ne postoje fizička ograničenja. I on oseti strah pri pomisli na jedno takvo mesto, jer uklanjanje svih ograničenja podrazumeva i nestanak svih referencijalnih tačaka. U predelu mita nije bio u stanju da se orijentiše i kaže: 'Ja sam ja jer sam ovde.'

Majka mu je jednom rekla: "Ljudi se dele, bar neki od njih, prema onome što misle o tebi."

Mora da se budim iz sna, reče Pol u sebi. Jer ovo se dogodilo - ove reči koje mi je izgovorila majka, gospa Džesika, koja je sada bila Časna Majka Slobodnjaka, te reči su prošle kroz stvarnost.

Pol je znao da se Džesika plašila religijskog odnosa između njega i Slobodnjaka. Nije joj se dopadalo da se ljudi sieča i grabena obraćaju Muad'Dibu kao Njemu. Započela je da se propituje među plemenima, rasposlala je svoje sajadina-uhode, prikupljala je njihove

odgovore i razmišljala o njima.

Navela mu je jednu benegiseritsku poslovicu: "Kada religija i politika putuju istim kolima, jahači misle da im se ništa ne može isprečiti na putu. Njihovo kretanje prerasta u mahnito jurenje - sve brže, brže i brže. Odbacuju svaku pomisao na prepreke i zaboravljaju da čovek u slepom trku ne ugleda sunovrat dok ne postane kasno."

Pol se priseti da je sedeo tamo, u odajama svoje majke, u unutrašnjoj sobi čiji su zidovi bili zastrti tamnim draperijama izatkanim crtežima iz slobodnjačke mitologije. Sedeo je slušajući je, opažajući način na koji je uvek gledala - čak i kada su joj očni kapci bili spušteni. Na njenom ovalnom licu primećivale su se nove bore oko očiju, ali kosa joj je i dalje bila poput uglačane bronzne. Njene krupne, zelene oči bile su, međutim, skrivene ispod plave skramice izazvane uzimanjem začina.

"Religija Slobodnjaka je jednostavna i praktična."

"Ništa u vezi sa religijom nije jednostavno", upozori ga ona.

Pomislivši na zamagljenu budućnost koja se još nadnosila nad njim, Pol oseti kako ga obuzima bes. Jedino je uspeo da kaže: "Religija objedinjuje naše snage. Ona je naše tajanstvo."

"Namerno si stvorio ovakvu atmosferu bravure", optuži ga ona. "Nikako ne prestaješ da indoktriniraš."

"Tome si me sama naučila", odvrati on.

Ali, tog dana samo je izazivala svađu i prepirku. Odigralo se to na dan kada je priređena ceremonija obrezivanja malog Letoa. Pol je razumeo neke od razloga njene uznemirenosti. Nikada nije odobrila njegovu vezu - 'brak mladosti' - sa Čani. Ali Čani je rodila atreidskog sina, a Džesika nije mogla da odbaci dete zajedno sa majkom.

Džesika se najzad promeškolji pod njegovim upornim pogledom, a zatim reče: "Smatraš me neprirodnom majkom."

"Uopšte ne."

"Vidim kako me posmatraš dok sam sa tvojom sestrom. Ti ne shvataš sve u vezi sa njom."

"Znam zašto je Alija drugačija", reče on. "Još nije bila rođena, predstavljala je deo tebe, kada si izmenila Vodiu Života. Ona..."

"Ništa ti ne znaš o tome!"

Osetivši se najednom nesposoban da izrazi znanje koje je stekao van svog vremena, Pol samo reče: "Ne mislim da si neprirodna majka."

Ona primeti njegovo nespokojstvo, pa dodade: "Moram nešto da ti kažem, sine."

"Da?"

"Volim tvoju Čani. Prihvatam je."

Ovo je bilo stvarno, reče Pol u sebi. Ovo nije bila nesavršena vizija koju će promeniti izvijanje izvan samog rođenja vremena.

Ova ospokojavajuća činjenica pružila mu je novi oslonac na njegovom svetu. Delići čvrste stvarnosti počеше da prodiru kroz stanje sna u njegovu svest. Odjednom shvati da se nalazi u hieregu, pustinjском logoru. Čani je podigla pustinjski šator na brašnastom pesku zbog njegove mekoće. To je jedino moglo značiti da je Čani negde u blizini - Čani, njegova duša, Čani njegova Sihaja, slatka kao proleće u pustinji, Čani iz palminih zavetrina dalekog juga.

Onda se priseti kako mu je pevala pesmu peska pred spavanje.

O moja dušo,
Ti ne želiš raj ove noći,
A ja se kunem Šai-huludom
Otići ćeš tamo.
Pokoran mojoj ljubavi.

Pevala je i pesmu koju ljubavnici zajedno pevaju dok koračaju peskom - čiji je ritam nalikovao hodanju po dinamama:

Pričaj mi o tvojim očima
I reći ću ti kakvo je tvoje srce.
Pričaj mi o tvojim stopalama
I reći ću ti kakve imaš ruke.
Pričaj mi kako spavaš
I reći ću ti kako ćeš se probuditi
Pričaj mi o tvojim željama
I reći ću ti šta ti je potrebno.

Začuo je kako neko prebira po balisetu u drugom šatoru, i to ga podseti na Gurni Haleka. Poznati instrument podstakao mu je pamćenje i on je pomislio na Gurnija, čije je lice video među krijumčarima, premda ovaj njega nije video, nije mogao da ga vidi ili da sazna za njega pošto je to moglo da navede Harkonene na trag sina Vojvode koga su ubili.

Ali stil noćnog svirača i njegovo karakteristično prebiranje prstima preko struna baliseta, vratiše stvarnost muzičara u Polovo sećanje. Bio je to Šat Skakač, kapetan Fedajkina, vođa komandosa smrti koji je čuvao Muad'Diba.

Mi smo u pustinji, priseti se Pol. Nalazimo se u središnjem ergu izvan domašaja harkonenskih patrola. Ovde sam došao da hodam po pesku, da namamim tvorca i uspnem se na njega zahvaljujući vlastitoj veštini koja mi omogućuje da u potpunosti budem Slobodnjak.

On napipa maula pištolj i kris-nož zadenute za opasač. Osećao je kako ga okružuje tišina.

Bila je to ona naročita tišina pre svitanja kada su noćne ptice već otišle, a dnevna stvorenja još nisu objavila svom neprijatelju suncu da su budna.

"Moraš jahati pesak po dnevnoj svetlosti tako da te vidi Šai-hulud i uveri se da se ne bojiš", rekao mu je Stilgar. "Obrnućemo zbog toga uobičajeni redosled i spavaćemo noćas."

Pol se tiho pridiže, osećajući da mu se razlabavilo pustinjsko odelo oko tela; svuda oko njega počivala je senka pustinjskog šatora. Pomerio se sasvim polako, ali ga je Čani ipak čula.

Obratila mu se iz polutame šatora poput još jedne senke. "Još se nije sasvim razdanilo, voljeni."

"Sihaja", reče on, izgovarajući to sa smeškom na usnama.

"Nazvao si me svojim pustinjskim prolećem", reče ona, "ali danas sam ja tvoj gonič. Ja sam sajadina koja nadgleda pravilno izvođenje rituala."

On počeo da pričvršćuje pustinjsko odelo. "Jednom si mi kazala reći Kitab al-Ibara", reče on. "Rekla si mi: 'Žena je tvoje polje: pođi, dakle, na svoje polje i obrađuj ga.'"

"Ja sam majka tvog prvenca", složi se ona.

Video ju je u sivilu jutra kako ga oponaša u pokretima, pričvršćujući svoje pustinjsko odelo za otvorenu pustinju. "Trebalo bi da se odmoriš što je više moguće", reče ona.

Razabrao je u tim rečima svu ljubav koju je osećala prema njemu i blago je izgrdi: "Sajadina koja posmatra ne opominje niti upozorava kandidata."

Ona mu se lagano primače i položi mu dlan na obraz. "Danas sam i posmatrač i tvoja žena."

"Trebalo je da ovu dužnost prepustiš nekom drugom", reče on.

"Iščekivanje je najgore", reče ona. "Više volim da sam uz tebe."

On je poljubi u dlan pre nego što je pričvrstio masku pustinjskog odela, zatim se okrete i otvori šator. Vazduh koji je ušao unutra bio je prohladan i ne sasvim suv, što je značilo da je još sadržavao malo jutarnje rose. Sa njim je ušao i miris prezačinske mase koju su otkrili na severoistoku, što im je stavilo do znanja da se tvorac nalazi negde u blizini.

Pol ispuza kroz uzak otvor, uspravi se na pesku i protegnu još usnule mišiće. Slabi zelenobiseri sjaj obrubljavao je obzorje na istoku. Šatori njegove čete obrazovali su male lažne dine koje su ga okružavale. Primetio je kretanje na levoj strani - stražu - shvativši da su ga videli.

Oni su se već upoznali sa opasnošću sa kojom će se on danas suočiti. Svaki Slobodnjak se s njom suočio. Dopustili su mu ovih nekoliko poslednjih trenutaka osame da se valjano pripremi.

To se mora danas obaviti, reče u sebi.

Pomislilo je na moć kojom je raspolagao pred pogromom - na starce koji su poslali k njemu sinove da ih nauči čarobnjačkoj borilačkoj veštini, na starce koji su ga sada slušali u veću i koji su sledili njegove planove, na ljude koji su se vratili da mu iskažu najveći slobodnjački kompliment: "Plan ti je uspeo, Muad'Dibe."

Pa ipak, najniži i najmanji slobodnjački ratnik u stanju je da učini ono što on još nikada nije naučio. A Pol je bio svestan da njegov status vođe trpi od ove sveobuhvatne upućenosti u tu razliku među njima.

On nije nikada jahao na tvorcu.

Oh, penjao se on na njega sa ostalim na putovanjima za vreme

obuke i napada, ali nikada on nije uzjahao prvi. Dok to ne učini, stalno će biti u senci drugih. Nijedan pravi Slobodnjak ne može to da dopusti. Dok to ne bude učinio sam, čak i velika prostranstva na jugu - oblast udaljena dobrih dvadeset udarača od ovog erga - odbijala su da priznaju njegovu vlast osim ako ne naredi da mu se spremi nosiljka i preveze se u njoj kao Časna Majka ili neko ko je bolestan ili ranjen.

Vratilo mu se sećanje na noćasnje rvanje sa unutrašnjom svešču. Prikazala mu se čudna paralelnost koja je ovde postojala - ako ovlada crvom, vladavina će mu ojačati; ako ovlada unutrašnjim okom, uspostaviće komandu nad samim sobom. Ali s one strane obe ove stvari nalazila se zamagljena oblast, Veliki Nemir u kome kao da je proključala svekolika vasseljena.

Proganjale su ga razlike u načinu njegovog poimanja vasseljene - preciznost se sučeljavala sa nepreciznošću. Video je to in situ. Pa ipak, kada se to rodilo, kada je potpalo pod pritiske stvarnosti, sada je steklo vlastiti život i raslo je sa svojim tananim razlikama. Vraška svrhovitost je ostala. Svest rase je ostala. A sve je to natkriljavao džihad, krvav i divlji.

Prekrštenih ruku Čani mu se pridružila pred šatorom, gledajući ga uglovima očiju kako je to uvek radila kada je htela da sazna kakvo mu je raspoloženje.

"Pričaj mi ponovo o vodama tvog rodnog sveta, Usule", reče ona.

Shvatio je da ona pokušava da mu odvрати pažnju i rastereti um od napetosti pre pogubnog ogleđa. Postojalo je sve svetlije i on primeti da neki od njegovih Fedajkina već pakuju šatore.

"Više bih voleo da ti meni pričaš o sieću i našem sinu", reče on. "Da li se Leto još penje na glavu mojoj majci?"

"Penje se on i Aliji", reče ona. "Veoma brzo raste. Biće to krupan čovek."

"Kako je na jugu?" zapita on.

"Sam ćeš to već videti", odgovori ona.

"Ali, želeo bih da to prvo vidim kroz tvoje oči."

"Tamo je veoma samotno", reče ona.

On dotače nezoni maramu na njenom čelu, tamo gde je provirivala ispod kape pustinjskog odela. "Zašto ne želiš da pričaš o

sieču?"

"Pričala sam ti o tome. Sieč je usamljeno mesto kad u njemu nema naših muževa. Tamo se radi. Radimo u fabrikama i pravimo grnčariju. Treba proizvesti oružje, postaviti motke za predviđanje vremena, sakupiti začini za mito. Dine treba zasejati da bi se optočile rastinjem koje bi ih fiksiralo. Treba proizvesti tkanine i zastirke, napajati ćelije goriva. Decu treba podučavati tako da se nikada ne izgubi snaga plemena."

"Onda znači da nema ničeg prijatnog u sieču?" zapita on.

"Deca pričinjavaju zadovoljstvo. Izvodimo obrede. Imamo dovoljno hrane. Katkad poneka od nas dobije dozvolu da dođe na sever da bi spavala sa svojim mužem. Život mora teći dalje."

"Moja sestra Alija... da li su je ljudi već prihvatili?" zapita on.

Čani se okrenu prema njemu pri sve jačoj svetlosti svitanja. Oči joj se upiljiše u njega. "O tome ćemo razgovarati drugi put, voljeni."

"Hajde da porazgovaramo sada."

"Treba da sačuvaš snagu za ogled", reče ona.

Začuvši razdraženost u njenom glasu, on shvati da je dirnuo u osetljivu tačku. "Nepoznato donosi vlastite brige", reče on.

Ona klimnu glavom i reče: "Ipak dolazi do... nesporazuma koje izaziva Alijina čudnovatost. Žene se plaše, jer dete jedva veće od bebe govori o... stvarima koje bi jedino odrasli trebalo da znaju. One ne razumeju... promenu koja se dogodila u utrobi i učinila Aliju... drugačijom."

"Ima li neprilika?" zapita on, pomislivši pri tom: Imao sam vizije nevolja koje će se nadviti nad Alijom.

Čani pogleda prema sve svetlijem obzorju iza koga samo što se nije pomolilo sunce. "Neke od žena su se udružile i obratile Časnoj Majci. Zahtevale su od nje da istera demona iz svoje kćeri. Podsetile su je na pravilo: 'Nećemo trpeti da među nama živi veštica.'"

"I šta im je majka odgovorila?"

"Pozvala se na zakon i otpremila je žene posramljene. Rekla je: 'Ako Alija stvori nevolje, onda je to greška vlasti koja ih nije predvidela i sprečila.' Pokušala je da im objasni kakav je preobražaj Alija doživela dok je još bila u njenoj utrobi. Ali, žene su bile ljute zato što su bile zbunjene. Udaljile su se mrmljajući."

Biće još nevolja zbog Alije, pomisli on.

Kristalni naleti peska koje je nosio vetar dodirnuše mu izložene delove lica, donoseći sa sobom miris prezačinske mase. "El Sajal, kiša peska koju donosi jutro", reče on.

Zagledao se preko sivila pustinjskog predela, predela koji se nalazio s one strane sažaljenja - pesak koji je predstavljao oblik apsorbovan u samom sebi. Suva munja je zaparala tamni ugao na jugu, što je bio znak da je oluja tamo stvorila statički naboj. Grmljavina je još dugo posle toga odjekivala.

"To je glas koji prolepšava zemlju", reče Čani.

Sve više njegovih ljudi izlazilo je iz šatora. Straža se vraćala sa položaja. Sve oko njega glatko se odvijalo na davno utvrđen način tako da nisu bila potrebna nikakva naređenja.

"Izdaj što je moguće manje naređenja", rekao mu je otac... jednom... veoma davno. "Kada jednom izdaš neko naređenje, moraćeš ga uvek ponavljati."

Slobodnjaci su instinktivno osećali ovo pravilo.

Četni majstor vode započe jutarnju pesmu, dodajući joj sada poziv na obred kojim se započinjalo peščano jahanje.

"Svet je kostur", pevao je čovek, a njegov jecav glas se prenosio preko dina. "Ko može odagnati Anđela Smrti? Ono što je Šai-hulud dosudio mora se zbiti."

Pol je slušao, prepoznavši reči kojima je takođe počinjala pesma smrti njegovih Fedajkina, reči koje su izgovarali komandosi smrti kada su jurišali u borbu.

Da li će danas, ovde, nići kamena humka da obeleži odlazak još jedne duše? upita se Pol. Da li će se Slobodnjaci ovde zaustavljati u budućnosti da bi svako dodao još po jedan kamen i prisetio se Muad'Diba koji je umro na ovom mestu?

Znao je da je ovo jedna od alternativa koje se mogu danas dogoditi, jedna od činjenica duž linija budućnosti koje se zračno šire sa ovog mesta u prostor. Mučila ga je nepotpuna vizija. Što se više odupira nastanku džihada, postojala je sve veća pometnja koja mu se utkivala u predviđanje. Cela njegova budućnost postajala je nalik na reku koja hrli prema bezdanu - divlje žarište izvan koga je sve bilo magla i oblaci.

"Približava se Stilgar", reče Čani. "Moram sada da se udaljim od tebe, voljeni. Moram da se ponašam kao Sajadina i da nadgledam obred kako bi on što verodostojnije bio opisan u Hronikama." Ona pogleda prema njemu i za trenutak nestade njene uzdržljivosti, ali već u sledećem trenu povratila kontrolu nad sobom. "Kada se sve ovo završi, sama ću ti pripremiti doručak", reče ona, a zatim se okrenu i udalji.

Stilgar se približi koračajući preko brašnjavog peska i podižući male oblake prašine. Tamna udubljena njegovih očiju neumoljivo su posmatrala Pola svojim nepripitomljenim pogledom. Njegova crna brada iznad maske pustinjskog odela i istaknute jagodice obraza izgledali su u svojoj nepomičnosti kao vatrom isklesana obličja u živoj steni.

Nosio je Polovu zastavu pričvršćenu na jarbol - zeleno-crni steg sa vodnom cevi u jarbolu - koja je već postala legendarna. Poluponosito, Pol pomisli: Ni najjednostavniju stvar ne mogu da učinim, a da ona ne preraste u legendu. Zapisaće kako sam se oprostio od Čani, kako sam pozdravio Stilgara - svaki pokret koji ću danas učiniti. Živeo ili umro, to će preći u legendu. Ne smem umreti. Ako se to dogodi, ostaće samo legenda i ništa što bi moglo da spreči džihad.

Stilgar zari jarbol u pesak pokraj Pola i spusti ruke. Njegove potpuno plave oči netremice su posmatrale Pola, koji pomisli kako već i njegove oči poprimaju istu boju usled uzimanja začina.

"Uskratili su nam hadžiluk", reče Stilgra obredno svečanim glasom.

Pol odgovori onako kako ga je Čani naučila: "Ko može da uskrati pravo Slobodnjaku da korača ili jaše tamo gde on želi."

"Ja sam Naib", reče Stilgar, "onaj kojega nikad neće uhvatiti živog. Ja sam noga tronošca smrti koji će uništiti neprijatelje."

Tišina se nadvi nad njima.

Pol baci pogled na ostale Slobodnjake raštrkane po pesku iza Stilgara, koji su nepomično stajali zaneseni u molitvu. I on pomisli kako su oni narod čiji se život sastojao od ubijanja, ceo jedan narod koji sve svoje dane provede u besu i žalosti, nikada ni ne pomišljajući da postoje i druge stvari izvan sna Liet-Kinesa koji je on

ulio u njih pre nego što je umro.

"Gde je Gospod koji nas je proveo kroz zemlju pustinja i jama?" zapita Stilgar.

"On je uvek sa nama", odvratiše Slobodnjaci.

Stilgar podiže ramena, priđe Polu i spusti glas. "Zapamti šta sam ti rekao. Izvrši to jednostavno i neposredno, bez ikakvog preterivanja. Mi Slobodnjaci počinjemo da jašemo tvorca već sa dvanaest godina. Ti si već prešao osamnaestu i nisi rođen da vodiš ovakav život. Nikoga ne moraš da oduševiš svojom hrabrošću. Mi znamo da si ti hrabar. Tvoje je jedino da pozoveš tvorca i da ga uzjašeš."

"Zapamtiću", reče Pol.

"Gledaj da tako uradiš. Ne želim da me osramotiš kao učitelja."

Stilgar izvuče ispod svoje odore plastični štap dugačak oko jedan metar. Na jednom kraju bio je zašiljen, a na drugom je imao prorez za čegrtaljku na opruzi. "Sam sam pripremio ovaj udarač. Dobar je. Uzmi ga."

Pol oseti toplu glatkoću plastike kada uze palicu u ruke.

"Kod Šišaklije su tvoje kuke", reče Stilgar. "Predaće ti ih kada stupiš na onu dinu." On pokaza na desnu stranu. "Pozovi velikog tvorca, Usule. Pokaži nam kako se to radi."

Pol primeti da je Stilgarov glas istovremeno bio i svečan i pun zabrinutosti za prijatelja.

U tom trenutku sunce kao da se otrglo od linije obzorja. Nebo se oblilo srebrnastoplavom bojom, što je upozoravalo da će ovo biti izrazito topao i suv dan čak i za Arakis.

"Počinje vreli dan", reče Stilgar. Glas mu je postao potpuno obredan. "Idi, Usule, pojaši tvorca i putuj preko peska kao vođa ljudi."

Pol pozdravi zastavu primetivši kako zeleno-crni steg sada mlitavo visi kada je zamro jutarnji vetar. Okrenu se prema dini na koju je Stilgar pokazao. Bio je to tamnožuti obronak sa krestom u obliku slova S. Veći deo čete već se uputio u suprotnom pravcu, penjući se na dinu nasuprot ovoj, koja im je zaklanjala kamp.

Samo jedna prilika u odori ostade na Polovom putu: Šišakli, komandir odeljenja Fedajkina kome su se videli samo ispučeni

kapci očiju između kape pustinjskog odela i maske.

Kada mu se Pol približio, Šišakli mu dade dva tanka pruta nalik na bič. Prutovi su bili oko metar i po dugački sa svetlucavim kukama od plastičnog čelika na jednom kraju, a na drugom kraju hrapavi da bi se mogli čvrsto uhvatiti.

Pol ih uze levom rukom kako je to zahtevao obred.

"To su moje kuke", reče Šišakli promuklo. "Još me nikada nisu izneverile."

Pol klimnu glavom, ne narušavajući potrebnu tišinu, prođe pored čoveka i uputi se ka vrhu zakošene dine. Kada se ispeo na krestu, on baci pogled unazad i ugleda četvrticu raštrkanu poput roja insekata; odore su im se vijorile. Sada je stajao sam, na peščanom uzdignuću, a pred njim se pružalo samo obzorje, ravno i nepomično. Stilgar je izabrao dobru dinu, višu od ostalih, što je predstavljalo prednost pri osmatranju.

Pol se zaustavi i pobode udarač duboko u stranu dine okrenutu prema vetru gde je pesak bio zgusnut, što je omogućavalo najbolje odašiljanje bubnjanja. Sačekao je nekoliko trenutaka ponavljajući lekciju u sebi, preslišavajući se o neminovnostima života i smrti sa kojima se suočio.

Kada bude oslobodio rezu, palica će početi da šalje pozive. Daleko preko peska čuće ih džinovski crv - tvorac i kreneće prema mestu odakle dopire zvuk. Pol je znao da se pomoću kuka, čije su drške ličile na bičeve, može uspeti na tvorčeva visoka, zaobljena leđa. Sve dok kuka bude držala otvorenu prednju ivicu prstenastog segmenta crva, omogućujući tako da u osetljivu unutrašnjost prodire pesak, stvorenje neće zaroniti u nedra pustinje. Ono će se, štaviše, propinjati kako bi mu otvoreni segment stajao što više iznad površine pustinje.

Ja sam peščani jahač, reče Pol u sebi.

On baci pogled na kuke koje je držao u levoj ruci, pomislivši pri tom kako samo treba da ih zakači za oblinu tvorčevog ogromnog boka i tako natera stvorenje da se propinje i okreće i da ga nosi tamo gde on to želi. Video je kako se to radi. Pomogli su mu da se popne na crva i kraće vreme jaše tokom obuke. Uhvaćen crv može se jahati dok iscpljen ne posustane i ostane nepokretan na površini pustinje.

Tada se mora dozvati novi tvorac.

Pol je znao da će, kada jednom prođe ovaj ogled, postati vičan da preduzme putovanje od dvadeset udarača ka jugu, da se tamo odmori i okrepi među novim palmarima i siečima gde su se sakrile žene i porodice od pogroma.

On rukom zakloni oči i pogleda prema jugu, prisativši se da tvorac prizvan iz erga predstavlja nepoznanicu, baš kao što je i za onoga koji ga doziva ovaj ogled u podjednako meri nepoznat.

"Moraš pažljivo proceniti razdaljinu kada ti se tvorac bude približavao", objasnio mu je Stilgar. "Moraš stajati dovoljno blizu, ali ne suviše da te ne bi progutao."

Najednom se odlučivši, Pol oslobodi rezu udarača. Čegrtaljka poče da se obrće, a pozivi ravnomerno bubnjaju preko peska: "Lamp... lamp... lamp..."

On se uspravi osmotrivši obzorje i prisativši se Stilgarovih reči: "Pažljivo proceni putanju kojom ti se približava. Ne zaboravi da se crv retko neprimećen približi udaraču. Isto tako načulji uši. Često ga pre možeš čuti nego videti."

Padoše mu na um i Čanina upozorenja koja mu je šaputala noću kada bi je nadvladao strah za njega i ispunio joj um: "Kada zauzmeš položaj pokraj tvorčeve putanje, moraš ostati potpuno miran. Moraš izgledati kao deo peska. Sakrij se ispod ogrtača i u svemu se trudi da nalikuješ maloj dini."

Polako je osmatrao obzorje, osluškivao i tragao za znacima na koje su mu skrenuli pažnju.

Pojavio se sa jugoistoka: udaljeno šištanje i šaputanje peska. Ubrzo ugleda udaljeni trag stvorenja naspram zarudele zore i shvati da nikada ranije nije video tako velikog tvorca, pa čak ni čuo da takvi postoje. Bio je duži od pola milje, a uzdignuti peščani talas koji je gurao glavom ličio je na planinu koja se približava.

Ništa slično nisam video ni u viziji ni u životu, pomisli Pol. On pohita preko putanje kojom je crv dolazio da bi zauzeo položaj pokraj nje, potpuno zahvaćen žurbom koju je iziskivao ovaj trenutak.

4.

'Nadzirite kovanje novca i sudove - pustite svetinu da se odmori.' To vam savetuje Car Padišah. I on vam kaže: 'Ako želite zaradu, morate da vladate.' Ima istine u ovim rečima, ali ja se pitam: 'Ko je svetina, a ko su oni kojima se vlada?'

Muad'Dibova tajna poruka Landsradu iz 'Arakiskog buđenja' princeze Irulan

Nepozvana misao zaokupi Džesikin um: Pol će svakog trenutka započeti ogled za peščanog jahača. Pokušavaju da to sakriju od mene, ali suviše je očigledno.

I Čani je otišla nekim tajanstvenim poslom.

Džesika je sedela u svojoj odaji za odmor, koristeći trenutak mira između noćnih časova. Bila je to prijatna odaja, mada ne onoliko velika kao ona u kojoj se odmarala u Sieč Tabru pre njihovog bekstva ispred pogroma. Pa ipak, i ovde je pod bio zastrt debelim prostirkama - i ovde je imala mekane jastuke i nizak čajni sto nadohvat ruke, raznobojne tapiserije po zidovima i nežnožute sjajne kugle iznad glave. Sobu je prožimao upadljiv i opor miris slobodnjačkog sieča sa kojim se srodila i koji joj je pružao izvesno osećanje sigurnosti.

Znala je, međutim, da nikada neće prevazići osećanje da se nalazi u tuđini. Prostirke i zastori bili su tu samo da bi malo ublažili prisutnu surovost.

Slabašni zvuk zveckanja, dobovanja i pljeskanja dopre do odaje za odmor. Džesika je znala da je počela svetkovina rođenja. Verovatno je majka bila Subajja. Približio joj se čas porođaja. Džesika je takođe znala da će ugledati bebu, plavookog anđela koga će doneti Časnoj Majci da ga blagoslovi. Znala je i to da će proslavi prisustvovati njena kći Alija koja će je o svemu obavestiti.

Još nije bilo vreme noćne molitve za odlazak. Oni ne bi započeli proslavu rođenja u vreme ceremonije oplakivanja robova odvedenih sa Portirina, Bele Tegeuse, Rosaka i Harmontepa.

Džesika uzdahnu. Znala je da svesno izbegava da misli na sina i opasnosti sa kojima se suočio - rupe sa otrovnim bodljama, prepadi Harkonena (mada se njihov broj smanjio otkada su Slobodnjaci počeli da ubiraju svoj danak u letelicama i opremi pomoću novih oružja koja im je Pol dao) i prirodne opasnosti pustinje - tvorci, žeđ i bezdani prašine.

Pomisli da pozove da joj donesu kafu, a sa tom mišlju javi joj se i uvek prisutna svest o paradoksu slobodnjačkog načina života: živeli su veoma dobro u ovim siečkim pećinama u poređenju sa grabenskim pionima; s druge strane, kada su se nalazili u otvorenom hajru pustinje, bilo im je znatno gore nego robovima u Harkonenovim kazamatima.

Kroz zastor pored nje pojavi se tamna ruka i spusti šolju na sto, a zatim se povuče. Iz šolje se izvijao miris začinske kafe.

Ponuda sa proslave rođenja, pomisli Džesika.

Ona uze kafu i srknu je, osmehnuvši se u sebi. U kom drugom društvu naše vasseljene, upita se ona, bi jedna osoba moga položaja mogla da prihvati nepoznato piće i ispije ga bez straha? U stanju sam da preinačim svaki otrov pre nego mi pričini zlo, naravno, ali oni koji mi daju piće ne znaju za to.

Ona iskapi šolju, osećajući kako je njen sadržaj - topao i sladak, podstiče i uliva joj snagu.

Pitala se u kom bi drugom društvu imali toliko prirodnog obzira prema njenom privatnom životu i udobnosti koje bivaju narušene samo toliko da se preda dar? Dar su poslali poštovanje i ljubav - uz jedva naslućenu primesu straha.

Još jedan element ovog događaja dopre joj do svesti: samo što je pomislila na kafu, i ona se pojavila. Znala je da u tome nema ni traga telepatiji. Bio je to tau, jedinstvo siečke zajednice, naknada za tanani otrov začinske ishrane koja im je svima bila zajednička. Mnoštvo ljudi ne može se nadati da će postići prosvetljenje koje je njoj donelo začinsko zrno; oni nisu bili podučeni ni pripremljeni da ga dožive. Umovi su im odbacivali ono što nisu mogli da razumeju i dokuče. Pa ipak, ponekad osećaju i reaguju kao pojedinačni organizam.

Nikada ne razmišljaju o podudarnosti stvari.

Da li je Pol položio ogled na pesku? pitala se Džesika. On je

sposoban, ali nesrećan slučaj može da obori čak i najsposobnije.

Čekanje.

To je turobnost, pomisli ona. Moguće je tako dugo čekati. Posle toga čoveka savlada turobnost čekanja.

U njihovim životima postojale su sve vrste čekanja.

Ovde smo duže od dve godine, pomisli ona, i najmanje će još dva puta toliko proteći pre nego što ćemo se usuditi da razmišljamo o pokušaju otimanja Arakisa iz ruku guvernera Harkonena, Mudir Nahija, Zveri Rabana.

"Časna majko?"

Glas koji se začuo s one strane zastora na njenim vratima pripadao je Hari, drugoj ženi iz Polovog domaćinstva.

"Da, Hara."

Zastori se razmakoše i Hara uđe kroz njih. Nosila je siečke sandale i crveno-žutu haljinu koja joj je otkrivala ruke gotovo do ramena. Crna kosa bila joj je podeljena po sredini i začušljana prema potiljku poput krila nekog insekta; bila je ravna i zalizana. Istaknute crte lica kao u grabljivice bile su zbog nečega namrgođene. Iza Hare ušla je Alija, devojčica od oko dve godine.

Ugledavši kćer, Džesika, kao i mnogo puta do tada, pomisli na Alijinu sličnost sa Polom kada je bio njenog uzrasta - isti svečani izraz širom otvorenih, upitnih očiju, tamna kosa i čvrstina usana. Ali, postojale su i tanane razlike i one su bile razlog uznemirenja kod većine odraslih. Dete - tek nešto veće od bebe - ponašalo se pribrano i staloženo što je daleko nadmašalo njene godine. Odrasli su bili zapanjeni kad bi videli kako se smeje prepredenoj igri reči između muškarca i žene. Ili bi uhvatili sebe kako oslušuju njen poluvrskav glas, još nejasan zbog neizgrađenog, mekog nepca i otkrivaju u njenim rečima lukave primedbe koje su mogle da budu samo posledica iskustva što ga jedno dvogodišnje dete nikada nije steklo.

Hara uroni u jastuk ogorčeno uzdahnuvši i namrgođeno pogleda dete.

"Alija", Džesika dade znak kćeri.

Dete priđe jastuku koji se nalazio pored majke, spusti se na njega i stegnu majčinu ruku. Dodir tela ponovo je uspostavio onu

međusobnu svesnost koju su delile još pre nego što se Alija rodila. Nisu bile u pitanju iste misli - mada je dolazilo i do toga ako bi se dodirnule dok bi Džesika menjala začinski otrov za ceremoniju. Bilo je to nešto više, trenutna svesnost druge žive iskre, oštra i pronicljiva stvar, nervni simpatiko koji je od njih, kada su u pitanju osećanja, stvarao jedno biće.

Na uobičajen način, onako kako je priličilo članu domaćinstva njenog sina, Džesika reče: "Subak ul kuhar, Hara. Da li si dobro noćas?"

Istom tradicionalnom formalnošću ona odgovori: "Subak un nar. Dobro sam."

Reči su bile gotovo bez tona. Ona ponovo uzdahnu.

Džesika oseti da se Alija zabavlja.

"Ganima moga brata se ljuti na mene", reče Alija napola vrskajući.

Džesika zapazi izraz koji je Alija upotrebila za Haru - ganima. U istančanosti slobodnjačkog jezika ta reč je značila: nešto zadobijeno u bici, uz to da više nema prvobitnu namenu; ukras, glava koplja koja se koristi kao teg za zastor.

Hara mrko pogleda dete. "Ne pokušavaj da me uvrediš, dete. Znam gde mi je mesto."

"Šta si ovoga puta učinila, Alija?" upita Džesika.

"Ne samo da je danas odbila da se igra sa ostalom decom", odgovori Hara, "već se uvukla tamo..."

"Sakrila sam se iza zastora i posmatrala rađanje Sabijinog sina", reče Alija. "Dečak je. Plakao je i plakao. Kakva pluća! Kada se dovoljno isplakao..."

"Izišla si i dodirnula ga", reče Hara, "a on je prestao da plače. Svi znaju da se slobodnjačka beba mora isplakati pri samom rođenju ako je u sieću, jer nikada više neće moći da plače, sem ako nas ne izda na hajru."

"Dovoljno je plakao", reče Alija. "Samo sam želela da osetim njegovu iskru, njegov život. To je sve. Kada je osetio moj dodir, više nije želeo da plače."

"To će samo izazvati još više priča među ljudima", reče Hara.

"Sabijin dečak je zdrav?" zapita Džesika. Primetila je da Haru

nešto veoma muči i pitala se šta je to.

"Zdrav je kako bi se samo moglo poželeći", odvrati Hara. "Oni znaju da ga Alija nije povredila. Ne zameraju joj toliko što ga je dodirnula. On se odmah smirio i bio je srećan. U pitanju je...", Hara slegnu ramenima.

"U pitanju je neobičnost moje kćeri, je li tako?" upita Džesika. "U pitanju je način na koji govori o stvarima koje premašuju njeno doba i o stvarima za koje ne može da zna nijedno dete njenih godina - o stvarima prošlosti."

"Kako je moguće da joj je poznat izgled deteta sa Bele Tegeuse?" zapita Hara.

"Ali, tako je!" reče Alija. "Sabijin sin je isti kao i Mitin sin rođen pre odlaska."

"Alija", reče Džesika. "Upozorila sam te."

"Ali, majko, videla sam i istina je i..."

Džesika zatrese glavom primećujući znake uznemirenosti na Harinom licu. Kćer koja je na rođenju znala sve što sam ja znala... i više: sve što su joj iz hodnika prošlosti otkrile Časne Majke u meni.

"Nisu u pitanju samo stvari koje govori", reče Hara. "Tu su i vežbe: način na koji sedi zagledana u stene, pomerajući samo jedan mišić pored nosa ili mišić na poledini prsta, ili..."

"To su vežbe Bene Geserita", reče Džesika. "Poznato ti je to, Hara. Želiš li možda da porekneš nasleđe moje kćeri?"

"Časna Majko, vi znate da meni te stvari ne smetaju", reče Hara. "Reč je o ljudima i o njihovom mrmljanju. Osećam opasnost u tome. Govore da je vaša kćer demon, da druga deca neće da se igraju s njom, da je ona..."

"Ona ima tako malo sličnosti sa ostalom decom", reče Džesika. "Nije demon. U pitanju je samo..."

"Naravno da nije!"

Džesiku je začudila oštrina Harinog tona i ona spusti pogled na Aliju. Dete je izgledalo zadubljeno u misli, zračeci osećanjem... iščekivanja. Džesika ponovo obrati pažnju na Haru.

"Poštujem to što si član domaćinstva moga sina", reče Džesika. Alija se očeša o njenu ruku. "Možeš otvoreno sa mnom da razgovaraš o svemu što te muči."

"Neću još dugo biti član domaćinstva vašeg sina", reče Hara. "Čekala sam ovoliko zbog svojih sinova, zbog naročite obuke koju oni dobijaju kao Usulova deca. Malo šta mogu da im pružim, budući da je poznato da ne delim postelju sa vašim sinom."

Alija se ponovo očeša o nju, dremljiva, topla.

"Bila si dobra družbenica mog sina", reče Džesika. A zatim dodade u sebi, jer je takve misli nikada nisu napuštale: Družbenica... a ne supruga. A onda joj na površinu svesti dođoše govorkanja u sieču o tome da je prijateljstvo njenog sina sa Čani preraslo u nešto stalno, u brak.

Volim Čani, pomisli Džesika, ali se podseti da ljubav mora da odstupi u ime viših carskih potreba. Carski brakovi se ne sklapaju iz ljubavi.

"Mislite li da ne znam šta planirate za sina?" upita Hara.

"Kako to misliš?" uzvрати pitanjem Džesika.

"Planirate da ujedinite plemena pod Njegovom vlašću", reče Hara.

"Je li to loše?"

"Vidim u tome opasnost za njega... a Alija je deo te opasnosti."

Alija se priljubi još više uz majku; oči su joj sada bile otvorene i netremice je posmatrala Haru.

"Gledala sam vas dok ste zajedno", reče Hara, "način na koji se dodirujete. A Alija kao da je deo moga tela, jer je sestra onoga koji mi je kao brat. Pazila sam je i čuvala još od vremena kada je bila beba, od racije kada smo pobjegli ovamo. Prozrela sam mnoge stvari u vezi s njom."

Džesika klimnu glavom, osećajući kako u Aliji koja je sedela pored nje počinje da raste nemir.

"Znate šta mislim", reče Hara. "Na način na koji je od početka znala šta govorimo. Kada je postojala neka druga beba koja je tako mala poznavala disciplinu vode? Kada su prve reči ma koje bebe upućene dadilji bile: 'Volim te Hara'?"

Hara se zagleda u Aliju. "Šta mislite zašto me ne vređaju njene uvrede? Znam da u njima nema zlobe."

Alija podiže pogled prema majci.

"Da, ja posedujem moć ubeđivanja, Časna Majko", reče Hara.

"Mogla sam da budem sajadina. Videla sam ono što sam videla."

"Hara...", Džesika slegnu ramenima. "Ne znam šta da kažem." I ona se začudi sama sebi jer ovo je odista bilo tačno.

Alija se uspravi i podiže ramena. Džesika dokuči da se osećanje iščekivanja okončalo, osećanje koje se sastojalo od odluke i tuge.

"Pogrešili smo", reče Alija. "Sada nam je Hara potrebna."

"Bila je to ceremonija semena", reče Hara, "kada ste promenili Vodu Života, Časna Majko, i kada Alija još nije bila rođena."

Hara potrebna? upita se Džesika.

"Ko još može da razgovara sa ljudima i nagna ih da počnu da me razumeju?" upita Alija.

"Šta želiš da ona učini?" zapita Džesika.

"Ona već zna šta treba da radi", reče Alija.

"Reći ću im istinu", reče Hara. Lice joj odjednom postade staro i tužno sa maslinastom kožom naboranom od mrštenja: veštičje oštre crte lica. "Reći ću im da se Alija samo pretvara da je dete i da nikada nije bila dete."

Alija zatrese glavom. Suze su joj tekle niz obraze i Džesika oseti talas tuge koji je zračio iz njene kćeri kao da je to osećanje bilo njeno vlastito.

"Ja znam da sam nakaza", prošaputa Alija. Reč odraslih koja je potekla iz dečjih usta zvučala je kao gorka potvrda rečenog.

"Ti nisi nakaza", obrecnu se Hara. "Ko se usudio da kaže da si nakaza?"

Džesiku ponovo začudi silina Harinog zaštitničkog glasa. Ona tada uvide da je Alija ispravno procenila - Hara im je bila potrebna. - Pleme će razumeti Haru - njene reči i osećanja - jer bilo je očigledno da ona voli Aliju kao da je njeno rođeno dete.

"Ko je to rekao?" ponovi Hara.

"Niko."

Alija iskoristi ugao Džesikine aba odore da obriše suze sa lica. A zatim ispravi skut odore koji je navlažila i izgužvala.

"Onda ni ti nemoj da to govoriš", naredi Hara.

"Dobro, Hara."

"A sada", reče Hara, "reci mi kako se to zbilo da bih mogla da ispričam ostalima. Reci mi šta je to što ti se dogodilo."

Alija proguta knedlu i podiže pogled prema majci.

Džesika klimnu glavom.

"Jednog dana sam se probudila", reče Alija. "Bilo je to kao buđenje iz sna, sem što nisam mogla da se setim odlaska na spavanje. Nalazila sam se na toplom, tamnom mestu. I bila sam uplašena."

Slušajući poluvrskajući glas svoje kćeri, Džesika se priseti tog dana u velikoj pećini.

"Kako sam bila uplašena", reče Alija, "pokušala sam da pobeegnem, ali nisam imala kuda. Tada sam ugledala iskru... ali to, u stvari, nije bilo viđenje. Iskra se jednostavno nalazila tamo zajedno sa mnom i ja sam dokučila kako me njena osećanja... umiruju, teše, govore mi na taj način da će sve biti u redu. Bila je to moja majka."

Hara protrlja oči i umirujuće se osmehnu Aliji, pa ipak u očima ove slobodnjačke žene bilo je nečeg divljeg kao da su i one pokušavale da čuju Alijine reči.

I Džesika pomisli: Šta mi uopšte znamo o tome kako ona misli... na osnovu svojih jedinstvenih iskustava, obuke i porekla?

"Upravo kad sam se osetila sigurnom i bezbednom", reče Alija, "pokraj nas se pojavila još jedna iskra... i sve se odjednom dogodilo. Ta druga iskra bila je stara Časna Majka. Razmenjivala je... život sa mojom majkom... sve... a ja sam bila tamo sa njima i videla sve... baš sve. A zatim se završilo i ja sam bila oni i svi ostali i ja sam sama... jedino mi je bilo potrebno dosta vremena da ponovo pronađem sebe. Bilo je tako mnogo drugih."

"Bilo je to okrutno", reče Džesika. "Nijedno biće ne bi smelo da postane svesno na ovaj način. Pravo je čudo da si uspela da prihvatiš sve što ti se dogodilo."

"Ništa drugo nisam mogla!" reče Alija. "Nisam znala kako da to odbijem, da sakrijem svoju svest... ili da je isključim... sve se jednostavno zbililo... sve..."

"Nismo znali", promrmlja Hara. "Kada smo tvojoj majci dali Vodu Života da je promeni, nismo znali za tvoje postojanje u njenoj utrobi."

"Ne budi tužna zbog toga, Hara", reče Alija. "Ne bi trebalo da žalim sebe. Uostalom, to je razlog i za veselje: ja sam Časna Majka. Pleme ima dve Čas..."

Ona zastade nagnuvši glavu kao da osluškuje.

Hara se osloni petama o jastuk za sedenje, zagleda se u Aliju, a zatim usredsredi pažnju na Džesikino lice.

"Nisi li posumnjala?" upita Džesika.

"Š-š-š-š", reče Alija.

Udaljeno ritmičko pojanje dopre do njih kroz zastore koji su ih delili od siečkih hodnika. Postalo je jače, donoseći sobom razgovetne zvuke: "Ja! Ja! Javm! Ja! Ja! Javm! Mu zein, Valah!"

Pevači prođuše kroz spoljašnji ulaz i njihovi se glasovi razlegoše kroz unutrašnje odaje. Zvuk polako poče da zamire.

Kada je postao nerazgovetan, Džesika započe obred sa tugom u glasu: "Bio je Ramadan i april na Beli Tegeusi."

"Moja porodica sedela je u dvorištu sa bazenom", reče Hara, "u vazduhu ispunjenom vlagom i kapljicama sa vodoskoka. Nadohvat ruke nalazilo se drvo portigala, okruglih i zrelih. Bila je tu i korpa sa miš-mišom, baklavom i krčagom libana - sve same poslastice. U našim vrtovima i porodicama vladao je mir... mir u celoj zemlji."

"Život je bio ispunjen srećom dok nisu stigli napadači", reče Alija.

"Krv se ledila od jauka prijatelja", reče Džesika, osetivši kako je preplavljuju sećanja na sve one prošlosti koje je nosila u sebi.

"La, la, la, plakale su žene", reče Hara.

"Napadači su došli kroz muštamal, nasrnuvši na nas noževima, crvenim od krvi naših ljudi", reče Džesika.

Oko njih tri zavlada tišina istovetna onoj iz ostalih odaja sieča, tišina u kojoj su se sećale i na taj način zadržavale svežinu boli.

Tada Hara izgovori završne reči obreda, sa žestinom koju Džesika nikada ranije nije čula da im se pridaje.

"Nikada nećemo oprostiti i nikada nećemo zaboraviti", reče Hara.

U tišini bremenitog razmišljanjem, koja je usledila posle njenih reči, začuše mrmljanje ljudi, šuškanje mnogobrojnih odora. Džesika oseti da neko stoji ispred zastora u njenu odaju.

"Časna Majko?"

Džesika prepoznade ženski glas: Tartar, jedna od Stilgarovih žena.

"Nevolja, Časna Majko."

Džesika oseti kako joj se srce steže i kako je obuzima iznenadni

strah za Pola. "Pol...", zausti ona.

Tartar raširi zastore i stupi u odaju. Džesika primeti gomilu ljudi u spoljnoj prostoriji pre nego što su zastori pali, a onda podiže pogled prema Tartari - niskoj, crnomanjastoj ženi u crnoj odori, sa potpuno plavim očima uperenim u Džesiku, sa tankim nozdrvama oko kojih su se primećivali ožiljci od utičnica.

"Šta je bilo?" zapita Džesika.

"Stigla je reč sa peska", reče Tartar. "Usul će na ogledu sresti tvorca... to je danas. Mladići kažu da će sigurno uspeti, do večeri će postati peščani jahač. Mladići se okupljaju za raciju. Pojuriće na sever i tamo se sresti sa Usulom. Kažu da će tada dići uzbunu. Kažu da će ga naterati da izazove Stilgara i preuzme komandu nad plemenima."

Sakupljanje vode, zasađivanje dina, sporo ali sigurno menjanje njihovog sveta - to više nije dovoljno, pomisli Džesika. Sitni napadi, sigurni napadi - ono čemu smo ih Pol i ja učili više nisu dovoljni. Oni osećaju svoju snagu. Oni žele da se bore.

Tartar se premestio s noge na nogu i pročistio grlo.

Poznata nam je potreba čekanja iz opreza, pomisli Džesika, ali u tome je i srž naše osujećenosti. Takođe nam je poznata šteta koju nam može doneti predugo čekanje. Izgubićemo osećaj cilja ako se čekanje produži.

"Mladići kažu da ako Usul ne izazove Stilgara, to će značiti da ga se boji", reče Tartar.

Ona obori pogled.

"Stvari, znači, tako stoje", promrmlja Džesika. A onda pomisli: Predvidela sam to. Kao i Stilgar.

Tartar ponovo pročisti grlo. "Čak i moj brat Šoab kaže to isto", reče ona. "Usulu neće ostaviti mogućnost da bira."

Znači, dogodilo se, pomisli Džesika. Pol će morati sam da iziđe na kraj s tim. Časna Majka ne sme da se meša u biranje novog vođe.

Alija oslobodi ruku iz majčine i reče: "Poći ću sa Tartar i slušaću šta govore mladići. Možda postoji način."

Džesika susrete Tartarin pogled, ali se obrati Aliji: "Pođi i podnesi mi izveštaj čim budeš mogla."

"Mi ne želimo da se to dogodi, Časna Majko", reče Tartar.

"Ne želimo", složi se Džesika. "Plemenu je potrebna sva njegova snaga." Ona pogleda Haru. "Hoćeš li poći sa njima?"

Hara odgovori na neizgovoreni deo pitanja: "Tartar neće dozvoliti da se bilo šta dogodi Aliji. Ona zna da ćemo uskoro obe biti žene istog muža, ona i ja, da ćemo deliti istog čoveka. Tartar i ja smo razgovarale." Hara podiže pogled prema Tartar, a zatim ga vrati na Džesiku. "Sporazumele smo se."

Tartar dade Aliji ruku i reče: "Moramo da požurimo. Mladići odlaze."

One pohitaše kroz zastore; detetova ruka se nalazila u maloj ruci žene, ali izgledalo je da je dete ono koje vodi.

"Ako Pol Muad'Dib pogubi Stilgara, to neće biti od koristi za pleme", reče Hara. "Ranije je do smene vlasti uvek dolazilo na takav način, ali vremena su se promenila."

"Vremena su se i za tebe promenila", reče Džesika.

"Ne mislite valjda da sumnjam u ishod bitke", reče Hara. "Usul može samo da pobeđi."

"I vi smatrate da mi osećanja utiču na prosuđivanje", reče Hara. Ona zatrese glavom, zveckajući vodenim prstenovima koje je nosila oko vrata. "Koliko grešite. Možda takođe mislite da mi je žao što me Usul nije izabrao, da sam ljubomorna na Čani?"

"Čovek sam bira, onako kako može", reče Džesika.

"Ja žalim Čani", reče Hara.

Džesika se ukruti: "Šta time hoćeš da kažeš?"

"Poznato mi je šta mislite o Čani", reče Hara. "Smatrate da ona nije prava žena za vašeg sina."

Džesika se zavalila u jastuke i slegnu ramenima. "Možda."

"Nije isključeno da ste u pravu", reče Hara. "Ako jeste, možda ćete steći iznenadnog saveznika - samu Čani. Ona njemu želi sve najbolje."

Džesika proguta knedlu iako joj se grlo iznenada steglo. "Čani mi je veoma draga", reče ona. "Ona ne može da bude..."

"Ponjave su vam ovde veoma prljave", reče Hara, a onda se osvrnu oko sebe, izbegavajući Džesikin pogled. "Premnogo ljudi prolazi ovuda. Zaista bi trebalo češće da ih čistite."

5.

Ne može se izbeći uzajamno dejstvo politike i ortodoksne religije. Ova borba za moć prožima obuku, obrazovanje i disciplinovanje ortodoksne zajednice. Zbog tog pritiska vođe takve zajednice nužno moraju da se suoče s ovim krajnjim unutrašnjim pitanjem: podleći potpunom oportunističkom, kao ceni održavanja svoje vladavine ili rizikovati vlastito žrtvovanje u korist ortodoksne etike.

Iz 'Muad'Dib: religijski problemi' princeze Irulan

Stojeći na pesku, Pol je čekao da mu se džinovski tvorac približi. Ne smem da čekam poput krijumčara - nestrpljivo i sa tremom, podseti se on. Moram da budem deo pustinje.

Tvorac je sada bio udaljen samo nekoliko minuta, tako da je jutarnji vazduh već bio ispunjen piskutavim zvucima trenja koje se stvara pri njegovom kretanju. Veliki zubi, po rubovima ustia sličnih kakvoj okrugloj pećini, stajali su mu rašireni poput kakvog ogromnog cveta. Snažan miris začina koji se širio iz njih moćno je zapahnjivao vazduh.

Polu je pustinjsko odelo bilo vrlo komotno, a gotovo da uopšte nije primećivao nosne utičnice i masku za disanje. Stilgarova uputstva, stečena tokom mukotrpnih sati provedenih na pesku, počela su da urađaju plodom.

"Koliko daleko od tvorčevog radijusa moraš da stojiš na zrnastom pesku?" upitao ga je Stilgar.

Pol je tačno odgovorio: "Pola metra na svaki metar tvorčevog prečnika."

"Zašto?"

"Da bih izbegao vrtloženje izazvano njegovim prolaskom, ali i da bih imao vremena da se popnem na njega."

"Jahao si male tvorce, uzgajane za seme i Vodu Života", rekao je Stilgar. "Ali, na ogledu ćeš imati divljeg tvorca, pustinjskog starca. Moraš imati odgovarajuće poštovanje prema njemu."

Pisak približavanja crva sada je sasvim prigušio gromko

dobovanje udarača. Pol duboko udahnu vazduh, osetivši mineralnu gorčinu peska čak i kroz filtere. Divlji tvorac, pustinjski starac, gotovo se nadneo nad njim. Njegov uzdignut prednji deo podigao je peščani talas, koji će Polu stići do kolena.

Hodi, ti divno čudovište, pomisli on. Hodi! Čuješ me kako te zovem. Hodi! Hodi!

Talas mu odiže stopala. Površinska prašina ga zapljusnu. On zauze čvrsto uporište; jedina dominantna njegovog sveta sada je bio prolaz tog, peskom zamagljenog, oblog zida, tog segmentnog grebena, čiji su se odeoci između pojedinih prstenova oštro ocrtavali.

Pol podiže kuke, nanišani i hitnu ih. Istog trenutka oseti kako su se one zarile i povukle ga. Poleteo je uvis i dočekao se nogama o zid, ščepavši čvrsto prionule kuke. Ovo je ključni trenutak ogleda: ako je valjano zario kuke u prednju ivicu prstenastog segmenta, tamo gde je on počinjao, crv se neće okrenuti i zgnječiti ga.

Crv uspori kretanje. Skliznuo je preko udarača i zamukao ga. A onda lagano počeo da se izvija i izdiže, podižući što je mogao više nadražujuće čaklje, kako bi ih udaljio od peska, koji je predstavljao pretnju po mekan unutrašnji preklop prestenastog segmenta.

Pol je sedeo na samom vrhu crva. Ispunio ga je osećaj likovanja, poput cara koji nadgleda svoj svet. Jedva je obuzdao iznenadni nagon da propne crva, da ga okrene, da pokaže kako ima svu vlast nad tim stvorenjem.

Najednom mu je postalo jasno zašto ga je Stilgar svojevremeno upozorio na drske mladiće koji su se poigrali sa ovim čudovištima, izvodeći stojeve na rukama na njihovim leđima, uklanjajući obe kuke, a zatim ih ponovo zabadajući, pre nego što bi crv stigao da ih zbacu.

Ostavivši jednu kuku zarivenu, Pol izvadi drugu, a onda je zari niže, sa bočne strane. Zatim je isto izveo sa drugom kukom, a onda ponovo sa prvom - i tako se polako spuštao dole. Tvorac se izvio i okrenuo, uputivši se prema potezu brašnastog peska, gde su ostali čekali.

Pol ih ugleda kako pripremaju kuke da bi se takođe popeli; sve dok nisu stigli do vrha, izbegavali su da zariju čaklje u osetljive ivice prstenova. Konačno su zajahali u tri reda iza njega, čvrsto se držeći za kuke.

Stilgar krenu napred kroz redove svojih ljudi, dođe do Pola, proveri kako su mu kuke postavljene i baci pogled prema njegovom licu, na kome je stajao osmeh.

"Pošlo ti je za rukom, a?" upita on, povisivši glas da bi nadjačao pištanje izazvano kretanjem crva. "To misliš, zar ne?" On se uspravi. "Ja ti, međutim, tvrdim da si stvar izveo prilično traljavo. Među nama ima dvanaestogodišnjaka koji bi to bolje uradili. Levo od mesta gde si čekao nalazio se peščani bubanj. Nije ti bilo uzmaka da je crv kojim slučajem naglo skrenuo prema tebi."

Osmeha nestade s Polovog lica. "Video sam peščani bubanj."

"Zašto onda nisi dao znak nekom od nas da zauzme položaj iza tebe? To je dozvoljeno na ogledu."

Pol proguta pljuvačku i okrenu se licem prema vetru izazvanom njihovom jurnjavom.

"Misliš da nije lepo što ti ovo sada govorim", reče Stilgar. "To mi je dužnost. Imam na umu tvoju vrednost za četvu. Da si upao u peščani bubanj, tvorac bi se odmah ustremio prema tebi."

Iako ga je obuzela srdžba, Pol je znao da Stilgar govori istinu. Bio mu je potreban čitav minut i puni napor obuke koju je dobio od majke da se ponovo primiri. "Izvini", reče konačno on. "Neće se više ponoviti."

"Kada se nađeš u kritičnom položaju, uvek postavi nekog iza sebe da preuzme tvorca ako ti ne budeš mogao", reče Stilgar. "Upamti da mi sve radimo timski. Na taj se način obezbeđujemo. Timski radimo, a?"

On potapša Pola po ramenu.

"Timski radimo", ponovi Pol.

"A sada", reče Stilgar hrapavim glasom, "pokaži mi da znaš kako se upravlja tvorcem. Na kojoj smo strani?"

Pol spusti pogled prema ljuspastoj prstenastoj površini na kojoj su se nalazili i opazi osobine i veličinu oklopnih ljuspi koje su se povećavale nadesno, a smanjivale nalevo. Znao je da svaki crv ima osoben način kretanja, u smislu da jednu stranu uzdiže češće nego drugu. Što postaje stariji, ova sklonost pretvara se u stalnu naviku. Donje oklopne ljuspe postaju veće, teže i glađe, dok se one odozgo mogu prepoznati kod velikih crva već po samoj veličini.

Pomerajući kuke, Pol poče da se kreće nalevo. Zatim dade znak dvojici ljudi s boka da pređu na otvorene segmente sa strane i ne dopuste crvu da skrene sa pravog smera. Kada je to obavio, on domahnu dvojici krmanoša da iziđu iz reda i zauzmu mesta napred.

"Ah, haiiii-joh!" uzviknu Pol tradicionalni poklič. Krmanoš sa leve strane otvori jedan prstenasti segment.

Istog trenu tvorac stade da zaokreće, praveći veličanstveni krug, kako bi zaštitio otvorene segmente. Načinio je pun zaokret i kada se uputio natrag prema jugu, Pol uzviknu: "Gejrat!"

Krmanoš otkači kuku. Tvorac nastavi da se kreće pravo.

Stilgar reče: "Vrlo dobro, Pole Muad'Dibe. Uz puno vežbanja moći ćeš da postaneš peščani jahač."

Pol se namršti, pomislivši: Zar se ja nisam prvi popeo?

Iza njega se najednom oglasi gromki smeh, a onda četa poče da peva, uzvikujući mu ime do neba.

"Muad'Dib! Muad'Dib! Muad'Dib! Muad'Dib!"

A onda, daleko u pozadini duž površine crva, Pol začu kako goniči udaraju štapom o repni segment. Crv poče da ubrzava. Odore stadoše da im se vijore na pojačanom vetru. Pištav zvuk izazvan kretanjem takođe postade snažniji.

Pol se osvrnu prema četi i potraži pogledom Čanino lice među ljudima. I dalje ju je posmatrao kada se obratio Stilgaru: "Postao sam, dakle, peščani jahač, Stile?"

"Hal jaum! Danas si peščani jahač."

"To znači da mogu da izaberem pravac u kome ćemo ići?"

"To je pravilo."

"Ja sam Slobodnjak koji je rođen danas ovde u Habanija ergu. Uopšte nisam živeo pre ovog dana. Do sada sam bio samo dete."

"Ne baš dete", uzvratil Stilgar, pričvrstivši svoju kuku na jednom kraju, pošto ju je vetar razlabavio.

"Ali postojao je čep koji je blokirao moj svet, a taj čep sada je izvučen."

"Nema nikakvog čepa."

"Krenuo bih na jug, Stilgare - dvadeset udarača. Video bih zemlju koju stvaramo, zemlju koju sam do sada viđao jedino očima drugih."

A voleo bih da vidim sina i porodicu, pomisli on. Potrebno mi je

malo vremena da razmislim o budućnosti koja je prošlost u mom umu. Sprema se oluja, a ako se ne nađem na mestu gde mogu da je osujetim, mogla bi da preraste u orkan.

Stilgar ga odmeri pogledom. Polova pažnja i dalje je bila upravljena prema Čani; na licu joj se očitavala uzbuđenost, baš kao i kod cele čete, na koju su očigledno delovale njegove reči.

"Ljudi žarko žele da napadnu sa tobom Harkonenove sinkove", reče Stilgar. "Od njih nas deli samo jedan udarač."

"Fedajkini su već bili sa mnom u napadačkim pohodima", uzvratila Pol. "Još ćemo mnogo puta napadati, sve dok i poslednji od Harkonena bude udisao arakenski vazduh."

Stilgar nastavi da ga posmatra dok su jahali i Pol shvati da čovek vidi ovaj trenutak kroz sećanje na to kako je on preuzeo upravu u Sieč Tabru, kao i vođstvo u Veću Vođa posle Liet-Kinesove smrti.

Čuo je izveštaje o nemirima među mladim Slobodnjacima, pomisli Pol.

"Želiš li da sazovemo skup vođa?" upita ga Stilgar.

Oči mladića u četi iza njih zacakliše. Njihali su se dok su jahali i netremice posmatrali. Pol opazi izraz nemira i u Čaninim očima, način na koji je prelazila pogledom sa Stilgara, koji joj je bio ujak, na Pola Muad'Diba, koji joj je bio sudrug.

"Ne možeš da pogodiš šta hoću", reče Pol.

Istovremeno, on pomisli: Ne mogu da se povučem. Moram da zadržim kontrolu nad ovim ljudima.

"Ti si danas mudir peščanog jahanja", Stilgar reče glasom koji je zazvučao hladno i formalno. "Kako ćeš iskoristiti tu moć?"

Potrebno nam je vreme da predahnemo, vreme da natenane razmislimo, pomisli Pol.

"Poći ćemo na jug", reče Pol.

U Stilgarovoj kretnji, dok je čvrsto obmotavao odoru oko sebe, očitovalo se neumitno dostojanstvo.

"Sazvaćemo skup", reče on. "Ja ću poslati poruke."

Misli da ću da ga izazovem, pomisli Pol. A zna da nema izgleda protiv mene.

Pol se okrene prema jugu, osetivši struju vetra na golim obrazima i pomislivši na nužnosti koje su uslovljavale njegove odluke.

Uopšte nisu svesni pravog stanja stvari, pomisli on.

Ali znao je da neće dugo dopustiti da ga bilo kakav obzir odvрати. Morao je da ostane u žarištu vremenske oluje koju je video u budućnosti. Uslediće jedan trenutak kada će mu se ukazati prilika da je osujeti, ali jedino ako se bude našao na pravom mestu moći će da je saseče u korenu.

Neću ga izazvati ako se to ikako može izbeći, pomisli Pol. Ako postoji neki drugi način da se spreči džihad...

"Podići ćemo bivak za večernji obed i molitvu kod Pećine Crva ispod Habania Grebena", reče Stilgar. Uhvatio se čvršće za kuku, da ga tvorac ne bi zbacio, pokazavši rukom napred prema niskoj kamenoj barijeri koja se uzdizala iz pustinje.

Pol osmotri greben, veliku kamenu izbočinu, koja je stajala napeta poput talasa. Nikakvo zelenilo, nikakvo rastinje nije umekšavalo golo obzorje. Iza grebena pružao se put prema južnoj pustinji - put dugačak najmanje deset dana i noći, i to najvećom brzinom kojom je tvorac mogao da ide.

Dvadeset udarača.

Taj put vodio je daleko iza Harkonenovih patrola. Znao je kako će on izgledati. Video je sve u snu. Jednoga dana, kada već budu odmakli, doći će do slabašne promene boje na obzorju - tako slabašne da će u prvi mah pomisliti da je posredi plod njegove uobrazilje opterećene silnim nadanjem - i to će biti novi sieč.

"Odgovara li moja odluka Muad'Dibu?" upita Stilgar. U glasu mu se osetio jedva primetan sarkastičan prizvuk, ali uši okolnih Slobodnjaka, kadre da razaberu svaki preliv u kričanju ptica ili treperavoj poruci sielaga, jasno su ga čule i svi su sada motrili šta će Pol učiniti.

"Stilgar zna da sam mu se zakleo na vernost kada smo posvetlili Fedajkine", reče Pol. "Mojim komandosima smrti poznato je da časno govorim. Sumnja li Stilgar u to?"

U Polovom glasu začu se istinski bol. Stilgar ga razabra i obori pogled.

"Nikad ne bih posumnjao u Usula, sadruka mog sieča", reče Stilgar. "Ali, ti si Pol Muad'Dib, atreidski Vojvoda, kao i Lisan al-Gaib, Glas sa Spoljnog Sveta. A te ljude ne poznajem."

Pol se okrenu na drugu stranu i pogleda prema Habania Grebenu, koji se uzdizao iz pustinje. Tvorac pod njima još je bio dobar i čio. Sa njime su mogli da prevale dvostruko veću udaljenost od svih do kojih su Slobodnjaci do sada stigli. Bio je siguran u to. Ništa, pa čak ni stvorenja iz dečijih priča, nije se moglo ravnati sa ovim pustinjским starcem. Polu je bilo jasno da pod sobom ima predmet novih predanja.

Jedna ruka uhvati ga za rame.

Pol se okrenu prema šaci, a zatim uputi pogled ka licu iza nje - i ugleda tamne Stilgarove oči u uskom prorezu između filterske maske i kapuljače pustinjskog odela.

"Onaj koji je upravljao sieč Tabrom pre mene", reče Stilgar, "bio mi je prijatelj. Preživeli smo mnogo zajedničkih opasnosti. Mnogo puta sam mu spasao život... a i on meni."

"Ja sam ti prijatelj, Stilgare", reče Pol.

"Niko ne sumnja u to", reče Stilgar. On skloni ruku s Polovog ramena i slegnu ramenima. "Tako stoje stvari."

Polu tog trenutka postade jasno da je Stilgar odveć ogrezao u slobodnjački način života da bi bio kadar da razmotri mogućnost postojanja nekog drugog. Ovde je vođa preuzimao dizgine iz mrtvih ruku svog prethodnika ili bio biran među najjačim ljudima u plemenu, ukoliko je vođa umro u pustinji. Stilgar je upravo na ovaj način postao vođa.

"Trebalo bi da ostavimo ovog tvorca u dubokom pesku", reče Pol.

"Tako je", složi se Stilgar. "Odavde možemo pešice stići do pećine."

"Dovoljno smo daleko odjahali na njemu, tako da će se zakopati u pesak i odmarati se dan ili dva", reče Pol.

"Ti si mudir peščanog jahanja", reče Stilgar. "Samo kaži šta treba da..." On najednom začuta i pogleda prema istočnom nebu.

Pol se munjevito okrenu. Plava skramica na njegovim očima, izazvana uzimanjem začina, učinila je da mu je nebo izgledalo tamno - plavet propuštena kroz mnogostruke filtere, spram koje je udaljeno ritmično bljeskanje delovalo kao oštar kontrast.

Ornitopter!

"Neki mali topter", reče Stilgar.

"Možda je izviđač", reče Pol. "Misliš li da su nas videli?"

"Sa te udaljenosti vide samo crva na površini", reče Stilgar, a zatim dade znak levom rukom. "Dole. Raziđite se po pesku."

Četa poče da se spušta niz bok crva, a zatim da skače na površinu, poležući po pesku i sakrivajući se ispod ogrtača. Pol primeti gde se Čani spustila. Uskoro su na crvu ostali samo on i Stilgar.

"Prvi sam uzjahao, poslednji ću sjahati", reče Pol.

Stilgar klimnu glavom, spusti se pomoću kuka niz bok i skoči u pesak. Pol sačeka da se tvorac udalji od mesta gde je četa sjahala, a onda oslobodi kuke. Bo je to opasan potez, pošto crv još nije bio sasvim iscrpljen.

Oslobođen kuka, veliki crv poče da se zakopava u pesak. Pol se povuče malo po širokoj površini tvorca, pažljivo proceni trenutak i skoči. Dočekao se na noge i odmah potrčao, a onda se baci niz klisku stranu jedne dine, kako su ga naučili, i sakrio se ispod kaskade peska koja mu se sručila na raširenu odoru.

Sada je valjalo čekati...

Pol se lagano okrenu, tako da je mogao da vidi parče neba kroz odškrinuti razmak na odori. Pomislio je kako i ostali iza njega čine to isto.

Začuo je lepet toptеровih krila pre nego što je ugledao letelicu. Oglasio se šapat mlaznica i topter se pojavio iznad mesta gde se Pol krio, a zatim u širokom luku skrenuo prema grebenu.

Topter bez oznaka, primeti Pol.

Nekoliko trenutaka potom letelica nestade sa vidika, zašavši za Habania Greben.

Ptičiji krik razleže se pustinjom. Zatim još jedan.

Pol ustade, otrese pesak sa sebe i pope se do vrha dine. Ostale prilike stajale su u nizu, koji se vukao od grebena. On uoči Čani i Stilgara među njima.

Stilgar pokaza prema grebenu.

Četa se okupi i krenu peščanim korakom, hodajući površinom u nepravilnom ritmu, kako ne bi privukli tvorca. Stilgar priđe Polu i poče da korača uporedo sa njim duž kreste dine, koju je vetar očvrsnuo.

"Krijumčarska letelica", reče Stilgar.

"Izgleda", uzvрати Pol. "Ali ovo je odveć duboko u pustinji za krijumčare."

"I oni imaju poteškoća sa patrolama", reče Stilgar.

"Ako su stigli dovde, mogu i dublje", reče Pol.

"Tako je."

"Ne bi bilo dobro za njih da vide ono što bi videli ako bi otišli predaleko na jug. Krijumčari, naime, takođe prodaju informacije."

"Tragaju za začinom - ne misliš li tako?" upita ga Stilgar.

"Sigurno se negde u blizini nalaze krilo i guseničar", reče Pol. "Mi imamo nešto začina. Hajde da ga iskoristimo kao mamac i uhvatimo nekoliko krijumčara. Treba im utuviti u glavu da je ovo naša teritorija; osim toga, naši ljudi treba malo da se vežbaju u rukovanju novim oružjima."

"Sada govori pravi Usul", reče Stilgar. "Usul misli na slobodnjački način."

Ali taj isti Usul mora da donosi odluke koje odgovaraju vraškoj svrhovitosti, pomisli Pol.

Oluja je postajala sve bliža.

6.

Kada su zakon i dužnost jedno, kada ih objedinjuje religija, onda nikada ne možeš u punoj meri postati svestan sebe. Uvek si za nijansu manje od potpune ličnosti.

Iz 'Muad'Dib: devedeset devet vaseljenskih čuda' princeze Irulan

Krijumčarska fabrika začina, njen matični nosač i prsten ornitoptera, koji su zujali, pojaviše se iznad jedne uzvišice dina, poput roja insekata koji prate kraljicu. Pred rojem se pružao niski kameni greben, koji je štrčao iz pustinje, sličan maloj imitaciji Zaštitnog Zida. Neka skorašnja oluja pomela je suvo podnožje grebena.

U komandnoj kupoli fabrike Gurni Halek se naže napred, podesi uljana sočiva dogleda i stade da ispituje okolni predeo. Sa druge strane grebena ugledao je neku tamnu mrlju, koja je mogla da predstavlja začinsku eksploziju; on odmah dade signal jednom od ornitoptera koji su lebdeli iznad da se uputi u tom pravcu i ispita stvar.

Topter zaleprša krilima da bi stavio do znanja da je primio signal. Zatim se odvoji od jata, uputi naniže prema zatamnjenom pesku i napravi krug oko označenog područja, spustivši detektore nisko do površine.

Samo nekoliko trenutaka potom, letelica se obruši skupljenih krila, a zatim napravi krug nisko nad peskom, što je fabrici koja je čekala stavilo do znanja da je začin pronađen.

Gurni vrati dogled u futrolu, znajući da su i ostali videli signal. Dopadalo mu se ovo mesto. Obližnji greben nudio je izvrsnu zaštitu. Nalazili su se duboko u pustinji, tako da je malo bilo verovatno da ih tu čeka pripremljena zaseda... ali... Gurni dade znak posadi jednog toptera da nadleti greben, da ga dobro osmotri, a zatim uputi rezervne letelice da se rasporede oko nalazišta začina - premda ne odveć visoko, pošto bi tako mogli da ih sa velike udaljenosti registruju harkonenski detektori.

Sumnjao je, međutim, da će se harkonenske patrole otisnuti ovoliko daleko na jug. Ovo je još bila slobodnjačka teritorija.

Gurni proveri oružje, proklinjući sudbinu što su štitnici ovde bili neupotrebljivi. Sve što je moglo da primami crva moralo se izbeći po svaku cenu. On protrlja ožiljak od inkvajna na bradi, osmotri predeo pred sobom i zaključi da bi bilo najbezbednije povesti ljude preko grebena. Izviditi pešice stvar još je bilo najsigurnije. Opreza nikada nije bilo naodmet u situaciji kada se Slobodnjaci i Harkonenovi ljudi nemilice tamane.

Ali ovde su ga brinuli Slobodnjaci. Bili su potpuno ravnodušni prema načinu kojim su krijumčari trgovali, ali su postajali pravi vragovi na ratnoj stazi ukoliko biste zakoračili tamo gde su vam oni to zabranili. A u poslednje vreme postali su đavolski vešti i lukavi.

Ta veština i lukavost, kojima su domoroci počeli da se koriste u borbi, zabrinjavali su Gurnija. Ispoljavali su takvo umeće u ratovanju da on gotovo da nije sreo bolje, a obučavali su ga najbolji borci u vaseljeni, koji su se čeličili u okršajima koje bi tek poneko preživeo.

Gurni ponovo osmotri predeo pred sobom, pitajući se zbog čega se najednom oseća nelagodno. Možda je posredi bio crv koga su videli... ali, to je bilo sa druge strane grebena.

Jedna glava se pomoli u kupoli pokraj Gurnija - komandant fabrike, jednooki, stari gusar, guste brade, plavih očiju i mlečnih zuba od začinske ishrane.

"Izgleda bogato nalazište, ser", reče komandant fabrike. "Da krenemo?"

"Dodite do ivice grebena", naredi Gurni. "Tu ću se iskrcati sa mojim ljudima. Odatle ćete se moći spustiti do začina. Mi ćemo malo pogledati one stene."

"Razumem."

"U slučaju neke neprilike", reče Gurni, "spasavajte fabriku. Mi ćemo uzleteti u topterima."

Komandant fabrike salutira. "Razumem, ser." Zatim se spusti dole kroz otvor u kupolu.

Gurni još jednom pređe pogledom preko obzorja. Morao je da uvaži mogućnost da se u blizini nalaze Slobodnjaci, a on je neovlašćeno stupio na njihovu teritoriju. Slobodnjaci su ga ozbiljno

zabrinjavali, njihova snaga i nepredvidljivost. Mnoge mu stvari u svemu ovome nisu davale mira, ali je zato nagrada za trud bila velika. Takođe ga je onespokojavalo to što nije smeo da pošalje letelice dovoljno visoko. Nelagodnost mu je povećavala i neophodnost nekorišćenja radio-veze.

Fabrika-guseničar se okrenu i poče da se spušta. Lagano je skliznula do suvog obronka grebena. Gusenice dodirnuše pesak.

Gurni otvori kupolu i otkači sigurnosne kaiševe. U trenutku kada se fabrika zaustavila, on je već bio napolju; zatvorio je kupolu za sobom, spustio se preko štitnika gusenica i skliznuo na pesak pored bezbedonosne mreže. Petoro ljudi iz njegove lične garde stade da mu se pridružuje, izlazeći iz otvora na prednjem delu. Ostali su oslobađali nosač-krilo fabrike. On se odvoji, podiže uvis i poče da kruži u parkirnoj orbiti na maloj visini.

Istog trenutka, velika fabrika krenu napred, udaljujući se na svojim gusenicama od grebena, prema tamnom nalazištu začina na otvorenom pesku.

Jedan topter se spusti u blizini, a za njim sleteše još dva. Iz letelice iziđe Gurnijev lični vod, a onda one ponovo uzleteše u parkirnu orbitu.

Protegnuvši se, Gurni oprobao mišiće u pustinjskom odelu. Uklonio je filtersku masku sa lica, hotimice dopuštajući da gubi vlagu zarad jedne preče potrebe - mogućnosti upotrebe glasa, ukoliko bude morao da uzvikuje komande. Počeo je da se penje uz greben, ispitujući teren - šljunak i zrnasti pesak škripali su mu pod nogama, a nozdrve mu je zapahnjivao miris začina.

Zgodno mesto za skrivenu bazu, pomisli on. Bilo bi mudro zakopati ovde nešto zaliha.

On baci pogled unazad, opazivši kako mu se ljudi frontalno razmiču, prateći ga. Bili su to dobri saradnici, čak i one novajlije koje nije imao vremena da isproba. Dobri ljudi. Nije im morao reći svaki put šta treba da urade. Ni oko jednoga se nije videlo svetlucanje uključenog štitnika. Među njima nije bilo kukavica koji bi nosili štitnike u pustinji, gde bi crvi odmah osetili polje i došli da im oduzmu začim koji su sakupili.

Sa male uzvišice do koje je stigao uspinjući se uz greben, Gurni

je video nalazište začina na udaljenosti od oko pola kilometra i guseničar koji mu se upravo približio. Zatim baci pogled prema letelicama koje su ih pokrivala iz vazduha; bio je zadovoljan njihovim položajem, pošto se nisu popele odveć visoko. On kratko klimnu glavom, a zatim nastavi da se uspinje uz greben.

Istog trenutka, greben kao da suknu put neba.

Dvanaest tutnjećih plamenih putanja ustremi se prema topterima i nosaču-krila, koji su lebdeli na maloj visini. Metalna eksplozija se razleže sa fabrike-guseničara, a stene oko Gurnija najednom postaje načičkane borcima sa navučenim kapuljačama.

Gurni u trenutku pomisli: Tako mi rogova Velike Majke! Rakete! Usuđuju se da upotrebe rakete!

Narednog trena obreo se pred jednom prilikom sa navučenom kapuljačom koja je stajala u polučučućem stavu, držeći u ruci spreman kris-nož. Još dve prilike se pojaviše levo i desno od njega. Gurni je jedino mogao da vidi oči borca pred sobom u tankom prerezu između kapuljače i vela burnusa, boje peska, ali su ga položaj i pripravnost čoveka upozorili da se suočio sa uvežbanim borcem. Oči su bile potpuno plave, što je bilo jasno odličje Slobodnjaka iz duboke pustinje.

Gurni se maši rukom za nož, ne skidajući pogled sa protivnikovog oružja. Ako se usuđuju da upotrebe rakete, onda sigurno imaju i druge projekte. Ovaj trenutak nalagao je vrhunski oprez. I po samom zvuku je mogao da zaključi da je bar jedan deo njihove zaštite sa neba bio izbačen iz stroja. Do ušiju mu je takođe dopirao zvuk borbe koja se već zapodenula iza njegovih leđa.

Oči borca koji je stajao pred Gurnijem primetiše kretnju njegove ruke prema nožu, a onda se ponovo zagledaše u Gurnijeve oči.

"Ostavi nož u koricama, Gurni Haleče", reče čovek sa kapuljačom.

Gurni zastade. Glas je zazvučao neobično poznato, čak i kroz filter pustinjskog odela.

"Znaš mi ime?" reče on.

"Nije ti potreban nož sa mnom, Gurni", reče čovek. Zatim se uspravi, vrati kris-nož u korice, a ove u nabore odore. "Reci svojim ljudima da obustave beskoristan otpor."

Čovek zbací kapuljaču i ukloni filter sa lica.

Gurnijevi mišići se ukočiše od onoga što je video. U prvi mah mu se učinilo da pred sobom ima duha pokojnog Vojvode Leta Atreida. A onda polako uvide istinu.

"Pol", prošaputa on. Zatim upita glasnije: "Je li to stvarno Pol?"

"Zar ne veruješ sopstvenim očima?" upita ga Pol.

"Kazali su da si mrtav", uzvratí Gurni nesigurnim glasom, istupivši pola koraka napred.

"Reci svojim ljudima da se pokore", naredí Pol, a onda mahnu rukom prema nižim obroncima grebena.

Gurni se okrenu, nerado skrenuvši pogled sa Pola. Primetio je odmah da se borba vodi još samo na nekoliko mesta. Izgledalo je da ceo predeo vrvi od pustinjskih ljudi u kapuljačama. Fabrika-guseničar bešumno je stajala na pesku, a na njenom gornjem delu nalazili su se Slobodnjaci. U vazduhu više nije bilo nijedne letelice.

"Prekinite borbu", naredí Gurni. Zatim duboko uzdahnu i skupi šake oko ustiju. "Govori Gurni Halek! Prekinite dalju borbu!"

Lagano i oprezno, figure koje su se uhvatile ukoštac razdvojiše se. Upitni pogledi upraviše se prema njemu.

"Ovo su nam prijatelji", uzviknu Gurni.

"Fini prijatelji!" uzvratí neko. "Polovinu ljudi su nam pobili."

"Posredi je bila greška", reče Gurni. "Nemojte pogoršavati situaciju."

On se okrenu prema Polu i pogleda u njegove potpuno plave, slobodnjačke oči.

Na Polovim usnama pojavi se osmeh, ali postojala je određena tvrdoća u izrazu lica kaja je Gurnija podsetila na Starog Vojvodu, Polovog dedu. A onda Gurni uočí svojevrnsnu žilavost i otpornost u Polovom držanju - osobine koje ranije nikada nije video kod nekog Atreida, izvesnu smežuranost kože, čkiljenje očiju, odmeravajući pogled koji je obuhvatao ceo vidokrug.

"Kazali su da si mrtav", ponovi Gurni.

"Činilo mi se da će ponajbolje biti ako ih ostavim u tom ubeđenju", uzvratí Pol.

I Gurni tog časa shvati da je to najbolje moguće opravdanje koje je mogao dobiti zato što je bio prepušten samome sebi, ostavljen u

uverenju da je njegov mladi Vojvoda... njegov prijatelj mrtav. Zapitao se tada da li uopšte još postoji onaj dečak koga je on poznao i upućivao u tajne borilačkih veština.

Pol priđe korak Gurniju, osećajući kako ga oči peku. "Gurni..."

Sve se potom dogodilo samo od sebe: našli su se u zagrljaju, stali da se tapšu po ramenima, osećajući prijatnost zbog stvarnosti i konkretnosti svojih tela.

"Ti vražji momče! Ti vražji momče!" ponavljao je Gurni.

"Gurni, stari moj Gurni", uzvraćao je Pol.

A onda se razdvojiše i pogledaše jedan drugoga. Gurni duboko udahnu vazduh. "Ti si, dakle, razlog što su Slobodnjaci tako naprasno postali izuzetno vični borbenim taktikama. Trebalo je da pogodim. Izvodili su stvari koje ni ja ne bih bolje smislio. Da sam samo znao..." On odmahnu glavom. "Da si mi samo došapnuo da si živ, momče. Ništa me ne bi zaustavilo. Dojurio bih smesta ovamo i..."

Polov pogled ga zaustavi... čvrst, odmeravajući.

Gurni uzdahnu. "Naravno, odmah bi se našli oni koji bi se upitali zašto je Gurni Halek odjurio, a bilo bi i takvih koji bi otišli korak dalje od pitanja. Oni bi se odmah dali u traganje za odgovorom."

Pol klimnu glavom i pređe pogledom preko Slobodnjaka koji su čekali unaokolo: ljubopitljivo odmeravanje stajalo je na licima Fedajkina. On skrenu pogled sa komandosa smrti ponovo na Gurnija, primetivši da mu je pređašnji učitelj mačevanja pun ushićenja. Shvatio je to kao dobar predznak, znamenje da se nalazio na putu u onu budućnost gde je sve bilo u redu.

Sa Gurnijem uz mene...

Pol uputi pogled niz greben pokraj Fedajkina, osmotrivši krijumčare koji su došli sa Halekom.

"Na čijoj su strani tvoji ljudi, Gurni?" upita on.

"Sve su to krijumčari", uzvratila Gurni. "Sa onim su ko jamči dobru zaradu."

"Sa nama im nema dobre zarade", reče Pol, primetivši tanušan znak prstom koji mu je Gurni uputio desnom rukom - stara šifra kojom su se služili u prošlosti. Među krijumčarima postojali su ljudi kojih se valjalo bojati i čuvati.

Pol prevuče rukom preko usne, stavljajući tako Gurniju do znanja

da ga je razumeo, a zatim podiže pogled prema ljudima koji su stajali načičkani na višim nivoima grebena. Među njima primeti Stilgara. Sećanje na nerešen problem sa njim učini da Polovo ushićenje prilično splasne.

"Stilgare", reče on, "ovo je Gurni Halek, o kome si me čuo često da pričam. Meštar oružja moga oca, učitelj mačevanja koji me je obučavao i stari prijatelj. Može mu se ukazati poverenje u svakom poduhvatu."

"Čujem", uzvratil Stilgar. "Ti si njegov Vojvoda."

Pol baci pogled prema tamnom licu iznad sebe, razmišljajući o razlozima koji su nagnali Stilgara da baš to kaže. Njegov Vojvoda. U Stilgarovom glasu pojavio se neobičan, tanušan prizvuk, kao da je hteo da kaže nešto drugo. A to nije nalikovalo Stilgaru, koji je bio vođa Slobodnjaka, čovek koji je uvek otvoreno iznosio ono što mu je na umu.

Moj Vojvoda! pomisli Gurni, ponovo pogledavši Pola. Da, sada kada je Leto mrtav, titula prelazi na Pola.

Slobodnjački rat na Arakisu počeo je da stiče novo obličje u Gurnijevom umu. Moj Vojvoda! Mesto koje je bilo umrlo u njemu počeo da oživljava. Tek je delićem svesti registrovao Polovu naredbu da se krijumčari razoružaju dok ne budu ispitani.

Gurni se ponovo vrati u stvarnost tek kada je čuo neke svoje ljude kako protestuju. On zatrese glavom i okrenu se. "Jeste li vi, ljudi, gluvi?" prodra se on. "Ovo je zakoniti Vojvoda Arakisa. Učinite ono što vam naređuje!"

Gundajući, krijumčari ga poslušашe.

Pol priđe Gurniju i reče mu prigušenim glasom: "Nikada ne bih pomislio da ćeš ti upasti u ovakvu zamku, Gurni."

"Dobio sam zasluženu kaznu", uzvratil Gurni. "Kladim se da vam onaj mamac sa začinom nije deblji od nekoliko zrnaca peska."

"Dobio bi tu opkladu", uzvratil Pol. Zatim baci pogled prema ljudima koji su upravo razoružavani. "Ima li još nekog od ljudi moga oca među tvojom posadom?"

"Nema. Prilično smo se proredili. Ima ih nešto među slobodnim trgovcima. Mnogi su utrošili svu zaradu da odu odavde."

"Ali, ti si ostao."

"Ostao sam."

"Zato što je Raban ovde", reče Pol.

"Zaključio sam da mi ništa drugo nije preostalo do osvete", reče Gurni.

Neobičan krik oglasi se sa vrha grebena. Gurni podiže pogled i spazi jednog Slobodnjaka kako maše maramom.

"Dolazi tvorac", reče Pol, a zatim krenu prema jednom isturenom delu stene; Gurni pođe za njim, a onda, kao i Pol, pogleda prema jugozapadu. Na srednjoj udaljenosti mogla se videti izrivena grbina crva, trag okrunjen prašinom koji je pravo vodio kroz dine prema grebenu.

"Prilično je veliki", reče Pol.

Klepetav zvuk oglasi se sa fabrike-guseničara pod njima. Ona se okrenu na gusenicama poput kakvog džinovskog insekta i nezgrapno krenu prema stenama.

"Šteta što nismo mogli da poštedimo letaćki transporter", reče Pol.

Gurni ga za trenutak osmotri, a zatim baci pogled prema olupinama koje su se dimile u pustinji - ostacima letaćkog transportera i ornitoptera koje su oborile slobodnjačke rakete. Osetivši najednom grižu savesti zbog ljudi koje je tamo izgubio - svojih ljudi - on reče: "Otac bi ti pokazao više razumevanja za ljude koje nije mogao da poštedi."

Pol mu uputi oštar pogled, a zatim pognu glavu, pa reče: "Bili su ti prijatelji, Gurni. Razumem. Za nas su, međutim, oni predstavljali samo uljeze koji su mogli da vide stvari koje nisu smeli. To ti moraš da razumeš."

"Razumem ja to vrlo dobro", reče Gurni. "A sada bih rado video ono što ne bih smeo."

Pol podiže pogled i primeti stari i dobro upamćeni vučji osmeh na Halekovom licu, mreškanje ožiljaka od inkvajna na njegovoj vilici.

Gurni klimnu glavom prema pustinji pod njima. Slobodnjaci su se razmileli posvuda, idući za svojim poslovima. Odmah mu je palo u oči da nijedan od njih nije izgledao zabrinut zbog približavanja crva.

Najednom, oglasi se dobovanje sa otvorenih dina iza mesta gde je postavljen mamac sa začinom - gromko udaranje, koje kao da su

čuli kroz stopala. Gurni primeti kako Slobodnjaci zauzimaju položaj na pesku duž pistinje kojom je dolazio crv.

Crv se približio poput neke velike peščane ribe, parajući površinu, dok su mu se prstenovi nabirali i opružali. Trenutak potom Gurni vide, sa mesta gde je stajao, čin uzjahivanja na crva - odvažan skok prvog kukara; zatim je usledilo okretanje ogromnog stvorenja, pri čemu se čitava grupa ljudi uspela na blistav i ljuspama optočen bok crva.

"Evo jedne stvari koju ne bi smeo da vidiš", reče Pol.

"Čuo sam priče i govorkanja", reče Gurni. "Ali, teško je u to poverovati sve dok se lično ne osvedočiš." On zatrese glavom. "Sa stvorenjem kojeg se svi na Arakisu boje vi postupate kao sa jahaćom životinjom."

"Čuo si kako mi je otac govorio o pustinjskoj sili", reče Pol. "Evo te sile. Površina ove planete je naša. Nikakva oluja, stvorenje ili neka druga prepreka ne mogu nas zaustaviti."

Nas, pomisli Gurni. Ima na umu Slobodnjake. Govori o sebi kao da je jedan od njih. Gurni ponovo osmotri začinsko plavetnilo Polovih očiju. I njegove vlastite oči su, znao je to, već stekle određenu nijansu, ali krijumčari su dobijali hranu sa drugih svetova, tako da su se kastinski izdvajali po nešto svetlijem plavetnilu. Među njima je postojao izraz 'premaz začinskom kičicom', u upotrebi za čoveka što se odveć srodio sa Arakisom. A prema takvima uvek je postojalo izvesno nepoverenje.

"Postojalo je vreme kada nismo jahali tvorce po danu u ovim područjima", reče Pol. "Ali Rabanu je preostalo premalo letelica da bi mogao da dopusti sebi luksuz da traga za retkim mrljama na pesku." On pogleda Gurnija. "Tvoj topter nas je ozbiljno iznenadio ovde."

Nas... nas...

Gurni zatrese glavom da bi odagnao takve misli. "Vi ste nas daleko više iznenadili nego mi vas", reče on.

"Šta se priča o Rabanu po sinkovima i selima?" upita Pol.

"Kažu da su se u toj meri utvrdili u grabenskim selima da im ništa ne možete. Sve što treba da urade to je da sede unutar svojih zidina dok se vi sasvim ne iznurite u beskrajnim napadima."

"Jednom reči", dodade Pol, "imobilizovani su."

"Dok vi možete da se krećete kud vam drago", reče Gurni.

"Tu taktiku sam naučio od tebe", reče Pol. "Izgubili su inicijativu, što znači da su izgubili rat."

Gurni se osmehnu u znak saglasnosti.

"Neprijatelj nam se nalazi upravo tamo gde ja to želim", reče Pol, a onda pogleda Gurnija. "Pa, Gurni, pristupaš li u moj tabor za kraj ove kampanje?"

"Da li pristupam?" Gurni se zagleda u njega. "Ali, gospodaru, ja nikada nisam ni izišao iz tvoje službe... mislio sam samo da si mrtav. Pošto sam ostao sam, snašao sam se što sam bolje umeo, čekajući da iskoristim trenutak i što skuplje prodam život: da ubijem Rabana."

Pol utonu u tišinu obuzet osećanjem nelagodnosti.

Jedna žena se uspe uz stenu do njih, dok su joj oči između kapuljače pustinjskog odela i maske za lice prelazile sa Pola na njegovog druga i natrag. Gurni odmah opazi posesivnost u njima, kao i u načinu na koji je ona stala pokraj Pola.

"Čani", reče Pol, "ovo je Gurni Halek. Pričao sam ti o njemu."

Ona pogleda Haleka, a zatim Pola. "Pričao si mi."

"Kuda su otišli oni ljudi na tvorcu?" upita Pol.

"Odvratili su ga odavde da bi nam pružili priliku da spasemo opremu."

"Pa onda...", zausti Pol, ali najednom začuta, omirisavši vazduh.

"Podiže se vetar", reče Čani.

Začu se jedan glas sa vrha grebena iznad njih: "Hej, vetar!"

Gurni primeti užurbane kretnje među Slobodnjacima - koji se odjedanput hitro razmileše na sve strane. Ono što čak ni crvu nije uspelo, učinio je strah od vetra. Fabrika-guseničar dopuzala je do podnožja grebena pod njima i odmah joj je bio otvoren prolaz među stenama... da bi se, čim je ušla unutra, smesta zatvorio - i to tako savršeno da se ni po čemu nije moglo zaključiti da tu nije samo kompaktna stena.

"Imate li mnogo ovakvih skrovišta?" upita Gurni.

"Veoma mnogo", reče Pol, a zatim pogleda Čani. "Pronađi Korbu. Reci mu da me je Gurni upozorio da među krijumčarima ima ljudi kojima ne treba verovati."

Ona pogleda najpre Gurnija, pa Pola, klimnu glavom i poče da se

spušta niz stenu, skakućući gazelinom gipkošću.

"Ona ti je žena", reče Gurni.

"Majka mog prvenca", uzvratila Pol. "Atreidi su dobili još jednog Letoa."

Gurni prihvati ovu činjenicu, uz jedva primetno širenje očiju.

Pol je kritički osmatrao zbivanja oko sebe. Nebo na jugu se smračilo, a već su se osećali prvi naleti i udari vetra, koji su im kovitali prašinu oko glava.

"Zatvori odelo", reče Pol, pričvrstivši masku i navukavši kapuljaču.

Gurni poslušala, zahvalan zbog pomoći filtera.

"Kojim ljudima ne veruješ?" upita ga Pol glasom izmenjenim zbog filtera.

"Nekim novajlijama", uzvratila Gurni. "Strancima sa drugih planeta..." On zastade, začudivši se samom sebi. Strancima. Tako je lako izgovorio tu reč.

"Da?" reče Pol.

"Ne pripadaju uobičajenom soju pustolova koje obično dobijamo", reče Gurni. "Čvršći su i otporniji."

"Harkonenove uhode?" upita Pol.

"Čini mi se, gospodar, da nemaju veze sa Harkonenima. Imam utisak da se nalaze u carskoj službi. Prosto zrače atmosferom Saluse Sekundus."

Pol ga oštro pogleda. "Saradaukari?"

Gurni slegnu ramenima. "Nije isključeno, premda su dobro maskirani."

Pol klimnu glavom, pomislivši kako se Gurni lako uklopio u staru službu... premda uz izvesnu uzdržanost... razliku. Arakis je izmenio i njega.

Dva Slobodnjaka sa spuštenim kapuljačama pojaviše se iz naprsline u steni pod njima i počеше da se uspinju. Jedan od njih nosio je neki veliki zavežljaj preko ramena.

"Gde su mi sada ljudi?" upita Gurni.

"Na sigurnom, u stenama pod nama", uzvratila Pol. "Ovde imamo pećinu - Pećina Ptica. Odlučićemo šta ćemo sa njima posle oluje."

Neko se oglasi iznad njih: "Muad'Dibe!"

Pol se okrenu i ugleda kako im jedan slobodnjački stražar pokazuje rukom dole prema pećini. Pol mu uputi signal da ga je čuo.

Gurni ga osmotri sa izrazom čuđenja na licu. "Ti si Muad'Dib?" upita on. "Ti si volja peska?"

"To mi je slobodnjačko ime", reče Pol.

Gurni se okrenu u stranu, ispunjen najednom zlom slutnjom. Pola ljudi ležalo mu je mrtvo na pesku, a ostali su bili zarobljeni. Nije mario za novajlije, one u koje je inače sumnjao, ali među ostalima je bilo dobrih ljudi, prijatelja, za koje se osećao odgovoran. Odlučićemo šta ćemo sa njima posle oluje. To je kazao Pol, kazao Muad'Dib. I Gurni se tog časa priseti priča koje je čuo o Muad'Dibu, Lisanu al-Gaibu - kako je odrao kožu sa jednog Harkonenovog oficira da bi napravio bubanj, kako se okružio komandosima smrti, Fedajkinima, koji su uletali u borbu sa pesmom smrti na usnama.

On.

Dvojica Slobodnjaka uspeše se uz stenu i stadoše na jedan ispust pred Polom. Jedan od njih, čije je lice bilo tamno, reče: "Sve je bezbedno, Muad'Dibe. Trebalo bi samo da se povučemo dole."

"U redu."

Gurni zapazi ton čovekovog glasa - svojevrsna mešavina naredbe i zahteva. Bio je to Stilgar, još jedna figura iz novih slobodnjačkih legendi.

Pol pogleda zavežljaj koji je drugi čovek nosio i reče: "Korba, šta imaš u tome?"

Stilgar odgovori: "Našli smo to u guseničaru. Na tkanini smo videli inicijale tvog prijatelja, a unutra je bio baliset."

Gurni osmotri čoveka, primetivši rubove crne brade iznad maske pustinjskog odela, sokolji pogled i oštar nos.

"Imaš sudruga koji ume da misli, gospodaru", reče Gurni. "Hvala ti, Stilgare."

Stilgar dade rukom znak drugom čoveku da da zavežljaj Gurniju i reče: "Zahvali svom gospodaru Vojvodi. Njegovom dobrotom si dobio mesto među nama."

Gurni uze zavežljaj, začuđen grubim prizvukom u Stilgarovom glasu. Postojalo je nešto izazivačko u njemu i Gurni se upita nije li posredi ljubomora Slobodnjaka. Ovde se nalazio Gurni Halek, koji je

poznavao Pola još iz vremena pre Arakisa, čovek koji je uživao Polovo prijateljstvo što ga Stilgar nikada neće moći da ugrozi.

"Voleo bih da vas dvojica budete prijatelji", reče Pol.

"Ime Stilgara Slobodnjaka uživa veliki ugled", reče Gurni. "Bio bih počastvovan da se svaki ubica Harkonena računa u moje prijatelje."

"Da li bi pružio ruku mom prijatelju Gurniju Haleku, Stilgare?" upita Pol.

Lagano, Stilgar pruži ruku i čvrsto stisnu Gurnijevu desnicu. "Malo je onih koji nisu čuli za Gurnija Haleka", reče on, povukavši ruku. Zatim se okrenu prema Polu. "Oluja se brzo približava."

"Idemo odmah", reče Pol.

Stilgar se okrenu i povede ih među stene naniže, vijugavom i neravnom putanjom u senoviti procep, na čijem se unutrašnjem kraju nalazio niski ulaz u pećinu. Ljudi pohitaše da zatvore hermetički poklopac za njima. Pri rasveti sjajnih kugli ukaza se široka prostorija sa kupolastom tavanicom i uzdignutom izbočinom na jednoj strani, odakle je vodio jedan prolaz.

Pol se pope na ispust, praćen Gurnijem, a onda krenu u prolaz. Ostali pođoše u jedan drugi prolaz naspram ulaza. Prošavši kroz predvorje, Pol uđe u jednu prostoriju sa tamnocrvenim zastorima na zidovima.

"Ovde ćemo moći da budemo nasamo neko vreme", reče Pol. "Ostali će poštovati moj..."

Alarmni cimbal iznenada se oglasi iz spoljne prostorije, a odmah se začuše i uzvici i zveket oružja. Pol se munjevito okrenu i potrča kroz predvorje u prolaz, pa na atrijumski ispust iznad spoljne prostorije. Gurni ga je sledio u stopu isukavši oružje.

Na podu pećine pod njima vrilo je kao u kotlu od prilika koje su se uhvatile ukoštac. Pol je zastao za trenutak da bi dobro osmotrio prizor i razlučio slobodnjačke odore i burkase od kostima protivnika. Čula koja mu je majka izoštrila za registrovanje najtananijih pokazatelja uočise značajnu činjenicu: Slobodnjaci su se borili protiv ljudi u krijumčarskim odorama, ali su krijumčari obrazovali trojne formacije, izdvajali se u trojke kada bi bili potisnuti.

Ta osobina borbe izbliza predstavljala je zaštitni znak carskih Sardaukara.

Jedan Fedajkin u gomili primeti Pola i njegov bojni poklič zaori se prostorijom: "Muad'Dib! Muad'Dib! Muad'Dib!"

Jedan drugi par očiju takođe opazi Pola i crni nož polete ka njemu. Pol se izmače i začu reski udar noža o stenu iza sebe, a zatim se okrenu i primeti kako ga Gurni podiže.

Trougaona čvorišta bila su sve više potiskivana.

Gurni pokaza nož Polu, skrenuvši mu pažnju na žutu spiralu, tanku poput vlasi kose, na zlatnu carsku lavlju ćubu i višestranu jabučicu na vrhu drške.

Sasvim sigurno - Sardaukari.

Pol dođe do ruba ispusta. Preostala su još samo tri Sardaukara. Krvavi leševi Sardaukara i Slobodnjaka ležali su svuda po prostoriji.

"Stanite!" uzviknu Pol. "Vojvoda Pol Atreid vam naređuje da prekinete!"

Borba se uspori, zastade.

"Sardaukari!" uzviknu Pol preostaloj grupi. "Po čijem naređenju nasrcete na život Vojvode na vlasti?" Pošto njegovi ljudi počеше ponovo da kidišu na Saradaukare, on brzo dodade: "Prestanite, kad kažem!"

Jedan član trija priteranog u ugao se uspravi. "Ko kaže da smo mi Sardaukari?" upita on.

Pol uze nož od Gurnija i podiže ga. "Ovo kaže da ste Saradaukari."

"A ko onda kaže da si ti Vojvoda na vlasti?" upita čovek ponovo.

Pol pokaza prema Fedajkinima. "Ovi ljudi tvrde da sam ja Vojvoda na vlasti. Vaš Car je dodelio Arakis Kući Atreida. Ja sam Kuća Atreida."

Sardaukari se uzvrpoljiše, ne odgovorivši ništa.

Pol osmotri onoga koji mu se obratio: visok čovek, pljosnatog lica, sa bledim ožiljkom koji mu je stajao preko pola obraza. U držanju su mu se primećivali ljutnja i zbunjenost, ali i ponositost, bez koje su Saradaukari izgledali kao neodeveni - a sa kojom bi bili potpuno odeveni čak i sasvim nagi.

Pol baci pogled prema jednom od oficira svojih Fedajkina i reče: "Korba, kako to da imaju oružje?"

"Sakrili su noževe u tajnim džepovima pustinjaških odela", uzvrat

oficir.

Pol pogleda mrtve i ranjene u prostoriji, a onda ponovo upravi pažnju na oficira. Nisu bile potrebne reči. Oficir obori pogled.

"Gde je Čani?" upita Pol i zadržava dah, čekajući na odgovor.

"Stilgar ju je odveo." On pokaza glavom prema drugom prolazu, a zatim sam pređe pogledom po mrtvima i ranjenima. "Smatram se odgovornim za ovu grešku, Muad'Dibe."

"Koliko je ukupno bilo Sardaukara, Gurni?" upita Pol.

"Deset."

Pol lako skoči na pod prostorije i priđe na korak Sardaukaru sa kojim je razgovarao.

Među Fedajkinima zavlada napetost. Nije im se dopadalo što se on tako izlaže opasnosti. Obavezali su se da tako nešto neće dopustiti zato što su Slobodnjaci po svaku cenu želeli da sačuvaju mudrost Muad'Diba.

Ne okrenuvši se, Pol se obrati oficiru: "Kakvi su naši gubici?"

"Četiri ranjena, dva mrtva, Muad'Dibe."

Pol primeti kretnju iza Sardaukara. Čani i Stilgar pojaviše se u drugom prolazu. On ponovo upravi pažnju na Sardaukare, zagledavši se u neuobičajene beonjače čoveka koji mu se obratio. "Kako se ti zoveš?" upita Pol.

Čovek se ukruti, baci pogled desno i levo.

"Ne pokušavaj to", reče Pol. "Jasno mi je da ti je naređeno da pronađeš i uništiš Muad'Diba. Siguran sam da ste vi bili ti koji su predložili da se krene u duboku pustinju u potragu za začinom."

Stojeći u blizini, Gurni uzdahnu, a na Polovim usnama za trenutak se pojavi smešak.

Krv navre u Sardaukarovo lice.

"Ovo što vidiš pred sobom više je od Muad'Diba", reče Pol. "Vaših je mrtvo sedam, a naših samo dvoje. Tri prema jedan. Nije loše, s obzirom na to da smo za protivnike imali prave Sardaukare, a?"

Čovek se prope na prste, ali se odmah spusti pošto se Fedajkini narogušiše.

"Pitao sam te kako se zoveš?" reče Pol, a onda upotrebi Glas: "Kako se zoveš?"

"Kapetan Aramšam, carski Sardaukar!" odmah uzvratila čovek.

Donja vilica mu se opusti. On se zbunjeno zabulji u Pola. Najednom iščili ona oholost kojom je do maločas ovu pećinu držao za varvarski osinjak.

"Pa, kapetane Aramšane", reče Pol, "Harkoneni bi bogato platili da saznaju ono što ste videli ovde. A Car - šta bi on dao da sazna kako je jedan Atreid još živ uprkos njegovoj izdaji."

Kapetan se osvrnu levo i desno, prema dvojici preostalih vojnika. Pol je gotovo mogao da vidi misli koje su mu se rojile u glavi. Sardaukari se nikad ne predaju, ali Car je morao da sazna za ovu pretnju.

Ponovo upotrebivši Glas, Pol naredi: "Predajte se, kapetane!"

Čovek sa kapetanove leve strane bez upozorenja se baci prema Polu, ali nalete grudima na blistavi nož svog pretpostavljenog. Napadač se sruči na pod sa nožem zarivenim u telo.

Kapetan se okrenu prema jedinom preostalom potčinjenom. "Ja odlučujem o tome šta je od najveće koristi za Njegovo Veličanstvo", reče on. "Jasno?"

Ramena drugog Sardaukara se opustiše.

"Baci oružje", reče mu kapetan.

Sardaukar poslušao.

Kapetan ponovo upravi pažnju prema Polu. "Ubio sam prijatelja za tebe", reče on. "Imajmo to obojica uvek na umu."

"Ti si moj zarobljenik", reče mu Pol. "Predao si se meni. Da li ćeš ostati živ ili umreti - nije važno." On dade stražarima znak rukom da odvedu dva Sardaukara, a zatim mahnu oficiru koji je pretresao zarobljenike.

Stražari istupiše napred i povedoše Sardaukare.

Pol se naže prema oficiru.

"Muad'Dibe", reče čovek. "Izneverio sam te u..."

"Greška je bila moja, Korba", reče Pol. "Trebalo je da te upozorim na šta da obratiš pažnju. Kada ubuduće budeš pretresao Sardaukare, misli na to. Takođe upamti da svako od njih ima jedan ili dva lažna nokta na nožnim prstima koja, zajedno sa još nekim delovima koji im se skidaju sa tela, sačinjavaju veoma efikasan odašiljač. Isto tako imaju više lažnih zuba. U kosi drže vlasu šiga-žice - tako tanke da se gotovo ne može otkriti, ali i dovoljno jake da

odseku čoveku glavu. Kada su Sardaukari u pitanju, moraju se otvoriti četvore oči: valja ih ispipati centimetar po centimetar, pretražiti svim vrstama zračenja, odrezati im svaku dlaku s tela. A i kada sve to obaviš, budi siguran da je još nešto ostalo neotkriveno."

On pogleda Gurnija koji im se približio i slušao razgovor.

"Onda će najbolje biti da ih ubijemo", reče oficir.

Pol odmahnu glavom i dalje gledajući Gurnija. "Ne. Želim da pobegnem."

Gurni ga podozrivo pogleda. "Ser...", zausti on.

"Da?"

"Tvoj čovek je u pravu. Poubijaj odmah ove zarobljenike. Zatri im sve tragove. Osramotio si carske Sardaukare! Kada Car za to sazna, neće se smiriti dok ti ne dođe glave."

"Teško da će se na to odvažiti", reče Pol. Kazao je to polako i odlučnim glasom. Nešto se zbilo u njemu dok je stajao licem u lice sa Sardaukarima. Niz odluka sabralo mu se u svesti. "Gurni", reče on, "ima li mnogo Esnaflijana oko Rabana?"

Gurni se uspravi, začiljivši očima. "Kakvo ti je to sad pit..."

"Ima li ih?" odbrusi Pol.

"Arakis je prepun esnafskih agenata. Kupuju začini kao da je posredi najskupocenija stvar u Vaseljeni. Šta misliš, zašto smo se inače upustili u ovu..."

"Začin je odista najdragocenija stvar u Vaseljeni", reče Pol. "Za njih." On baci pogled prema Stilgaru i Čani koji su im upravo prilazili preko prostorije. "A mi ga kontrolišemo, Gurni."

"Harkoneni ga kontrolišu!" usprotivi se Gurni.

"Oni koji nešto mogu da unište, to i kontrolišu", uzvрати Pol. On dade Gurniju rukom znak da mu više ne protivureči, a onda klimnu Stilgaru, koji se zaustavio pokraj njega sa Čani.

Pol uze sardaukarski nož u levu ruku i pruži ga Stilgaru. "Ti živiš za dobro plemena", reče Pol. "Da li bi mogao da mi pustiš vodu života ovim nožem?"

"Za dobro plemena", zabrunđa Stilgar.

"Onda upotrebi nož", reče Pol.

"Da li ti to mene izazivaš?" upita Stilgar.

"Da te izazivam", reče Pol, "zar bih stajao ovde bez oružja i

dopustio ti da me ubiješ?"

Stilgar duboko udahnu vazduh.

Čani reče: "Usule!" a onda pogleda Gurnija, pa Pola.

Dok je Stilgar odmeravao Polove reči, ovaj reče: "Ti si Stilgar, borac. Kada su Sardaukari počeli da se bore ovde, tebe nije bilo na bojnopolju. Preče ti je bilo da zaštitiš Čani."

"Ona mi je nećaka", reče Stilgar. "Da sam i jednog trenutka posumnjao da Fedajkini neće brzo izići nakraj sa tim ološem..."

"Zašto ti je Čani bila preča?" upita Pol.

"Nije mi bila preča!"

"Oh?"

"Ti si mi bio najpreči", reče Stilgar.

"Da li i dalje misliš da bi mogao da digneš ruku na mene?" upita Pol.

Stilgar počeo da drhti. "Takav je običaj", promrmlja on.

"Običaj ti je naložio da ubiješ dva stranca koja si zatekao u pustinji i da uzmeš njihovu vodu kao dar Šai-huluda", reče Pol. "Pa ipak, ti to nisi učinio jedne noći - dopustio si da moja majka i ja ostanemo živi."

Stilgar ne odgovori ništa; drhteći, posmatrao je Pola, koji reče: "Običaji se menjaju, Stile. Ti ih sam menjaš."

Stilgar pogleda žuti amblem na nožu u svojoj ruci.

"Kada budem Vojvoda Arakena sa Čani uz sebe, misliš li da ću imati kada da vodim računa o svakoj pojedinosti upravljanja Sieč Tabrom?" upita Pol. "Da li ti vodiš računa o unutrašnjim problemima svake porodice?"

Stilgar nije skidao pogled s noža.

"Misliš li da ja želim da odsečem svoju desnicu?" upita Pol.

Lagano, Stilgar ga pogleda.

"Dakle?" reče Pol. "Misliš li da želim da lišim sebe i pleme tvoje mudrosti i snage?"

Prigušenim glasom Stilgar reče: "Ovog mladića iz mog plemena, čije mi je ime poznato, mogao bih da ubijem na megdanu, ako to želi Šai-hulud. Ali Lisana al-Gaiba - njemu ne mogu ništa. Znao si to kada si mi dao ovaj nož."

"Znao sam", složi se Pol.

Stilgar otvori šaku. Nož uz zveket pade na kameni pod. "Običaji se menjaju", reče on.

"Čani", reče Pol, "pođi do moje majke i pošalji je ovde da nas posavetuje oko..."

"Ali, kazao si da idemo na jug!" usprotivi se ona.

"Pogrešio sam", reče on. "Harkoneni nisu tamo. Rat nije tamo."

Ona duboko udahnu vazduh, prihvativši to kao što sve pustinjske žene prihvataju nužnosti jednog života koji se živi pod okriljem smrti.

"Prenećeš poruku mojoj majci - poruku koju smeju da čuju samo njene uši", reče Pol. "Kaži joj da me Stilgar priznaje za Vojvodu Arakisa, ali se mora pronaći način da mladići to prihvate bez borbe."

Čani pogleda Stilgara.

"Učini kako ti kaže", zabrunđa Stilgar. "Obojica znamo da može da me nadvlada... a ja nisam u stanju da dignem ruku na njega... za dobro plemena."

"Vratiću se sa tvojom majkom", reče Čani.

"Pošalji je", reče Pol. "Stilgarov instinkt bio je ispravan. Jači sam kad si ti bezbedna. Ostaćeš stoga u sieču."

Ona zausti da se usprotivi, ali ne reče ništa.

"Sihaja", reče Pol, pozvavši je po imenu koje je samo on koristio. Zatim se okrenu nadesno i susrete Gurnijev pogled.

Razgovor između Pola i starijeg Slobodnjaka bio je potpuno nerazumljiv Gurniju, sve dok nije pomenuta gospa Džesika.

"Tvoja majka", reče Gurni.

"Ajda ho nas je spasao one noći", reče Pol odsutnim glasom, zanet opraštanjem sa Čani. "A sad moramo..."

"Šta je bilo sa Dankanom Ajdahom, gospodaru?" upita Gurni.

"Poginuo je kako bi malo zadržao Sardaukare i pružio nam priliku da pobeegnemo."

Veštica je živa! pomisli Gurni. Ona za koju sam se zakleo da ću joj se osvetiti - živa je! A Vojvoda Pol očigledno ni ne sluti kakvo mu je čudovište podarilo život. Oličenje samog zla! Izdala mu je oca Harkonenima!

Pol prođe pokraj njega i skoči na ispust. Zatim se osvrnu unazad i primeti da su poginuli i ranjeni uklonjeni, a onda pomisli kako je upravo završeno još jedno poglavlje legende o Polu Muad'Dibu.

Nisam čak ni izvukao nož, ali o ovom danu će se pričati da sam u njemu vlastitom rukom ubio dvadeset Sardaukara.

Gurni krenu za Stilgarom, koračajući tlom koje gotovo da nije osećao pod nogama. Bes je odagnao iz njegovog uma pećinu sa žutom rasvetom sjajnih kugli. Veštica je živa, dok oni koje je izdala trunu po samotnim grobovima. Moram tako izvesti stvar da Pol sazna istinu o njoj pre no što je ubijem.

7.

Koliko puta čovek obuzet besom poriče ono što mu zdrav razum govori.

'Sabrane izreke Muad'Diba' princeze Irulan

Gomila u pećinskoj sali za skupove bila je tako zbijena da se u Džesiki ponovo javilo osećanje koje je iskusila onog dana kada je Pol ubio Jamisa. Glasovi su nervozno mrmljali unaokolo. Male klike okupljale su se poput čvorova na odorama.

Džesika zavuče cilindar za poruke ispod odore kada je izašla na ispust iz Polovih privatnih odaja. Nije bila umorna posle dugog putovanja sa juga, ali se ipak ljutila na Pola što joj nije dozvoljavao upotrebu zarobljenih ornitoptera.

"Još nemamo punu kontrolu u vazduhu", kazao joj je on. "Osim toga, ne smemo dozvoliti da postanemo zavisni od goriva sa drugih svetova. I gorivo i letelice moraju se čuvati i štedeti za dan kada budu najviše potrebni."

Pol je stajao sa grupom mlađih ljudi blizu ispusta. Bleda svetlost sjajnih kugli davala je prizoru prisenu nečeg nestvarnog. Ličio je na kakvu živu sliku kojoj je bila dodata dimenzija zgusnutih mirisa, šapata, zvukova nemirnih stopala.

Ona osmotri sina, zapitavši se zbog čega već nije istupio sa svojim iznenađenjem - Gurnijem Halekom. Pomisao na Gurnija unela je nemir u nju, pošto ju je prisetila na srećnija vremena - na dane ljubavi i lepote sa Polovim ocem.

Stilgar je čekao sa malom grupom svojih ljudi na drugom kraju ispusta. U načinu na koji je stajao dok je govorio očitovalo se svojevrsno neumitno dostojanstvo.

Ne smemo izgubiti ovog čoveka, pomisli Džesika. Polov plan mora uspeti. Sve drugo predstavljalo bi najstrašniju tragediju.

Ona krenu niz ispust, prođe pored Stilgara ne osvrnuvši se i siđe među ljude. Gomila se povlačila u stranu, praveći joj prolaz, dok je išla prema Polu. Za njom je ostajala mukla tišina.

Shvatala je značenje ove tišine - neizgovorena pitanja ljudi, strahopoštovanje prema Časnoj Majci.

Mladići se povukoše od Pola kada im se ona približila, a ona se najednom uplaši zbog novog vida poštovanja koje su oni iskazivali prema njemu. Svi ljudi ispod tebe žude za tvojim položajem, glasio je aksiom Bene Geserita. Ali ona nije videla takvu žudnju na okolnim licima. Na stalnoj udaljenosti ih je držao religijski oreol Muad'Dibovog vođenja. Na pamet joj pade još jedna izreka Bene Geserita: Proroci najčešće umiru nasilnom smrću.

Pol je pogleda.

"Vreme je", reče ona, pruživši mu cilindar za poruku.

Jedan od Polovih pratilaca, odvažniji od ostalih, baci pogled prema Stilgaru i reče: "Hoćeš li ga izazvati, Muad'Dibe? Sada je pravi čas za to. Smatraće te za kukavicu ako..."

"Ko se usuđuje da me nazove kukavicom?" upita Pol. Ruka mu suknu prema balčaku kris-noža.

Napeta tišina zavlada najpre u grupi oko Pola, a onda se proširi na sve prisutne.

"Čeka nas posao", reče Pol kada se čovek povukao od njega. Zatim se okrenu, probi kroz gomilu do ispusta, lako skoči na njega i stade pred ljude.

"Izazovi ga!" uzviknu neko.

Mrmljanje i šapati ogłosiše se sa uzvikom.

Pol sačeka da zavlada tišina. Došla je polako, posle dužeg šuškanja i kašljucanja. Kada se u pećini spustio potpuni mir, Pol podiže bradu i progovori glasom koji je dopirao do najudaljenijih uglova.

"Umorili ste se od čekanja", reče Pol.

On ponovo sačeka nekoliko trenutaka da uzvici koji su usledili lagano zamru.

Stvarno su se umorili od čekanja, reče Pol u sebi. Stegao je u ruci cilindar za poruke, pomislivši na ono što se nalazilo u njemu. Majka mu ga je pokazala, objasnivši mu kako je oduzet od jednog harkonenskog glasnika.

Poruka je bila jasna: Raban je bio prepušten samome sebi na Arakis! Niotkuda nije mogao da očekuje pomoć ili pojačanja!

Pol ponovo podiže glas: "Mislite da je kucnuo čas da izazovem Stilgara i preuzmem vođenje ljudi!" Pre no što je gomila stigla da bilo šta odgovori, Pol ljutito nastavi: "Zar stvarno smatrate da je Lisan al-Gaib toliko glup?"

Zavlada tišina.

Navlači religijsku odoru, pomisli Džesika. Prinuđen je da to učini!

"Takav je običaj!" uzviknu neko.

Pol uzvratu oporim glasom, ispitujući emocionalne naboje ljudi: "Običaji se menjaju!"

Jedan ljutiti glas zagrme iz ugla pećine: "Mi ćemo odlučiti šta će da se menja!"

Unaokolo se razlegoše prigušeni uzvici odobravanja.

"Kako želite", reče Pol.

Džesika razabra tanane prizvuke moći Glasa, čemu ga je naučila.

"Vi ćete odlučiti", složi se on. "Ali prvo ćete me saslušati."

Stilgar krenu duž ispusta, sa bezizražajnim izrazom na bradatom licu. "I to je običaj", reče on. "Svaki Slobodnjak ima pravo da mu se glas čuje u Veću. A Pol Muad'Dib je Slobodnjak."

"Dobro plemena je najvažnija stvar, a?" upita Pol.

Stilgar uzvratu istim bezizražajnim i dostojanstvenim glasom: "Tog načela se uvek pridržavamo."

"U redu", reče Pol. "Ko, onda, vlada ovom četom našeg plemena - i ko vlada svim plemenima i četama posredstvom borilačkih instruktora, upućenih u čarobnjačke veštine?"

Pol zastade, bacivši pogled preko glava gomile. Nije bilo nikakvog odgovora.

On nastavi: "Vlada li Stilgar svime time? On sam to poriče. Vladam li ja? Čak i Stilgar povremeno izvršava moja naređenja, a i mudraci, najpametniji među pametnima, slušaju me i odaju mi počast u Veću."

Napeta tišina zavlada među ljudima.

"Dakle?" upita Pol. "Vlada li moja majka?" On pokaza rukom prema Džesiki, koja je stajala u masi, odevena u zvaničnu crnu odoru. "Stilgar i sve ostale četovođe traže njen savet pri gotovo svakoj značajnijoj odluci. Vi to znate. Ali, da li Časna Majka ide po pesku ili predvodi napade na Harkonene?"

Obrve se nabraše na licima koja je Pol mogao da vidi, ali još se čulo ljutito mrmljanje.

Izabrao je opasan put, pomisli Džesika, ali se onda seti poruke u cilindru. Pol se sav bio uneo u ono što je govorio. Prodri do dna njihove nesigurnosti, reče ona u sebi, zaigraj na nju - i ostalo će uslediti samo po sebi.

"Niko ne priznaje vođstvo ako nije stečeno izazovom i borbom, a?" upita Pol.

"Takav je običaj!" uzviknu neko.

"Šta je naš cilj?" upita ponovo Pol. "Da svrgnemo Rabana, harkonensku zver, i da pretvorimo naš svet u planetu gde ćemo moći da podižemo porodice u sreći i miru, raspolažući pri tom obiljem vode - je li to naš cilj?"

"Teški zadaci zahtevaju i teške metode!" uzviknu neko.

"Razbijate li vi svoje noževe pre borbe?" upita Pol. "Kažem vam ovo kao činjenicu, a ne da bih se hvalisao ili da bih vas izazivao: nema čoveka među vama, uključujući tu i Stilgara, ko me može pobediti u pojedinačnoj borbi. Stilgar je to lično priznao. On to zna - a vreme je da i vama ostalima to postane jasno."

Gomilom se opet razleže srdito mrmljanje.

"Većina vas bila je sa mnom u vežbaonici", reče Pol. "Odlično znate da ovo nije prazno razmetanje. Kažem to zato što je činjenica koja je svima poznata, a bio bih glup kada bih olako prešao preko nje. Počeo sam obuku u čarobnjačkim veštinama znatno pre vas, a moji učitelji bili su znatno bolji od svih koje ste vi imali. Šta mislite, kako sam inače uspeo da pobedim Jamisa u godinama kada se vaši dečaci još samo igraju ratovanja?"

Dobro koristi Glas, pomisli Džesika, ali to nije dovoljno kada su ovi ljudi u pitanju. Imaju dobru odbranu od kontrole glasom. Protiv njih mora upotrebiti i snagu logike.

"To smo, dakle, razjasnili", reče Pol. On podiže cilindar i skide poklopac sa njega. "Ovo je oduzeto od jednog harkonenskog glasnika. Autentičnost cilindra je nesumnjiva. Poruka je upućena Rabanu i u njoj se kaže da su mu svi zahtevi za nove trupe odbijeni, da mu je žetva začina daleko ispod propisane kvote, da mora obezbediti znatno više začina sa ljudstvom kojim trenutno

raspolaže."

Stilgar priđe Polu.

"Koliko vas shvata šta ovo znači?" upita Pol. "Stilgaru je odmah bilo jasno."

"Odsečeni su!" uzviknu neko.

Pol vrati poruku u cilindar, a ovaj u opasač. Zatim izvuče lančić šiga-žice, koji mu je stajao oko vrata, skide prsten zakačen za njega i podiže ga.

"Ovo je vojvodski pečat moga oca", reče on. "Zaklinjem se da ga više neću nositi oko vrata sve dok ne budem spreman da povedem svoje trupe preko celog Arakisa i s pravom ustvrdim kako je to moj zakoniti feud." On stavi prsten na prst i stisnu pesnicu.

U pećini zavlada mukla tišina.

"Ko vlada ovde?" upita Pol. "Ja vladam ovde! Vladam svakim kvadratnim centimetrom Arakisa! Ovo je moj vojvodski posed, složio se Car s tim ili ne! On ga je dao mom ocu, a sa oca je prešao na mene!"

Pol se podiže na prste, a zatim ponovo spusti na pete. Osmotrio je gomilu, osećajući kako se plamen već raspiruje u njoj.

Još malo, pomisli on.

"Među vama ima ljudi koji će steći važne položaje na Arakisu kada zvanično budem stekao carska prava koja mi pripadaju", reče Pol. "Stilgar je jedan od njih. Ali ne zato što time želim da ga kupim! Ne ni iz zahvalnosti, premda sam ja jedan od mnogih ovde koji mu duguju život. Ne! Biće to zato što je mudar i jak. Zato što ljudima upravlja ne samo držeći se pravila, nego i inteligencijom. Smatrate li me glupim zbog toga? Mislite li da ću odseći svoju desnicu i pustiti je da iskrvari na podu ove pećine samo da bih vam priredio cirkus?"

Pol pređe oštrim pogledom po gomili. "Ima li nekoga ovde ko tvrdi da ja nisam zakonit vladar Arakisa? Moram li to da dokazujem time što ću svako slobodnjačko pleme u ergu ostaviti bez vođe?"

Stojeći pokraj Pola, Stilgar se promeškolji i pogleda ga upitno.

"Da li da smanjujem našu snagu kada nam je najviše potrebna?" upita Pol. "Ja sam vaš vladar i kao takav vam kažem da je došlo vreme da prekinemo da sami ubijamo svoje najbolje ljude; okrenimo se na naše prave neprijatelje - Harkonene!"

Munjevitim pokretom Stilgar izvuče kris-nož i upravi ga prema glavama gomile. "Živeo Vojvoda Pol Muad'Dib!" uzviknu on.

Zaglušujuća grmljavina ispuni pećinu, prelamajući se u mnoštvo odjeka. Ljudi počеше da skandiraju i pevaju: "Ja hia čouhada! Muad'Dib! Muad'Dib! Ja hia čouhada!"

Džesika prevede poklič u sebi: Živeli borci Muad'Diba! Prizor koji su ona, Pol i Stilgar potajno pripremili sada se u potpunosti obistinio.

Vika se polako utiša.

Kada je ponovo zavladała tišina, Pol pogleda Stilgara: "Klekni, Stilgare."

Stilgar kleče na ispust.

"Daj mi tvoj kris-nož", reče Pol.

Stilgar posluša.

Ovo nismo predvideli, pomisli Džesika.

"Ponavljaj za mnom, Stilgare", reče Pol, a onda počе da izgovara reči svečanog podarivanja čina, koje je jednom čuo od oca. "Ja, Stilgar, uzimam ovaj nož iz ruku mog Vojvode."

"Ja, Stilgar, uzimam ovaj nož iz ruku mog Vojvode", ponovi Stilgar i uze mlečnu oštricu od Pola.

"Tamo gde moj Vojvoda naredi, zariću ovu oštricu", reče Pol.

Stilgar opet ponovi, izgovarajući reči polako i svečano.

Setivši se porekla ovog obreda, Džesika jedva uzdrža suze, a onda odmahnu glavom. Znam šta je razlog ovome, pomisli ona. Nije trebalo da dopsutim da me uzbudi.

"Posvećujem ovaj nož stvari mog Vojvode. Njime ću ubijati njegove neprijatelje sve dok u meni srce bije", reče Pol.

Stilgar ponovi za njim.

"Poljubi oštricu", naredi Pol.

Stilgar posluša, a zatim, u duhu običaja Slobodnjaka, poljubi Polovu ruku u kojoj je držao nož. Na Polov znak on zavuče nož u korice i ustade.

Uzdasi i šapati strahopoštovanja prostrujaše kroz gomilu i Džesika začu reči: "Proročanstvo - jedna Bene Geserit pokazaće put, a Časna Majka će ga videti." A onda, nešto dalje, začu i ovo: "Pokazala nam je kroz svog sina!"

"Stilgar je vođa ovog plemena", reče Pol. "Neka to niko ne ispusti

iz vida. Stilgar komanduje mojim glasom. Ono što vam on kaže, to je kao da sam vam ja rekao."

Mudro, pomisli Džesika. Zapovednik plemena ne sme da izgubi ugled kod onih koji treba da izvršavaju njegova naređenja.

Pol malo priguši glas i reče: "Stilgare, želim da peščani pešaci i sielazi budu upućeni još ove noći i da se sazove Skup Veća. Kada to budeš obavio, pozovi Čata, Korbu i Oteima, kao i još dva oficira koja sam budeš izabrao, a onda dođite u moje odaje na pripremanje ratnih planova. Moramo da izađemo sa isplaniranom pobedom pred Veće Vođa kada se bude sakupilo."

Pol glavom dade znak majci da krene za njim, a onda siđe sa ispusta i uputi se kroz gomilu prema središnjem prolazu i odajama za boravak koje su tamo bile pripremljene. Dok je Pol prolazio kroz špalir ljudi, mnogo ruku se podiže da ga dotakne, a dozivi se oglasiše sa svih strana.

"Moj nož će se zariti tamo gde mi Stilgar naredi, Pole Muad'Dibe! Povedi nas što pre u boj, Pole Muad'Dibe! Natopimo naš svet krvlju Harkonena!"

Dokučujući dubinu raspoloženja ljudi oko njih, Džesika oseti izuzetnu borbenu gotovost. Teško da su ikada mogli biti pripravniji nego sada. Dovedi smo ih do vrhunca moći, pomisli ona.

U unutrašnjoj prostoriji Pol rukom pokaza majci da sedne i reče "Sačekaj ovde." Zatim prođe kroz zastore u jedan bočni prolaz.

U prostoriji je zavladao mir pošto je Pol izišao; bilo je tako tiho iza zastora, da do mesta gde je ona sedela nije dopiralo čak ni slabašno zujanje pumpi za vetar koje su pročišćavale vazduh u sieču.

Otišao je da dovede ovamo Gurnija Haleka, pomisli ona. A onda je u nedoumicu dovede čudna mešavina osećanja koja ju je ispunjavala. Gurni i njegova muzika sačinjavali su deo mnogih prijatnih trenutaka na Kaladanu pre seobe na Arakis. Najednom je pomislila da su se sva zbivanja na Kaladanu dogodila nekoj drugoj osobi. U stvari, tokom skoro tri godine koje su protekle od tada, ona je, u stvari, postala ta druga osoba. Neophodnost da se suoči sa Gurnijem nagna je da preispita minule promene.

Polov servis za kafu, izlebljena legura srebra i jasmijuma, nasledena od Jamisa, stajao je na niskom stolu sa njene desne

strane. Ona se zagleda u njega, pomislivši na to koliko je ruku dodirivalo ovaj metal. Čani je posluživala Pola iz njega tokom proteklog meseca.

Šta bi drugo pustinjska žena mogla da radi jednom Vojvodi, osim da ga služi kafom? upita se ona. Ona mu ne donosi ni moć. Ni porodicu. Pol ima samo jednu veliku priliku - da se poveže sa nekom moćnom Velikom Kućom, čak možda sa carskom porodicom. Ima princeza-udavača, uostalom, a svaka od njih je prošla kroz obuku Bene Geserita.

Džesika začas zamisli kako napušta tegoban život na Arakisu zarad moći i sigurnosti koje bi iskusila kao majka supruga-monarha. Ona baci pogled prema gustim zastorima, kojima su bili optočeni kameni zidovi ove pećinske ćelije, pomislivši na to kako je došla ovde - jašući usred krda crva, dok su nosiljke i platforme sa balama bile podignute visoko, pune neophodnih stvari za predstojeću kampanju.

Sve dok Čani bude živa, Pol neće shvatiti šta mu je dužnost, pomisli Džesika. Ona mu je rodila sina, i to je dovoljno.

Iznenada je obuze žudnja da vidi unuka, detence koje je toliko ličilo na pokojnog dedu - na Letoa. Džesika položi dlanove na obraze i započe obredno disanje koje je prigušivalo osećanja i čistilo um. Zatim se naže od pojasa, započevši molitvenu vežbu koja je pripravljala telo za zahteve uma.

Nije bilo nikakvog prigovora u pogledu Polove odluke da izabere Pećinu Ptica kao komandno mesto. Ono je po svemu bilo idealno. Osim toga, na severu se nalazio Prolaz Vetra, koji je izbijao na jedno zaštićeno selo u sinku ograđenom zidom grebena. Bilo je to važno selo, stecište zanatlija i tehničara, centar održavanja čitavog jednog odbrambenog sektora Harkonena.

Sa druge strane zastora neko se nakašlja. Džesika se uspravi, duboko udahnu, a onda polako izdahnu.

"Napred", reče ona.

Draperije se razmakoše i u prostoriju stupi Gurni Halek. Imala je samo toliko vremena da mu osmotri lice, na kome je stajala stara, neobična grimasa, a onda se on munjevito obreo iza nje i podigao je u stojeći položaj, uhvativši je mišićavom rukom ispod brade.

"Gurni, budalo, šta to radiš?" upita ga ona.

Istog trenutka oseti da joj je uz leđa prislonjen vrh noža. Odmah je shvatila da Gurni ima ozbiljnu nameru da je ubije. Zašto? Nije joj pado na um nikakav povod, pošto on naprosto nije bio tip koji bi postao izdajica. Ali, nije bilo nikakve sumnje u ozbiljnost njegovih namera. Imajući to na umu, ona poče grozničavo da razmišlja. Gurni nije bio čovek koji se lako mogao savladati. Iza nje je stajao ubica imun na snagu Glasa, imun na svaku borbenu strategiju, imun na svaki trik smrti i nasilja. Bio je to instrument koji je ona lično usavršila tananim uputstvima i nagoveštajima.

"Mislila si da si umakla, a, veštice?" odbrusi Gurni.

Pre nego što joj je pitanje prodrlo u punoj meri do svesti i pre no što je stigla da bilo šta odgovori, zastori se razmakoše ponovo i u prostoriju uđe Pol.

"Evo ga, maj...", zausti Pol, ali onda začuta opčinjen napetošću prizora.

"Ostani gde si, gospodaru", reče Gurni.

"Šta...", Pol odmahnu glavom.

Džesika pokuša da nešto kaže, ali joj se ruka čvršće steže oko vrata.

"Govorićeš samo onda kada ti ja to budem dopustio", reče Gurni. Želim samo jednu stvar da sin čuje iz tvojih usta, a spreman sam da ti odmah zarijem nož u srce na prvi znak napada na mene. Nemoj da ti padne na pamet da se koristiš Glasom. Određene mišice nećeš napinjati niti pokretati. Krajnje oprezno moraš delati ako želiš da zavrediš još nekoliko sekundi života. A uveravam te da ti je najviše još toliko preostalo."

Pol istupi korak napred. "Gurni, čoveče, šta to..."

"Ni makac dalje!" odbrusi Gurni. "Još jedan korak i ona je mrtva."

Polova ruka poče da se spušta prema dršci noža. On reče samrtno mirnim glasom: "Objasni šta sve ovo znači, Gurni."

"Zakleo sam se da ću ubiti izdajicu tvog oca", reče Gurni. "Zar misliš da mogu da zaboravim čoveka koji me je spasao iz Harkonenove robovske jame, dao mi slobodu, život, počasti... podario mi prijateljstvo, a to je nešto što cenim više od svega. Sada mi se njegov izdajica nalazi pod nožem. Niko me ne može sprečiti

da..."

"Nikad veću grešku nisi počinio, Gurni", reče Pol.

To je, dakle, posredi! Koje li ironije! pomisli Džesika.

"Grešku kažeš?" upita Gurni. "Čujmo to lično od nje. I neka ima na umu da sam podmićivao, uhodio i varao da bih došao do pouzdanih dokaza o ovoj optužbi. Čak sam počastio semutom jednog Harkonenovog kapetana straže da doznam deo priče."

Džesika oseti kako joj je stisak oko vrata malo popustio, ali pre no što je stigla nešto da progovori, Pol reče: "Izdajica je bio Jueh. Uveravam te, Gurni. Potpuno je dokazano i ne može se opovrći. Bio je to Jueh. Svejedno mi je kako si došao do tih sumnji - jer u pitanju su samo obične klevete - ali, ako nešto učiniš mojoj majci..." Pol izvadi kris-nož iz korica i podiže ga prema Gurniju, "...platićeš mi za to."

"Jueh je bio uslovljen lekar, pogodan čak za carsku kuću", uzvratilo osorno Gurni. "Nije mogao da postane izdajnik kao takav."

"Ja znam za način da se ukloni ta uslovljenost", reče Pol.

"Imaš li neki dokaz?" upita Gurni.

"Dokaz nije ovde", uzvratilo Pol. "Nalazi se u Sieč Tabru, daleko na jugu, ali ako..."

"To je samo trik", uzviknu Gurni, ponovo stegnuvši ruku oko Džesikinog vrata.

"Nije trik, Gurni", reče Pol glasom koji je sadržao prizvuk tako iskrene tuge, da Džesika oseti kako joj se srce para.

"Video sam poruku uhvaćenu od Harkonenovog agenta", reče Gurni. "U njoj se direktno ukazivalo..."

"Video sam je i ja", reče Pol. "Otac mi ju je pokazao one noći kada mi je objasnio zašto je to sigurno Harkonenov trik sračunat da u njemu pobudi sumnju na ženu koju je voleo."

"Ajah!" uzviknu Gurni. "Nećeš me..."

"Budi miran", reče Pol, a u jednoličnoj pribranosti njegovog glasa nalazilo se više neprikosnovene zapovesti nego u svim glasovima koje je Džesika ikada ranije čula.

Ima Veliku Kontrolu, pomisli ona.

Ruka kojom ju je Gurni držao oko vrata zadrhta. Vrh noža koji joj je bio prislonjen uz leđa nesigurno zaigra.

"Nisi imao prilike da čuješ moju majku kako noću jeca za izgubljenim Vojvodom. Nisi nikada video kako joj se oči zažare kada govori o ubijanju Harkonena", reče Pol.

Zna, dakle, za noćnu tugu, pomisli Džesika, a oči joj se ispuniše suzama.

"Isto tako", nastavi Pol, "nisi upamtio nauk koji si stekao u Harkonenovoj robovskoj jami. Govoriš o ponosu i prijateljstvu mog oca! Zar nisi dokučio razliku između Harkonena i Atreida, tako da možeš osetiti podvalu ovih drugih po smradu kojim zaudara? Zar nisi naučio da se odanost kod Atreida kupuje ljubavlju, a kod Harkonena mržnjom? Zar stvarno nisi u stanju da prozreš pravu prirodu ove izdaje?"

"Ali... Jueh...", promrmlja Gurni.

"Dokaz kojim raspolažemo jeste Juehova lična poruka koju nam je poslao i u kojoj priznaje izdaju", reče Pol. "Kunem ti se u to ljubavlju koju osećam prema tebi, ljubavlju koja će i dalje živeti u meni, čak i ako te ostavim mrtvog na ovom podu."

Začuvši sinovljeve reči, Džesika oseti divljenje prema njegovoj domišljatosti, prema oštroumnosti njegove inteligencije.

"Otac mi je imao instinkt za prijatelje", reče Pol. "Bio je škrt u ljubavi, ali nikada nije počinio grešku. Jedina slabost ogledala mu se u potcenjivanju mržnje. Mislio je da svako ko mrzi Harkonene neće biti kadar da ga izda." On baci pogled prema majci. "Ona to zna. Preneo sam joj očevu poruku da nikad nije izgubio poverenje u nju."

Osetivši da gubi kontrolu nad sobom, Džesika se ujede za donju usnu. Opazivši krutu formalnost u Polu, ona shvati koliko su ga stajale te reči. Želela je da potrči prema njemu, da mu privije glavu na grudi, kao nikad ranije. Ali ruka koja ju je stezala oko vrata prestade da drhti; nož koji joj je stajao uperen u leđa još je bio čvrst i oštar.

"Jedan od najužasnijih trenutaka u životu dečaka", reče Pol, "jeste kada otkrije da su mu otac i majka ljudska bića, koja međusobno osećaju ljubav što je on nikada neće moći iskusiti. To je onda gubitak, sticanje svesti o činjenici da svet neposredno postoji i da smo sami na njemu. Taj trenutak sadrži osobenu istinitost; ona ti ne može promaći. Čuo sam oca kada je govorio o mojoj majci. Ona

nije izdajnik, Gurni."

Džesika dođe do glasa i reče: "Gurni, pusti me." Nije to kazala posebno zapovedničkim tonom, niti se poslužila nekim trikom koji je računao na njegovu slabost, ali Gurnijeva ruka se ipak odmače. Ona priđe Polu i stade pored njega ne dodirujući ga.

"Pole", reče ona, "postoje i druga sticanja svesti o nekim stvarima. Najednom mi je postalo jasno kako sam te iskoristila, kako sam manipulirala tobom, kako sam te navodila da kreneš pravcem koji sam izabrala... pravcem koji sam morala da izaberem - ako je to uopšte neko opravdanje - zato što sam tako obučena." Ona proguta kroz suvo grlo i pogleda sina pravo u oči. "Pole... želim da nešto učiniš za mene: izaberi pravac sreće. Oženi se svojom pustinjском ženom ako to želiš. Usprotivi se svima i svakome, učini to. Izaberi svoj put. Ja..."

Ona začuta prekinuta prigušenim zvukom mrmljanja iza sebe.

Gurni!

Ona vide kako Pol gleda pored nje i okrenu se.

Gurni je stajao na istom mestu, ali je vratio nož u korice i razmakao odoru na grudima; ispod se videla siva površina pustinskog odela - one vrste kojom su krijumčari trgovali među siečkim naseobinama.

"Zabodi mi nož pravo u grudi", promrmlja Gurni. "Ubij me i okončaj celu stvar. Okaljao sam svoje ime. Izdao sam svog Vojvodu! Najboljeg..."

"Prekini!" reče Pol.

Gurni se upilji u njega.

"Vrati odoru na mesto i prekini da se ponašaš kao budala", reče Pol. "Dosta je bilo gluposti za jedan dan."

"Ubij me, kad ti kažem!" uzviknu Gurni.

"Ne pravi se da me ne poznaješ, Gurni", reče Pol. "Za kakvog me to idiota smatraš? Moram li istu stvar da ponavljam sa svakim čovekom koji mi je potreban?"

Gurni pogleda Džesiku, a onda progovori izgubljenim, vapijućim glasom, koji mu nimalo nije priličio. "Onda vi, gospo, molim vas... ubijte me."

Džesika mu priđe, stavi mu ruke na ramena. "Gurni, zašto uporno

želiš da Atreidi ubijaju one koje vole?" Ona mu polako izvuče razdrljenu odoru iz ruku, a zatim je namesti i zakači preko grudi.

Gurni zausti isprekidano: "Ali... ja..."

"Mislio si da činiš nešto za Letoa", reče ona, "i zbog toga ti odajem počast."

"Moja gospo", reče Gurni. On spusti glavu do prsa i čvrsto pripi očne kapke da ne dozvoli da mu suze poteku.

"Proglasimo ovo za nesporezovanje među starim prijateljima", reče ona, a Pol uoči umirujuće, izglađujuće prizvuke u njenom glasu. "Sve je gotovo i možemo biti zahvalni što ćemo ubuduće biti pošteđeni sličnih nesporezovanja."

Gurni otvori oči pune suza i pogleda Džesiku.

"Gurni Halek koga sam poznavala bio je čovek vešt kako na nožu, tako i na balisetu", reče Džesika. "Najviše sam mu se divila kao sviraču na balisetu. Zar se Gurni Halek ne seća kako sam uživala dok mi je satima svirao? Imaš li još baliset, Gurni?"

"Nabavio sam novi", reče Gurni. "Dobio sam ga sa Čusuka - divan instrument. Svira kao pravi Varota, premda nema potpisa na njemu. Lično mislim da ga je načinio neki Varotin učenik koji..." On najednom začuta. "Šta da vam još kažem, moja gospo? Ovde sada brbljamo o..."

"Ne brbljamo, Gurni", reče Pol. On priđe do majke i pogleda Gurnija u oči. "Nije to brbljanje, već nešto što donosi sreću među prijateljima. Veoma bi me radovalo kad bi zasvirao za nju sada. Ratničko planiranje može malo da sačeka. U svakom slučaju, do sutra neće biti nikakvih okršaja."

"Ja... ovaj... doneću baliset", reče Gurni. "U prolazu je." On ih obiđe i prođe kroz zastor.

Pol stavi ruku na majčinu mišicu i oseti kako ona drhti.

"Sve je gotovo, majko", reče on.

Ne okrenuvši glavu, ona ga pogleda uglovima očiju. "Gotovo?"

"Naravno. Gurni je..."

"Gurni? Oh... da." Ona obori pogled.

Zastori se raširiše i Gurni se vrati sa balisetom. Poče da ga štимуje, izbegavajući da im se pogledi susretnu. Zastori na zidovima upijali su odjeke, tako da je instrument zazvučao nekako prisnije

nego što je to bilo uobičajeno.

Pol povede majku do jednog jastuka i pomože joj da sedne oslonjena o debelu zidnu draperiju. Najednom mu se učini znatno starijom kada postade svestan prvih tragova isušivanja kože na njenom licu, izduživanja uglova očiju koje su već stekle plavu skramicu.

Umorna je, pomisli on. Moramo pronaći način da joj olakšamo breme.

Gurni prevuče po strunama.

Pol ga pogleda i reče: "Čekaju me... neke stvari. Ostani ovde, vratiću se uskoro."

Gurni klimnu glavom. Izgledao je nekako odsutan, kao da je u mislima za trenutak odlutao pod otvoreno nebo Kaladana, na čijem su se obzorju počeli sakupljati kišni oblaci...

Pol nagna sebe da se okrene i iziđe kroz gusti zastor na bočnom prolazu. Čuo je kako Gurni počinje napev iza njega i zastao nekoliko trenutaka u prolazu da se malo prepusti umilnoj muzici.

Voćnjaci i vinogradi
Raskošne hurije
I čaša koja se preliva preda mnom.
Zašto brbljam o vojevanju
I bregovima u prah pretvorenim?
Zašto osećam ove suze?

Nebesa su otvorena
I blaga im razasuta;
Treba samo da pružim ruku.
Zašto mislim na zasedu
I otrov u rujnom vrču?
Zašto me more leta?

Ljubavi ruke mi mašu
Svojim nagim čarima
I rajskim uživanjem.
Zašto se sećam ožiljaka,

Snova o drevnim gresima...
I zašto spavam sa strahom?

Jedan glasnik Fedajkin, odeven u odoru, pojavi se iza jednog ugla prolaza pred Polom. Čovek je imao zabačenu kapuljaču, a spone pustinjskog odela slobodno su mu visile oko vrata, što je govorilo da je upravo stigao iz otvorene pustinje.

Pol mu rukom dade znak da stane, spusti zastor sa ulaza i krenu niz prolaz prema glasniku.

Čovek se pokloni, držeći ruke sklopljene pred sobom, kao kada pri obredu pozdravlja Časnu Majku ili sajadinu, a onda reče: "Muad'Dibe, vođe počinju da pristižu na Veće."

"Veće?"

"Po neke je Stilgar poslao ranije, pošto je pretpostavio..." On slegnu ramenima.

"Shvatam", reče Pol, a onda pogleda prema mestu odakle je dopirao tanak zvuk baliseta, pomislivši na staru pesmu koju je njegova majka naročito volela - neobičnu kombinaciju vedre melodije i setnih reči. "Stilgar će uskoro doći ovamo sa ostalima. Odvedi ih do mesta gde moja majka čeka."

"Sačekaću ih ovde, Muad'Dibe", reče glasnik.

"Dobro... u redu."

Pol prođe pokraj čoveka i uputi se dublje u pećinu; pošao je prema mestu koje se nalazi u svakom ovakvom skrovištu - mestu nedaleko od bazena rezervoara za vodu. Tamo je bio mali šai-hulud, stvorenje ne duže od devet metara, koje je držano zakržljano i zapretano pomoću jaraka vode što su ga okružavali. Pošto bi izišao iz svog malog vektora, tvorac je po svaku cenu izbegavao vodu, pošto je ona za njega bila otrovna. A davljenje tvorca predstavljalo je najveću slobodnjačku tajnu zato što se na taj način dobijala tvar koja ih je objedinjavala - Voda Života, otrov koji je jedino Časna Majka mogla da promeni.

Pol je doneo odluku dok je posmatrao napetost straha na majčinom licu. Nijedna linija budućnosti nije ukazivala na ovaj trenutak opasnosti od Gurnija Haleka. Budućnost - sivi oblak budućnosti - lebdela je oko njega kao nekakav utvarni svet, prožet

osećanjem da svekolika vasseljena hrli ka jednom uzavrelom žarištu.

Moram da ga vidim, pomisli on.

Telo mu je lagano sticalo izvestan imunitet prema začinu, što je za posledicu imalo smanjenje broja proročkih vizija... koje su postajale sve nejasnije. Rešenje mu je izgledalo očigledno.

Udaviću tvorca. Sada ćemo videti da li sam Kvizac Haderah koji takođe može da preživi ogled koji su preživele Časne Majke.

8.

I dođe dan u trećoj godini Pustinjskog Rata kada se Pol Muad'Dib nađe sam u Pećini Ptica, ispod kisva zastora jedne unutrašnje ćelije. Ležao tamo kao mrtav, obuzet otkrovenjem Vode Života, a biće mu beše sa one strane granica vremena, hitnuto otrovom što život daje. I tako se ispuni proroštvo da Lisan al-Gaib može biti i mrtav i živ.

'Sabrana predanja Arakisa' princeze Irulan

U polutami koja prethodi svitanju, Čani iziđe iz Habania bazena; do ušiju joj je dopiralo zujanje toptera, što ju je dovezao sa juga, a sada se udaljavao prema skrovitom u nepreglednom pustinjskom prostranstvu. Lična straža pratila ju je na izvesnoj udaljenosti, razmievši se po stenama grebena u potrazi za mogućim opasnostima - i pružajući sudrugu Muad'Diba, majci njegovog prvenca, ono što je tražila: nekoliko trenutaka osame.

Zašto me je pozvao, upita se ona. Prethodno mi je kazao da moram ostati na jugu sa malim Letoom i Alijom.

Ona podiže skute odore i lako skoči preko jednog izbočenog kamena, obrevši se na stazi koja se uspinjala i koju je samo oko vično pustinji moglo da razabere u tmuni. Kamenčići su joj se klizali pod nogama, a ona je igrala po njima, uopšte ne razmišljajući o okretnosti koja je za to bila potrebna.

Penjanje ju je razveseljavalo, odagnavalo strahove koji su se uvukli u nju zbog bešumnog povlačenja pratnje i činjenice da je po nju poslat dragoceni topter. Osećala je kako je obuzima uzbuđenje zbog predstojećeg susreta sa Polom Muad'Dibom, njenim Usulom. Njegovo ime moglo je da predstavlja bojni poklič koji se razleže celom zemljom: Muad'Dib! Muad'Dib! Muad'Dib! Ali za nju je on bio drugi čovek sa drugačijim imenom: otac njenog sina, nežni ljubavnik.

Jedna krupna prilika pojavi se na steni iznad nje, davši joj znak da požuri. Ona ubrza korak. Jutarnje ptice već su se oglašavale i uzletale prema nebu. Istočno obzorje polako je počinjalo da rudi.

Prilika iznad nje nije pripadala njenoj pratnji. Oteim? upita se ona,

uočivši poznate kretnje i držanje. Ona se pope do njega, prepoznavši pri porasloj svetlosti široko, pljosnato lice oficira Fedajkina; kapuljača mu je bila zbačena, a filter za usta labavo pričvršćen, kako se to ponekad čini kada se samo nakratko izlazi u pustinju.

"Požuri", došapnu joj on i povede je skrovitom pukotinom do tajne pećine. "Uskoro će se razdaniti", dodade on, otvorivši joj hermetička vrata. "Harkoneni su u očajanju slali patrole i u ove oblasti. Ne smeju još da nas otkriju."

Uđoše u uski prolaz osvetljen sjajnim kuglama, koji je vodio u Pećinu Ptica. Oteim prođe ispred nje i reče joj: "Pođi za mnom! Samo brzo."

Pohitaše niz prolaz, a zatim kroz nova hermetička vrata, pa niz još jedan prolaz, da bi konačno prošli kroz zastore i obreli se u prostoriji koja je svojevremeno bila Sajadinina ćelija, kada je ova pećina služila za dnevni odmor. Prostirke i jastuci sada su prekrivali pod. Kamene zidove skrivale su istkane draperije sa crvenom figurom sokola. Mali poljski sto sa jedne strane bio je zapretan hartijama, sa kojih se širio miris njihovog začinskog porekla.

Časna Majka sedela je sama naspram ulaza. Ona podiže svoj prodorni pogled, od koga bi neposvećeni zadrhtao.

Oteim sklopi dlanove i reče: "Doveo sam Čani." Zatim se pokloni i iziđe kroz zastore.

Kako da kažem Čani? upita se Džesika.

"Kako mi je unuk?" reče ona.

Predstoji nam, dakle, obredno pozdravljanje, pomisli Čani; strahovi joj se ponovo javiše. Gde je Muad'Dib? Zašto nije ovde da me dočeka?

"Zdravo je i dobro, moja majko", uzvratila Čani. "Ostavila sam Haru da se brine o njemu i Aliji."

Moja majko, pomisli Džesika. Da, ima pravo tako da me oslovi u formalnom pozdravljanju. Rodila mi je unuka.

"Čujem da su nam iz Koanua sieča poslali odela na dar", reče Džesika.

"Veoma su lepa", uzvratila Čani.

"Da li mi je Alija nešto poručila?"

"Nije ništa. Ali prilike u sieču sada su znatno bolje otkada su se ljudi saživeli sa neobičnošću njenog statusa."

Zašto se sada gnjavimo time? upita se Čani. Neka neodložna hitnja nagnala ih je da pošalju topter po mene, a sada se zamajavamo formalnostima!

"Moramo da prekrojimo neko odelo za malog Letoa", reče Džesika.

"Kako god želite, moja majko", uzvratila Čani, a onda obori pogled. "Ima li novosti sa bojnog polja?" Na licu joj je stajala bezizražajna maska, kako Časna Majka ne bi primetila da se iza pitanja krila, zapravo, brižnost za Pola.

"Nove pobede", reče Džesika. "Raban je izdaleka počeo da nam stavlja do znanja da želi primirje. Ali su mu glasnici vraćeni bez telesne vode. Raban je čak olakšao breme ljudima u nekim selima sinka. Ali odveć je kasno. Ljudima je jasno da je to učinio iz straha od nas."

"Sve ide kako je Muad'Dib kazao", reče Čani, a onda se zagleda u Džesiku, nastojeći da priguši strahove u sebi. Izgovorila sam njegovom ime, ali ona ništa nije uzvratila. Ne mogu se razabrati osećanja na tom izglačanom kamenu koje ona naziva licem... ali i sama je nekako ukočena. Zašto je tako mirna? Šta se dogodilo sa mojim Usulom?

"Želela bih da smo na jugu", reče Džesika. "Oaze su bile tako lepe kada smo otišle odande. Zar ne žudiš za danom kad će cela planeta biti tako zelena?"

"Stvarno je veoma lepo u oazama", reče Čani. "Ali, ima mnogo tuge u njima."

"Tuga je cena pobede", uzvratila Džesika.

Priprema li to ona mene na tugu? upita se Čani, a onda reče: "Mnoge su žene ostale bez muževa. Zavladao je ljubomora kada se čulo da sam pozvana na sever."

"Ja sam te pozvala", reče Džesika.

Čani oseti kako joj srce zakuca brže u grudima. Požele da stavi ruke na uši kako ne bi čula ono što predstoji. Pa ipak, uspela je da kaže pribranim glasom: "Poruku je potpisao Muad'Dib."

"Ja sam je potpisala njegovim imenom i u prisustvu njegovih

oficira", reče Džesika. "Učinila sam tu sabotazu zato što je bilo neophodno." Istovremeno, kroz glavu joj prolete: Hrabra je žena mog Pola. Drži se izvrsno čak i kada je strah gotovo nadvlada. Da. Baš takva nam je sada potrebna.

U Čaninom glasu osetio se tek slabašan prizvuk utučenosti kada je rekla: "Možete mi sada reći ono što se mora kazati."

"Potrebna si mi ovde da bi mi pomogla da oživim Pola", reče Džesika, pomislivši pri tom: Tu smo! Predočila sam joj stvar u pravoj svetlosti. Oživeti. Sada zna da je Pol živ i da se nalazi u opasnosti. Bila je dovoljna samo jedna reč da joj to stavim do znanja.

Čani je bio potreban samo trenutak da se primiri, a onda reče: "Šta je to čime mogu da pomognem?" Jedva je suzbila želju da poleti prema Džesiki, da je protrese i krikne: Vodite me k njemu! Ali, uspela je da se obuzda i da bez reči sačeka odgovor.

"Podozrevam", reče Džesika, "da su Harkoneni uspeali da ubace agenta među nas, koji je otrovao Pola. To je jedino prihvatljivo objašnjenje. Otrov je krajnje neobičan. Ispitala sam mu krv što sam bolje umela, ali ga nisam otkrila."

Čani se pomeri napred, a onda pade na kolena. "Otrov? Da li pati? Mogu li..."

"U nesvesti je", reče Džesika. "Životni procesi su mu tako usporeni da se mogu otkriti tek najtananim tehnikama. Naježim se pri pomisli šta bi se dogodilo da ga je pronašao neko drugi, a ne ja. Nevičnom oku izgledao bi potpuno mrtav."

"Postojali su još neki razlozi pored uviđavnosti zbog kojih ste me pozvali", reče Čani. "Poznajem vas, Časna Majko. Šta je to što smatrate da ja mogu učiniti, a što vi ne možete?"

Hrabra je, ljupka i... ah-h-h... perspektivna, pomisli Džesika. Od nje bi postala dobra Bene Geserit.

"Čani", reče Džesika, "možda ćeš teško u to poverovati, ali ne znam tačno zašto sam poslala po tebe. Bio je to instinkt... elementarna intuicija. Naprosto mi je sinula misao: 'Pošalji po Čani.'"

Po prvi put Čani ugleda tugu u Džesikinom izrazu lica, u prodornom pogledu koji više nije bio kadar da prikrije bol.

"Preduzela sam sve što sam umela", reče Džesika. "Sve... čak i daleko više od onoga što se obično pod tim podrazumeva. Pa ipak..."

nisam uspela."

"Da li je moguće", upita Čani, "da ga je izdao stari drug Halek?"

"Nije Gurni", reče Džesika.

U te dve reči bio je sadržan čitav razgovor; poricanje bez oklevanja iskazano je - Čani je to shvatila - posle temeljitog pretresanja, ogleda... prisećanja starih pogrešaka.

Čani se podiže na noge i ispravi odoru, prljavu od pustinje. "Povedite me k njemu", reče ona.

Džesika ustade i krenu kroz zastore na levom zidu.

Čani pođe za njom i ubrzo se obre u prostoriji koja je nekada očigledno služila kao skladište, a čiji su kameni zidovi sada bili prekriveni gustim draperijama. Pol je ležao na poljskom madracu duž naspramnog zida. Crna odora pokrivala ga je do prsa, a ruke su mu se nalazile napolju, opružene duž bokova. Izgledalo je da je nag pod odorom. Koža na gornjem, nepokrivenom delu tela bila mu je voštana i nekako kruta. Ništa se na njemu nije micalo.

Čani obuzda želju da jurne napred i da se baci preko njega. Misli joj najednom skrenuše prema sinu - Letou. Tog trenutka shvati da se i Džesika svojevremeno suočila sa istom stvari: mužu joj je pretila smrt, a ona je grozničavo razmišljala o tome kako da spase mladog sina. To uviđanje najednom je poveza sa starijom ženom i Čani potapša Džesiku po ruci. Stisak kojim joj je uzvratila bio je bolno snažan.

"Živ je", reče Džesika. "Uveravam te da je živ. Ali nit njegovog života tako je tanana da se jedva može uočiti. Među vođama se već čuju mrmljanja da iz mene govori majka, a ne Časna Majka, da mi je sin mrtav i da ne želim da prepustim njegovu vodu plemenu."

"Koliko je već u ovom stanju?" upita Čani. Ona skide ruku sa Džesike i zakorači dublje u prostoriju.

"Tri nedelje", uzvratila Džesika. "Provela sam gotovo celu sedmicu pokušavajući da ga oživim. Bilo je sastanaka, argumenata... istraživanja. A onda sam poslala po tebe. Fedajkini izvršavaju moja naređenja, inače ne bih mogla da odugovlačim sa..." Ona ovlaži usne jezikom, posmatrajući kako Čani prilazi Polu.

Čani se zaustavi nad njim i zagleda u meku, mladalačku bradu koja mu je uokvirila lice, a zatim skliznu pogledom preko visokih

veđa, istaknutog nosa, zaklopljenih očiju - sve je izgledalo tako spokojno u tom stanju krutog počinka.

"Kako uzima hranu?" upita Čani.

"Zahtevi tela tako su mu mali da mu još nije potrebna nikakva hrana", reče Džesika.

"Koliko ljudi zna o ovome?" upita ponovo Čani.

"Samo njegovi najbliži savetnici, nekoliko vođa, Fedajkini i, razume se, onaj ko mu je dao otrov."

"Trovač nije ostavio nikakvog traga?"

"Ne, ali nismo ni tragali za njim", reče Džesika.

"Šta kažu Fedajkini?" upita Čani.

"Veruju da se Pol nalazi u svetom transu, da prikuplja svetu snagu pre odlučujuće bitke. Ja sam ih na to navela."

Čani se spusti na kolena pokraj madraca i naže se nad Polovo lice... ali postojao je samo začim, sveprisutan začim, čiji je miris prožimao celokupan život Slobodnjaka. Pa ipak...

"Niste naviknuti na začim kao mi", reče Čani. "Da li ste ispitali mogućnost da mu se telo pobuni protiv prevelike koncentracije začina u ishrani?"

"Alergijske reakcije su sve negativne", reče Džesika.

Ona zaklopi oči, koliko da bi začas odagnala ovaj prizor, ali i zato što je najednom postala svesna vlastitog umora. Koliko sam već dugo bez sna? upita se ona. Veoma dugo.

"Kada menjate Vodu Života", reče Čani, "činite to u sebi pomoću unutrašnje svesnosti. Jeste li upotrebili tu svesnost da mu ispitajte krv?"

"Normalna slobodnjačka krv", reče Džesika. "Potpuno prilagođena ovdašnjem životu i ishrani."

Čani se pridiže u čučajući položaj. Dok je posmatrala Polovo lice, strahovi počеше da čile iz nje. Bio je to trik koji je naučila posmatrajući Časne Majke. Vreme se moglo podvesti u službu uma. Valjalo je naprosto usredsrediti punu pažnju.

Konačno, Čani reče: "Postoji li tvorac ovde?"

"Ima ih nekoliko", uzvratila Džesika pomalo uznemirenim glasom. "Nismo bez njih u ovo vreme. Svaka pobeda nalaže blagosiljanje. Svaka svetkovina pre napada..."

"Ali Pol Muad'Dib držao se po strani od tih ceremonija", reče Čani.

Džesika klimnu glavom, setivši se protivurečnih osećanja svoga sina prema začinskoj drogi i proročkoj svesnosti koju je ona izazivala.

"Otkud to znaš?" upita Džesika.

"Priča se."

"Mnogo se priča", uzvratila Džesika oporim glasom.

"Dajte mu sirovu vodu tvorca", reče Čani.

Džesika se ukruti na zapovednički ton Čaninog glasa, a onda uoči snažnu usredsređenost mlade žene i reče: "Odmah." Zatim iziđe kroz zastore da pošalje majstore vode.

Čani ostade da sedi i netremice gleda Pola. Ako je pokušao da to učini, pomisli ona. A to bi sasvim ličilo na njega...

Džesika kleče pokraj Čani, držeći u ruci jedan pljosnat logorski vrč. Snažan miris otrova zapahnu Čanine nozdrve. Ona zamoči prst u tečnost, pa ga prinese Polovom nosu.

Koža oko pregiba njegovog nosa malo se nabora. Nozdrve se polako raširiše.

Džesika zaustavi dah.

Čani dodirnu ovlaženim prstom Polovu gornju usnu.

On udahnu dugo i isprekidano.

"Šta se događa?" upita Džesika.

"Budite mirni", reče Čani. "Morate pretvoriti malo ove svete vode. Brzo!"

Ne pitajući ništa, zato što je prepoznala ton svesnosti u Čaninom glasu, Džesika podiže vrč do ustiju i otpi mali gutljaj.

Polove oči se otvoriše i on pogleda Čani.

"Nema potrebe da se promeni Voda", reče on. Glas mu je bio slab, ali siguran.

Držeći još tečnost u ustima, Džesika oseti kako joj telo samo reaguje i ona gotovo automatski promeni otrov. Obuzeta lakim ushićenjem koju je ova ceremonija uvek pobuđivala u njoj, ona dokuči kako se život budi u Polu i kako deluje na sva njena čula.

I u tom trenutku shvati!

"Pio si svetu vodu!" uzviknu ona.

"Samo jednu kap", reče Pol. "Samo... kapljicu."

"Kako si mogao da učiniš jednu takvu glupost?" upita ga ona.

"On vam je sin", reče Čani.

Džesika joj uputi prek pogled.

Redak osmeh, topao i pun razumevanja, zatitra na Polovim usnama. "Slušaj moju voljenu", reče on. "Poslušaj je, majko. Ona zna."

"Ono što drugi mogu, on mora", reče Čani.

"Kada mi se kap našla u ustima, kada sam shvatio šta mi čini, onda mi je postalo jasno da ću moći da uradim ono što si i ti uradila", reče on. "Tvoji benegeseritski proktori govore o Kvizac Haderahu, ali oni čak ni ne slute na kojim sam sve mestima bio. Za samo nekoliko minuta...", počeo on, ali zastade, uputivši Čani začuđen i namrgođen pogled. "Čani? Otkud ti ovde? Trebalo bi da se nalaziš u... Zašto si ovde?"

On pokuša da se podigne na laktove, ali ga Čani blago gurnu natrag.

"Molim te, Usule", reče ona.

"Osećam se veoma slabim", uzvratilo on. Pogled mu prošeta po prostoriji. "Koliko sam već ovde?"

"Tri nedelje si se nalazio u tako dubokoj komi da je iskra života gotovo zgasla u tebi", reče Džesika.

"Ali, bilo je... dogodilo se pre samo nekoliko trenutaka i..."

"Nekoliko trenutaka za tebe - tri nedelje straha za mene", reče Džesika.

"U pitanju je bila samo jedna kap, ali sam je pretvorio", reče Pol. "Promenio sam Vodu Života." Pre nego što su Čani i Džesika stigle da ga spreče, on zamoči ruku u vrč, koji je odložen na pod pokraj madraca, zahvati tečnost u dlan i ispi je.

"Pole!" kriknu Džesika.

On je zgrabi za ruku, pogleda je sa mrtvačkim izrazom na licu i oseti kako je preplavljuje njegova svesnost.

Spoj nije bio tako nežan, tako potpun, tako sveobuhvatan kao sa Alijom ili Starom Časnom Majkom u pećini... ali bio je spoj: uzajamnost čula celokupnih bića. Protresao ju je, oslabio - i ona se trže u sebi, uplaši ga se.

"Govorila si mi o jednom mestu do koga ne možeš dopreti", reče on. "Pokaži mi to mesto sa kojim se Časne Majke ne mogu suočiti."

Ona odmahnu glavom, užasnuta i samom pomišlju na to.

"Pokaži mi!" naredi on.

"Ne!"

Ali nije mu mogla odoleti. Prisiljena njegovom užasnom snagom, ona zaklopi oči i dovede ih u žižu u sebi - u žižu koja se nalazila u tmuni.

Polova svest zaplovi kroz nju i oko nje, a onda se obre u tami. Za tren je bacila mutan pogled prema tom mestu, pre no što joj je um ustuknuo pred užasom. Uopšte ne znajući zašto, ona oseti kako joj je celo telo zadrhtalo pred onim što je videla - oblast gde je vetar duvao, a munje sevale, gde su se prstenovi svetlosti širili i sažimali, gde su nizovi nabreklih, belih oblička proticali iznad, ispod i oko svetlosti, vođeni tminom i vetrom niotkuda.

Konačno, ona otvori oči i ugleda Pola kako je posmatra. Još joj je držao ruku, ali užasnog spoja je nestalo. Džesika primiri drhtanje. Pol joj spusti ruku. Učinilo joj se kao da joj je izmaknut neki oslonac. Ona se zatetura i sigurno bi pala da Čani nije pritrčala i prihvatila je.

"Časna Majko!" uzviknu Čani. "Šta vam je?"

"Umorna sam", prošaputa Džesika. "Veoma... umorna."

"Hodite", reče Čani. "Sedite ovde." Ona pomože Džesiki da se spusti na jedan jastuk pored zida.

Pomoć mladih, snažnih ruku veoma je prijala Džesiki. Ona se osloni na Čani.

"Je li stvarno video Vodu Života?" upita Čani, oslobodivši se Džesikinog zagrljaja.

"Video je", prošaputa Džesika. U glavi joj je sve još bučalo od kontakta. Činilo joj se da je stupila na čvrsto tle posle mnogo nedelja provedenih na nemirnom moru. Osećala je staru Časnu Majku u sebi... kao i sve ostale, koje su se razbudile i zasipale je pitanjima: Šta je bilo? Šta se dogodilo? Gde je to mesto?

A kroz sve to provlačilo se shvatanje da joj je sin Kvizac Haderah, onaj koji može biti na mnogo mesta odjednom. On je predstavljao otelotvorenje benegeseritskog sna. A to joj nije davalo mira.

"Šta se dogodilo?" upita Čani.

Džesika odmahnu glavom.

Pol reče: "U svakom od nas postoji drevna snaga koja daje i drevna snaga koja uzima. Muškarac se bez mnogo teškoća suočava sa mestom u sebi gde obitava snaga što daje, ali gotovo je nemoguće da vidi snagu što uzima, a da se pri tom ne promeni u nešto što više nije čovek. Sa ženom je situacija obrnuta."

Džesika podiže pogled i vide kako je Čani posmatra, slušajući Pola.

"Shvataš li me, majko?" upita Pol.

Mogla je samo da klimne glavom.

"Te stvari u nama toliko su stare", nastavi Pol, "da se nalaze u svakoj pojedinačnoj ćeliji naših tela. Takve sile nas oblikuju. Možeš sama sebi reći: 'Da, jasno mi je kako je to moguće.' Ali kada zaviriš u sebe i nezaštićen se suočiš sa sirovom snagom, shvataš gde te vreba opasnost. Shvataš da te ona može savladati. Najveća opasnost po onoga koji daje jeste snaga što uzima. Podjednako je lako biti nadvladan davanjem i uzimanjem."

"A ti, sine moj", upita Džesika, "spadaš li ti u one koji daju ili koji uzimaju?"

"Ja sam tačka oslonca", uzvрати on. "Ja ne mogu da uzmem a da ne dam, niti mogu da dam a da ne..." On zastade, pogledavši prema zidu sa desne strane.

Čani oseti kako je dah promaje pomilova po obrazima, okrenu se i spazi kako se zastori zaklapaju.

"Bio je Oteim", reče Pol. "Prisluškivao je."

Prihativši ove reči, Čani oseti dejstvo izvesnog dela proroštva koje je ključalo u Polu, dokučivši ono što će tek doći kao ono što se već dogodilo. Ostali će razglasiti priču, sve dok ona ne postane plamen nad celom zemljom. Pol Muad'Dib nije kao ostali ljudi, pričaće oni. Nema više nikakve sumnje. On jeste čovek, ali poseduje moć da vidi kroz Vodu Života kako to čine Časne Majke. On je stvarno Lisan al-Gaib.

"Video si budućnost, Pole", reče Džesika. "Reci nam šta si video?"

"Nije to bila budućnost", uzvрати on. "Video sam Sada." On se s naporom pridiže u sedeći položaj i mahnu Čani da mu nije potrebna

pomoć, pošto je ona ustala da ga pridrži. "Svemir oko Arakisa pun je esnafskih brodova."

Džesika zadrhta kad oseti sigurnost u njegovom glasu.

"Dolazi lično Car Padišah", nastavi Pol, bacivši pogled prema kamenom plafonu ćelije. "Već je tu sa svojom omiljenom Istinozborkom i pet legija Sardaukara. U blizini je i stari Baron Vladimir Harkonen, uz koga su Tufir Havat i sedam brodova punih regruta koje je skupio s konca i konopca. Svaka Velika Kuća ima svoje udarne jedinice iznad nas... i svi čekaju."

Čani odmahnu glavom nesposobna da odvoji pogled od Pola. Njegova neobičnost, jednoličan ton glasa, način na koji je gledao kroz nju - sve ju je to ispunjavalo strahopoštovanjem.

Džesika pokuša da proguta knedlu kroz suvo grlo, a onda reče: "A šta to čekaju?"

Pol je pogleda. "Dopuštenje Esnafa da se spuste. Esnaf neće ostaviti na Arakisu bilo koju silu koja se spusti bez njegove dozvole."

"Esnaf nas štiti?" upita Džesika.

"Štiti! Esnaf je sam to prouzrokovao, šireći priče o tome šta činimo ovde i smanjujući cenu za prevoz trupa u toj meri da je čak i najsiromašnija kuća mogla da dođe na naš prag i kao lešinar sačeka dozvolu da nas opljačka."

Džesika uoči da u Polovom glasu nema ogorčenosti i to je dovede u nedoumicu. Nije sumnjala u njegove reči - posedovale su isti naboj kao i one noći kada je otkrio stazu budućnosti koja ih je dovela među Slobodnjake.

Pol duboko udahnu vazduh i reče: "Majko, moraš nam promeniti nešto Vode. Potreban nam je katalizator. Čani, pošalji izviđački odred... da pronađe prezačinsku masu. Ako Vodom Života prelijemo prezačinsku masu, znaš li šta će se dogoditi?"

Džesika odmeri sinovljeve reči i najednom shvati njihov smisao. "Pole!" prodrhta ona.

"Voda Smrti", reče on. "Rasejaće smrt među malim tvorcima; uništiće vektor životnog ciklusa koji obuhvata začim i tvorce. Arakis će se pretvoriti u istinsku pustoš - bez začina i bez tvorca."

Čani stavi ruku na usta, ostavši nema pred bogohuljenjem koje je naviralo iz Polovih usta.

"Onaj ko može da uništi jednu stvar ima pravu kontrolu nad njom", reče Pol. "Možemo da uništimo začin."

"Šta zadržava Esnaf?" prošaputa Džesika.

"Oni tragaju za mnom", reče Pol. "Imaj to na umu! Najbolji navigatori Esnafa, ljudi koji su u stanju da proniknu kroz vreme i pronađu najbezbedniji kurs za najbrže transvemirce, svi oni tragaju za mnom... ali ne mogu da me pronađu. Kako samo drhte! Znaju da ovde imam njihovu tajnu!" Pol ispruži šake skupljene u zdelu. "Bez začina su slepi!"

Čani nekako dođe do glasa. "Kazao si da to vidiš sada!"

Pol ponovo leže, istražujući rasprostrtu sadašnjost, čije su se granice pružale u budućnost i u prošlost; sve teže je osećao puni upliv svesnosti, pošto je začinsko prosvetljenje počelo da jenjava.

"Izvršite ono što sam naredio", reče on. "Budućnost postaje u podjednako meri zbrkana za Esnaf i za mene. Linije vizije se sužavaju. Sve se stiče u žižu ovde gde je začin... gde se pre nisu usudili da se umešaju... jer je, umešati se, značilo izgubiti ono što su morali da imaju. Ali sada ih je obuzeo očaj. Svi putevi vode u tamu."

9.

I dođe dan kada se Arakis našao u središtu vasseljene, dok se ona okretala oko njega.

Iz 'Arakiskog buđenja', princeze Irulan

"Pogledaj", prošapta Stilgar.

Pol je ležao opružen pokraj njega, u procepu, visoko na ivici Zaštitnog Zida, sa okom na kolektoru slobodnjačkog teleskopa.

Uljano sočivo bilo je fokusirano na laki svemirski transporter koji se isticao prema svetlosti zore, dole u bazenu. Visoka istočna strana broda već se presijavala na svetlosti sunca, dok je ostatak još bio prekriven senkom i prošaran prozorčićima kroz koje se nazirala žuta svetlost sjajnih kugli, upaljenih preko noći. Sa druge strane broda ležao je grad Araken, hladan i obasjan svetlošću severnog sunca.

Stilgarovo čuđenje nije izazvao toliko transporter, znao je Pol, koliko čitava konstrukcija čiji je brod bio samo središnji deo. Jedna metalna montažna građevina, visoka nekoliko spratova, prostirala se u krugu prečnika hiljadu metara oko osnove transportera - šator sačinjen od preklopnih metalnih listova - privremeno boravište pet legija Sardaukara i njegovog carskog visočanstva, Cara Padišaha Šadama IV.

Šćućuren levo od Pola, Gurni Halek reče: "Izbrojao sam devet nivoa. Biće da ima popriličan broj Sardaukara unutra."

"Pet legija", reče Pol.

"Razdanjuje se", reče Stilgar. "Ne dopada nam se da se pokazuješ Muad'Dibe. Vratimo se među stene."

"Ovde sam savršeno bezbedan", odvrati Pol.

"Na brodu se nalaze projektilna oružja", reče Gurni.

"Ubeđeni su da imamo štitnike", reče Pol. "Ne bi straćili hitac na tri neidentifikovane prilike, čak i kada bi nas videli."

Pol pomeri teleskop da bi osmotrio suprotni zid bazena; ugledao je tamo mrljama prošarane grebene - kundake pušaka koji su obeležavali grobove mnogih ljudi iz trupa njegovog oca. Polu se za

trenutak javi neodoljiv utisak da seni tih ljudi gledaju dole prema ravnicu. Bilo je neke pravde u svemu ovome.

Tvrđave i gradovi Harkonena duž Zaštitnog Zida pali su u ruke Slobodnjaka ili su bili odsečeni od matice poput grana otrgnutih sa biljke i ostavljenih da se sasuše. Samo su bazen i grad još pripadali neprijatelju.

"Mogli bi da pokušaju prepad topterima", bio je uporan Stilgar. "Ako nas vide."

"Neka", odvrati Pol. "Tako ćemo imati priliku da uništimo više toptera... a znamo da se približava oluja."

On upravi teleskop prema suprotnoj strani arakenskog kosmodroma gde su stajale Harkonenove fregate. Ispod njih, na jarbolu pobodenom u tle, lagano se vijorio steg kompanije CHOAM. Mora da je Esnaf bio zahvaćen očajanjem kad je dozvolio ovim dvema grupama da se spuste, dok su sve ostale zadržane u rezervi. Esnaf se ponašao poput čoveka koji nožnim prstima dodiruje pesak da bi osetio njegovu temperaturu pre nego što podigne šator.

"Trebalo li još nešto da se pogleda ovde?" upita Gurni. "Moramo da se sklonimo. Stiže oluja."

Pol ponovo pogleda džinovski čardak. "Doveli su čak i svoje žene, lakeje i slugu", reče on. "Ah, moj dragi Care, previše si samopouzdan."

"Neko dolazi tajnim prolazom", reče Stilgar. "Mora da se to vraćaju Oteim i Korba."

"Dobro, Stile", reče Pol. "Vratimo se."

Ali, pre nego što je krenuo, on baci poslednji pogled kroz teleskop, osmotrivši ravnice gde su se nalazili visoki brodovi, blistavi metalni čardak, utihli grad, fregate Harkonenovih najamnika. Zatim skliznu natrag niz stenovitu padinu. Jedan stražar Fedajkin zamenu ga je kod teleskopa.

Pol se obre u malom udubljenju na površini Zaštitnog Zida. Imalo je u prečniku oko trideset metara i bilo je duboko tri metra: prirodna formacija u stenovitom bloku koju su Slobodnjaci sakrili ispod prividnog kamuflažnog prekrivača.

Komunikacioni uređaji bili su raspoređeni oko jedne rupe na desnom zidu. Fedajkinski stražari, raštrkani po celom udubljenju,

čekali su Muad'Dibovu komandu za napad.

Dva čoveka iziđoše iz rupe pored uređaja za komuniciranje i počeše da razgovaraju sa stražarima.

Pol pogleda Stilgara i pokaza glavom na ovu dvojicu: "Neka ti podnesu izveštaj, Stile."

Stilgar pođe da izvrši naređenje.

Pol čučnu leđima oslonjen o stenu i pomisli na dugo spuštanje koje ih čeka kroz uzani tunel iskopan ljudskom rukom do dna bazena.

Stilgar priđe Polu.

"Šta je to bilo toliko važno, te nisu mogli da pošalju sielaga sa porukom?" upita Pol.

"Štede ptice za bitku", reče Stilgar. Bacio je pogled na komunikacione uređaje, a onda ga ponovo vratio prema Polu. "Čak i sa veoma uskim snopom emitovanja nije dobro upotrebljavati te stvari, Muad'Dibe. Uvek mogu da otkriju odašiljač."

"Uskoro će biti i suviše zauzeti da bi tražili mene", reče Pol. "Kakav su ti izveštaj podnela ona dvojica?"

"Naši dragi Sardaukari oslobođeni su blizu Starog Procepa, dole kod ruba, i sada se vraćaju svom gospodaru. Raketni bacači i drugo projektilno oružje nalaze se na mestu. Ljudi su raspoređeni kao što si ti naredio. Sve je rutinski izvedeno."

Pol pređe pogledom preko plitkog udubljenja posmatrajući svoje ljude, pri filtriranoj svetlosti koja je dolazila kroz prekrivač za kamuflažu. Činilo mu se da vreme puzi poput insekta koji mili preko otvorenog kamenjara.

"Naši Sardaukari moraće da prevale izvestan put pešice pre nego što dođu u priliku da upute signal transporteru trupa", reče Pol. "Da li su pod prismotrom?"

"Pod prismotrom su", uzvratil Stilgar.

Pored Pola, Gurni Halek pročisti grlo: "Kako bi bilo da potražimo neko bezbedno mesto?"

"Ne postoji takvo mesto", reče Pol. "Da li su izveštaji o vremenskim uslovima i dalje povoljni?"

"Oluja stiže", reče Stilgar. "To je Velika Baba svih nepogoda. Zar je ne osećaš, Muad'Dibe?"

"Ima nečeg u vazduhu", složi se Pol. "Ali, više mi se dopada pouzdanost meteorološkog izveštaja na osnovu zabadanja stuba u pesak."

"Oluja će biti ovde kroz jedan sat", potvrdi Stilgar. On pokaza glavom prema procepu odakle su se videli Carev čardak i Harkonenove fregate. "To znaju i oni dole. Na nebu nema nijednog toptera. Sve je pokriveno i vezano. Dobili su izveštaj o vremenskim prilikama od svojih prijatelja iz svemira."

"Da li je bilo novih izviđačkih letova?" upita Pol.

"Ništa posle noćasnijeg spuštanja", reče Stilgar. "Znaju da smo ovde. Verujem da sada čekaju da izaberu pravi trenutak."

"Mi smo ti koji ćemo ga izabrati", odvrati Pol.

Gurni pogleda uvis i zabrunđa. "Ako nam oni dozvole."

"Ta flota će ostati u svemiru", reče Pol.

Gurni odmahnu glavom.

"Nemaju drugog izbora", reče Pol. "Mi možemo da uništimo začim. Esnaf se ne sme usuditi da to rizikuje."

"Očajnici su najopasniji", reče Gurni.

"Zar i mi nismo očajnici?" upita Stilgar.

Gurni ga popreko pogleda.

"Ti nisi živio sa snom Slobodnjaka", upozori ga Pol. "Stil misli na svu onu vodu koju uzalud utrošimo na mito, na godine čekanja, pre nego što Arakis bude procvetao. Nije..."

"Grrr!" zareža Gurni.

"Zašto je tako natmuren?" upita Stilgar.

"Uvek je natmuren pred bitku", objasni Pol. "To je jedini vid dobrog raspoloženja koje Gurni sebi dopušta."

Vučji osmeh lagano se razli na Gurnijevom licu, a zubi mu se zabeleše iznad prekrivke za bradu pustinjaškog odela. "Uvek me obuzme tmurno raspoloženje kada pomislim koliko ćemo jadnih harkonenskih duša poslati na onaj svet bez oprostaja grehova."

Stilgar se zakikota. "Govori kao Fedajkin."

"Gurni je rođen za komandose smrti", reče Pol, pomislivši pri tom: Neka im pažnja bude zaokupljena ovim ćaskanjima pre nego što kucne čas da odmerimo snage sa onima dole u ravnici.

Bacio je još jedan pogled na procep u kamenom zidu, a zatim ga

ponovo vrati na Gurnija primetivši da se lice trubadura-ratnika ponovo smrklo.

"Briga satire snagu", promrmlja Pol. "Sam si mi to rekao jednom prilikom, Gurni."

"Moj Vojvodo", reče Gurni. "Najviše me brine atomsko oružje. Ako ga upotrebiš za probijanje rupe u Zaštitnom Zidu..."

"Oni gore neće upotrebiti atomsko oružje protiv nas", reče Pol. "Neće se usuditi... zbog istog onog razloga zbog kog ne smeju da rizikuju da mi uništimo izvor začina."

"Ali, zabrana..."

"Zabrana!" odbrusi Pol. "Strah, a ne zabrana, sprečava Velike Kuće da se međusobno napadnu atomskim oružjem. Slovo Velikog Dogovora je u tom smislu sasvim jasno: 'Upotreba atomskog oružja protiv ljudskih bića biće kažnjena uništenjem planete.' Mi se spremamo da razorimo Zaštitni Zid, a ne ljudska bića."

"Razlika je neznatna", reče Gurni.

"Ali one cepidlake gore biće zadovoljne bilo kakvom razlikom", odvrati Pol. "Ne govorimo više o tome."

On se okrenu poželevši da stvarno oseća samopouzdanje koje je upravo ispoljio. Dodade: "A ljudi iz grada?" upita on. "Da li su već na svojim mestima?"

"Da", promrmlja Stilgar.

Pol ga pogleda: "Šta te muči?"

"Nikada nisam imao puno poverenje u ljude iz grada", reče Stilgar.

"I ja sam nekada bio jedan od ljudi iz grada."

Stilgar se ukruti, a lice mu se zatamni od priliva krvi. "Muad'Dib zna da ja nisam imao nameru da..."

"Znam šta si hteo da kažeš, Stile", prekide ga Pol. "Ali vrednost čoveka ne određuje se prema tome šta ti misliš o njemu, već prema onome šta on stvarno čini. Ljudi iz grada imaju u sebi slobodnjačke krvi. Samo još nisu naučili kako da raskinu svoje lance. Na nama je da ih tome naučimo."

Stilgar klimnu glavom i reče žalosnim glasom: "Život nas je naučio da tako mislimo, Muad'Dibe. Mi smo na Pogrebnoj Ravnici naučili da preziremo ljude iz grada."

Pol pogleda Gurnija i vide da ovaj pažljivo posmatra Stilgara. "Kaži nam, Gurni, zašto su Sardaukari gradski živalj isterali iz njihovih kuća."

"Stari trik, moj Vojvodo. Mislili su da nas preplave izbeglicama."

"Poslednje gerile vođene su tako davno, da su naučnici potpuno zaboravili kako da se bore protiv njih", reče Pol. "Sardaukari su nam zapravo išli naruku. Uzeli su jedan broj žena iz grada da bi se zabavili, a svoje stegove su ukrasili glavama ljudi koji su im se suprotstavili. Tako su izazvali žestoku mržnju među narodom, koji bi inače predstojeću bitku smatrao samo velikom nezgodom... odnosno mogućnošću da se jedna garnitura vladara zameni drugom. Sardaukari su nam tako obezbedili nove borce, Stilgare."

"Ljudi iz grada sa nestrpljenjem očekuju borbu", priznade Stilgar.

"Mržnja im je čista i sveža", reče Pol.

"Zbog toga ćemo ih koristiti kao udarne trupe."

"Doći će do strašnog pokolja među njima", reče Gurni.

Stilgar klimnu glavom.

"Rečeno im je kakvi su izgledi", reče Pol. "Znaju da svaki Sardaukar koga ubiju znači jednog neprijatelja manje za nas. Shvatate, gospodo, imaju za šta da umru. Otkrili su da su oni narod, bude se."

Čovek za teleskopom prigušeno uzviknu. Pol priđe procepu u steni i upita: "Šta se događa?"

"Veliki metež, Muad'Dibe", prošaputa osmatrač. "U čudovišnom metalnom šatoru. Jedno površinsko vozilo stiglo je sa Zapadnog Ivičnog Zida poput sokola koji se sjurio u lastavičje gnezdo."

"Naši zarobljenici Sardaukari su stigli", reče Pol.

"Podigli su štitnik oko celog kosmodroma", reče osmatrač. "Vidim kako treperi vazduh sve do najudaljenijih skladišta začina."

"Sada znaju protiv koga se bore", reče Gurni. "Neka Harkonenove zveri drhte i crknu od muke što je jedan Atreid još živ!"

Pol se ponovo obrati Fedajkinu za teleskopom: "Obrati pažnju na jarbol na vrhu Carevog broda. Ako se pojavi moj steg..."

"Nemoguće!" reče Gurni.

Pol vide kako se Stilgar zbunjeno namrgodio i dodade: "Ako Car uvaži moje pravo, staviće mi to do znanja tako što će istaći zastavu"

Atreida. U tom slučaju postupamo prema planu broj dva: napašćemo samo Harkonene. Sardaukari će ostati po strani i prepustiće nama da međusobno sredimo račune."

"Nemam iskustva u tim svemirskim rabotama", reče Stilgar. "Čuo sam o tome, ali mi se čini neverovatnim da..."

"Nije potrebno iskustvo da bi se znalo šta će oni učiniti", prekide ga Gurni.

"Ističu novu zastavu na najvišem brodu", objavi osmatrač. "Zastava je žuta sa crnim i crvenim krugom u središtu."

"Lukav potez", reče Pol. "To je zastava CHOAM kompanije."

"Zastava je ista kao i na drugim brodovima", dodade Fedajkin.

"Ne razumem", prozbori Stilgar.

"Stvarno lukav potez", reče Gurni. "Da je istakao zastavu Atreida, morao bi pri tom da prizna i sve ono što ona podrazumeva. Previše je posmatrača okolo. Mogao je da podigne zastavu Harkonena na svoj jarbol, što bi predstavljalo jasan znak. Ali ne... on ističe barjak CHOAM-a. Time stavlja do znanja onima gore" - Gurni pokaza prema svemiru - "gde je dobit. Kaže im da ne mari da li je ovde neki Atreid ili nije."

"Koliko je još vremena preostalo dok oluja ne stigne do Zaštitnog Zida?" upita Pol.

Stilgar se okrete i posavetova se sa jednim od Fedajkina u udubljenju. Zatim se ponovo okrenu prema Polu i reče: "Stići će veoma brzo, Muad'Dibe. Brže nego što očekujemo. Posredi je prapra-baba oluje... možda i snažnija nego što si želeo."

"To je moja oluja", reče Pol i opazi izraz nemog poštovanja na licima Fedajkina koji su ga čuli. "Čak i ako prodrma čitavu planetu, to ne bi bilo snažnije od onoga što sam želeo. Da li će svom snagom udariti o Zaštitni Zid?"

"Ne baš najjačom, ali praktično neće biti razlike", reče Stilgar.

Jedan kurir iziđe iz tunela koji je vodio u bazen i reče: "Sardaukarske i harkonenske patrole se povlače, Muad'Dibe."

"Misle da će oluja naneti premnogo peska u bazen i tako onemogućiti vidljivost", reče Stilgar. "Uvereni su da će to i nama smetati."

"Reci našim tobdžijama da dobro nanišane pre nego što nevreme

zamrači nebo", naredi Pol. "Moraju da pogode vrhove svih brodova dole čim oluja bude onesposobila štitnike."

On priđe zidu udubljenja, podiže jedan kraj pokrivača za kamuflažu i pogleda u nebo. Već je video pesak nošen vetrom kako se uvija obrazujući dugačke konjske repove naspram sve tamnijeg neba. Pol vrati pokrivač na mesto i reče: "Neka naši ljudi počnu da silaze, Stile."

"Ti ne ideš sa nama?" upita ga Stilgar.

"Sačekaću malo sa Fedajkinima", reče Pol.

Stilgar sleže ramenima prema Gurniju u znak razumevanja, krenu prema otvoru u steni i nestade u senci.

"Gurni", reče Pol. "Poveriću tebi dugme za dizanje u vazduh Zaštitnog Zida. Hoćeš li ga pritisnuti?"

"Hoću."

Pol pozva pokretom ruke jednog narednika Fedajkina i reče mu: "Oteime, počni da povlačiš patrole iz zone eksplozije. Moraju da se udalje pre nego što udari oluja."

Čovek se nakloni i krenu za Stilgarom.

Gurni se primače procepu u steni i obrati se čoveku za teleskopom: "Osmatraj pažljivo južni zid. Ostaće potpuno nebranjen dok ga ne budemo digli u vazduh."

"Pošalji jednog sielaga sa vremenskim signalom", naredi Pol.

"Nekoliko površinskih vozila kreće se prema južnom zidu", reče čovek za teleskopom. "Ispaljuju probne hlice iz projektilnog oružja. Naši koriste telesne štitnike kao što ste naredili. Vozila se zaustavljaju..."

U iznenadnoj tišini Pol začu vragove vetra kako počinju igru nad njima: olujni front. Pesak poče da prodire u udubljenje kroz otvore na prekrivaču za kamuflažu. Iznenadni nalet vetra otrže tkaninu i odnese je.

Pol naredi Fedajkinima da se sklone i priđe ljudima kod odašiljača koji su se nalazili kod otvora tunela. Gurni ga je sledio. Pol se naže nad signalizatore. Jedan od njih reče: "Pra-pra-prababa oluje, Muad'Dibe."

Pol baci pogled na sve mračnije nebo i reče: "Gurni, povuci osmatrača sa južnog zida." Morao je dva puta da ponovi naređenje

kako bi nadjačao sve snažnije urlanje oluje.

Gurni krenu da poslušaju.

Pol pričvrsti filter za lice i pritegnu kapuljaču pustinjaškog odela.

Gurni se vrati.

Pol ga dodirnu po ramenu pokazujući mu dugme za aktiviranje eksploziva u otvoru tunela, iza signalizatora. Gurni uđe u tunel, stavi ruku na dugme i pogleda Pola.

"Još nema poruke", reče signalizator pokraj Pola. "Čuje se samo pucketanje."

Pol klimnu glavom ne skidajući pogled sa brojčanika merača standardnog vremena ispod signalizatora. Zatim ponovo pogleda Gurnija, podiže ruku, pa opet usredsredi pažnju na brojčanik... kazaljka vremena pravila je poslednji krug. "Sada!" uzviknu Pol i spusti ruku.

Gurni pritisnu dugme.

Učinilo se da je protekla čitava sekunda pre nego što je tle počelo da se trese i podrhtava. Grmljavina eksplozije stopi se sa rikom oluje.

Osmatrač Fedajkin pojavi se pored Pola sa teleskopom pod miškom "Zaštitni Zid je probijen, Muad'Dibe!" povika on. "Oluja je stigla do njih, a naše tobzi je su već otvorile vatru!"

Pol pomisli kako oluja briše bazenom, a peščani zid, prepun elektriciteta, potire sve štitničke barijere u neprijateljskom logoru.

"Oluja", povika neko. "Moramo da se sklonimo, Muad'Dibe."

Pol se trže iz razmišljanja, osetivši kako ga peščane iglice bockaju po izloženim obrazima. Kocka je bačena! pomisli. Prebaci ruku preko ramena signalizatora i reče mu: "Ostavi aparate! Imamo druge u tunelu." On oseti kako ga vetar poduhvata. Fedajkini se zbiše sa svih strana da bi ga zaštitili. Zatim svi pohriše u tunel; unutra ih dočeka mukla tišina. Zaokretoše za ugao i nađoše se u maloj prostoriji osvetljenoj sjajnim kuglama; novi tunel se nastavljao sa druge strane.

Jedan signalizator je sedeo tu za aparatom.

"Ima mnogo pucketanja i krčanja", reče čovek. Peščani vrtlog ispuni vazduh oko njih.

"Zatvorite tunel!" uzviknu Pol. Iznenadna tišina stavi mu do

znanja da je naređenje izvršeno. "Da li je put u bazen još otvoren?" upita Pol.

Jedan Fedajkin ode da proveriti; ubrzo se vrati i reče: "Eksplozija je izazvala mali odron stena, ali inženjeri kažu da je put i dalje otvoren. Upravo ga raščičavaju laserima."

"Reci im da koriste ruke", uzviknu Pol. "Tamo ima još uključenih štitnika."

"Vodi se računa o tome, Muad'Dibe", reče čovek, ali ipak požuri da prenese naređenje.

Spolja nagruše signalizatori noseći sa sobom opremu.

"Kazao sam tim ljudima da ostave opremu, Muad'Dibe", reče ljutito jedan Fedajkin.

"Ljudi su sada važniji od opreme", reče Pol. "Uskoro ćemo imati više opreme nego što nam je potrebno, ali nam ona uopšte neće biti potrebna."

Gurni Halek priđe i reče: "Čuo sam da je put otvoren. Ovde smo sasvim blizu površine, gospodaru, ukoliko Harkoneni pokušaju da uzvrate na naš napad..."

"Nisu u prilici da uzvrate", reče Pol. "Upravo su ustanovili da više nemaju štitnike i da ne mogu da napuste Arakis."

"Novo komandno mesto je spremno, gospodaru", reče Gurni.

"Još im nisam potreban na komandnom mestu", odvrati Pol. "Plan se savršeno odvija i bez mog prisustva. Moramo sačekati da..."

"Stiže poruka, Muad'Dibe", prekide ga signalizator za komunikacionom opremom. Čovek zatrese glavom i pritisnu slušalice na uši. "Jako krči!" Zatim poče da piše u beležnicu pred sobom, nastavljajući da trese glavom, prekidajući, pišući... prekidajući.

Pol priđe signalizatoru. Fedajkini se razmakoše praveći mu mesto. Pol se nadvi nad operatorom i pročitao napisano:

"Prepad... Sieč Tabr... zarobljenici... Alija (prazno) porodice (prazno) su mrtve... oni (prazno) sina Muad'Diba."

Operator ponovo zatrese glavom.

Pol podiže pogled, Gurni ga je posmatrao.

"Poruka nije potpuna", reče on. "Krčanje. Ne možete shvatiti kako..."

"Sin mi je mrtav", reče Pol, znajući da je to što je kazao istina. "Sin mi je mrtav... a Alija zarobljena... kao talac." Obuzela ga je neka ispraznost; imao je utisak da je ljuštura bez osećanja. Sve čega bi se latio predstavljalo je smrt i tugu. Ličilo je na neku bolest koja se mogla proširiti na celu vaseljenu.

Osetio je staračku mudrost, nataložena iskustva iz bezbroj mogućih života. Kao da se neko zakikotao u njemu, protrljavši ruke.

I on pomisli: Kako svet malo zna o prirodi prave okrutnosti!

10.

I Muad'Dib istupi pred njih i reče: 'Iako držimo da je zarobljenica mrtva, ona ipak živi. Jer, njeno seme je moje seme, a njen glas je moj glas. I njen pogled seže do najdaljih domašaja mogućeg. Da, ona kroz mene vidi sve doline nepoznatog.'

Iz 'Arakiskog buđenja' princeze Irulan

Baron Vladimir Harkonen stajao je oborena pogleda u odaji za carske audijencije: bio je to ovalni selamluk u čadoru Padišaha Cara. Baron je krišom pogledao po odaji metalnih zidova, ljudima koji su se nalazili u njoj - noukeri, paževi, stražari i četa Kućnih Sardaukara postrojena duž zidova u stavu voljno ispod okrvavljenih i poderanih ratnih zastava, koje su predstavljale jedini ukras.

Začuše se glasovi iz visokog prolaza sa desne strane odaje: "Mesta! Mesta za Njegovo carsko veličanstvo!"

Padišah Car Šadam IV uđe iz prolaza u odaju za audijencije, praćen svojom svitom. Zastao je kraj ulaza i sačekao da se presto unese, prenebregavajući Barona kao i sve ostale ljude u prostoriji.

Sa svoje strane, Baron je ustanovio da ne može da prenebregava Njegovo carsko veličanstvo i on stade da posmatra Cara, ne bi li primetio i najmanji znak, najmanji pokret koji bi mu ukazao na razlog ove audijencije. Car je stajao ukrućeno i čekao: vitka, elegantna figura u sivoj sardaukarskoj uniformi, sa zlatnim i srebrnim širitima. Njegovo tanko lice i hladne oči podsetiše Barona na davno mrtvog Vojvodu Letoa: imao je isti onaj pogled ptice grabljivice. Ali, Careva kosa je bila riđa, a ne crna, i većim delom skrivena šlemom od abonosa, sa zlatnom carskom perjanicom u kruni.

Paževi unesoše presto. Bila je to masivna stolica isklesana u jednom komadu kvarca sa Hagala, plavetnozelene prozračnosti, prošarane pramenovima žutog plamena. Postaviše ga na podijum i Car sede na njega. Jedna starica u crnoj aba odori, sa kapuljačom koja joj je padala na čelo, izdvoji se iz Careve pratnje i zauze mesto iza prestola. Spustila je čvornovatu ruku na kvarcni naslon. Njeno

lice u senci kapuljače predstavljalo je karikaturu veštice: upale oči i obrazi, izduženi nos, koža naborana i prošarana venama.

Baron podiže pogled prema njoj i prestade da drhti. Prisustvo Časne Majke Gaius Helen Mohijam, Carevog Istinozborca, ukazivalo je na važnost audijencije... Baron skrete pogled sa nje i osmotri svitu, tražeći tamo neki znak. Bila su tu dva agenta Esnafa, jedan visok i debeo, drugi nizak i takođe debeo. Obojica su imala sive, vodnjikave oči. Među lakejima stajala je i jedna Careva kćer, princeza Irulan: žena za koju se pričalo da je upućena u sve tajne Bene Geserita, pošto je bila predodređena da postane Časna Majka. Bila je visoka, plava, lepog lica kao u statue, zelenih očiju koje su gledale mimo i kroz njega.

"Dragi moj Barone."

Car se udostojio da ga primeti. Govorio je finim, kontrolisanim baritonom. Izgledalo je da ga ovim pozdravom istovremeno i otpušta.

Baron se duboko pokloni, a zatim zauze propisani položaj na deset koraka od podijuma: "Došao sam na vaš poziv, Veličanstvo."

"Poziv", podsmehnu se stara veštica.

"Polako, Časna Majko", prebaci joj Car, osmehnuvši se na Baronovu zbunjenost. "Najpre ćete mi reći kuda ste poslali svoga miljenika Tufira Havata?"

Baron baci pogled desno, pa levo, proklinjući sebe što nije poveo svoju telesnu stražu, premda je znao da oni ne bi bili od velike koristi protiv Sardaukara. Pa ipak...

"Dakle?" reče Car.

"Nestao je pre pet dana, Veličanstvo." Baron baci pogled na agente Esnafa, a onda se ponovo usredsredi na Cara. "Trebalo je da se spusti u jednu krijumčarsku bazu i da pokuša da se ubaci u logor slobodnjačkog fanatika Muad'Diba."

"Neverovatno!" uzviknu Car.

Veštica potapša kandžolikom rukom Cara po ramenu, naže se i šapnu mu nešto na uvo.

Car klimnu glavom i reče: "Pet dana, Barone. Recite mi, kako to da se niste zabrinuli zbog njegovog odsustva?"

"Zabrinuo sam se, Veličanstvo!"

Car nastavi da ga posmatra, iščekujući. Časna Majka se zakikota,

što je zvučalo kao kokodakanje.

"Hoću da kažem, Veličanstvo", reče Baron, "da će Havat u svakom slučaju umreti u nekoliko sledećih sati." On zatim objasni stvar sa naročitim otrovom i neophodnošću stalnog uzimanja protivotrova.

"Veoma oštromno, Barone", reče Car. "A gde su vaši nećaci, Raban i Fejd-Rauta?"

"Oluja dolazi, Veličanstvo. Poslao sam ih u inspekciju naših isturenih položaja za slučaj da Slobodnjaci napadnu pod okriljem peska."

"Istureni položaji", reče Car skupljenim ustima. "Oluja neće besneti u bazenu, a slobodnjački ološ neće se usuditi da napadne dok sam ja ovde sa pet legija Sardaukara."

"Naravno da neće, Veličanstvo", reče Baron, "ali previše opreza svakako nije naodmet."

"Ah-h-h", reče Car. "Nije naodmet, a? A šta ja da kažem onda o tome koliko vremena me je stajala ova budalaština sa Arakisom? Ili koliko je dobiti CHOAM kompanije iscurilo u ovu mišju rupu? Ili o dvorskim dužnostima i državnim poslovima koje sam morao da odložim - pa čak i da potpuno odustanem od njih - zbog ove gluposti?"

Baron spusti pogled, preplašen Carevom srdžbom. Nesigurnost njegovog položaja ovde, ovako samog i zaštićenog samo Ugovorom i dictum familia Velikih Kuća, onespokojava ga je. Namerava li to on da me ubije? upita se Baron. Ne može! Ne može zbog svih Velikih Kuća koje gore jedva čekaju da iskoriste prvi povod da bi nešto ućarile od ove gužve na Arakisu.

"Da li ste se domogli talaca?" upita Car.

"Ne vredi, Veličanstvo", odvrati Baron. "Ti ljudi Slobodnjaci priređuju pogrebnu ceremoniju za svakog zarobljenika i ponašaju se kao da je on mrtav."

"Tako?" reče Car.

Baron ništa ne odgovori; bacio je pogled desno prema metalnim zidovima selamluka, pomislivši na čudovišan, lepezasti čardak oko sebe. Ova konstrukcija predstavljala je izraz neprocenjivog bogatstva, da je čak i Baron iskusio strahopoštovanje. Vodi sa

sobom paževe, pomisli Baron, beskorisne lakeje, žene i njihove pratioce... frizere, krojače, sve... svu silu parazita koja živi na dvoru. Svi su tu da mu se ulagaju, da lukavo kuju zavere. Da obleću oko njega... tu su da ga gledaju kako okončava ovu aferu, da pišu epigrame o bitkama i stvaraju idole od ranjenika.

"Možda ne umete da izaberete pravu vrstu talaca", reče Car.

On nešto zna, pomisli Baron. Strah mu se javi poput kamena u stomaku, tako da više nije mogao da podnese ni samu pomisao na jelo, pa ipak, javila mu se glad i on se nekoliko puta promeškoltio u suspenzorima, što je uvek činio pre no što bi naredio da mu se donese hrana.

"Imate li neku ideju o tome ko bi mogao biti taj Muad'Dib?" upita Car.

"Sigurno neki Uma", reče Baron, "slobodnjački fanatik, verski pustolov. Takvi uvek niču po rubovima civilizacije. Vaše Veličanstvo zna."

Car pogleda prema Istinozborki, a onda se ponovo okrete prema Baronu, namrgodivši se: "Ništa više ne znate o tom Muad'Dibu?"

"Ludak", reče Baron. "Pa svi Slobodnjaci su pomalo ćaknuti!"

"Ćaknuti?"

"Ljudi uzvikuju njegovo ime kada jurišaju u borbu. Žene bacaju na nas decu i same naleću na naše noževe da bi otvorile put svojim muškarcima da nas napadnu. Nisu nimalo... nimalo pristojni!"

"Stvarno nepristojno", reče Car podsmešljivim tonom koji nije promakao Baronu. "Recite mi, dragi moj Barone, da li ste ikada istraživali oblasti oko arakiskog južnog pola?"

Baron se upilji u Cara, zbunjen iznenadnom promenom teme. "Ali... ovaj, znate, Vaše Veličanstvo, celo to područje je nenastanjivo, prepušteno samo vetrovima i crvima. Tamo nema čak ni začina."

"Zar niste dobili nikakav izveštaj začinskih transportera o zelenim površinama koje se tamo javljaju?"

"Bilo je oduvek takvih izveštaja. Na osnovu nekih, sprovedena su istraživanja... još davno. Ali, gotovo da uopšte nisu viđene biljke. Mnogo toptera je izgubljeno. Sve me je to prilično koštalo, Vaše Veličanstvo. Ljudi tamo ne mogu da opstanu."

"Tako", reče Car. On pucnu prstima i jedna vrata se otvoriše, levo,

iza prestola. Kroz njih uđoše dva Sardaukara vodeći jednu devojčicu koja nije izgledala starija od četiri godine. Bila je odevena u crnu abu, a zabačena kapuljača otkrivala je priveske pustinjaškog odela koji su joj slobodno visili oko vrata. Imala je slobodnjačke plave oči i meko, okruglo lice. Nije uopšte izgledala uplašena, a u pogledu joj je postojalo nešto što je unelo nemir u Barona, premda on nije umeo da objasni zašto.

Čak se i stara benegeseritska Istinozborica trgla kad je devojčica prošla pored nje i uputila joj tajni signal. Prisustvo devojčice očigledno je snažno delovalo na staru čarobnicu.

Car pročisti grlo, ali devojčica progovori prva - tanušnim i vrskavim glasom zbog još mekanog nepca, no, ipak sasvim jasno: "To je dakle on", reče devojčica, prišavši do ruba podijuma. "Nije ništa naročito, zar ne? Debeli i preplašeni starac, preslab da nosi sopstveno salo bez pomoći suspenzora."

To je bila tako neočekivana izjava iz usta jedne devojčice, da se Baron samo zapiljio u nju, nesposoban da bilo šta kaže, uprkos besu koji ga je obuzeo. Da nije ovo neki patuljak? upita se on.

"Dragi moj Barone", reče Car, "predstavljam vam sestru Muad'Diba."

"Sest...", Baron pogleda Cara. "Ne shvatam."

"I ja ponekad grešim iz prevelikog opreza", reče Car. "Obavešten sam da su u vašim nenastanjenim oblastima oko južnog pola primećeni tragovi ljudske aktivnosti."

"Nemoguće!" usprotivi se Baron. "Crvi... A peska ima sve do..."

"Izgleda da su ti ljudi savršeno sposobni da izbegnu crve", reče Car.

Devojčica sede na podijum pored prestola, prebaci noge preko ivice i poče da ih klati. Posmatrala je ono što ju je okružavalo sa izrazom velikog samopouzdanja.

Baron se netremice zagleda u nožice koje su se klatile, u crnu odoru koja se pomerala i u sandale koje su se pomaljale ispod tkanine.

"Na nesreću", reče Car, "uputio sam samo pet transportera sa lakom udarnom silom da uhvate zarobljenike za ispitivanje. Jedva smo uspeli da umaknemo sa jednim transporterom i tri zarobljenika.

Pomislite samo, Barone, moje Sardaukare gotovo je savladala vojska sastavljena poglavito od žena, dece i staraca. Ova devojčica komandovala je napadačkom grupom."

"Vidite, Veličanstvo", uzviknu Baron, "Vidite kakvi su oni!"

"Namerno sam dopustila da budem zarobljena", objasni devojčica. "Nisam htela da se nađem oči u oči sa bratom i da mu kažem da mu je sin ubijen."

"Samo šaka naših ljudi uspela je da pobegne", ponovi Car. "Da pobegne! Čujete li šta kažem?"

"Pobili bismo i njih da nije bilo plamenova", reče devojčica.

"Moji Sardaukari su upotrebili visinske raketne mlaznice na transporterima kao bacače plamena", reče Car. "To je bio očajnički potez koji nam je jedini omogućio da umaknemo sa tri zarobljenika. Shvatate li, dragi moj Barone: Sardaukari su bili prinuđeni da se u metežu povuku pred ženama, decom i starcima!"

"Moramo im pronaći slabu tačku", prosikta Baron. "Moramo da im zatremo svaki trag..."

"Tišina!" zabrunđa Car. Uspravi se na prestolu. "Ne potcenjujte više moju inteligenciju! Stojite tu preda mnom sa tom budalastom maskom bezazlenosti na licu..."

"Veličanstvo!" reče stara Istinozborica.

Car je ućutka. "Kažete da ne znate ništa o onome što smo otkrili, ništa o izvrsnim ratničkim osobinama ovog naroda!" Car se pridiže s prestola. "Za koga me držite, Barone?"

Baron ustuknu dva koraka i pomisli: Ovo je Rabanovo maslo. On je ovo učinio! Raban je...

"I ta pritvorna čegrst sa Vojvodom Letoom", zabrunđa Car, zavalivši se ponovo na presto. "Kako ste to samo vešto izveli?"

"Veličanstvo", promuca Baron, "šta to..."

"Tišina!"

Stara Bene Geserit položi ruku na Carevo rame, naže se i šapnu mu nešto na uvo.

Devojčica koja je sedela na podijumu prestade da klata noge i reče: "Uplaši ga još malo, Šadame. Znam da to ne bih smela, ali osećam beskrajno zadovoljstvo."

"Ćuti, dete", reče Car. Naže se napred - položi joj ruku na glavu i

pogleda Barona: "Zar je moguće, Barone? Zar je moguće da ste tako naivni kako mi to kaže moja Istinozbornica? Zar ne prepoznajete ovu devojčicu, kćer vašeg saveznika Vojvode Letoa?"

"Moj otac nije nikada bio njegov saveznik", odvrati devojčica. "Otac mi je mrtav, a ova matora zver Harkonen nikada me pre nije videla."

Baron je samo tupo zurio preda se. Kada mu se vratio glas, mogao je samo da promrmlja: "Ko si ti?"

"Ja sam Alija, kćer Vojvode Letoa i gospe Džesike, sestra Vojvode Pola Muad'Diba", reče devojčica. Zatim skoči sa podijuma na pod odaje za audijencije. "Moj brat se zakleo da će okačiti tvoju glavu na vrh svoga stega i verujem da će to učiniti."

"Miruj, dete", reče Car; zavalio se u presto, naslonivši bradu na ruke i stao da proučava Barona.

"Meni ne naređuje Car", uzviknu Alija. Okrete se i pogleda Časnu Majku: "Ona to zna."

Car podiže pogled na svoju Istinozbornicu: "Šta to znači?"

"Devojčica je izrod", procedi starica. "Njena majka zaslužuje da bude kažnjena kao niko od kada je sveta i veka! Smrt! Smrt nikada ne može biti prerana za ovu devojčicu, kao ni za onu koja ju je okotila!" Ona pokaza prstom na Aliju. "Gubi se iz mog uma!"

"Telepatija?" prošaputa Car, a onda brzo baci pogled na Aliju: "Velika Majko!"

"Ne shvatate, Veličanstvo", reče starica. "Nije telepatija. Ona je zaista u mom umu! Ona je poput svih drugih koje su mi prethodile i ostavile mi svoja sećanja. Ona se nalazi u mom umu! Ne može da bude tu, ali ipak jeste."

"Koje druge?" upita Car. "Kakve su to besmislice?"

Starica se uspravi i spusti ruku. "Previše sam rekla, ali ostaje činjenica da ovo dete, koje nije dete, mora biti uništeno. Odavno smo upozoravale na ovu mogućnost i na to kako da sprečimo ovakvo rođenje, ali izdala nas je jedna od naših."

"Bulazniš, starice", reče Alija. "Ne znaš kako se to odigralo, a ipak nastavljaš da trućaš kao neka slepa luda." Alija zatvori oči, duboko udahnu vazduh i zadrža dah. Stara Časna Majka prostenja i zatetura se.

Alija otvori oči: "Tako se to dogodilo", reče. "Kosmička nesreća... a ti si u njoj odigrala svoju ulogu."

Časna Majka podiže obe ruke, kao da će da odgurne malu.

"Šta se ovde događa?" upita Car. "Zar ti, devojčice, možeš stvarno da usadiš svoju misao u tuđi um?"

"Uopšte nije tako", odvrati Alija. "Ako ja nisam rođena kao ti, ne mogu ni da mislim kao ti."

"Ubijte je", procedi starica i zgrabi naslon prestola da bi se pridržala. "Ubijte je!" Njene duboko usađene oči posmatrale su Aliju s mržnjom.

"Tišina!" naredi Car. Ispitivački osmotrivši Aliju, on zapita: "Mala, možeš li da stupiš u vezu sa svojim bratom?"

"Moj brat zna da sam ja ovde", odgovori Alija.

"Možeš li mu reći da se preda u zamenu za tvoj život?"

Alija mu se osmehnu sa vedrom nevinošću: "Neću to učiniti", reče.

Baron teturavo krenu napred i stade pored Alije: "Veličanstvo... ja ništa ne znam o..."

"Prekinete li me još jednom, Barone", reče Car, "lišiću vas mogućnosti da bilo koga ikad prekinete." Nije skidao oči sa Alije; proučavao je njeno lice kroz poluspuštene kapke: "Nećeš, a? Možeš li da pročitaš u mom umu šta ću učiniti ako me ne poslušаш?"

"Već sam vam rekla da ne mogu da čitam misli", odvrati ona. "Ali nije potrebna telepatija da bi se saznale tvoje namere."

Car se namršti: "Mala, tvoja stvar je beznadežna. Dovoljno je da dam mig svojim snagama, pa da pretvorim ovu planetu u..."

"Nije to tako prosto", reče Alija i pokaza na dvojicu Esnaflijana. "Pitaj njih."

"Nije pametno opirati se mojim željama", reče Car. "Ti ništa ne možeš da mi odbiješ."

"Moj brat samo što nije stigao", reče Alija. "Čak i jedan Car mora da drhti pred Muad'Dibom, jer njegova snaga leži u pravdi i nebo mu se osmehuje."

Car skoči na noge: "Dosta je bilo komedije. Zgrabiću tvog brata i ovu planetu i pretvoriti ih u..."

Odaja zatreperi i zadrhta oko njih uz potmulu tutanj. Potom se

sruči kaskada peska iza prestola, tamo gde se Čardak oslanjao o Carev brod. Po iznenadnom kostrešenju dlaka na površini kože moglo se zaključiti da je upravo uključen neki ogromni štitnik.

"Šta sam ti rekla?" reče Alija. "Moj brat stiže."

Car je nepomično stajao pred prestolom, sa desnom rukom pritisnutom na uvo, oslušujući servo prijemnik preko koga mu je saopštavana situacija. Baron se povuče dva koraka iza Alije, dok su se Sardaukari raspoređivali na izlazima.

"Vraćamo se odmah u svemir da bismo se reorganizovali", objavi Car. "Barone, moje izvinjenje. Ovi ludaci nas napadaju pod okriljem oluje. Uskoro će saznati šta znači Carev gnev." On pokaza na Aliju. "Izložite je oluji."

Na te reči Alija odskoči unazad, pretvarajući se da je preplašena: "Neka oluja uzme ono što može", uzviknu ona i baci se Baronu u ruke.

"Imam je, Veličanstvo!" uskliknu Baron. "Da je odmah - eeeeeeh!" On odbaci devojčicu od sebe stisnuvši desnu mišicu.

"Žao mi je, dedice", reče Alija. "Upoznao si atreidski gom džabar." Ona skoči na noge i odbaci tamnu iglu.

Baron se skljojka na pod. Oči mu se ukočiše dok je posmatrao crvenu prugu na levom dlanu. "Ti, ti..." On se izvi postrance u svojim suspensorima: ogromna, bezoblična telesina na nekoliko centimetara od poda, opuštene glave i razjapljenih usta.

"Ovo su sve ludaci", zarezha Car. "Brzo! Svi u brod! Očistićemo ovu planetu od svake..."

Nešto sevnu levo od njega. Jedna vatrena lopta odbi se o zid i zapršta kada pade na metalni pod. Miris zapaljene izolacije ispuni selamluk.

"Štitnik!" kriknu jedan od oficira Sardaukara. Spoljni štitnik je pao! Oni su..."

Reči mu zaguši metalna škripa, kada se brodski zid iza Cara zaljulja i zacvile.

"Razneli su nam pramac broda!" povika neko.

Prašina pokulja u prostoriju. Alija ulete u taj kovitlac i potrča prema ulaznim vratima.

Car se hitro okrete i mahnu svojim ljudima da pođu prema

pomoćnom izlazu koji se otvorio na trupu broda iza prestola. Zatim dade znak rukom jednom oficiru Sardaukara koji je trčao kroz oblak prašine: "Utvrdićemo se ovde", naredi Car.

Novi pogodak uzdrma čardak. Dvostruka vrata na suprotnoj strani prostorije naglo se otvoriše i kroz njih suknu lavina peska i razlegoše se mnogobrojni urlici. Trenutak potom, jedna majušna prilika odevena u crno ocrta se prema svetlosti. Alija, koja se dala u potragu za nožem da bi, shodno svojoj slobodnjačkoj obuci, ubijala ranjene Harkonene i Sardaukare. Sardaukari koji su bili unutra jurnuše u zelenožutu izmaglicu prema otvoru, držeći oružje u pripravnosti i obrazujući luk da bi obezbedili Carevo uzmicanje.

"Spasavajte se, gospodaru!" uzviknu jedan oficir. "Uđite u brod!"

Ali, Car je i sam nepomičan stajao kraj prestola pokazujući prema vratima. Tamo je bilo razneseno četrdesetak metara čardaka, a vrata selamlika stajala su otvorena, dok je kroz njih kuljao pesak. Iz pastelne udaljenosti dolazio je jedan oblak prašine, nisko se krećući nad tlom. Statičke munje parale su iz oblaka, a blesci iskri štitnika koji je gotovo razorio naboj oluje mogli su se videti kroz izmaglicu. Ravnica je vrela prilikama koje su se borile: Sardaukari i ljudi u odorama koji kao da su iskakali iz samog srca oluje.

Sve je to predstavljalo okvir onoga što je Car pokazivao rukom.

Iz oblaka peska izroni pravilna masa bleštećih obličja - džinovski nabori se podigoše nad kristalnim očnjacima i postadoše razjapljene čeljusti peščanih crva: bio je to pravi masivan zid od crva, a na svakom od njih nalazile su se čete Slobodnjaka koje su hrlile u napad. Uleteše poput reskog klina dok su im se odore vijorile na vetru, ostavljajući za sobom pustoš na ravnici.

Išli su pravo prema carskom čardaku, dok su Sardaukari iz njegove garde, po prvi put u istoriji, ostali skamenjeni i nesposobni da shvate suštinu i žestinu protivničkog napada.

Ali, prilike koje su skakale sa leđa crva bile su ljudi, a oštrice koje su bljeskale u neobičnoj žućkastoj svetlosti predstavljale su nešto sa čime su Sardaukari odavno bili saživljeni. I oni zapodeše boj. Na ravnici Arakena otpoče borba prsa u prsa, a za to vreme odabrana sardaukarska telesna straža uvede Cara u brod, hermetički zatvori vrata za njim i pripremi se da umre štiteći ih.

Zbunjen kontrastom tišine u brodu, Car pogleda bleđa i preplašena lica svoje svite. Obrazi njegove najstarije kćeri bili su rumeni od napora; stara Istinozborica stajala je poput crne senke sa kapuljačom koja joj je pala na lice; Car konačno ugleda lica koja je tražio u gomili: dvojicu Esnaflijana. Njihove sive uniforme bez ukrasa kao da su se savršeno uklapale u mirnoću koju su ispoljavali usred vreće osećanja koje je vladalo unaokolo.

Viši od dvojice držao je šaku na levom oku. Dok ga je Car posmatrao, neko povuče Esnaflijaninovu ruku i ukaza se oko. Čovek je izgubio jedno od maskirajućih kontaktnih sočiva i sada mu se videlo pravo oko čije plavetnilo beše tako tamno da je izgledalo gotovo potpuno crno.

Manji od dvojice se progura laktovima i reče Caru: "Ne znamo kako će se ovo završiti." A njegov viši drug, ponovo sa rukom na oku, odvrati ledenim glasom: "Čak ni Maud'Dib to ne zna."

Ove reči trgoše Cara iz zapanjenosti. Jedva se suzdržao da se prezrivo ne obrecne zato što uopšte nije bilo potrebno usredsređivanje proročkih umova navigatora Esnafa na najverovatniji ishod stvari da bi se dokučila neposredna budućnost na ravnici napolju.

Zar su ta dvojica postala toliko zavisna od svoje porodice da uopšte više nisu mogla da se služe vlastitim očima i razumom?

"Časna Majko", reče on, "moramo da skujemo plan."

Starica zbaci kapuljaču i netremice se zagleda u njega. Pogled koji su izmenjali sadržao je potpuno razumevanje. Oboje su znali da im je preostalo samo jedno oružje: izdaja.

"Pozovite grofa Fenringa iz njegovih odaja", reče Časna Majka.

Padišah Car klimnu glavom i pokretom ruke naloži jednom od ađutanata da izvrši naređenje.

11.

On je bio ratnik i mistik, surovi ubica i svetac, lisac i nevino jagnje, viteški galantan i nemilosrdan, stvorenje manje od boga, a više od čoveka. Pobude Muad'Diba ne treba procenjivati običnim merilima. U trenutku trijumfa video je kako mu se smrt priprema, ali je ipak prihvatio izdaju. Možete li reći da je to učinio iz osećanja pravičnosti? Ali čije pravičnosti? Imajte na umu da sada govorimo o Muad'Dibu koji je nehajnim odmahom ruke potro sve konvencije svoje vojvodske prošlosti, rekavši samo: 'Ja sam Kvizac Haderah. To je dovoljan razlog.'

Iz 'Arakiskog buđenja' princeze Irulan

Uveče posle pobede Muad'Dib bio je dopraćen do arakenske guvernerske palate, stare rezidencije, gde su se Atreidi prvi put uselili po dolasku na Dinu. Zdanje je imalo onaj izgled koji mu je Raban podario restauracijom; posledice okršaja doslovce se nisu primećivale na njemu, iako je gradski živalj ovde pravio pohare. Jedino je nešto nameštaja u glavnoj dvorani bilo ispreturano ili razbijeno.

Pol je ušao na glavni ulaz sa Gurnijem Halekom i Stilgarom, koji su išli na korak iza njega. Prasnja se već razmirela Velikom Dvoranom, oslobađajući prostor za nastupanje Muad'Diba. Specijalan odred bio je upućen da proveriti da li je možda postavljena neka stupica.

"Sećam se dana kada smo prvi put došli ovde sa tvojim ocem", reče Gurni, podigavši pogled prema visokim prorezima-prozorima, odakle su dopirali tanki snopovi svetlosti. "Ni tada mi se nije dopalo ovo mesto, a sada mi se još manje sviđa. Jedna od naših pećina bila bi bezbednija."

"Kazao si to kao pravi Slobodnjak", reče Stilgar, primetivši kako su njegove reči izmamile hladan smešak na Muad'Dibovim usnama. "Razmotri još jednom odluku da dođemo ovamo, Muad'Dibe."

"Ovo mesto predstavlja simbol", reče Pol. "Raban je živeo ovde."

Zauzevši ovu palatu, udaram konačni pečat na moju pobjedu, tako da to svima postane jasno. Pošalji ljude kroz celo zdanje. Ništa ne dirajte; jedino se uverite da nema zaostalih Harkonenovih ljudi ili nezgodnih stvarčica."

"Na tvoju zapovest", reče Stilgar, ali je nevoljnost njegovog glasa ostala u vazduhu kada je pošao da izvrši naređenje.

Ljudi iz odeljenja za vezu pohitaše u prostoriju i smestiše se pored masivnog kamina. Slobodnjačka straža i preživeli Fedajkini zauzeše položaje oko sale. Razilazeći se, nešto su mrmljali i podozrivo zagledali oko sebe. Ovo mesto predugo je pripadalo neprijatelju da bi se oni sada lagodno mogli osećati u njemu.

"Gurni, pošalji pratnju po moju majku i Čani", reče Pol. "Da li je Čani saznala za našeg sina?"

"Poruka je poslata, gospodaru."

"Jesu li tvorci odstranjeni iz bazena?"

"Jesu, gospodaru. Oluja je gotovo prošla."

"Kakvu je štetu nanela?" upita Pol.

"Tamo gde je prohujala u punom zamahu - na kosmodromu, preko začinskih skladišta i u neposrednoj okolini - šteta je prilično velika", uzvratila Gurni. "Ali ne samo od oluje, nego i od bitke."

"Nadam se da će sve moći da nadoknadi novčana pomoć", reče Pol.

"Sve - izuzev ljudskih života, gospodaru", uzvratila Gurni. U glasu mu se osetio prizvuk prekora, kao da je hteo da kaže: Od kada to jedan Atreid na prvo mesto stavlja stvari kada je toliko ljudi u pitanju?

Ali Pol je jedino mogao da usredsredi pažnju na unutrašnje oko i rupe koje je video u vremenskom zidu, što mu je još preprečivao put. Kroz svaku rupu džihad je mahnitao niz hodnike budućnosti.

On uzdahnu, a zatim pređe preko dvorane, videvši jednu stolicu koja je stajala uza zid. Ta stolica se svojevremeno nalazila u trpezariji i možda je baš na njoj sedeo njegov otac. U ovom trenutku, međutim, ona je predstavljala samo objekat gde je on mogao malo da predahne i tako prikrije iznurenost od pogleda ljudi oko sebe. Spusti se na nju, obavio odoru oko nogu i olabavi pustinjačko odelo oko vrata.

"Car je još zapretan u ostacima svog broda", reče Gurni.

"Neka za sada ostane tamo", reče Pol. "Jesu li pronađeni Harkoneni?"

"Još se ispituju mrtvi."

"Kakav je odgovor od brodova gore?" On pokaza glavom prema plafonu.

"Nema još nikakvog odgovora, gospodaru."

Pol uzdahnu, oslonivši se o naslon stolice. A onda reče: "Dovedi mi nekog zarobljenika Sardaukara. Moramo poslati poruku Caru. Vreme je da se povedu razgovori o uslovima."

"Razumem, gospodaru."

Gurni se okrenu i dade rukom znak jednom od Fedajkina, koji zauze stražarski položaj pokraj Pola.

"Gurni", prošapta Pol. "Od kada smo se ponovo sreli, još nisam čuo od tebe neki prikladan navod vezan za događaje." On se okrenu i primeti kako je Gurni progutao pljuvačku i kako mu se usne začas iskriviše u grimasu osmeha.

"Po vašoj želji, gospodaru", reče Gurni. On pročisti grlo i poče: "'I pobjeda se ovog dana pretvori u jadikovku za sav narod: jer narod saznade ovog dana da kralj oplakuje svog sina.'"

Pol zaklopi oči, potiskujući tugu iz uma, odagnavajući je za neko drugo vreme, kao što je svojevremeno odložio žaljenje za ocem. Umesto toga, dopusti da mu um preplave misli vezane za otkrića koja su se nagomilala u ovom danu - izmešane budućnosti i skrivenu prisutnost Alije u njegovoj svesnosti.

Od svih upotreba vizije vremena ova je bila najčudnija. "Preobratala sam budućnost da bih u nju smestila reči koje samo ti možeš čuti", kazala je Alija. "To čak ni ti nisi u stanju, brate. Za mene je to zanimljiva igra. I... oh, da - ubila sam našeg dedu, ćaknutog starog Barona. Gotovo ga uopšte nije bolelo."

Tišina. Njegovo vremensko čulo videlo je kako se ona povlači.

"Muad'Dibe."

Pol otvori oči i ugleda Stilgarovo zabrađeno lice iznad sebe, tamne oči koje su ga posmatrale borbenim sjajem.

"Pronašli ste Baronov leš", reče Pol.

Stilgar se trže. "Otkud znaš?" prošaputa on. "Upravo smo pronašli telo u onoj velikoj metalnoj konstrukciji koju je Car podigao."

Pol ne odgovori ništa, primetivši kako se Gurni vraća u pratnji dva Slobodnjaka, koji su vodili jednog zarobljenog Sardaukara.

"Evo jednoga, gospodaru", reče Gurni, a zatim dade znak stražarima da zadrže zarobljenika na pet koraka od Pola.

Pol opazi u Sardaukarovim očima izraz zapanjenosti i šoka. Jedna modrica pružala mu se od pregiba nosa do ugla ustiju. Bio je plav i imao je oštre crte lica, što je kod Sardaukara predstavljalo sinonim za čin, premda na pohabanoj uniformi nije imao nikakvih oznaka izuzev zlatnih dugmeta sa carskom krestom i pokidanog širita na pantalonama.

"Mislim da je ovaj oficir, gospodaru", reče Gurni.

Pol klimnu glavom i reče: "Ja sam Vojvoda Pol Atreid. Je li ti to jasno, čoveče?"

Sardaukar je nepomično piljio u njega.

"Odgovaraj", reče mu Pol, "ili će ti Car umreti."

Čovek zatrepta i proguta pljuvačku.

"Ko sam ja?" upita Pol.

"Vi ste Vojvoda Pol Atreid", izusti čovek.

Najednom je postao neobično pokoran, ali Sardaukari uopšte nisu bili obučeni za zbivanja koja su ih snašla ovoga dana. Nisu znali ni za šta drugo sem za pobeđe, a to je, Polu je bilo jasno, moglo da samo po sebi predstavlja slabost. On odloži tu misao za kasnije razmatranje i usklađenje sa svojim vlastitim programom obuke.

"Daću ti poruku koju ćeš odneti svom Caru", reče Pol, a zatim sroči poruku na starinski način: "Ja, Vojvoda Velike Kuće, Carev rođak, dajem reč pod zakletvom Velikog Dogovora. Ako Car i njegovi ljudi polože oružje i dođu ovamo, bdiću nad njihovim životima kao i nad svojim." Pol podiže levu ruku sa vojvodskim prstenom i pokaza ga Sardaukaru. "Kunem se ovim."

Čovek ovlaži jezikom usne i pogleda Gurnija.

"Da", reče Pol. "Ko bi drugi do jednog Atreida mogao da jamči vernost Gurnija Haleka."

"Odneću poruku", reče Sardaukar.

"Odvedi ga do našeg isturenog komandnog položaja i uputi ga Caru", reče Pol.

"Razumem, gospodaru", uzvрати Gurni, a zatim dade znak

stražarima da izvrše naređenje.

Pol se okrenu prema Stilgaru.

"Čani i majka su ti stigle", reče Stilgar. "Čani je zatražila da neko vreme bude sama sa svojim bolom. Časna Majka je nakratko otišla u čudnu sobu; ne znam zašto."

"Majka mi je bolesna od žudnje za jednom planetom koju možda više nikada neće videti", reče Pol. "Tamo voda pada s neba, a biljke tako gusto rastu da se kroz njih ne može hodati."

"Voda sa neba", prošaputa Stilgar.

Tog trenutka Pol shvati da se Stilgar preobratio iz slobodnjačkog naiba u stvorenje Lisana al-Gaiba, u oličenje strahopoštovanja i poslušnosti. Bio je to fanatizam u zametku - fanatizam u kome je Pol jasno mogao da razluči avetinjski vetar džihada.

Video sam kako mi prijatelj postaje poklonik, pomisli on.

Obuzet iznenadnom plimom samotnosti, Pol se osvrnu po prostoriji, primetivši besprekorno držanje straže u njegovom prisustvu. Osećao je tanano, ponosito nadmetanje među njima: svako se nadao da će ga Muad'Dib zapaziti.

Muad'Dib od koga potiču svi blagoslovi, pomisli on. Bila je to najgorčija pomisao u njegovom životu. Osećaju da moram da preuzmem presto, pomisli on. Ali ne mogu da znaju da to činim da bih sprečio džihad.

Stilgar pročisti grlo i reče: "I Raban je mrtav."

Pol klimnu glavom.

Stražari sa desne strane iznenada se povukoše u stranu i zauzeše stav mirno, napravivši špalir Džesiki. Bila je odevena u crnu abu, a u hodu joj je postojao nagoveštaj nepravilnog koračanja po pesku, ali Pol ipak primeti kako joj je ova kuća povratila nešto od onoga što je nekada ovde bila - naložnica vladajućeg Vojvode. U držanju joj je opet postojalo ono staro samopouzdanje.

Džesika se zaustavi pred Polom i spusti pogled na njega. Primetila je da je iznuren i da to krije, ali nije osetila sažaljenje prema njemu. Učinilo joj se da više nije kadra da bilo šta oseti prema sinu.

Kada je ušla u Veliku Dvoranu, Džesika se najpre zapitala zašto joj se ovo mesto ne uklapa glatko u sećanja. Izgledalo joj je da je posredi neka strana prostorija, kao da u nju nikada ranije nije kročila,

nikada pre nije prošla njome sa svojim voljenim Letoom, nikada u njoj nije srela pijanog Dankana Ajdaha - nikada, nikada, nikada, nikada...

Trebalo bi da postoji reč koja bi označavala napetost suprotnu adabu, opsesivnom sećanju, pomisli ona. Trebalo bi da postoji reč za sećanje koje poriče samo sebe.

"Gde je Alija?" upita ona.

"Radi ono što bi svako valjano slobodnjačko čeljade trebalo da radi u ovakvim vremenima", uzvratila Pol. "Ubija ranjene neprijatelje i obeležava im tela za ekipu koja uzima telesnu vodu."

"Pole!"

"Moraš da shvatiš da to čini iz dobrote", reče on. "Nije li čudno kako ne uspevamo da prozremo skriveno jedinstvo dobrote i okrutnosti?"

Džesika pogleda sina, zapanjena dubokom promenom u njemu. Šta je to uradila od njega smrt deteta? upita se ona, a onda reče: "Ljudi pričaju čudne stvari o tebi, Pole. Kažu da poseduješ sve moći legende - ništa se ne može sakriti od tebe, budući da imaš uvid tamo gde drugi ne vide."

"Zar se jedna Bene Geserit čudi zbog legendi?" uzvratila on pitanjem.

"Ja imam udela u tome što si ti sada", priznala ona, "ali ne smeš da očekuješ da ću..."

"Kako bi ti se dopalo da živiš milijardu milijardi života?" upita je Pol. "Postoji čitava pređa legendi za tebe! Pomisli samo na sva ona iskustva, svu mudrost koje će one doneti. Ali mudrost kalij ljubav, zar ne? Ona daje i novi oblik mržnji. Kako možeš odrediti šta je nemilosrdno ako nisi prodrla do dna i okrutnosti i dobrote? Trebalo bi da me se bojiš, majko. Ja sam Kvizac Haderah."

Džesika pokuša da proguta pljuvačku kroz suvo grlo, a onda reče: "Svojevremeno si mi poricao da si Kvizac Haderah."

Pol zatrese glavom. "Ništa više ne mogu da poreknem." On je pogleda pravo u oči. "Car i njegovi ljudi upravo dolaze. Biće najavljeni svakog trenutka. Ostani pokraj mene. Želim da ih jasno vidim. Moja buduća nevesta nalaziće se među njima."

"Pole!" uzviknu Džesika. "Ne čini istu grešku koju ti je otac

učinio!"

"Ona je princeza", reče Pol. "Preko nje ću se domoći prestola i to će biti naša jedina veza za sva vremena. Greška? Misliš li da zbog onoga što si napravila od mene ne mogu da osećam potrebu za osvetom?"

"Zar da se svetiš na nedužnima?" upita ona, pomislivši pri tom: Ne sme da počini grešku koju sam ja počinila.

"Nema više nedužnih", uzvratila Pol.

"Reci to Čani", reče Džesika, pokazavši prema prolazu iz stražnjeg dela rezidencije.

Čani je upravou ulazila u Veliku Dvoranu, koračajući između slobodnjačkih stražara kao da ih uopšte nije svesna. Kapuljača i kapa pustinjskog odela bile su joj zabačene, a maska za lice pomerena u stranu. Hodala je krhko i nesigurno dok je prelazila preko prostorije u susret Polu. Zaustavila se pored Džesike.

Pol odmah primeti tragove suza na njenim obrazima - Daje vodu mrtvima. Plima bola razleže se kroz njega, ali istovremeno mu bi jasno da je kadar da iskusi to osećanje jedino kroz Čanino prisustvo.

"Mrtav je, voljeni", reče Čani. "Naš sin je mrtav."

Uspevši da se zadrži pod krutom kontrolom, Pol ustade sa stolice, ispruži ruke i dodirnu Čanine obraze, osećajući pod dlanovima vlažnost prolivenih suza. "Ništa ga ne može zameniti", reče Pol, "ali biće drugih sinova. Usul ti to obećava." On je lagano i blago pomeri u stranu, uputivši znak Stilgaru.

"Muad'Dibe", reče Stilgar.

"Car i njegovi ljudi stigli su iz broda", reče Pol. "Ja ću ostati ovde. Sakupi zarobljenike na sredini prostorije gde nema nikakvog nameštaja. Neka ostanu na udaljenosti od deset metara od mene sve dok ne naredim drugačije."

"Na tvoju zapovest, Muad'Dibe."

Kada se Stilgar uputio da izvrši naređenje, Pol začu mrmljanje slobodnjačkih stražara ispunjeno prizvukom strahopoštovanja: "Jesi li video? Zna! Niko mu nije rekao, a ipak zna!"

Carevo približavanje moglo se već čuti; Saradaukari su pevali jednu od svojih koračnica da bi se osokolili. A onda se kraj ulaza oglasi neko mrmljanje i Gurni Halek prođe kroz stražu; nešto se

kratko dogovorio sa Stilgarom, a zatim priđe Polu. Na licu mu je stajao neobičan pogled.

Da li ću izgubiti i Gurnija? upita se Pol. Kao što sam već izgubio Stilgara - izgubio sam prijatelja, a stekao stvorenje?

"Nemaju projektilno oružje", reče Gurni. "Lično sam se uverio u to." On se osvrnu po prostoriji, opazivši pripreme koje je preduzeo Pol. "Fejd-Rauta Harkonen je sa njima. Da ga smaknem?"

"Ostavi ga."

"Tu su i neki Esnaflijani; traže posebne povlastice, preteći embargom protiv Arakisa. Kazao sam im da ću ti preneti njihovu poruku."

"Neka samo prete."

"Pole", procedi Džesika kroz zube iza njega. "Reč je o Esnafu."

"Uskoro će postati manji od makovog zrna", reče Pol. On tada pomisli na Esnaf - silu koja je već toliko dugo bila specijalizovana da je postala parazit, nesposobna da postoji nezavisno od života preko koga se hrani. Nikada se nisu usudili da se maše mača... a to se ni sada nije dogodilo. Mogli su da ovladaju Arakisom kada su shvatili da su pogrešili što su se specijalizovali u korišćenju narkotika melanža za stvaranje spektra svesnosti kod navigatora svemirskih brodova. Mogli su to da učine, da prožive sjajne dane i dostojanstveno umru. Umesto toga, životarili su od trenutka do trenutka, nadajući se da će more u kome su plivali stvoriti za njih novog domaćina kada stari bude umro.

Navigatori Esnafa, obdareni ograničenom sposobnošću predviđanja, doneli su fatalnu odluku: uvek su birali jasan i bezbedan put, koji je, međutim, neprekidno i neumitno vodio ka stagnaciji.

Neka dobro osmotre svog novog domaćina, pomisli Pol.

"Tu je i jedna benegeseritska Časna Majka koja tvrdi da je prijateljica tvoje majke", reče Gurni.

"Moja majka nema prijateljice među Bene Geseritima."

Gurni se ponovo osvrnu po Velikoj Dvorani, a zatim se naže do Polovog uha. "Tufir Havat je sa njima, gospodaru. Nisam imao priliku da ga vidim nasamo, ali mi je starim sistemom ručnih signala kazao da je radio za Harkonene, misleći da si ti mrtav. Dodao je da ga treba ostaviti među njima."

"Ostavio si Tufira Havata među tim..."

"On je to želeo... i ja mislim da je tako najbolje. Ukoliko... nešto ne bude u redu, tamo je gde možemo da ga kontrolišemo. U suprotnom, imaćemo uho u suprotnom taboru."

Pol pomisli tog trenutka na proročke uvide u mogućnosti ovog časa: jedna vremenska linija prikazivala je Tufira Havata koji je nosio otrovnu iglu, koju mu je Car naredio da upotrebi protiv 'tog skorojevičkog Vojvode'.

Stražari na ulazu povukoše se u stranu, obrazujući uzan špalir od kopalja. Zatim je usledio zvuk šuškanja odora i škripe obuće po pesku unetom u rezidenciju.

Padišah, Car Šadam IV, uvede svoje ljude u dvoranu. Izgubio je svoj burseški šlem, tako da mu je riđa kosa stajala razbarušena. Levi rukav uniforme bio mu je rasparan duž šava. Nije imao opasač ni oružje, ali njegova prisutnost išla je sa njim poput opne zaštitnog polja, stvarajući mu slobodan prostor u neposrednoj okolini.

Jedno slobodnjačko koplje prepreči mu put i zaustavi ga tamo gde je to Pol naredio. Ostali se sabiše iza njega: šarolikost boja, šuškanje nogu i radoznali pogledi.

Pol pređe pogledom preko grupe i ugleda žene koje su prikrivale tragove plakanja, ugleda lakeje koji su došli da iz lože uživaju u pobedi Sardaukara, a sada su samo nemo zurili preda se, ošamućeni porazom. Pol ugleda ptičjesvetle oči Časne Majke Gaius Helen Mohijam, koje su se sjajile ispod crne kapuljače; pored nje je stajao Fejd-Rauta Harkonen, držeći se nekako tajanstveno i uzdržano.

Tu je i lice koje mi je vreme otkrilo, pomisli Pol.

On baci pogled pokraj Fejd-Raute i, privučen iznenadnom kretnjom, ugleda jedno lice, usko i ljigavo, koje nije video nikada ranije - kako u vremenu, tako i izvan njega. Bilo je to lice za koje je osetio da ga treba upoznati, a taj osećaj bio je praćen primesom straha.

Zašto bih se bojao tog čoveka? upita se on.

On se naže napred prema majci i prošaputa: "Onaj čovek levo od Časne Majke... čovek opakog pogleda... ko je to?"

Džesika baci pogled u naznačenom pravcu i prepoznade lice iz

dosijea svog Vojvode. "Grof Fenring", reče ona. "Onaj koji je bio ovde neposredno pre nas. Genetski evnuh. .. i ubica."

Carev potrčko, pomisli Pol, a ta pomisao odjeknu kao bomba kroz njegovu svest zato što je video Cara u nebrojenim vezama u mogućim budućnostima - ali grof Fenring se još nijednom nije pojavio u njegovim proročkim vizijama.

Polu tog časa sinu da je video sopstveni leš na kraju mnogih niti vremenske pređe, ali nigde i nikada vlastiti trenutak umiranja.

Da li mi je uskraćeno viđenje ovog čoveka zato što je on onaj koji će me ubiti? upita se Pol.

Ta pomisao ga ispuni zlim slutnjama. On s naporom odvoji pažnju od Fenringa i poče da razgleda ostatke vojnika i oficira Sardaukara; na licima su im stajali ogorčenost i očaj. Tu i tamo među njima pojedina lica začas bi privukla Polovu pažnju: sardaukarski oficiri koji su osmatrali pripreme izvršene u dvorani, kujući planove kako da eventualno poraz pretvore u pobedu.

Polov pogled konačno se zadržava na jednoj visokoj plavuši zelenih očiju i lica patricijske lepote, klasičnoj po svojoj oholosti, neokaljanoj suzama, potpuno neraspoloženoj. Iako mu to niko nije rekao, Pol ju je prepoznao - princeza i Bene Geserit; vremenske vizije pokazale su mu njeno lice u mnogo vidova: bila je to Irulan.

Evo mog puta do prestola, pomisli on.

A onda Pol ugleda blago komešanje među zbijenim ljudima i iz mase se izdvoji jedno lice i prilika - Tufir Havat, te šavaste, stare crte sa tamno obojenim usnama, povijena ramena, izgled krhkog doba.

"Eno Tufira Havata", reče Pol. "Izdvoj ga od ostalih, Gurni."

"Gospodaru", reče Gurni.

"Izdvoj ga od ostalih", ponovi Pol.

Gurni klimnu glavom.

Havat krenu napred kad se slobodnjačko koplje podiglo; čim ga je prošao, ono se spusti natrag. Reumatične oči zagledaše se u Pola, odmeravajući, istražujući.

Pol istupi korak napred, osetivši napeto, nestrpljivo komešanje Cara i njegovih ljudi.

Havatov pogled skliznu pokraj Pola i starac reče: "Gospo Džesika, saznao sam ovoga dana koliko sam se ogrešio prema

vama u mojim mislima. Ne treba to da mi oprostite."

Pol sačeka, ali majka mu ostade nema.

"Tufire, stari prijatelju", reče Pol, "kao što vidiš, leđa mi nisu okrenuta prema vratima."

"Vaseljena je puna vrata", uzvratila Havat.

"Jesam li ja sin moga oca?" upita Pol.

"Pre svega dede", reče Havat. "Imaš njegovo držanje i njegov pogled u očima."

"Ja sam ipak sin mog oca", reče Pol. "I kao takav ti kažem, Tufire, da kao nagradu za sve one godine koje si proveo verno služeći mojoj porodici smeš ovog časa da zatražiš sve od mene. Bilo šta. Da li ti je potreban moj život sada, Tufire? Tvoj je." Pol istupi još jedan korak, držeći ruke uz bokove i primetivši kako u Havatovim očima stoji pogled svesnosti.

Shvata da znam za izdaju, pomisli Pol.

Prigušivši glas do polušapata da bi ga čule samo Havatove uši, Pol reče: "Ozbiljno sam to mislio, Tufire. Ako želiš da me smakneš, učini to odmah."

"Ja sam samo želeo da još jednom stanem pred tebe, moj Vojvodo", reče Havat. I Pol tog trenutka prvi put postade svestan starčevog napora da ostane na nogama i ne padne. Hitro je ispružio ruku i uhvatio Havata za ramena, osetivši kako mu mišići drhte pod rukama.

"Boli li te, stari prijatelju?" upita Pol.

"Boli me, moj Vojvodo", reče Havat, "ali radost je jača." On napravi poluokret u Polovom naručju, ispruživši levu šaku sa dlanom okrenutim nagore prema Caru; među prstima mu blesnu tanka igla. "Vidite li, Veličanstvo?" upita on. "Vidite li iglu vašeg izdajnika? Zar ste stvarno pomislili da ću ja, koji sam ceo život posvetio služenju Atreida, postupiti sada drugačije?"

Pol se zatetura kada mu se starac skljoka u naručje, osetivši istovremeno prisustvo smrti, potpunu omlitavelost. Lagano, Pol položi Havata na pod, uspravi se i dade znak stražarima da odnesu leš.

Dvoranom je vladala mukla tišina dok mu je naređenje izvršavano.

Na Carevom licu pojavi se izraz samrtnog čekanja. Oči koje nikada nisu upoznale strah konačno se ispuniše njime.

"Veličanstvo", reče Pol, primetivši da se visoka princeza iznenađeno trgla. Reč je bila izgovorena benegeseritski kontrolisanim atonom, odišući krajnjim prezrenjem koje je Polu bilo dostupno.

Prava je Bene Geserit, pomisli Pol.

Car pročisti grlo i reče: "Možda moj poštovani rođak smatra da sada u potpunosti vlada situacijom i drži sve konce u rukama. Ali, teško da je nešto dalje od istine nego ta zabluda. Vi ste prekršili Dogovor, upotrebili ste atomsko oružje protiv..."

"Upotrebio sam atomsko oružje protiv prirodne formacije pustinje", reče Pol. "Nalazila mi se na putu, a odveć mi se žurilo da stignem do vas, Veličanstvo, i zatražim objašnjenje za neke vaše neobične aktivnosti."

"U svemiru oko Arakisa trenutno se nalazi masivna armada Velikih Kuća", reče Car. "Dovoljna je jedna moja reč i oni će..."

"Oh, da", prekide ga Pol. "Gotovo sam ih smetnuo s uma." On potraži pogledom među Carevom svitom i ugleda lica dvojice Esnafjana, a onda se postrance obrati Gurniju: "Jesu li ono agenti Esnafa, Gurni, ona dvojica debelih u sivom?"

"Jesu, gospodaru."

"Vas dvojica", reče Pol, pokazavši prema Esnafljanima. "Istupite odmah odatle i uputite poruke koje će onu flotu gore smesta poslati tamo odakle je i došla. Posle toga zatražićete moje dopuštenje pre no što..."

"Esnaf ne prima od vas naređenja!" reče oštro viši od dvojice. On i njegov sudrug probiše se kroz prepreku od kopalja, koja se podigla na Polov znak. Dvojica istupiše napred, a onda viši diže ruku prema Polu i reče: "Lako se možete naći pred embargom zbog..."

"Ako zucnete samo još jednu besmislicu", prekide ga Pol, "istog časa ću dati naređenje da se uništi sva proizvodnja začina na Arakisu... zauvek."

"Jeste li vi ludi?" upita ga viši Esnafljanin, ustuknuvši pola koraka.

"Priznajete, dakle, da posedujem moć da to uradim?" upita Pol.

Esnafljanin kao da se za trenutak zagledao u svemir, a onda

reče: "Da, mogli biste to učiniti, ali ne smete."

"Ah-h-h", reče Pol, klimnuvši sebi glavom. "Obojica ste, znači, navigatori Esnafa, a?"

"Jesmo!"

Niži od dvojice reče: "Oslepećete i sami sebe, a sve nas osuditi na sporu smrt. Imate li uopšte predstavu šta to znači biti lišen začinskog napitka kada se jednom naviknete na njega?"

"Oko koje gleda napred u potrazi za bezbednim kursom zatvoreno je zauvek", reče Pol. "Esnaf je osakaćen. Ljudi postaju male, izolovane skupine na svojim izolovanim planetama. Znate, mogao bih to da učinim iz čistog inata... iz dosade."

"Porazgovarajmo o tome privatno", reče viši Esnafljanin. "Siguran sam da ćemo doći do nekog kompromisa koji..."

"Pošaljite poruku vašima gore, iznad Arakisa", reče Pol. "Umorio sam se od ovog nagvaždanja. Ako flota ne odleti uskoro, neće biti nikakve potrebe da razgovaramo." On klimnu glavom prema vezistima kod kamina. "Možete da se poslužite našom opremom."

"Najpre moramo da se sporazumemo oko ovoga", reče visoki Esnafljanin. "Ne možemo tek tako..."

"Učinite što sam vam rekao!" uzviknu Pol. "Moć da se uništi neka stvar daje apsolutnu kontrolu nad njom. Vi ste se pobrinuli da steknem tu moć. Nismo ovde da bismo se raspravljali ili da bismo pregovarali oko kompromisa. Izvršićete moju zapovest ili ćete odmah iskusiti posledice!"

"Ozbiljno misli", reče niži Esnafljanin. Pol primeti kako ga obuzima strah.

Navigatori polako krenuše prema slobodnjačkim uređajima za vezu.

"Da li će uraditi što si im kazao?" upita Gurni.

"Poseduju usku viziju vremena", uzvрати Pol. "Ona im omogućuje da vide pred sobom goli zid koji označava posledice neposlušnosti. Svaki esnafski navigator na svakom brodu gore kadar je da vidi taj isti zid. Poslušaće."

Pol se okrene, uputi pogled prema Caru i reče: "Kada su vam dopustili da se popnete na očev presto, bilo je to jedino zbog jemstva da ćete obezbeđivati stalni priliv začina. Sada ste ih izneverili,

Veličanstvo. Znate li kakve su posledice?"

"Niko mi nije dopustio da..."

"Prekinite da se pravite ludi", odbrusi Pol. "Esnaf je kao selo pokraj reke. Potrebna im je voda, ali mogu da zahvate samo onoliko koliko im je neophodno. Nisu u stanju da podignu branu i uspostave kontrolu nad rekom zato što to usredotočuje pažnju na ono što oni uzimaju, zato što može da dovede do uništenja. Tok začina - to je njihova reka, a ja sam podigao branu. Ali, moja brana je takva da je ne možete uništiti, a da pri tom ne uništite i samu reku."

Car provuče prste kroz riđu kosu i baci pogled prema dvojici Esnafljana, koji su bili okrenuti leđima.

"Čak i vaša benegeseritska Istinozborka drhti", reče Pol. "Postoje i drugi otrovi koje Časne Majke mogu da koriste za svoje trikove, ali kada jednom kušaju začinski napitak, ostali više ne deluju."

Starica obavi bezobličnu crnu odoru oko mršavog tela, izdvoji se iz gomile i dođe do barijere kopalja.

"Časna Majka Gaius Helen Mohijam", reče Pol. "Proteklo je mnogo vremena od Kaladana, zar ne?"

Ona pogleda pored Pola, prema njegovoj majci, a onda reče: "Pa, Džesika, vidim da ti je sin stvarno onaj pravi. Zbog toga ti može biti oproštena čak i izrodnost kćeri."

Pol obuzda hladan, prodoran bes koji ga obuze i reče: "Nikada nisi imala prava ili razloga da bilo šta opraštaš mojoj majci!"

Starica ga pogleda pravo u oči.

"Pokušaj sa mnom tvoje trikove, matora veštice", reče Pol. "Gde ti je gom džabar? Odvaži se da pogledaš tamo gde ne smeš! Ugledaćeš me kako te gledam odande!"

Starica obori pogled.

"Zar ništa nemaš da kažeš?" upita Pol.

"Ja sam ti poželela dobrodošlicu u ljudske redove", promrmlja ona. "Nemoj to da ukaljaš."

Pol podiže glas: "Dobro je pogledajte, drugovi! To je Časna Majka Bene Geserita, strpljiva u strpljivoj stvari. Mogla je da čeka sa svojim sestrama - devedeset pokolenja do odgovarajuće kombinacije gena i sredine koja je iznedrila ličnost neophodnu njihovim planovima. Dobro je pogledajte! Sada zna da je devedeset pokolenja stvorilo tu

ličnost. Evo me ovde... ali... nikada... neću... potpasti... pod... njenu... vlast!"

"Džesika!" kriknu starica. "Ućutkaj ga!"

"Ućutkaj ga sama!" uzvratila Džesika.

Pol se zagleda u staricu. "Mirne duše bih te mogao poslati na stratište zbog uloge koju si u svemu ovom imala", reče on. "Ne bi to mogla da sprečiš!" odbrusi on kada se ona besno ukrutila. "Ali mislim da će bolja kazna za tebe biti ako te ostavim živu sa punom svešću da me doveka nećeš moći dodirnuti niti privoleti da se na bilo koji način uklopim u vaše vražje planove."

"Džesika, šta si to učinila?" upita starica.

"Daću ti samo jednu stvar", reče joj Pol. "Ti uviđaš deo potreba rase, ali i to vrlo jadno. Uvrtele ste sebi u glavu da kontrolišete uzgajanje ljudi da biste dobile nekoliko izabranih za vaš glavni plan! Ali, kako slabo shvatate šta..."

"Ne smeš govoriti o tim stvarima", propišta starica.

"Tišina!" odsečno reče Pol. Ta reč kao da je stekla suštastvo dok je kolala vazduhom među njima pod Polovom kontrolom.

Starica se zanese u ruke onih koji su stajali iza nje, pobledelog lica zbog šoka pred silinom kojom je on ovladao njenom psihom. "Džesika", prošaputa ona. "Džesika."

"Sećam se tvog gom džabara", reče Pol. "A sad ti upamti moje oružje. Ne zaboravi nikad da te mogu ubiti jednom jedinom rečju!"

Slobodnjaci po Velikoj Dvorani izmenjaše poglede. Zar u legendi nije stajalo: I reč će njegova doneti večnu smrt onima koji se dignu protiv pravičnosti.

Pol upravi pažnju na visoku princezu, koja je stajala pokraj svog oca. Ne skidajući pogled sa nje, on reče: "Veličanstvo, obojica znamo šta je rešenje ove poteškoće."

Car osmotri svoju kćer, a zatim uputi pogled prema Polu. "Usuđujete se? Vi? Pustolov bez porodice, nikogović..."

"Već ste priznali ko sam", reče Pol. "Obratili ste mi se sa 'carski rođače'. Zato prekinite te budalaštine."

"Ja sam vaš vladar", reče Car.

Pol baci pogled prema Esnafljanima koji su stajali kraj opreme za vezu i posmatrali ih. Jedan od njih klimnu glavom.

"Mogu na to da vas prisilim", reče Pol.

"Nećete se usuditi", zabrunđa Car.

Pol ga samo pogleda.

Princeza položi ruku na Carevu mišicu. "Oče", reče ona umilnim, mekim glasom.

"Ne pokušavaj trikove sa mnom", reče Car, pogledavši je. "Nema potrebe za tim, kćeri. Imamo mi druge izvore koji..."

"Ali, pred tobom je čovek koji ti sasvim pristaje kao sin", reče ona.

Stara Časna Majka, koja se u međuvremenu malo pribrala, prokrči sebi put do Cara, naže mu se do uha i poče nešto da šapuće.

"Zalaže se za tebe", reče Džesika.

Pol je i dalje posmatrao zlatokosu princezu, a onda reče majci prigušenim glasom: "To je Irulan, najstarija, zar ne?"

"Jeste."

Čani priđe Polu sa druge strane i reče: "Želiš li da odem, Muad'Dibe?"

On je pogleda. "Da odeš? Nikada se više nećeš odvojiti od mene."

"Ne postoji ništa što nas vezuje", reče Čani.

Pol je u tišini posmatrao jedan trenutak, a onda reče: "Govori samo istinu sa mnom, Sihaja." Ona zausti da nešto odgovori, ali Pol prinese prst usnama. "Ono što nas vezuje ne može se raščiniti", reče on. "A sada dobro prati zbivanja, jer kasnije želim da sagledam ovu sobu kroz tvoju mudrost."

Car i njegova Istinozborka vodili su prigušen, užurban razgovor.

Pol se obrati majci: "Podseća ga da je njihovim dogovorom predviđeno da na presto dođe jedna Bene Geserit, a Irulan je upravo ta na koju su računali."

"To im je, znači, bio plan?" reče Džesika.

"Nije li očigledno?" upita Pol.

"Vidim znake", reče Džesika nešto povišenijim glasom. "Postavila sam ti pitanje da bih te podsetila da ne treba da me učiš o onim stvarima koje si saznao od mene."

Pol joj uputi pogled i primeti hladan smešak na majčinim usnama.

Gurni Halek se naže među njih i reče: "Podsećam te, gospodaru, da se među onima tamo nalazi i jedan Harkonen." On pokaza

glavom prema tamnokosom Fejdu-Rauti, koji je bio potisnut uz barijeru od kopalja sa leve strane. "Onaj, što čkilji, tamo levo. Najopakije lice koje sam ikada video. Obećao si mi jednom da ćeš..."

"Hvala, Gurni", reče Pol.

"To je na-Baron... u stvari, sada Baron, pošto je matori mrtav", reče Gurni. "Voleo bih da ga malo..."

"Možeš li da iziđeš sa njim na kraj, Gurni?"

"Gospodar mi se podsmeva!"

"Ne misliš li, majko, da su Car i njegova veštica dovoljno dugo razgovarali?"

Ona klimnu glavom. "Svakako."

Pol povisi glas i obrati se Caru: "Veličanstvo, da li je među vama jedan Harkonen?"

U Carevoj kretnji, kada se okrenuo da pogleda Pola, ispoljila se sva sila kraljevskog prezira. "Zar se moja svita ne nalazi pod zaštitom vaše vojvodske reči?" upita on.

"Pitao sam to samo obaveštenja radi", reče Pol. "Želim samo da znam da li je jedan Harkonen zvanično član vaše pratnje ili se tu samo krije iz kukavičluka."

Car se sračunato osmehnu. "Svako ko je prihvaćen u carsku pratnju član je moje svite."

"Imate reč Vojvode", reče Pol, "ali sa Muad'Dibom stoji drugačije. On se ne mora složiti sa vašom definicijom pratnje i svite. Moj prijatelj Gurni Halek ima žarku želju da ubije jednog Harkonena. Ako on..."

"Kanli", uzviknu Fejd-Rauta, uprevši se o barijeru kopalja. "Tvoj otac je to nazvao osvetom, Atreide. Mene si nazvao kukavicom, a sam se kriješ među ženama i šalješ jednog lakeja protiv mene!"

Stara Istinozborka prošaputa nešto na Carevo uho, ali on je odgurnu od sebe i reče: "Kanli, dakle? Kanli podleže strogim pravilima."

"Pole, prekini sve to", reče Džesika.

"Gospodaru", reče Gurni, "obećao si mi da ću dočekati svoj dan protiv Harkonena."

"Dočekao si svoj dan protiv njih", reče Pol, osetivši kako mu osećanja preplavljuje harlekinska razdraganost. On skide odoru i

kapuljaču i pruži ih majci zajedno sa pojasom i kris-nožem, a zatim poče da otkopčava pustinjsko odelo. Postajao je svestan dok je to činio da se svekolika vaseljena usredotočuje na ovaj trenutak.

"Nema potrebe za to", reče Džesika. "Postoje lakši načini, Pole."

Pol svuče pustinjsko odelo, a onda izvuče kris-nož iz korica u majčinim rukama. "Znam", uzvratu on. "Otrov, ubica, sve stari, dobro poznati metodi."

"Obećao si mi jednog Harkonena", reče Gurni kroz zube; Pol opazi bes na njegovom licu: ožiljak od inkvajna postao je mrk i krut. "Duguješ mi to, gospodaru!"

"Jesi li više propatio od njih nego ja?" upita ga Pol oštrim glasom.

"Moja sestra", procedi Gurni. "Moje godine u robovskim rupama..."

"Moj otac", uzvratu Pol. "Moji dobri prijatelji i drugovi: Tufir Havat i Dankan Ajdaho, moje godine koje sam proveo kao begunac bez čina i pomoći... i još nešto: ovo je sada kanli, a ti podjednako dobro znaš kao i ja pravila koja se moraju poštovati."

Halekova ramena se opustiše. "Gospodaru, ako ta svinja... on je samo obična zver koju treba da prezrivo šutneš nogom, a zatim da baciš cipelu koju si nosio, zato što je okužena. Proglasi me za dželata, ako moraš, ili me pusti da to učinim, ali se ne izlaži sam toj..."

"Muad'Dib ne mora da to učini", reče Čani.

On je pogleda, primetivši joj u očima strah za njega. "Ali Vojvoda Pol mora", reče on.

"To je harkonenska životinja", uzviknu Gurni.

Pol zastade za trenutak u nedoumici da li da otkrije vlastito harkonensko poreklo, ali ga u tome spreči oštar majčin pogled i on samo reče: "Ali, taj stvor je u ljudskom obliku, Gurni, i zaslužuje ljudsku sumnju."

Gurni reče: "Ako već on..."

"Molim te, ostani po strani", reče Pol. On podiže kris nož i blago odgurnu Gurnija.

"Gurni!" reče Džesika, uhvativši ga za mišicu. "U ovom pogledu isti je kao i njegov deda. Ne odvrćaj ga više. To je sve što sada možeš da učiniš za njega." Istovremeno, kroz glavu joj prođe: Velika

Majko! Kakve li ironije!

Car je pogledom proučavao Fejd-Rautu, uočivši teška ramena i čvrste mišice. Zatim se okrenu prema Polu: vretenasti švigar biča mladosti, ne tako upreden kao domorodac Arakena, ali sa rebrima koja su se mogla izbrojati i upalih bokova, tako da se mreškanje i zatezanje mišića moglo pratiti pod kožom.

Džesika se naže prema Polu i priguši glas tako da ju je samo on mogao čuti "Jedna stvar, sine. Ponekad Bene Geserit priprema opasne osobe - neka reč veoma duboko usađena putem starih metoda pritiska-bola. Reč-zvuk koja se najčešće koristi jeste Uronšor. Ako je ovaj pripremljen, što mi se čini prilično izvesnim, onda bi ta reč prošaputana na njegovo uvo dovela do opuštanja svih mišića i..."

"Ne želim nikakvu posebnu prednost sa njim", reče Pol. "Ukloni mi se s puta."

"Zašto to čini?" upita Gurni Džesiku. "Zar hoće da bude ubijen i postane mučenik? Da li mu to ona slobodnjačka religija brbljanja zamračuje um?"

Džesika sakri lice u šake, shvativši da ni sama ne zna zašto je Pol krenuo tim putem. Osećala je prisustvo smrti u prostoriji i postala je svesna da je promenjeni Pol kadar da učini to što je Gurni nagovestio. Sve moći u njoj usredsrediše se na potrebu da zaštiti sina, ali ništa nije mogla da preduzme.

"Je li posredi religijsko brbljanje?" upita glasno Gurni.

"Ćuti", prošaputa Džesika. "I moli se."

Na Carevom licu iznenada se pojavi osmeh. "Ako Fejd-Rauta Harkonen... iz moje pratnje... tako želi", reče on, "oslobađam ga svih stega i dajem mu slobodu da sam odluči šta da uradi." Car mahnu rukom prema Polovim Fedajkinima-stražarima. "Među vama, ološe, nalazi se moj pojas i kratko sečivo. Ako Fejd-Rauta hoće, može da se ogleda sa vama sa mojim nožem u ruci."

"Hoću", reče Fejd-Rauta, a Pol ugleda izraz ushićenosti na njegovom licu.

Odveć je samouveren, pomisli Pol. To je prirodna prednost koju mogu da prihvatim.

"Dajte Carev nož", reče Pol i stade da posmatra kako mu se

naređenje izvršava. "Stavite ga na pod tamo." On pokaza mesto nogom. "Potisnite tu carsku rulju uza zid, tako da niko ne ostane oko Harkonena."

Izvršenje Polove zapovesti propratilo je šuškanje odora, škripa nogu o pod posut peskom, naredbe izrečene prigušenim glasovima i kratki protesti. Esnafjani su ostali pored uređaja za vezu. Namrgođeno su posmatrali Pola, očigledno neodlučni kakav stav da zauzmu.

Navikli su da gledaju budućnost, pomisli Pol. Na ovom mestu i u ovom vremenu su slepi... baš kao i ja. I on okuša vremenske vetrove, osetivši vrtložje, žarište oluje koja se upravo usredsređuje na ovaj trenutak-mesto. Čak su i majušni procepi sada bili zatvoreni. Znao je da se ovde nalazi još nerođeni džihad. Bila je tu svest rase koju je svojevremeno dokučio kao vlastitu vrašku svrhovitost. Ovde se nalazi dovoljan razlog za Kvizac Haderaha, Lisana al-Gaiba, pa čak i za osujećene planove Bene Geserita. Ljudska rasa je osetila vlastitu usnulost, iskusila da postaje bajata i sada je jedino bila svesna neophodnosti komešanja u kome bi došlo do nove preraspodele gena, iz čega bi samo najsnažniji opstali. Svi ljudi bili su živi kao nesvestan, jedinstven organizam u ovom trenutku, osećajući svojevrsnu seksualnu vrelinu, koja je bila kadra da premosti svaku prepreku.

I Pol shvati tog trena koliko su bili uzaludni svi njegovi naponi da promeni makar i delić tog ustrojstva. Mislio je da se suprotstavi džihadu u sebi, ali džihada će biti. Njegove legije mahnito će pokuljati sa Arakisa čak i bez njega. Bila im je dovoljna samo legenda, koja je on već postao. On im je pokazao put, dao im upravu čak i nad Esnafom, kome je životno bio neophodan začim.

Osećanje pogreške buknu u njemu i on primeti da je Fejd-Rauta Harkonen svukao poderanu uniformu i skinuo borilački stezник sa pancirnim omotačem.

Ovo je vrhunac, pomisli Pol. Odavde će se otvoriti budućnost, oblaci će krenuti ka slavi. A ako umrem na ovom mestu, reći će da sam se žrtvovao kako bi moj duh mogao da vodi. Ukoliko, pak, budem ostao živ, kazaće da ništa ne može da se suprotstavi Muad'Dibu.

"Je li Atreid spreman?" upita Fejd-Rauta, upotrebivši drevne reči kanli obreda.

Pol odluči da mu odgovori na slobodnjački način: "Neka ti se nož slomi i skrha!" On pokaza na Carev bodež na podu, stavivši do znanja Fejd-Rauti da priđe i da ga uzme.

Ne skidajući pogled sa Pola, Fejd-Rauta podiže nož i za trenutak mu odmeri težinu u ruci da bi se saživeo sa njim. Uzbuđenje se rasplamsa u njemu. Ovo je bila borba o kojoj je sanjao - čovek na čoveka, veština protiv veštine, bez ikakvog uplitanja štitnika. Video je kako se pred njim otvara put moći, zato što će Car jamačno nagraditi svakog ko ubije ovog nezgodnog Vojvodu. Nagrada čak može biti ova ohola kćer i deoba trona. A ovaj seljački Vojvoda, ovaj preživeli pustolov ne može ni u kom slučaju da se meri sa jednim Harkonenom upućenim u sva moguća lukavstva i trikove koje je stekao u hiljadu okršaja po arenama. Seljačina, osim toga, ni ne sluti da on ima i drugih oružja pored noža.

Da vidimo da li si imun na otrov! pomisli Fejd-Rauta. On pozdravi Pola carskom oštricom i reče: "Evo ti smrti, budalo!"

"Da započnemo boj, rođače?" upita ga Pol i istupi napred mačjim korakom, ne skidajući pogled sa oštrice koja ga je čekala; bio je u pognutom stavu, ispruživši kris-nož, kao da je nekakav produžetak njegove ruke.

Stadoše da kruže jedan oko drugoga, dok su im bosa stopala škripala po podu. Dva para očiju pomno su posmatrala i najmanje otvaranje protivnika.

"Baš lepo igraš", reče Fejd-Rauta.

Brljivac, pomisli Pol. To mu je druga slabost. Nelagodno se oseća kad vlada tišina.

"Jesi li se ispovedio?" upita ponovo Fejd-Rauta.

Pol nastavi da kruži u tišini.

Posmatrajući borbu u stisci carske svite, stara Časna Majka najednom poče da drhti. Mladi Atreid nazvao je Harkonena rođakom. To je jedino moglo da znači da mu je poznato njihovo zajedničko stablo, što se lako dalo razumeti, budući da je on bio Kvizac Haderah. Ali, te reči je nagnaše da se usredsredi na jedinu stvar koja je njoj ovde bila važna.

Ovo je mogla da bude najveća katastrofa za planove uzgajanja Bene Geserita.

Ona je videla nešto od onoga što je Pol video ovde: Fejd-Rauta može da ubije, ali ne i da odnese pobjedu. A onda joj sinu jedna druga misao. Dva krajnja proizvoda ovog dugog i skupog programa suočila su se u borbi na život i smrt, u kojoj lako obojica mogu nastradati. Ako obojica poginu ovde, onda će ostati samo Fejd-Rautina vanbračna kćer, još beba, još nepoznat i neprocenjen činilac - i Alija, izrod.

"Možda ovde imate samo paganske obrede", reče Fejd-Rauta. "Da li bi hteo da ti Careva Istinozbornica pripremi duh za putovanje?"

Pol se osmehnu, krenuvši na desnu stranu, pun opreza; crne misli bile su potisnute u njegovoj svesti zbog prećih zahteva trenutka.

Fejd-Rauta skoči, napravi fintu desnom rukom, ali munjevito zapara vazduh nožem u levoj.

Pol lako odskoči, primetivši da je napad Fejd-Raute bio spor zbog uslovljenosti štitnikom. Pa ipak, ova sporost nije bila izrazita, što je Polu stavilo do znanja da se Fejd-Rauta već borio protiv nezaštićenih protivnika.

"Da li Atreidi samo uzmiču ili prihvataju borbu?" upita Fejd-Rauta.

Pol nastavi da kruži u tišini, a onda mu u misli dođoše reči Dankana Ajdaha, iskazane davno na poprištu vežbaonice dalekog Kaladana: Prve trenutke iskoristi da proučiš situaciju. Možda ćeš na ovaj način propustiti mnogo prilika za brzu pobjedu, ali trenuci proučavanja predstavljaju jemstvo uspeha. Nastupi polako i sigurno.

"Misliš da će ti ova igra produžiti život za nekoliko trenutaka", reče Fejd-Rauta. "Pa dobro." On prestade da kruži i uspravi se.

Pol je dovoljno video za prvu procenu protivnika. Fejd-Rauta je vukao nalevo, izlažući desni bok, kao da mu je pancirni steznik mogao zaštititi celu stranu. Bio je to nastup čoveka obučenog za borbu štitnikom i sa noževima u obe ruke.

Ili... I Pol zastade... možda je steznik bio i nešto više, a ne samo to.

Harkonen je izgledao odveć samouveren protiv čoveka koji je toga dana predvodio svoje ljude u pobjedničkom pohodu na legije

Sardaukara.

Fejd-Rauta opazi ovo kratkotrajno oklevanje i reče: "Zašto odlagati neumitno? Samo me zadržavaš od zaposedanja mojih prava nad ovom kuglom prljavštine."

Ako je posredi basač strelica, pomisli Pol, onda je vrlo umešno zamišljen. Na stezniku se ne primećuju nikakvi tragovi preudešavanja.

"Zašto ništa ne kažeš?" upita Fejd-Rauta.

Pol nastavi da ispitivački kruži, osmehnuvši se ledeno na nelagodan ton Fejd-Rautinog glasa, što je pouzdano svedočilo da pritisak tišine raste.

"Osmehuješ se, a?" upita Fejd-Rauta, a onda munjevito suknu napred.

Očekujući malo zakašnjenje, Pol umalo nije uspeo da izbegne oštricu, koja mu zapara levu ruku. On priguši iznenadni bol, postavši svestan da je pređašnje oklevanje predstavljalo samo varku - sračunatu fintu. Protivnik mu je bio lukaviji nego što je očekivao. Morao je da računa na trikove u trikovima u trikovima.

"Tvoj dragi Tufir Havat naučio me je nekim lukavstvima", reče Fejd-Rauta. "Prvi mi je pustio krv. Šteta što matora budala nije preživela da vidi ovo."

Pol se seti tog časa Ajdahovih reči Očekuj samo ono što se događa u borbi. Tako nikada nećeš biti iznenađen.

Dva borca ponovo stadoše da se obilaze u pognutom, opreznom stavu.

Pol primeti kako mu protivnika ponovo obuzima ushićenje i začudi se zbog toga. Zar jedna ogrebotina može toliko da mu znači? Osim ako se na vrhu oštrice nije nalazio otrov! Ali, kako je to moguće? Pa njegovi su vlastiti ljudi imali oružje u rukama i temeljito ga ispitali pre no što su ga dali Fejd-Rauti. Bili su odveć temeljito obučeni da bi im promaklo nešto tako očigledno.

"Ona žena sa kojom si razgovarao", reče Fejd-Rauta. "Ona mala. Znači li ti ona nešto posebno? Možda ti je ljubimica? Da li zavređuje moju naročitu pažnju?"

Pol ne uzvrat ništa, opipavajući svojim unutrašnjim čulima, ispitujući krv iz rane. A onda oseti trag uspavljujućeg sredstva sa

Carevog noža. Brzo je ustrojio vlastiti metabolizam da se suoči sa ovom opasnošću i izmeni molekule uspavljujućeg sredstva, ali mu je ipak ostalo zrnice sumnje. Imali su pripremljeno uspavljujuće sredstvo na oštrici. Uspavljujuće sredstvo. Ne otrov, koji bi lako bio otkriven, već jedno, inače bezopasno sredstvo, koje je, međutim, bilo dovoljno snažno da uspori mišiće do kojih je prodrlo. Neprijatelji su mu očigledno imali razrađene planove u planovima, pripremljena lukavstva i trikove.

Fejd-Rauta ponovo jurnu u napad.

Sa ukočenim osmehom na licu, Pol napravi fintu da je postao trom i spor od dejstva droge, a onda, u poslednjem trenutku, izvi se u stranu i dočeka napad oštrog oružja na vrh kris-noža.

Fejd-Rauta skliznu levo i izbeže protivnapad, ali ga odbijeno oružje malo zanese i on ipak nalete ivicom tela na Polovo sečivo; bol koji je osetio ispoljio mu se jedino po blagom bledilu vilice.

Neka se sada on malo nađe u čudu, pomisli Pol. Neka posumnja da je otrov u pitanju.

"Izdaja!" povika Fejd-Rauta. "Otrovao me je! Osećam otrov u ruci!"

Pol najzad odbaci plašt tišine i reče: "Samo malo kiseline kao odgovor na uspavljujuće sredstvo sa Careve oštrice."

Na licu Fejd-Raute takođe se pojavi hladan osmeh i on podiže nož u levoj ruci u znak pritvornog pozdrava. Iza noža oči mu besno zasijaše.

Pol postupi isto i prebaci kris-nož u levu ruku. A onda ponovo poče kruženje i vrebavanje.

Fejd-Rauta stade da se polako približava, držeći visoko podignut nož; srdžba mu se jasno videla u žmirkanju i grčenju vilice. A onda munjevito krenu napred, ali ga Pol spremno dočeka i oni se nađoše priljubljeni jedan uz drugoga, držeći se za ruke u kojima su im se nalazili noževi.

Čuvajući se Fejd-Rautinog desnog bedra, gde je podozrevao da se nalazi skriven bacač otrovnih strelica, Pol se napreže i oni se okrenuše nadesno. Gotovo da mu je promakao vrh igle koji je izvirivao ispod pojasa. U poslednji čas ga je upozorio nagli trzaj i izvikanje Fejd-Raute. Iglica promaši za dlaku Pola.

Na levom bedru!

Varke u varkama u varkama, podseti se Pol. Iskoristivši benegeseritsku uvežbanost mišića, on se pognu da uhvati Fejd-Rautu povučenog inercijom, ali neophodnost izbegavanja iglice, koja je štrčala sa protivnikovog bedra, zanese Pola malo više nego što je računao i on promaši njegove noge, našavši se narednog trenutka na podu, dok je Fejd-Rauta ostao iznad njega.

"Vidiš li je ovde, na mom bedru?" prošaputa Fejd-Rauta. "To ti je kraj, budalo." I on poče da se izvija, sve više primičući otrovnu iglu. "Ovo će ti zaustaviti mišiće, a dokrajčiću te nožem. Neće biti ni traga o tome šta se zapravo desilo!"

Pol se nape slušajući bešumne krike u svom umu: preci koji su mu bili otisnuti u ćelijama zavapiše da upotrebi tajnu reč, što bi mu donelo spas.

"Neću to reći!" prodahta Pol.

Fejd-Rauta ga iznenađeno pogleda i za delić sekunde neodlučno zastade. To je bilo dovoljno Polu da iskoristi slabost ravnoteže u jednom protivnikovom nožnom mišiću - i narednog trena njihovi položaji se izmeniše. Fejd-Rauta se nađe dole, ležeći na levoj strani, nesposoban da se okrene zbog sićušnog vrha igle koji se zakačio za pod.

Pol uz cimaj oslobodi levu ruku, zahvaljujući kliskosti koju je stvorila krv i munjevito zadade udarac ispod Fejd-Rautine brade. Vrh noža probi se do mozga. Fejd-Rauta se trže, a onda klonu, još ležeći postrance zbog igle zabodene u pod.

Dišući duboko da bi se primirio, Pol se odgurnu i podiže na noge. Stao je nad leš protivnika, držeći nož u ruci; a onda sračunato polako podiže pogled i uputi ga prema Caru.

"Veličanstvo", reče Pol, "brojno stanje vam je smanjeno za jednog čoveka. Kako bi bilo da prestanemo sa lažima i pretvaranjem i da otvoreno porazgovaramo o tome što mora biti? Vaša kćer će se udati za mene i tako će Atreidima biti otvoren put do prestola."

Car se okrenu i uputi pogled grofu Fenringu. Grof mu uzvрати pogled - sive i zelene oči. Ista misao munjevito se rodi među njima: bio je to plod dugog druženja, koje im je omogućavalo da se sporazumeju samo jednim pogledom.

Ubij ovog skorojevića za mene, kazao je Car pogledom. Atreid je mlad i moćan, da - ali i umoran od dugotrajnih napora, tako da ti neće biti dorastao protivnik. Izazovi ga sada... znaš već kako se to radi. Ubij ga.

Fenring lagano počeo da okreće glavu, sve dok se na kraju ne suoči sa Polom.

"Učini to!" prosikta Car.

Grof se usredsredi na Pola, posmatrajući ga očima koje je gospa Margot uputila u tajne Bene Geserita; odmah je shvatio tajanstvo i skrivenu veličinu u mladom Atreidu.

Mogao bih da ga ubijem, pomisli Fenring - pouzdano uveren u to.

Nešto u njegovim vlastitim tajnovitim dubinama zaustavi grofa tog časa i on za tren neprimetno osmotri prednost koju je imao nad Polom - način da se prikrije od mladića, tajanstvenost ličnosti i pobuda kroz koju nijedno oko nije moglo prodreti.

Svestan u izvesnoj meri ovoga na osnovu osobenog vrenja u vremenskom stecištu, Pol najednom postade svestan zašto nikada nije video grofa Fenringa duž niti proročanstva. Fenring je predstavljao potencijalnost, gotovo - Kvizaca Haderaha; omela ga je sićušna mana u genetskom ustrojstvu - bio je evnuh, a nadarenost mu se povukla u tajnovitost unutrašnje izdvojenosti. Duboko saučešće prema grofu obuze Pola - prvo iskustvo bratstva koje je ikada iskusio.

Dokučivši Polova osećanja, Fenring reče: "Veličanstvo, moram da odbijem."

Bes buknu u Šadamu IV. On načini dva kratka koraka kroz pratnju i snažno ošamari Fenringa.

Grofovo lice obli rumenilo. On pogleda Cara pravo u oči i progovori hotimice jednoličnim glasom: "Bili smo prijatelji, Veličanstvo. Ovo što sada činim - činim iz prijateljstva. Zaboraviću da ste me udarili."

Pol pročisti grlo i reče: "Bila je reč o prestolu, Veličanstvo."

Car se naglo okrenu i pogleda oštro Pola. "Ja sedim na prestolu!" zareža on.

"Imaćete presto na Salusi Sekundus", reče Pol.

"Položio sam oružje i došao ovamo zato što ste mi dali reč!"

povika Car. "Usuđujete se da pretite..."

"Bezbedni ste u mom prisustvu", reče Pol. "To je obećao jedan Atreid. Muad'Dib vas, međutim, osuđuje na vašu zatvorsku planetu. Ali, ne bojte se, Veličanstvo. Ublažiću surovost tog sveta svim moćima koje mi stoje na raspolaganju. Postaćete to pravi raj, pun vrtova i umilnih stvari."

Kada je skriveni smisao Polovih reči dopro do Careve svesti, ovaj baci pogled preko prostorije na Pola. "To su, dakle, prave pobude", procedi on.

"Tako je", složi se Pol.

"A šta će biti sa Arakisom?" upita Car. "Hoće li i on postati raj pun vrtova i umilnih stvari?"

"Slobodnjaci imaju reč Muad'Diba", reče Pol. "Ovde će biti otvorene vode koje će slobodno teći pod nebom i kroz zelene oaze pune raznih priyatnosti. Ali, moramo misliti i o začinu. Prema tome, uvek će postojati i pustinja na Arakisu... divlji vetrovi, iskušenja i muke da očvrstu ljude. Među nama, Slobodnjacima, postoji izreka: 'Bog je stvorio Arakis da obučava vernike.' A protiv Božje reči se ne može."

Stara Istinozborka, Časna Majka Gaius Helen Mohijam, prva dokući čudovišnost skrovitog značenja u Polovim rečima koje je upravo iskazao. Pred očima joj stade iznenadna vizija džihada i ona reče: "Ne možeš da pustiš te ljude na vasseljenu!"

"Razmisli malo o blagosti i dobroti Sardaukara!" odbrusi Pol.

"Ne možeš", prošaputa ona.

"Ti si Istinozborka", reče Pol. "Preispitaj svoje reči." On baci pogled najpre prema princezi, a zatim prema Caru. "Najbolje da stvar obavimo brzo, Veličanstvo."

Car uputi oštar pogled prema svojoj kćeri. Ona ga dodirnu po mišici i reče pomirljivim glasom: "Zato sam obučena, oče."

On duboko udahnu vazduh.

"Ne možeš to da kažeš", promrmlja stara Istinozborka.

Car se uspravi i zauze ukrućeno držanje sa prislenkom starog dostojanstva. "Ko će da pregovara za tebe, rođače?" upita on.

Pol se okrenu i ugleda majku, poluzatvorenih očiju, kako stoji sa Čani usred straže Fedajkina. On im priđe i pogleda Čani.

"Znam razlog", prošaputa Čani. "Ako mora da bude... Usule."

Razabravši skrivene suze u njenom glasu, Pol je pomilova po obrazu. "Moja Sihaja ne treba ničega da se boji - ni sada ni ubuduće", prošaputa on. Zatim spusti ruku i pogleda majku. "Ti ćeš pregovarati u moje ime, majko, a Čani će biti uz tebe. Ona je mudra i ima oštro oko. A ne kaže se bez razloga da se niko ne cenjka tako uspešno kao Slobodnjaci. Ona će sve gledati očima ljubavi prema meni i sa mišlju na svoje buduće sinove, odnosno na njihove potrebe. Poslušaj je."

Džesika oseti sračunatost u sinovljevim rečima i samo slegnu ramenima. "Kakva su ti uputstva?" upita ona.

"Careve celokupne akcije u CHOAM kompaniji", reče on.

"Celokupne?" Ona gotovo ostade bez reči od iznenađenja.

"Moram ga sputati. Želim grofovsku titulu i upravništvo nad CHOAM-om za Gurnija Haleka; takođe ću mu dati vlast nad Kaladanom. Svaki preživeli čovek Atreida dobiće neko zvanje i odgovarajuću moć - računajući tu i najobiočnijeg vojnika."

"Šta je sa Slobodnjacima?" upita Džesika.

"Slobodnjaci su moji", reče Pol. "Ono što će oni dobiti ide na račun Muad'Diba. Počeću sa Stilgarom kao guvernerom Arakisa, ali to može i da pričeka."

"A ja?" upita Džesika.

"Postoji li nešto što želiš?"

"Možda Kaladan", reče ona, pogledavši Gurnija. "Nisam sigurna. Odveć sam se srodila sa Slobodnjacima... i statusom Časne Majke. Potrebno mi je vreme mira i spokoja da o svemu razmislim."

"Dobićeš to", reče Pol, "kao i sve ostalo što ti Gurni i ja možemo dati."

Džesika klimnu glavom, osetivši se najednom starom i umornom. Zatim pogleda Čani. "A Careva naložnica?"

"Ja neću titulu", prošaputa Čani. "Ništa. Molim te."

Pol je pogleda u oči, prisativši se iznenada jednog prizora sa njom kada je držala malog Letoa u naručju, njihovo dete koje je palo kao žrtva minulog nasilja. "Zaklinjem ti se sada", prošaputa on, "da ti neće biti potrebna nikakva titula. Ona žena tamo biće moja supruga, a ti samo naložnica, zato što tako nalaže politika, a mi moramo

iskoristiti ovaj trenutak da uspostavimo mir i pridobijemo Velike Kuće i Landsrad. Moramo poštovati formu. Pa ipak, ta princeza će od mene dobiti jedino moje ime. Ni dete, ni dodir, ni blag pogled, niti trenutak želje."

"Tako kažeš sada", reče Čani. Ona baci pogled preko prostorije prema visokoj princezi.

"Zar tako malo poznaješ mog sina?" prošaputa Džesika. "Vidiš onu princezu tamo, tako oholog i samopouzdanog držanja. Kažu da ima ambicije spisateljske prirode. Nadajmo se da će naći utehu u tim stvarima, jer malo će joj šta drugo preostati." Džesika se za trenutak neobuzdano nasmeja. "Imaj to na umu Čan: princeza će imati ime, ali u stvarnosti biti manje od naložnice - nikada neće upoznati trenutak nežnosti od čoveka sa kojim je vezana. Dok nas, Čani, nas koje nosimo imena naložnica - istorija će nas zvati suprugama."

DODACI

Dodatak I: EKOLOGIJA DINE

Iznad neke kritične tačke u okviru konačnog prostora sloboda se smanjuje sa povećanjem brojnosti. To važi kako za ljude u konačnom prostoru nekog planetnog ekosistema, tako i za molekule gasa u zatvorenom sudu. Kada su ljudi u pitanju, nije važno koliko njih može da opstane u sklopu sistema, već koja vrsta postojanja čeka preživeli.

Pardot Kines, prvi planetolog Arakisa

Prvi utisak koji stranac ima o Arakisu jeste da je to svet nepregledne, jalove pustoši. Pridošlica će sigurno pomisliti da na otvorenom ovde ništa ne može da živi niti raste, da je ovo prava pustara koja nikada nije bila, niti će ikada biti plodna.

Za Pardota Kinesa, međutim, planeta je predstavljala naprosto izraz energije, mašinu kojom upravlja vlastito sunce. Bilo je, dakle, potrebno samo je tako preoblikovati da pogoduje ljudskim potrebama. Stoga mu je na um najpre pala populacija Slobodnjaka, koja se nalazila u stalnom pokretu. Kakvog li izazova! Kakvo su oruđe oni mogli da budu! Slobodnjaci, ekološka i geološka sila gotovo neograničene moći.

Pardot Kines bio je neposredan i jednostavan čovek u mnogo pogleda. Potrebno je izvrdati ograničenjima koja su postavili Harkoneni? Izvrsno: onda se valja oženiti jednom ženom Slobodnjaka. Kada ti ona rodi slobodnjačkog sina, počćeš sa njim, sa Lietom-Kinesom, kao i drugom decom; učićeš ih ekološkoj pismenosti, stvorićeš nov jezik sa simbolima koji omogućuju umu da manipuliše celokupnom prirodnom sredinom, njenom klimom, granicama godišnjih doba i konačno da nadraste nivo grube sile i uspostavi čudesno carstvo poretka.

"Postoji unutrašnji sklad lepote kretanja i ravnoteže na svakoj planeti pogodnoj za čoveka", reče Kines. "U toj lepoti se vidi

dinamično, stabilizujuće dejstvo, od suštinske važnosti za svekoliki život. Njen cilj je jednostavan: da stvara i izdržava koordinirana ustrojstva sve veće raznovrsnosti. Sam život povećava sposobnost zatvorenog sistema da održava postojanje života. Život - svekoliki život - nalazi se u službi života. Neophodnu hranu za život stvara život, u sve većim količinama kako mu se raznovrsnost povećava. Čitava životna sredina oživljava, ispunjava se odnosima i odnosima unutar odnosa."

Bilo je to predavanje Pardota Kinesa u jednom siečkom razredu.

No, pre no što je otpočeo predavanja, morao je da ubedi Slobodnjake. Da biste shvatili kako je do toga došlo, morate prethodno steći predstavu o ogromnoj prilježnosti i prostodušnosti sa kojom je pristupao rešavanju svakog problema. On nije bio naivan, već je naprosto stremio pravo ka cilju.

Jednog vrelog popodneva istraživao je predele Arakisa, vozeći se u površinskom vozilu za jednog čoveka, kada je naišao na jedan čest, žalostan prizor. Šest Harkonenovih plaćenika, opremljenih štitnicima i naoružanih do zuba, uhvatili su tri slobodnjačka mladića na otvorenom, iza Zaštitnog Zida, nedaleko od sela Vindsaka. U prvi mah Kinesu se učinilo da je posredi neka igrarija, šala, a ne zbilja, sve dok nije postao svestan činjenice da Harkonenovi ljudi nameravaju da pobiju Slobodnjake. U tom trenutku jedan od mladića već je ležao na zemlji sa presečenom arterijom, ali su zato na nogama stajala još četiri do zuba naoružana čoveka protiv dva golobrada momka.

Kines nije bio posebno hrabar: štaviše, bio je oprezan. Ali, uvek je stremio određenom cilju. Harkonenovi plaćenici masakrirali su Slobodnjake. Uništavali su oruđa kojima je nameravao da preobrazi planetu! Aktivirao je štitnik, uleteo u gužvu i probo kliz-bocom dvojicu Harkonenovih ljudi pre nego što su postali svesni da ih neko napada s leđa. Izbegao je nasrtaj mačem jednog od dvojice preostalih i prerezao mu grlo. Prepustio je poslednjeg nasilnika dvojici slobodnjačkih mladića i obratio svu pažnju dečaku koji je ležao na tlu, pokušavajući da mu spase život. U tome je uspeo... upravo kada je bio likvidiran i šesti Harkonenov čovek.

I sada je usledila prava zbrka! Slobodnjaci nisu znali šta da misle

o Kinesu. Naravno, znali su ko je on: nijedan čovek ne može da stigne na Arakis, a da kompletna dokumentacija o njemu ne dospe u ruke Slobodnjaka. Poznavali su ga: bio je carski službenik.

A ipak, ubio je trojicu Harkonenovih ljudi.

Da je bila reč o odraslima, oni bi slegli ramenima i, makar i uz izvesnu gorčinu, poslali bi njegovu senku da pravi društvo senima ostale šestorice mrtvaca na tlu. Ali ovi Slobodnjaci bili su neiskusni mladići i na umu im je bilo jedino da su ovom carskom službeniku dugovali živote.

Kines se pojavio posle dva dana u jednom sieču koji je gledao prema Prolazu Vetrova. Za njega je sve to bilo sasvim normalno. Govorio je Slobodnjacima o vodi, o dinamama usidrenim travom, o palmama krcatim urmama, o otvorenim kanalima koji su se pružali prostranstvima pustinje. Govorio je, govorio i govorio.

U međuvremenu, oko njega se zapodela veoma žestoka prepirka kakvu još nikad nije video. Šta da se čini sa ovim ludakom? On je poznao položaj jednog od velikih sieča. Šta da se radi? I kako tumačiti njegove reči koje su govorile o pravom raju na Arakisu? Prazno naklapanje. On zna previše. Ali, ubio je trojicu Harkonenovih ljudi. Šta je sa bremenom vode? Kada nas je to Carstvo nečim zadužilo? Svako može da ubija Harkonene. I ja sam ih ubijao.

Ali, ta priča o procvatu Arakisa?

Prosto: otkud voda da bi se to izvelo?

On kaže da je ima ovde! A spasao je trojicu naših.

Spasao je trojicu ludaka koji su hteli da iskušaju snagu Harkonenovih ljudi. Video je i kris-noževe!

Neizbežna odluka bila je poznata mnogo časova pre no što je izrečena. Tau sieča uvek kaže svojim članovima šta treba da se radi, čak i kada je reč o najbrutalnijim potrebama. Upućen je jedan vičan borac, naoružan posvećenim nožem, da izvrši presudu. Dva vodna čoveka su ga sledila da bi uzeli vodu iz tela. Brutalna potreba.

Pitanje je da li je Kines uopšte obratio pažnju na svog nesuđenog dželata. Govorio je grupi ljudi koji su se rasporedili oko njega na bezbednom rastojanju. Dok je govorio, hodao je tamo-amo, okretao se, gestikulirajući. Otvorena voda, govorio je Kines. Kretati se otvorenim prostorom bez pustinjaškog odela. Zahvatati vodu iz

bunara! Pomorandže!

Dželat mu je preprečio put.

"Skloni se", rekao je Kines i nastavio da govori o tajnim sabirnicama vetra. Prošao je pored dželata, očešavši se o njega. Kinesova leđa su se tako našla nezaštićena, postavljena za obredni udarac.

Danas se ne može utvrditi šta je prošlo kroz glavu nesuđenog dželata. Možda je i on konačno počeo da sluša Kinesove reči i poverovao mu? Ko to zna? Ali svi znaju šta je učinio, jer je to ostalo zapisano. Zvao se Uliet, Stariji Liet. Uliet je krenuo tri koraka napred i namerno pao na svoj nož, 'eliminišući' tako sebe samog. Samoubistvo? Neki kažu da ga je Šai-Hulud podstakao na to.

A još se govori o predskazanjima!

Od tog trenutka Kinesu je bilo dovoljno samo da pokaže prstom i kaže 'Idite tamo.' Čitava plemena Slobodnjaka su polazila. Mnogi muškarci, žene i deca su umirali, ali su hitali.

Kines se vratio svojim službenim zaduženjima, vezanim za rukovođenje Oglednim Biološkim Stanicama. A Slobodnjaci su počeli da se pojavljuju među osobljem tih stanica. Uvodili su jedni druge u posao. Ulazili su u 'sistem' što im ranije nije bilo ni na kraj pameti. Iz stanica su počeli da nestaju uređaji i da dospevaju u sieče: posebno sekači koji su korišćeni za kopanje podzemnih sabirnih bazena i skrivenih sabirnica vetra.

Voda je počela da se skuplja u bazenima.

Slobodnjacima je postalo jasno da Kines nije potpuno lud, ali je svakako dovoljno lud da bi ga mogli smatrati svecem. Postao je jedan od ume, član bratstva proroka. Ulietova senka podignuta je na sadus, među mnoštvo nebeskih sudija.

Kines - neposredan, strasno predan Kines - znao je da visok stepen organizacije istraživanja ne bi dao nikakvog rezultata. Stoga je obrazovao male istraživačke grupe, koje su međusobno redovno razmenjivale podatke radi postizanja brzog Tanslijevog efekta; svakoj je ostavio slobodu da pronađe svoj put. One su morale da prikupe milione sitnih podataka, dok je on organizovao samo povremene i letimične štih-probe da bi procenio prave razmere problema sa kojima su se grupe suočavale.

Uzorci jezgra planete bili su uzeti sa čitavog bleđa. Napravljene su detaljne mape dugoročnih promena vremena, nazvanih klima. Otkrio je da u ogromnom pojasu između 70. severnog i 70. južnog uporednika temperatura hiljadama godina nije nikada izlazila izvan raspona od 254 do 322 apsolutna stepena, kao i to da se ovaj pojas odlikovao dugotrajnim sezonama rasta sa temperaturom koja se kretala od 284 do 302 apsolutna stepena: pravi raj za zemaljski život... kada bude rešen problem vode.

Kada će on biti rešen? pitali su Slobodnjaci. Kada ćemo videti Arakis preobražen u raj?

Kao učitelj koji pokazuje detetu koliko su dva i dva, Kines je objašnjavao: "Između tri stotine i pet stotina godina od sada."

Neki primitivniji narod zavapio bi na to do beznada. Međutim, Slobodnjaci su bičevima bili naučeni strpljenju. Bilo je to nešto duže razdoblje nego što su predvideli, ali su već svi bili ubeđeni da će blagosloveni dan jednom doći. Zategli su svoje opasače i vratili se na posao. Na neki način, ovo trenutno razočarenje učinilo je da im raj izgleda još stvarniji.

Problem Arakisa nije bio voda, već vlaga. Kućne životinje bile su gotovo nepoznate, a stoka veoma retka. Neki krijumčari koristili su kulona, pripitomljenog pustinskog magarca, ali on je trošio previše vode, čak i kad je bio opremljen jednom modifikovanom verzijom pustinskog odela.

Kines se nosio mišlju da postavi redukciona postrojenja radi dobijanja vode iz vodonika i kiseonika vezanih u stenama, ali je cena potrebne energije za ovaj projekat bila previsoka. Polarne kape (bez obzira na lažni osećaj koji su kao izvori vode, pružale pionima) sadržavale su i suviše malu količinu za ovaj poduhvat... no on je već počeo da podozreva gde bi se voda stvarno mogla nalaziti. Posredi je bilo postojano povećanje vlažnosti na srednjim visinama, kao i u nekim vetrovima. Rešenje je ležalo u vazdušnoj ravnoteži - kiseonika 23%, azota 75,4%, ugljen-dioksida 0,023% i nešto primesa drugih gasova.

Postojala je jedna retka biljka koja je rasla na visinama iznad 2.500 metara, u temperaturnom području severne hemisfere. Bila je to neka vrsta gomolja, dugačkog dva metra, koji je sadržavao pola

litra vode. A postojale su i biljke svojstvene zemaljskim pustinjama: najotpornije su pokazivale da mogu da napreduju ako se posade u udubljenjima obloženim hvatačima rose.

Onda je Kines otkrio slani pan.

Dok je leteo između dve stanice, duboko u bledu, oluja mu je skrenula ornitopter sa kursa. Kada je uragan prošao, on je ugledao pan: bila je to ogromna, ovalna udolina, čija je duža osa dostizala oko 300 kilometara: pravo blistavobelo iznenađenje u otvorenoj pustinji. Kines je aterirao i probao ukus površinskog sloja pana koji je oluja očistila.

So.

Sada je bio siguran.

Nekada je bilo vode na površini Arakisa. Ponovo se dao na ispitivanje podataka o isušanim bunarima, gde su se svojevremeno pojavile male količine vode, da bi potom zauvek iščezle.

Kines je odmah poslao na posao Slobodnjake koje je upravo obučio kao limnologue: najvažniji trag predstavljali su zgureni komadi materije nađeni ponekad u začinskoj masi posle eksplozije začinskog mehura. Ovi ostaci su se pripisivali izvesnoj imaginarnoj 'peščanoj pastrmci' iz slobodnjačkih predanja. Malo po malo, činjenice su se sakupljale i postajale dokazi; ispostavilo se da stvarno postoji neko živo biće čiji su ostaci bili zgureni komadi materije. Bila je to neka životinja koja se kretala kroz pesak i koja je blokirala vodu po plodnim džepovima u nižim poroznim slojevima, ispod 280. (apsolutnog) podeoka.

Ovi 'kradljivci vode' umirali su na milione pri svakoj eksploziji začina. Za njih je bila pogubna promena temperature od samo 5 stepeni. Oni malobrojni što bi preživeli začaurili bi se u svojevrsnom polusmrznutom stanju, da bi se, posle šest godina, pojavili kao mali, oko tri metra dugački, peščani crvi. Samo poneki od njih uspevali su da izbegnu sopstvenu veću braću i vodne džepove iz prezačinske faze i da dospeju do pune zrelosti, postajući ogromni Šai-Huludi. (Voda je otrovna za Šai-Huluda: Slobodnjaci su to odavno otkrili na taj način što su utapali retke 'zakržljale crve' iz Malog Erga da bi proizveli narkotik spektra svesnosti koji su zvali Voda Života. 'Zakržljali crv' je primitivan oblik Šai-Huluda, koji dostiže dužinu od

najviše devet metara.)

Sada im se jasno ukazao na kružni odnos: od malog tvorca do prezačinske mase; od malog tvorca do Šai-Huluda; od Šai-Huluda do razastiranja začina kojim se hrane majušna bića prozvana peščani plankton; peščani plankton, hrana za Šai-Hulude, raste, gnezdi se i vremenom razvija u male tvorce.

Kines i njegovi ljudi svratili su tada pažnju sa ovih velikih, vidljivih odnosa i usredsredili se na mikroekologiju. Pre svega, klima: temperatura peščane površine često se pela između 344 i 350 apsolutnih stepeni. Na dubini od 30 centimetara temperatura je mogla da bude niža za 55 stepeni, a na 30 centimetara iznad tla takođe niža za 25 stepeni. Lišće ili kakav drugi zaklon mogli su da snize temperaturu za dodatnih 18 stepeni. Zatim hranljive materije: pesak na Arakisu prevashodno je proizvod probave crva; prašinu (sveprisutni problem) proizvodi neprekidno trenje na površini, 'skakutavo' kretanje peska. Najhrapavija zrna nađena su na padinama dina koje ne bije vetar. Ona strana koja je izložena vetru glatka je i kompaktna. Stare dine su žute (oksidisane), dok one mlađe imaju boju stene, ponajčešće sivu.

Prvo su bile zasađene strane starih dina zaklonjene od vetra. Slobodnjaci su započeli jednom vrstom trave, pogodnom za sušne, ispoščene predele koja je puštala gusto isprepletana vlakna slična tresetu i koja su prožimala i 'učvršćivala' dine, lišavajući vetar njegovog glavnog oružja: zrnaca koje je mogao lako da oduva.

Ove zone prilagođavanja klimi bile su razvijene duboko u pustinji prema jugu, daleko od očiju Harkonenovih izvidnika. Hibridna trava je u početku sejana po zaklonjenim padinama dina koje su se nalazile na pravcu udara zapadnih vetrova. Pošto je strana koja je stajala u zavetrini bila učvršćena, strana koja se nalazila na udaru vetra je rasla sve više, a trava se, shodno tome, širila na novoj površini. Tako su nastali džinovski sifovi (dugačke dine sa vijugavom krestom) visoki i preko 1.500 metara.

Kada su dine koje su gradile prepreku dostigle dovoljnu visinu, strane izložene vetru zasejavane su travom široke vlati koja je bila mnogo otpornija. Svaka struktura sa osnovom šest puta širom od visine postala je tako učvršćena - 'fiksirana'.

Zatim se prešlo na biljke sa dužim korenjem - efemere (cenopode, svinjska trava, čorčica), potom na 'metlice', vučju travu, eukaliptus (vrsta koja je uspevala u severnim oblastima Kaladana), patuljasti tamaris, primorski bor - a onda i na prave pustinjske biljke: kandelabre, saguare i kaktuse. Tamo gde su postojali uslovi iz Gobija, divlja alfalfa, zečja šikara, peščana verbena, primula, tamjanov žbun, kreozoto.

Zatim su poklonili pažnju neophodnom životinjskom svetu - stvorenjima koja će riti tlo čineći ga poroznim i mekim: patuljasta lisica, miš-kengur, pustinjski zec, peščana kornjača... i grabljivice da bi se kontrolisao priraštaj: soko, patuljasta sova, pustinjski orao; onda insekti, da bi popunili one ekološke niše koje ovi prvi nisu mogli da dosegnu: škorpije, stonoge, pauci, osice... i slepi miševi koji su ih sa svoje strane nadzirali.

Sada je došao na red ključni ogled: urmina palma, pamuk, dinje, kafa, lekovite biljke - preko 200 vrsta odabranih hranljivih biljaka koje je valjalo ispitati i prilagoditi.

"Ono što ne razume onaj ko ne poznaje ekologiju", reče Kines, "jeste da je reč o sistemu. Sistem! Jedan sistem održava određenu fluidnu stabilnost koja može biti uništena i najmanjim pogrešnim korakom u jednom jedinom delu. Sistem podrazumeva poredak koji se uspostavlja od tačke do tačke sistema. Ako nešto zapreči tok tog poretka, on se ruši. Nevična osoba može i da ne bude svesna jednog takvog raspadanja sve dok ne bude previše kasno. Baš zato je najvažnija funkcija ekologije naučiti se razumevanju posledica."

Da li su oni uspeli da izgrade sistem?

Kines i njegovi ljudi su čekali i posmatrali. Slobodnjaci su sada shvatali zašto je Kines bio predvideo 500 godina strpljenja.

Prvi izveštaj je došao od malih palmi:

Na granici zasada i pustinje, peščani plankton bivao je zatrovan kroz međudejstvo sa novim oblicima života. Razlog: neprihvatanje belančevina. Nastajala je otrovna voda koju život na Arakisu ne može da podnese. Pusta oblast okružuje zasade, tako da čak ni Šai-Huludi tamo ne zalaze.

Kines je lično otišao da obiđe zasade - put dug dvadeset udarača (u pokrivenoj nosiljci, poput ranjenika ili Časne Majke, jer nikada nije

postao peščani jahač). Proučio je pustu oblast (smrdela je do neba) i ustanovio dodatno preimućstvo, Arakisov dar.

Dodavanje sumpora i fiksiranog azota pretvaralo je neplodnu zonu u plodno zemljište za zemaljske oblike biljnog života. Sađenje je sada slobodno moglo da uzme maha!

"Da li će to skratiti čekanje?" upitaše Slobodnjaci.

Kines se tada vratio planetnim formulama. Brojke vezane za sabirnice vetra postale su u međuvremenu prilično pouzdane. On je prethodno dao prilično komotan rok, znajući da je nemoguće davati precizne prognoze kada su u pitanju ekološki problemi. Izvesna količina biljnog pokrova morala je da bude odvojena na stranu za potrebe fiksiranja dina; zatim, izvesna količina za hranu (kako ljudsku, tako i životinjsku); pa izvesna količina neophodna za vezivanje vlage u sistemima korenja, kao i za napajanje vodom okolnih sušnih područja. U to vreme već su bile izrađene mape pokretnih hladnih tačaka na otvorenom bledu. One su se morale uneti u formule. Čak je i Šai-Hulud imao mesto na mapama. Nikada se ne sme dopustiti njegovo uništenje, pošto tada više ne bi bilo začina. Osim toga, njegova unutrašnja probavna 'fabrika' sa svojim ogromnim koncentracijama aldehida i kiselina, predstavljala je džinovski izvor kiseonika. Crv srednje veličine (dugačak oko dve stotine metara) oslobađao je u atmosferu istu količinu kiseonika kao što bi to oslobađalo deset kvadratnih kilometara zelene biljne fotosintetičke površine.

Morao je da uzme u obzir i Esnaf. Mito u začinu, koji se davao Esnafu da ne dopusti uvođenje meteoroloških satelita i drugih posmatrača na nebu Arakisa, već je dostiglo ogromne razmere.

Nisu se mogli prenebreći ni Slobodnjaci. Čak možda ponajpre Slobodnjaci - sa njihovim sabirnicama vetra i povremenim bivacima oko nalazišta vode; Slobodnjaci, sa njihovom novom ekološkom pismenošću i snom o cikličnim promenama ogromnih prostranstava Arakisa iz prerija u šume.

Grafikoni su najzad dali rezultate. Kines ih je saopštio. Tri procenta. Ako budu uspeli da obezbede da tri procenta zelenog biljnog elementa na Arakisu počne da obrazuje ugljenikova jedinjenja, uspostaviće samodovoljan ciklus.

"Ali, koliko će to trajati?" pitali su Slobodnjaci.

"Ah, to: oko tri stotine pedeset godina."

Dakle, bilo je tačno ono što je uma kazao na početku: stvar se neće zbiti za života nijednog od sada živih ljudi, niti za života osmog pokolenja od sada - ali jednom će se sigurno dogoditi.

Rad se nastavio: građenje, sađenje, kopanje, obuka dece.

A onda je Kines-Uma poginuo prilikom odronjavanja kod Plaster Bazena.

U to vreme, njegov sin Liet-Kines imao je devetnaest godina; bio je to već pravi slobodnjački peščani jahač koji je ubio više od stotinu Harkonena. Carska služba koju je stariji Kines već zatražio u ime svog sina bila je ovome bez problema dodeljena.

Kruto klasno ustrojstvo faufreluhesa bilo je ovde dosledno sprovedeno. Sin je bio obučen da nasledi oca.

Put je, u to vreme, već bio utrt i njime su dobrano odmakli Ekolozi-Slobodnjaci. Liet-Kinesu palo je u deo samo da nadgleda, podstiče i uhodi Harkonene... sve do onoga dana kada je planetu zarazio jedan veliki Junak.

Dodatak II: RELIGIJA DINE

Pre dolaska Muad'Diba Slobodnjaci sa Arakisa upražnjavali su jednu religiju, čiji koreni, kao što svaki istraživač može lako da uoči, potiču iz Maometovog Saarija. Mnogi su, međitim, uočili veći broj elemenata pozajmljenih iz drugih religija. Najpoznatiji primer je Himna Vodi, preuzeta neposredno iz Oranjskog Katoličkog Religijskog Priručnika: prizivanje kišnih oblaka, koje Arakis nikada nije video. Osim toga, ima puno značajnih dodirnih tačaka između slobodnjačkog Kitab al-Ibara i učenja Biblije Ilma i Fika.

Svako poređenje preovlađujućih religijskih verovanja u carstvu do vremena Muad'Diba mora započeti razmatranjem glavnih sila koje su oblikovale ta verovanja.

1. Sledbenici Četrnaestorice Mudraca, čija je sveta knjiga bila Oranjska Katolička Biblija, a čiji su nazori izraženi u Komentarima i drugim delima koje je sačinila Komisija ekumenskih prevodilaca (KEP).

2. Bene Geserit, koje su privatno poricale da predstavljaju religijski red, ali su delovale iza gotovo neprobojnog zastora obrednog misticizma; njihova obuka, simbolika, organizacija i interni metodi učenja bili su gotovo u potpunosti religijskog karaktera.

3. Agnostička vladajuća klasa (uključujući Esnaf) za koju je religija predstavljala samo svojevrsan spektakl, kojim se narod zabavljao i držao u pokornosti; ona je verovala da se sve pojave u osnovi mogu svesti - čak i u slučaju religije - na mehanicistička objašnjenja.

4. Takozvana Drevna Učenja - uključujući tu i ona koja su Zensuni Lutalice sačuvali iz prvog, drugog i trećeg islamskog pokreta; Navahrišćanstvo Čusuka, budislamske varijante koje su dominirale na Lankiveilu i Sikunu, Mešovite Knjige Mahajana Lankavatara, Zen Hekiganušu III Delte Pavonis, Tavrak i Talmudik Zabur, koji su opstali na Salusi Sekundus, opsesivni Obeah Obred, Muad Koran, sa čistim Ilmom i Fikom, očuvanim među uzgajivačima pundi pirinča sa Kaladana, Hindu izdanci raštrkani širom vasseljene po izolovanim pionirskim ćelijama i, najzad, Batlerski Džihad.

Postoji i peta sila koja je oblikovala religijsko verovanje, ali njen uticaj je tako univerzalan i dubok da zaslužuje posebno izdvajanje.

Reč je, naravno, o svemirskom putovanju - i u svakoj religijskoj raspravi ono zavređuje da bude napisano ovako:

SVEMIRSKO PUTOVANJE!

Migracije ljudi kroz svemirska prostranstva ostavile su osobenog traga na religiju tokom sto deset stoleća koja su prethodila Batlerskom Džihadu. Rana svemirska putovanja, premda prilično rasprostranjena, bila su, uglavnom, neregulisana, spora i nesigurna, a pre no što je Esnaf uzeo monopol na njih, odvijala su se krajnje šarolikim metodima. Prvobitna svemirska iskustva, o kojima je bilo malo podataka, i to krajnje nepovezanih, pothranjivala su najneobuzdanije mistične špekulacije.

Od samog početka, svemir je dao jedan drugačiji ukus i smisao ideji o Stvaranju. Ova razlika mogla se uočiti i u slučaju najviših religijskih domašaja tog razdoblja. Kroz celu religiju, osećaj svetlosti

bio je ugrožen predstavom o rasulu koja je poticala iz spoljne tmine.

Izgledalo je da su se Jupiter i svi njegovi izvedeni oblici povukli u majčinsku tamu, dok je na njihovo mesto došla jedna ženska imanencija, prožeta dvojnošću i sa licem punim užasa.

Drevne formule su se izmešale, međusobno prožele, saobražavane potrebama novih osvajanja i novim heraldičkim simbolima. Bilo je to vreme borbe između zveri-demoni, na jednoj strani, i starih molitvi i prizivanja, na drugoj.

Među njima nikada nije bilo jasnog razgraničenja.

Tokom ovog razdoblja kažu da je došlo do preinačenja Postanja, tako da je u novoj verziji Bog kazao:

'Rastite, množite se, ispunjavajte Vaseljenu, potčinjavajte je i vladajte nad silnim mnoštvom stranog zverinja i živih stvorova po bezbrojnim zemljama i ispod njih.'

Bilo je to vreme vračara, čije su moći bile stvarne. Njihove prave razmere očituju se u činjenici da se nikada nisu hvalile time kako mogu rukama da uhvate ugarak.

Zatim je usledio Batlerski Džihad - dva pokolenja rasula. Bog mašinske logike bio je zbačen sa prestola i prognan među rulju, a pojavilo se novo ustrojstvo:

'Čovek ne može biti zamenjen.'

Ta dva pokolenja nasilja predstavljala su talamusnu pauzu za svekoliko čovečanstvo. Ljudi su dizali poglede prema svojim bogovima i obredima i uviđali da su i jedni i drugi ispunjeni najužasnijim od svih algebarskih zbirova: strah plus ambicija.

Uz oklevanje, vođe religija, čiji su sledbenici prosuli krv milijardama ljudi, počele su da se sastaju da bi razmenjivale gledišta. Ovaj potez podsticao je Svemirski Esnaf, koji je polako sticao monopol na međuzvezdana putovanja, i Bene Geserit, koji je stao da okuplja i udružuje vračare.

Ovi prvi ekumenski skupovi omogućili su važan razvoj u dva pravca:

1. Shvatanje da sve religije imaju bar jednu zajedničku zapovest: 'Nemoj unakaraditi dušu.'

2. Komisija ekumenskih prevodilaca (KEP) se sastala na jednom neutralnom ostrvu Stare Zemlje, odakle su potekle sve drevne

religije. Povod za okupljanje bilo je 'zajedničko uverenje da u vaseljeni postoji Božanska Suštastvenost'. Svaka vera, koja je imala više od milion sledbenika, bila je tamo zastupljena i, za divno čudo, odmah je postignuta saglasnost oko zajedničke deklaracije o ciljevima:

'Ovde smo da bismo raspravljački nastrojenim religijama oduzeli glavno oružje. Oružje, naime, koje je opatvoreno u tvrdnji da se poseduje jedino pravo otkrovenje.'

Likovanje zbog ovog 'znaka najdublje saglasnosti' pokazalo se preranim. Tokom više od jedne standardne godine ova obznana bila je jedina izjava koja je potekla od KEP-a. Kašnjenje je počelo da izaziva neprijatne reakcije. Trubaduri su komponovali šaljive, zajedljive pesme o sto dvadeset jednom 'Matorom Čudaku', kako su u međuvremenu prozvani poslanici KEP-a. Jedna od tih pesama, 'Braun se odmara', povremeno je oživljavana, tako da je popularna još i danas:

Gle Brauna,
ala se odmara!
Gle tragedije svih onih
Čudaka! Svih onih Čudaka!
Tako lenjih, tako lenjih
tokom svih minulih dana.
Samo još da kucne čas
za svevišnji sendvič naš!

Povremeno su se pronosile glasine vezane za zasedanja KEP-a. Pričalo se da se tamo porede tekstovi, koji su gotovo uvek dobijali neodgovorne laičke nazive. Ovakve glasine naizbežno su izazivale antiekumenske ispade, i, naravno, davale povoda za nove šaljive komentare.

Prošle su dve... tri godine.

Članovi Komisije (devetoro je u međuvremenu umrlo i bilo zamenjeno) prekinuli su rad da bi nadgledali formalno postavljanje zamenika, objavivši pri tom da rade na pripremanju knjige, koja treba da iskoreni 'sve patološke simptome' religijske prošlosti.

'Stvaramo instrument Ljubavi na kome se može svirati na sve moguće načine', kazali su oni.

Mnogi su našli da je čudno što je upravo ova izjava izazvala najžešće nasilne ispade protiv ekumenizma. Dvadeset poslanika opozvale su njihove kongregacije. Jedan je izvršio samoubistvo na taj način što je ukrao svemirsku fregatu i zaronio sa njom u Sunce.

Istoričari procenjuju da je u tim neredima život izgubilo osamdeset miliona ljudi. To u proseku iznosi po šest hiljada sa svakog sveta Landsradove Lige. S obzirom na nestabilna vremena koja su tada vladala, ovo verovatno nije prekomerna procena, premda svaki pokušaj da se odredi tačna brojka mora da ostane to što jeste: samo pokušaj. Komuniciranje između svetova nalazilo se tada na najnižem nivou.

Za trubadure je, naravno, sve to bio pravi raj. U jednoj popularnoj muzičkoj komediji iz tog razdoblja postojala je scena sa jednim od poslanika KEP-a, koji je sedeo na belom pesku ispod neke palme i pevao:

Rad' Boga, žena i ljubavnog sjaja,
dokoličimo ovde bez zebnje i straha.
O, trubadure! Trubadure, daj još jedan napev,
Rad' Boga, žena i ljubavnog sjaja!

Pobune i komedije bile su samo simptomi tih vremena, premda veoma ilustrativni. Oni ukazuju na psihološka previranja, duboku nesigurnost... kao i na žudnju za nečim boljim, odnosno na strah da iz cele te stvari ništa neće proizaći.

Glavna uporišta protiv anarhije u to doba bili su zametak Esnafa, Bene Geserit i Landsrad, koji već dve hiljade godina ne prestaju da se sastaju, uprkos krajnje ozbiljnim preprekama. Uloga Esnafa je jasna: on obezbeđuje besplatan prevoz za sve Landsradove i KEP poslove. Uloga Bene Geserita nešto je mračnija. Razume se, u to vreme su oni učvrstili svoju vlast nad vračarama, podvrgli istraživanjima tanane narkotike, razvili prana-bindu obuku i udarili temelje Misionarije Protektive, te crne ruke sujeverja. Ali, to je takođe razdoblje u kome je sačinjena litanija protiv straha i Azhar Knjiga, to

bibliografsko čudo koje čuva velike tajne najstarijih vera.

Inglisijev komentar verovatno je jedini mogućan:

'Bila su to vremena dubokih paradoksa.'

KEP je radio gotovo sedam godina. A kada im se približio sedmi rođendan, oni su pripremili svet za istorijsko saopštenje. Pred samu sedmu godišnjicu rada objavili su Oranjsku Katoličku Bibliju.

'Evo dela punog dostojanstva i bogatog značenjem', kazali su oni. 'Evo načina da čovečanstvo postane svesno sebe kao sveukupne Božje tvorevine.'

Ljudi iz KEP-a upoređeni su sa arheolozima ideja, nadahnuti Božjom promišlju i veličajnošću ponovnog otkrovenja. Za njih se govorilo da su ponovo doneli na svetlo dana 'životnost velikih ideala zapretanih naslagama stoleća', da su 'izoštrili moralne imperitive, proistekle iz religijske svesti'.

Uz O.K. Bibliju KEP je izdao Liturgijski Priručnik i Komentare - u mnogo pogleda značajnije delo, ne samo zbog svoje sažetosti (više je nego dvostruko manje od O.K. Biblije) već i zbog iskrenosti i mešovine samosažaljenja i samopravednosti.

Početak predstavlja očigledan apel agnostičkim vladarima.

'Ljudi koji nisu našli odgovore na sunah (deset hiljada religijskih pitanja iz Šari-aha) sada se oslanjaju na vlastiti razum. Svi ljudi žele da budu posvećeni. Religija je najdrevniji i najčasniji način na koji su ljudi pokušali da dokuče smisao Božje vasseljene. Naučnici tragaju za zakonitošću događaja. Zadatak je Religije da čoveka uklopi u te zakone.'

U zaključku, međutim, osnovni ton Komentara postaje opor, što verovatno predskazuje njihovu sudbinu.

'Pretežan deo onoga što je nazivano religija sadržao je nesvestan, odbojan stav prema životu. Prava religija mora da uči da je život pun radosti ugodnih Božjem oku, da je znanje bez delanja isprazno. Svi ljudi moraju uvideti da propovedanje religije putem pravila ili učenja napamet predstavlja gotovo uvek obmanu. Pravo propovedanje lako se prepoznaje. Nepogrešivo ćeš ga razabrati zato što ono budi u tebi ono osećanje koje ti govori da je to nešto što si oduvek znao.'

Vladala je čudna atmosfera spokoja dok su štamparske mašine i

utiskivači za sigurnost žice radili punom parom i dok se O.K. Biblija širila sa sveta na svet. Neki su to tumačili kao Božje znamenje, predznak jedinstva.

Ali sami poslanici KEP-a raspršili su privid o tom spokoju kada su se vratili svojim kongregacijama. Tokom prvih dva meseca linčovano ih je osamnaestoro, dok je za godinu dana njih pedeset troje odbacilo učenje O.K. Biblije.

O.K. Biblija bila je iznesena na rđav glas kao delo 'obesnog razuma'. Govorilo se da su njene stranice pune zavodljivog interesovanja za logiku. Počele su da se pojavljuju revizije prilagođene pučkom bigotizmu. Ove revizije oslanjale su se na prihvaćenu simboliku (krst, srp, pero, praporac, dvanaest svetaca, tanki Buda i slično) i ubrzo se ispostavilo da novi ekumenizam nije apsorbovao stara sujeverja i verovanja.

Etiketa koju je Helovej pripisao sedmogodišnjim naporima KEP-a - Pangalaktički Determinizam - brzo se raširila među nestrpljivim milijardama, koje su inicijale P.D. protumačili kao 'Prokleti Demon'.

Izgleda da su se predsednik KEP-a Toure Bomoko, ulema Zensunija i jedan od četrnaest poslanika koji se nikada nisu odrekli učenja O.K. Biblije ('Četrnaest Mudraca' iz popularne istorije) konačno saglasili sa tim da je KEP pogrešio.

'Trebalo je da pokušamo stvaranje novih simbola', kazao je predsednik. 'Morali smo da shvatimo da nismo smeli da unosimo neizvesnosti u prihvaćeno verovanje, da podstičemo radoznalost o Bogu. Iz dana u dan susretali smo se sa užasnom nestalnošću svih ljudskih stvari, ali smo ipak dopustili da nam religije postanu krute i sputane, prilagođene i ugnjetačke. Koja je to senka što stoji na putu Božanske Zapovesti? To je upozorenje da institucije traju, da simboli i dalje postoje, iako im je značenje izgubljeno, da ne postoji zbir dostižnog znanja.'

Gorak dvostruki smisao ovog 'priznanja' nije izmakao Bomokovim kritičarima i on je ubrzo posle toga bio prinuđen da ode u izgnanstvo, a život mu je postao zavisao od toga da li će Esnaf održati obećanje o tajnosti. Navodno je umro na Tupilu, uvažavan i voljen, a poslednje reči su mu bile: 'Religija mora biti odušak za ljude koji kažu sami sebi: Ja nisam onakav kakav želim da budem. Ne sme se dopustiti

da ona potone među one koji su zadovoljni sami sobom.'

Prijatno je pomisliti da je Bomoko shvatio proročanstvo koje je sam izrekao: 'Institucije traju.' Devedeset pokolenja kasnije, O.K. Biblija i Komentari proželi su svekoliku religijsku vasseljenu.

Kada je Pol Muad'Dib stajao sa desnom rukom na kamenom oltaru, u kome mu se nalazila očeva lobanja (desna ruka - za blažene, a ne leva - za proklete), izrekao je od reči do reči navod iz Bomokovog zaveštanja:

'Ti koji si nas porazio reci samome sebi da je Vavilon pao i da su njegova dela uništena. Ali, ja ti ipak kažem da ispitivanje čoveka još nije okončano, da se svako nalazi još na optuženičkoj klupi... Svaki čovek je mali rat.'

Slobodnjaci pričaju za Muad'Diba da je bio sličan Abu Zidi, čija je fregata porazila Esnaf i za jedan dan odletela tamo i natrag. Tamo upotrebljeno u ovom smislu predstavlja jedan izraz iz slobodnjačke mitologije koji se može prevesti kao zemlja ruh-duha, alam almital, gde su uklonjena sva ograničenja.

Lako je uočiti paralelu između ovoga i Kvizac Haderaha. Kvizac Haderah, za kojim Sestrinstvo traga pomoću svog programa uzgajanja, tumači se kao 'skraćenje puta' ili 'onaj ko može biti na dva mesta istovremeno'.

Ali, za oba ova tumačenja može se dokazati da neposredno proističu iz Komentara: 'Kada su zakon i religijska dužnost jedno, onda tvoje biće obujmljuje vasseljenu.'

O sebi je Muad'Dib rekao: 'Ja sam mreža u moru vremena, koja slobodno može da zahvata po prošlosti i budućnosti. Ja sam pokretna membrana kojoj nijedna mogućnost ne može da izmakne.'

Ove misli predstavljaju jedno te isto i stoje u saglasju sa 22. Kalimom iz O.K. Biblije, gde stoji: 'Bez obzira na to da li je neka misao izgovorena ili ne, ona je stvarna i raspolaže moćima stvarnosti.'

Upravo čitajući komentare Muad'Diba u 'Stubovima Vasseljene', onako kako ih tumače njegovi sveti ljudi, Kvizara Tafvidi, dolazimo do uviđanja njegovog pravog duga KEB-u i Slobodnjacima-Zensuniju.

Muad'Dib: Zakon i dužnost su jedno: neka bude tako. Ali, upamti ova ograničenja: nikada nisi potpuno svestan samoga sebe. Uvek si

uronjen u zajednički tau. Stoga si uvek manje od pojedinca.

O.K. Biblija: Istovetne reči (61. Otkrovenje).

Muad'Dib: Religija često ima udela u mitu napretka koji nas štiti od užasa neizvesne budućnosti.

KEP Komentari: Istovetne reči. (Azhar Knjiga navodi kroz parafraze ranije oblike ove misli, sežući sve do religijskog pisca prvog stoleća Nešoua.)

Muad'Dib: Ako neko dete, neka nevična osoba, neka neupućena osoba ili neka duhovno obolela osoba izazove neku nepriliku, onda je to greška vlasti što nije predvidela i sprečila tu nepriliku.

O.K. Biblija: 'Svaki greh može se pripisati, bar delimično, prirodnoj rđavoj sklonosti, koju pod izvesnim okolnostima može da prihvati Bog.' (Azhar Knjiga ukazuje na poreklo ove misli još kod drevnih semitskih Tavra.)

Muad'Dib: Ispruži ruku i pojedi ono što ti je Gospod udelio; a kada ispuniš utroblje svoje, odaj hvalu Gospodu.

O.K. Biblija: parafraza sa istovetnim značenjem. (Azhar Knjiga nalazi tragove ove misli u nešto drugačijem obliku, u Prvom Islamu.)

Muad'Dib: Blagost je početak okrutnosti.

Slobodnjački Kitab al-Ibar: 'Težina blagog Boga zastrašujuća je stvar. Zar nam Bog ne daje plamteće sunce (Al-Lat)? Zar nam Bog ne daje Majke Vlage (Časne Majke)? Zar nam Bog ne daje Šejtana (Iblis, Sotona)? Zar od Šejtana ne dobijamo štetnost brzine?'

(Ovo je izvor slobodnjačke izreke: 'Brzina potiče od Šejtana.' Obratite pažnju: na svakih sto kalorija toplote, koja se stvara vežbanjem (brzinom), telo ispusti oko šest unci znoja. Slobodnjačka reč za znojenje glasi baka ili suze i može se prevesti kao: 'Suština života koju Šejtan istiskuje iz tvoje duše.')

Muad'Dibov dolazak Konivel je nazvao 'religijski blagovremen', ali teško da blagovremenost ima neke veze sa tim. Kao što je sam Muad'Dib kazao: 'Ovde sam; dakle...'

Međutim, od vitalne je važnosti za razumevanje Muad'Dibovog religijskog uticaja da se nikada ne izgubi iz vida jedna činjenica: Slobodnjaci su bili pustinjски narod, čiji su svi preci bili priviknuti na nepogodnu životnu sredinu. Mistika lako hvata korena kada se nalaziš u situaciji da svake sekunde savlađuješ neprijateljske uslove.

'Ovde si; dakle...'

Uz takvu tradiciju patnja se prihvata - možda kao nesvesna kazna, ali ipak prihvata. Takođe valja primetiti da slobodnjački obred gotovo potpuno oslobađa od krivih osećanja. To nije neophodno zato što su njihov zakon i religija istovetni, u smislu da je neposlušnost ravna grehu. Verovatno je bliže istini reći da se oni lako oslobađaju krivice zato što im svakodnevni život nalaže brutalne sudove (često pogubne), koji bi na pitomijoj zemlji opteretili ljude nesnosnim bremenom krivice.

Ovo je verovatno jedan od korena slobodnjačkog isticanja sujeverja (bez obzira na uticaj Misionarije Protektive). Zašto je zviždukavi pesak predznak? Zbog čega se mora napraviti znak pesnice kada se prvi put vidi Prvi Mesec? Čovekovo telo je samo njegovo, dok njegova voda pripada plemenu - a tajna života nije problem koji treba rešiti, već stvarnost koju valja iskusiti. Znamenja ti pomažu da se toga setiš. I upravo stoga što si ovde, zato što imaš ovu religiju, pobeda te ne može mimoći na kraju.

Kao što su Bene Geserit stolecima učile, davno pre no što su došle u sukob sa Slobodnjacima:

'Kada su religija i politika u istim kolima, kada ta kola vozi neki živi sveti čovek (baraka), ništa im se ne može isprečiti na putu.'

Dodatak III: IZVEŠTAJ O POBUDAMA I CILJEVIMA BENE GESERITA

Ovde sledi odlomak iz Sume, koji su priredili njeni zastupnici na zahtev gospe Džesike neposredno posle arakiske afere. Iskrenost ovog izveštaja čini ga dokumentom od izuzetne važnosti.

Usled toga što je Bene Geserit stolecima delao iza zastora polumistične škole, sprovodeći svoj selektivni program uzgajanja ljudskih bića, skloni smo da im pripišemo viši status nego što izgleda da stvarno zaslužuju. Analiza njihovog 'činjeničkog ogleda' u okviru arakiske afere ukazuje da škola uopšte nije bila svesna svoje uloge.

Moglo bi se tvrditi da je Bene Geserit bio u prilici da ispituje samo one činjenice koje su mu bile dostupne i da nije imao neposrednog

pristupa ličnosti Proroka Muad'Diba. Ali, škola je uspevala da prebrodi i veće prepreke, a njena greška ovde znatno je dublja.

Svrha programa Bene Geserita jeste uzgajanje jedne osobe koju su oni nazvali 'Kvizac Haderah' - što znači 'onaj ko može biti na mnogo mesta odjednom'. Jednostavnije rečeno, oni su tragali za čovekom sa takvim mentalnim moćima koje bi mu omogućile da shvati dimenzije višeg reda i da se koristi njima.

Nastojali su da proizvedu super-Mentata, ljudski kompjuter sa određenim proročkim sposobnostima, osobenim za esnafske navigatore. A sada pažljivo razmotrite ove činjenice:

Muad'Dib, rođen kao Pol Atreid, bio je sin Vojvode Letoa, čoveka čija je loza pažljivo nadzirana tokom više od hiljadu godina. Prorokova majka, gospa Džesika, bila je rođena kćer Barona Vladimira Harkonena i nosilac genetskih karakteristika čija je izuzetna važnost za program uzgajanja bila poznata gotovo dve hiljade godina. Ona je predstavljala izdanak i plod obuke Bene Geserita - i trebalo je da predstavlja dobrovoljno oruđe projekta.

Gospo Džesiki je bilo naređeno da lozi Atreida rodi ženskog naslednika. Plan je bio da se ta kćer spari sa Fejd-Rautom Harkonenom, nećakom Barona Vladimira, odakle je, uz visok stepen verovatnoće, trebalo da nastane Kvizac Haderah. Umesto toga, iz razloga za koje je naložnica gospa Džesika priznala da ni njoj samoj nikada nisu bili potpuno jasni, ona je odbila da poslušati naređenja i rodila sina.

Već je i ovo trebalo da alarmira Bene Geserit da se jedna nekontrolisana varijabla pojavila u njihovim shemama. Postojali su, međutim, i drugi, znatno važniji pokazatelji, koje su oni naprosto prenebregli:

1. Još odmalena Pol Atreid ispoljavao je sposobnost da predviđa budućnost. Znalo se da ima proročke vizije, koje su bile precizne, pronicljive i neobjašnjive iz četvorodimenzionalne perspektive.

2. Časna Majka Gaius Helen Mohijam, Proktor Bene Geserita, koja je proverila Polov ljudski status kada mu je bilo petnaest godina, posvedočila je da je on izdržao veći bol od bilo kog drugog čoveka u istoriji. Pa ipak, ona taj momenat uopšte nije istakla u svom izveštaju!

3. Kada se porodica Atreida preselila na planetu Arakis, tamošnja populacija Slobodnjaka pozdravila je mladog Pola kao proroka i kao 'glas sa spoljnog sveta'. Bene Geserit bio je potpuno svestan činjenice da jedna tako negostoljubiva planeta kao što je Arakis, gotovo u potpunosti prekrivena pustinjom, bez i malo otvorene vode i sa naglaskom na najprimitivnije neophodnosti za opstanak, nužno stvara visok stepen senzitivnosti. Pa ipak, pomenuta reakcija Slobodnjaka i očigledan element arakenske ishrane, koja je obilovala začinom, naprosto su promakli benegeseritskim posmatračima.

4. Kada su Harkoneni i fanatični vojnici Cara Padišaha okupirali Arakis, ubivši Polovog oca i veliki broj atreidskih vojnika, Pol i njegova majka su nestali. Ali, gotovo istovremeno, počeli su da pristižu izveštaji o novom religijskom vođi među Slobodnjacima, čoveku po imenu Muad'Dib, koji je takođe bio pozdravljen kao 'glas sa spoljnog sveta'. U izveštajima je jasno stajalo da ga je pratila nova Časna Majka Sajadina Obreda, 'koja je bila žena što ga je rodila'. Dokumenti dostupni Bene Geseritu nesumnjivo su ukazivali da se u slobodnjačkim predanjima o proroku nalaze i sledeće reči: 'Rodiće ga čarobnica Bene Geserita.'

(Ovde se može primetiti da je Bene Geserit poslao svoju Misionariju Protektivu na Arakis mnogo vekova ranije da implantira slična predanja kao svojevrsnu odstupnicu, ukoliko ikada neki član ove škole upadne tamo u neprilike, te mu bude bilo potrebno utočište; s obzirom na to, predanje o 'glasu sa spoljnog sveta' moglo je eventualno da bude prenebregnuto, budući da je predstavljalo standardno benegeseristko lukavstvo. To bi, međutim, bilo tačno samo uz pretpostavku da je Bene Geserit bio u pravu što je prenebregao druge indikatore o Muad'Dibu.)

5. Kada je izbila afera na Arakisu, Svemirski Esnaf stupio je u vezu sa Bene Geseritom. Esnaf je ukazao da su njegovi navigatori, koji koriste začinsku drogu sa Arakisa da steknu ograničenu moć predviđanja neophodnu za upravljanje svemirskim letelicama, 'zabrinuti zbog budućnosti' ili da 'vide probleme na obzorju'. To je jedino moglo da znači da su ugledali secište, sabirnicu nebrojenih delikatnih odluka, iza čega je dalja trasa budućnosti bila skrivena proročkom oku. Bio je to jasan pokazatelj da je neki činilac počeo da

se upliće u dimenzije višeg reda!

(Izvestan broj članova Bene Geserita već je duže vremena bio svestan da Esnaf nije mogao neposredno da utiče na životni izvor začina zato što su njegovi navigatori već operisali dimenzijama višeg reda, bar u toj meri da mogu da uoče koji bi sićušni pogrešni koraci na Arakisu imali katastrofalne posledice. Bila je poznata činjenica da esnafski navigatori nisu kadri da predvide način na koji bi se preuzela kontrola nad začinom, a da pri tom ne izazovu nastajanje takvog secišta. Očigledan zaključak je bio da neko sa moćima višeg reda preuzima kontrolu nad izvorom začina - ali je i ovaj momenat potpuno promakao Bene Geseritu!)

S obzirom na ove činjenice, sledi neizbežan zaključak da je neefikasnost Bene Geserita u ovoj situaciji predstavljala proizvod uticaja sa jednog višeg nivoa, čega ova škola uopšte nije bila svesna!

Dodatak IV

Almanah en-Ašraf

(izabrani odlomci o plemićkim kućama)

ŠADAM IV (10.134-10.202)

Padišah Car, 81. u njegovoj lozi (Kuća Korino) koji je ustoličen na Prestolu Zlatnog Lava, vladao je od 10.156 (kada mu je otac, Elrod IX, umro od čaumurkija) do 10.196, kada je postavljeno Namesništvo u ime njegove najstarije kćeri Irulan. Razdoblje njegovog carovanja uglavnom je poznato po Arakiskoj buni, za koju su mnogi istoričari okrivljavali Šadamovo dangubljenje oko dvorskih funkcija i zvanične pompe. Činovi Bursega bili su udvostručeni tokom prvih šesnaest godina njegove vladavine. Fondovi za obuku Sardaukara stalno su smanjivani tokom poslednjih trinaest godina pre Arakiske bune. Imao je pet kćeri (Irulan, Kalice, Vensicia, Josifa i Rugi), ali nijednog zakonitog sina. Četiri kćeri su ga otpratile kada se povukao. Njegova žena, Anirul, Bene Geserit tajnog čina, umrla je 10.176.

LETO ATREID (10.140-10.191)

Rođak Korina po ženskoj liniji, često se pominje kao Crveni Vojvoda. Kuća Atreida vladala je Kaladanom kao siridar-feudom tokom dvadeset pokolenja, sve dok nije bila prinuđena da se preseli na Arakis. Uglavnom je poznat kao otac Vojvode Pola Muad'Diba, Uma Namesnika. Posmrtni ostaci Vojvode Letoa nalaze se u 'Grobu Lobanje' na Arakisu. Njegova smrt pripisuje se izdajstvu jednog Suk doktora, koga je zavedeo sirdar-baron Vladimir Harkonen.

GOSPA DŽESIKA (poč. Atreid) (10.154-10.256)

Rođena ćerka (prema informaciji Bene Geserita) siridar-barona Vladimira Harkonena. Majka Vojvode Pola Muad'Diba. Diplomirala je u B. G. školi na Valahu IX.

GOSPA ALIJA ATREID (10.191-10.250)

Zakonita kćer Vojvode Letoa Atreida i njegove zvanične naložnice gospe Džesike. Gospa Alija rođena je na Arakisu oko osam meseci posle smrti Vojvode Letoa. Prenatalno izlaganje dejstvu jednog narkotika spektra svesnosti predstavlja razlog što je Bene Geserit označava kao 'Mrska'. U popularnoj istoriji je poznata kao sv. Alija ili sv. Alija od Noža. (Za detaljnija obaveštenja videti knjigu Pandera Oulsona Sv. Alija, lovac milijardu svetova.)

VLADIMIR HARKONEN (10.110-10.193)

Obično se označava kao Baron Harkonen, dok mu je zvanična titula siridar (upravnik planete) baron. Vladimir Harkonen je direktan muški potomak Bašara Abularda Harkonena, koji je oteran u progonstvo zbog kukavičluka posle Korinske bitke. Ponovno sticanje moći Kuće Harkonen pripisuje se veštini manipulacijama na tržištu kitovog krzna i potonjoj konsolidaciji putem melanža sa Arakisa. Siridar-baron umro je na Arakisu za vreme Bune. Titula je za kratko prešla na na-Barona Fejda-Rautu Harkonena.

GROF HASIMIR FENRING (10.133-10.225)

Rođak po ženskoj liniji kuće Korino, bio je u detinjstvu drug svoga vršnjaka Šadama IV. (Diskreditovana Piratska istorija Korina navodi zanimljiv podatak da je Fenring bio odgovoran za čaumurki koji je

došao glave Elrodu IX). Svi podaci idu u prilog tvrdnji da je Fenring bio najprisniji prijatelj Šadama IV. Carski poslovi koje je Fenring obavljao uključivali su i carskog agenta na Arakisu za vreme Harkonenovog režima, odnosno, kasnije, siridar-apsentie na Kaladanu. Kada se Šadam IV povukao, on mu se pridružio na Salusi Sekundus.

GROF GLOSU RABAN (10.132-10.193)

Glosu Raban, grof od Lankiveila, bio je stariji nećak Vladimira Harkonena. Glosu Raban i Fejd-Rauta Raban (koji je uzeo ime Harkonen kada je izabran za naslednika siridar-barona) bili su zakoniti sinovi siridar-baronovog mlađeg polubrata Abulurda. Abulurd se odrekao imena Harkonena i svih prava na titulu kada mu je data uprava nad dobrima Raban-Lankiveila. Raban je ime koje je uzeto iz majčine linije.

TERMINOLOGIJA CARSTVA

Prilikom proučavanja Carstva, Arakisa i cele kulture u kojoj je nastao Muad'Dib, javljaju se mnogi nepoznati izrazi. Da bi razumevanje bilo lakše i da bi se stvari pojasnile - evo definicija i objašnjenja nekih nepoznatih termina.

A

ABA: široka odora koju nose žene Slobodnjaka; obično je crna.

ADAB: opsesivno sećanje koje nezvano dolazi.

AH: okret nalevo: uzvik goniča crva.

AJAT: znaci života. (Videti Burhan.)

AKARSO: biljka poreklom sa Sikuna (70 Ofiuki A) koja se odlikuje duguljastim listovima. Njene zelene i bele pruge ukazuju na to da dolazi do neprekidnog smenjivanja aktivnih i uspavanih hlorofilnih faza.

AKL: ogled razuma: prvobitno, 'Sedam mističnih pitanja koja počinju: Ko je taj što misli?'

ALAM AL-MITAL: mistični svet sličnosti u kome su uklonjene sve fizičke granice.

AL-LAT: prvobitno sunce čovečanstva; koristi se kao i materija za glavno sunce bilo koje planete.

AMPOLIROS: legendarni svemirski 'Leteći Holanđanin'.

AMTAL ILI AMTALOVO PRAVILO: opšte pravilo na primitivnim svetovima koje se koristi da bi se ispitale njihove ograničenosti ili nedostaci. Obično: ogled do uništenja.

ARAKEN: prva naseobina na Arakisu; dugo vremena sedište planetne vlade.

ARAKIS: planeta poznata kao Dina; treća planeta Kanopusa.

ARBITAR PROMENE: zvanično lice koga je imenovalo Visoko Veće Landsrada i Car da nadgleda promene u upravljanju feudima, Kanli pregovorima ili formalnu bitku u Ratu Ubica. Merodavnost arbitra promene može se preispitati jedino pred Velikim Većem u prisustvu Cara.

AULIJA: u religiji Zensuni lutalica, žena koja se nalazi s leve

strane Boga; božja sluškinja.

AUMAS: otrov stavljen u hranu. (Tačnije: otrov u čvrstoj hrani.) U nekim dijalektima: čaumas.

B

BAKA: u slobodnjačkoj religiji onaj koji nariče za celim čovečanstvom.

BALISSET: devetostruni muzički instrument koji vodi poreklo od citre, naštimovan u čusik lestvici; svira se trzanjem. Omiljeni instrument carskih trubadura.

BARAKA: živi sveti čovek magičnih moći.

BAŠAR: (često pukovnik Bašar) oficir Sardaukara, za jedan čin iznad pukovnika u standardnoj vojnoj hijerarhiji. Čin je proizveden za vojnog vladara nekog planetnog područja (korpuski Bašar predstavlja čin koji važi isključivo u vojnim okvirima).

BATLERSKI DŽIHAD: videti Džihad, Batlerski (isto tako Velika Buna).

BEDVINE: videti Ihvan Bedvine.

BELA TEGEUSE: peta planeta Kuentsinga: treće mesto na kome se zaustavila Zensuni (slobodnjačka) prinudna migracija.

BENE GESERIT: drevna škola za mentalnu i fizičku obuku, prvobitno ustanovljena za devojke pošto je Batlerski Džihad uništio takozvane 'mašine koje misle' i robote.

B. G.: Skraćenica za Bene Geserit, sem kad se koristi uz datum. Uz datum znači Pre Esnafa i odnosi se na carski kalendarski sistem zasnovan na genezi esnafskog monopola na svemir.

BI-LA KAIFA: Amin. (Doslovce: 'Dalje objašnjenje nije potrebno.')

BINDU: odnosi se na ljudski nervni sistem, naročito na nervnu obuku. Često se javlja kao bindu-nervatura. (Videti Prana.)

BINDU SUSPENZIJA: naročiti oblik katalepsije, stanje u koje se čovek sam uvodi.

BLED: ravna, otvorena pustinja.

BOTANI JIB: videti Čakobsa.

BRAVA ZA DLAN: bilo koja brava ili uređaj za otvaranje hermetičkih vrata koji se otvara pri dodiru sa dlanom ljudske ruke za koji je programiran.

BURHAN: dokazi života. (Obično: ajat i burhan života. Videti ajat.)

BURKA: podstavljeni ogrtač koji nose Slobodnjaci u otvorenoj pustinji.

BURSEG: general - zapovednik Sardaukara.

C

CARSKA LEGIJA: deset brigada (oko 30.000 ljudi).

CARSKA USLOVLJENOST: razvoj suk medicinskih škola: najviši stepen uslovljenosti protiv posezanja za ljudskim životom. Pitomci imaju na čelu istetovirani dijamantski znak i dozvoljeno im je da nose dugačku kosu skupljenu srebrnim suk prstenom.

CEVI ZA OTPADNE MATERIJE: cevi koje povezuju sistem za odstranjivanje otpadnih materija sa filterima za recikliranje u pustinjском odelu.

CHOAM: akronim za Combine Honnete Ober Advancer Mercantiles - korporacija za opšti razvoj koju kontroliše Car i Velike Kuće zajedno sa Esnafom i Bene Geseritom kao partnerima u senci.

Č

ČAKOBSA: takozvani 'magnetski jezik' delimično izveden iz drevnog Botani jezika (Botani jib - jib znači dijalekat) zbir drevnih dijalekata podešenih za potrebe tajnosti, ali to je uglavnom lovački jezik Botanija, najamnih ubica iz prvog Rata Ubica.

ČASNA MAJKA: prvobitno proktor Bene Geserita, ona koja je u svom telu preoblikovala 'otrov koji prosvetljava' dostižući tako viši stupanj svesnosti. Titula koju su usvojili Slobodnjaci za svoje religijske predvodnice koje dostižu sličnu 'prosvetljenost'. (Videti takođe Bene Geserit i Voda života.)

ČAUMAS: (u pojedinim dijalektima aumas): otrov u čvrstoj hrani, za razliku od otrova unetog na neki drugi način.

ČAUMURKI: (maski ili murki u pojedinim dijalektima): otrov koji se stavlja u piće.

ČEREM: bratstvo mržnje (obično za osvetu).

ČUDAČKI: idiom: ono što ima udela u mističnom ili veštičjem.

ČUSIK: četvrta planeta Teta Šališa; takozvana 'Muzička planeta' poznata po kvalitetnim muzičkim instrumentima. (Videti Varota.)

D

DAR AL HIKMAN: škola za religijsko prevođenje ili tumačenje.

DERK: okret nadesno; uzvik goniča crva.

DICTUM FAMILIA: pravilo Velikog Dogovora koje zabranjuje ubistvo carske ličnosti ili člana Velike Kuće posredstvom nezvanične izdaje. Pravilo određuje nezvanične proporcije i ograničava sredstva ubijanja.

DISCIPLINA VODE: teška obuka koja navikava žitelje Arakisa na život bez rasipanja vlažnosti.

DISTRANS: sredstvo kojim se stvara privremeni neuralni otisak u nervnom sistemu Kiroptera ili ptica. Normalno kričanje ovih stvorenja tada sadrži utisnutu poruku koja se može izdvojiti pomoću drugog distransa.

DRUGI MESEC: manji od dva satelita Arakisa vredan pažnje zbog obrisa kengurskog miša koji se vidi na njegovoj površini.

DŽ

DŽIHAD: religijski vojni pohod, fanatički pohod.

DŽIHAD, BATLERSKI: (videti takođe Velika Buna) sveti rat protiv kompjutera, mašina koje misle i robota sa svešču započet 201. godine pre Esnafa i završen 108. pre Esnafa. Glavna zapovest iz O.K. Biblije glasi: 'Ne stvaraj mašinu po uzoru na ljudski um.'

E

EGO-ODRAZ: slika koju reprodukuje projektor siga žice; u stanju je da odražava tanane kretnje za koje se smatra da saopštavaju suštinu ega.

EKAZ: četvrta planeta Alfa Kentaura B; raj za vajara; dobila je taj naziv jer je postojbina magla drveta, rastinja koje se može oblikovati jedino snagom ljudske misli.

ELAKA DROGA: narkotik koji se dobija paljenjem vlakana jarkocrvene boje elaka drveta sa Ekaza. Za posledicu ima potpuno uklanjanje volje za samoočuvanje. Koža uživaoca ove droge dobija karakterističnu boju šargarepe. Obično se upotrebljava u pripremanju robova gladijatora za ring.

EL-SAJAL: 'kiša peska'. Pad prašine koju je Koriolis oluja podigla na srednju visinu (oko 2000 m). El-sajal često donosi vlagu na tle.

ERG: prostrana oblast dina, more peska.

ESNAF: svemirski esnaf, jedna noga političkog tronošca koji održava Veliki Dogovor. Esnaf je bio druga škola za mentalno-fizičku obuku (videti Bene Geserit) posle Batlerskog Džihada. Monopol Esnafa nad svemirskim putovanjima i transportom, kao i nad međunarodnim bankarstvom, uzima se kao početak Carskog kalendara.

F

FABRIKA ZA PRERADU ZAČINA: videti Peščani guseničari.

FAI: vodni danak, glavni porez na Arakisu.

FAUFRELUHES: strogo pravilo klasne razlike koje je nametnulo Carstvo. 'Postoji mesto za svakog čoveka i svaki čovek treba da se nahodi na svom mestu.'

FEDAJKIN: slobodnjački komandos smrti; istorijski: grupa obrazovana pod zakletvom da će dati svoje živote da se ispravi neka nepravda.

FILMSKA KNJIGA: bilo koji zapis sigurnosne žice koji se koristi u obuci i održavanju mnemoničkog pulsa.

FIK: znanje, religijski zakon; jedno od polulegendarnih porekla religije Zensuni lualica.

FREGATA: najveći vasioni brod koji može da se spusti na planetu i da uzleti sa nje.

G

GAFLA: podleganje zajedljivom peckanju. Prema tome: osoba koja se može isprovocirati, pa zato neko kome ne treba verovati.

GALAH: službeni jezik Carstva: mešavina englo-slovenskog sa izrazitim primesama posebnih izraza iz pojedinih kultura usvojenih za vreme velikih migracija ljudi.

GAMONT: treća planeta Niuše; poznata po svojoj hedonističkoj kulturi i egzotičnim seksualnim običajima.

GANIMA: nešto stečeno u bici ili dvoboju. Obično uspomena na dvoboj zadržana jedino zato da bi podsticala sećanje.

GARE: strmo brdo.

GEJRAT: pravo napred; uzvik goniča crva.

GIEDI JEDAN: Planeta Ofiuki B (36), rodni svet kuće Harkonena. Planeta sa osrednjim uslovima za život, koja se odlikuje niskoaktivnom fotosintezom.

GINAZ, KUĆA: nekada saveznici Vojvode Letoa Atreida. U Ratu Ubica protiv Gurmana bili su poraženi.

GIUDIKAR: sveta istina (izvorna, potkrepljujuća istina; obično se sreće u izrazu giudikar matene).

GLAS: kombinovana obuka, započeta kod Bene Geserita, koja omogućuje stručnjaku da vlada drugima samo izabranom bojom glasa.

GOM DŽABAR: arogantan neprijatelj; naročita otrovna igla ispunjena meta-cijanidom; njome se koriste proktori Bene Geserita prilikom ogleda kojim se ispituje ljudska svest, a čije se neprolaženje plaća životom.

GRABEN: dugačak geološki usek nastao za vreme poniranja tla izazvanog pomeranjima u donjim kristalnim slojevima.

GRIDEKS RENDE: diferencijalni separator naboja koji se koristi za otklanjanje peska iz mase melanža; uređaj koji se koristi u drugom stepenu prečišćavanja začina.

GRUMAN: druga planeta Niuše, poznata uglavnom po zavadi vladajuće Kuće (Moritani) sa kućom Ginaz.

H

HADŽILUK: sveto putovanje.

HAGAL: 'Planeta Dragulja' (II Teta Šaovei), eksploatisana u vreme Šadama I.

HAIIII-JOH!: naređenje za pokret; uzvik goniča crva.

HAJR: putovanje u pustinji, migracija.

HAJRA: tragalačko putovanje.

HAL JAUM: 'Sada! Konačno!' - slobodnjački uzvik.

HARMONTEP: Ingsli navodi ovo kao ime planete koja je bila šesta stanica pri Zensuni migraciji. Pretpostavlja se da se to odnosi na više nepostojeći satelit Delte Pavonis.

HERMETIČKA VRATA: pokretni, plastični hermetički poklopac

koji se koristi za sprečavanje oticanja vlage u slobodnjačkim dnevnim pećinskim logorima.

HIEREG: privremeni slobodnjački pustinjski logor na otvorenom pesku.

HOLCMANOV EFEKAT: negativno odbojno dejstvo generatora štitnika.

I

IBAD, OČI IBADA: karakterističan efekat ishrane koja obiluje melanžom, pri čemu beonjače i zenice očiju postaju tamnoplave (što je znak jakog odavanja melanžu).

IBN KIRTAIBA: 'Ovako glase svete reči...' - formalni početak slobodnjačkog religijskog bjanja (potiče iz panoplie profetikus).

IHVAN BEDVINE: bratstvo svih Slobodnjaka na Arakisu.

IJAZ: proročanstvo koje se samo po sebi ne može poreći; nepromenljivo proročanstvo.

IKUT EIG!: uzvik prodavaca vode na Arakisu (etimologija nepoznata). Videti Su-su-suk!

IKS: videti Rikese.

ILM: teologija; nauka religijske tradicije, jedno od polulegendarnih porekla vere Zensuni lualica.

INKVAJN: biljka puzavica poreklom sa Giedi Jedan. Često se upotrebljava kao bič u robovskim logorima. Žrtve dobijaju tamnocrvene istetovirane ožiljke koji stvaraju bol što traje mnogo godina.

ISTINOZBORAC: Časna Majka sposobna da doživi trans istine i oseti neiskrenost i neistinu.

ISTISLAH: pravilo koje se brine o opštoj dobrobiti. Često je uvod za brutalnu nužnost.

IVIČNI ZID: drugi viši nivo odbrambene litice na Zaštitnom Zidu Arakisa. (Videti Zaštitni Zid.)

J

JA HIA ČOUHADA: 'Živeli borci!' Ratni poklič Fedajkina. Ja (sada) je u ovom pokliču pojačan oblikom hia (uvek prisutno sada). Čouhada (borci) sadrži dodatno značenje boraca protiv nepravde.

Osobenost ove reči sastoji se u tome što se njome ne označavaju borci koji se bore za nešto, već protiv nečega.

JA! JA! JAUM!: slobodnjački napev sa dubokim obrednim značenjem. Ja vuče koren iz izraza (Sada obrati pažnju!), oblik jaum je preinačen izraz za hitnju. Napev se obično prevodi 'Sada počuj ovo!'

JALI: lične odaje Slobodnjaka u sieču.

JUBA OGRTAČ: višenamenski ogrtač (može se podesiti da odbija ili upija toplotu zraka, ili da se od njega napravi viseća ležaljka ili zaklon). Obično se nosi preko pustinskog odela na Arakisu.

K

KAID: oficirski čin kod Sardaukara koji se dodeljuje vojnom službeniku čije se dužnosti sastoje uglavnom u saobraćanju sa civilima; vojni guverner za celu planetnu oblast; viši je od čina Bašara, ali niži od Bursega.

KALA: tradicionalna molitva za smirivanje besnih duhova mesta koje neko spomene.

KALADAN: treća planeta Delte Pavonis; rodni svet Pola Muad'Diba.

KANAT: otvoreni kanal za navodnjavanje u pustinji pod kontrolisanim uslovima.

KANLI: formalna zavada ili krvna osveta po pravilima Velikog Dogovora izvedena prema najstrožim ograničenjima. (Videti Arbitar Promene.) Prvobitno su pravila štitila neutralne posmatrača.

KANTO i RESPONDU: prizivni obred, deo panoplia profetikus Misionarie Protektive.

KARAMA: čudo; akcija koju je podstakao svet duhova.

KEOPS: piramidni šah; šah na devet nivoa sa dvostrukim ciljem: kraljicu treba dovesti na najviši nivo, a protivničkog kralja u šah.

KINDŽAL: kratki mač sa dve oštrice (ili dugačak nož) sa blago savijenim sečivom dužine oko 20 cm.

KIRTAIBA: videti Ibn Kirtaiba.

KISVA: bilo koji lik ili crtež iz slobodnjačke mitologije.

KITAB AL-IBAR: priručnik u kome su uporedo data religijska uputstva i uputstva za opstanak, nastao među Slobodnjacima na

Arakisu.

KLIZ-BOC: bilo koje tanko kratko sečivo (često sa otrovanim vrhom) za levu ruku, koristi se u borbi pod štitnicima.

KOLEKTORI ROSE ILI HVATAČI ROSE: ne treba ih mešati sa sakupljačima rose. Kolektori ili hvatači rose su uređaji jajastog oblika čija duža osa iznosi oko četiri centimetra. Prave se od hromoplastike koja zrači belom bojom kada se izloži svetlosti, a ponovo postaje providna u tami. Hvatač obrazuje veoma hladnu površinu na koju se sliva jutarnja rosa. Koriste ih Slobodnjaci za oblaganje zasada čime, dobijaju mali, ali stalni priliv vode.

KORIN, BITKA KOD: svemirska bitka prema kojoj je Carska Kuća Korino dobila ime. Bitka se odigrala blizu Sige Drakonis, 88. godine pre Esnafa i dovela je na presto vladajuću kuću sa Saluse Sekundus.

KORIOLIS OLUJA: svaka veća peščana oluja na Arakisu gde vetrove na otvorenim, ravnim područjima pojačava okretanje planete oko njene ose do brzine od 700 km na čas.

KRIMSKEL VLAKNO ILI KRIMSKEL KONOPAC: 'Kandža vlakno' istkano iz struka hufuf loze sa Ekaza. Čvorovi vezani u krimskelu postaju sve čvršći pri zatezanju do jedne određene granice. (Za detaljnije izučavanje videti knjigu 'Loza za davljenje sa Ekaza' od Holjanca Von Bruka.

KRIS-NOŽ: sveti nož Slobodnjaka sa Arakisa. Proizvode se dva oblika od zuba uzetih od mrtvih peščanih crva. Ta dva oblika su 'fiksirani' i 'nefiksirani'. Nefiksiranom nožu potrebna je blizina ljudskog tela da se ne bi dezintegrisao. Fiksirani se mogu uskladištiti. Svi su dugački oko 20 centimetara.

KUĆA: idiom za vladajući klan neke planete ili planetnog sistema.

KUKAR: Slobodnjak sa Tvorčevim kukama spreman da uhvati peščanog crva.

KULON: divlji magarac iz zemaljskih stepa prilagođen za Arakis.

KUL VAHAD!: 'Sasvim sam zbunjen!' Iskren uzvik iznenađenja uobičajen u Carstvu. Tačna interpretacija zavisi od konteksta. (Priča se da je Muad'Dib, dok je posmatrao kako se mladunče jastreba pomalja iz ljuske jajeta, prošaputao: 'Kul vahad!')

KUPA TIŠINE: polje izobličivača koje ograničava prenosnu snagu

glasa ili bilo kog drugog vibratora putem prigušenja vibracija antivibracijama koje su za 1800 pomerene iz faze prvih.

KUZINI: nerođačko krvno srodstvo.

KVIZAC HADERAH: 'Skraćenje puta'. To ime je Bene Geserit pripisivao onome nepoznatom za šta je tražio genetsko rešenje: muškarca Bene Geserita čije bi organske mentalne moći premostile prostor i vreme.

KVIZARA TAFVID: slobodnjački sveštenici (posle Muad'Diba).

L

LA, LA, LA: slobodnjački uzvik bola. (La se prevodi kao krajnje poricanje, 'ne' na koje nema opoziva.)

LASERSKI REVOLVER: neprekidan talas laserskog projektora. Njegova upotreba kao oružja ograničena je u sredinama gde se upotrebljava generator štitničkog polja zbog eksplozije (tehnički, subatomske fuzije) koja nastaje kada snop naiđe na štitnik.

LEPMETAL: metal nastao od rastućih kristala jasmiuma u duraluminijumu; poznat po izuzetnoj snazi istezanja u odnosu na težinu. Ime je dobio kroz svakodnevnu upotrebu u rasklopivim strukturama koje se 'lepezasto' otvaraju.

LETAČKI TRANSPORTER: leteće krilo (obično 'krilo'). Vazдушna raga Arakisa koja se upotrebljava za prevoz krupne opreme za traženje, vađenje i prečišćavanje začina.

LIBAN: slobodnjački liban je voda koja se dodaje juka brašnu. Prvobitno - piće od kiselog mleka.

LISAN AL-GAIB: 'Glas iz spoljašnjeg sveta.' U slobodnjačkim mesijanskim legendama - vanzemaljski prorok.

LITRAŠ: kontejner od jednog litra za prenos vode na Arakisu; napravljen od veoma guste, nesalomljive plastike sa naročitim pečatom.

LOVAC-TRAGAČ: oštar komad metala, opremljen suspensorima kojima se telediriguje pomoću kontrolne konzole sa male udaljenosti; rasprostranjeno ubilačko oružje.

LJ

LJUDI ZA DINE: idiom za radnike na otvorenom pesku, lovce na

začin i tome slično, na Arakisu. Peščani radnici. Začinski radnici.

M

MAHDI: u slobodnjačkoj mesijanskoj legendi 'Onaj koji će nas povesti u raj.'

MALE KUĆE: klasa preduzimača ograničena na planetne okvire. (Na galaškom 'Rikece'.)

MALI TVORAC: polubiljka-poluživotinja; vektor arakiskog peščanog crva iz dubokog peska. Lučenje Malog Tvorca daje prezačinsku masu.

MANTENE: nevidljiva mudrost, potkrepljujući argument, prvo načelo (videti giudikar).

MASKI: otrov u piću. (Videti Čaumurki.)

MAULA: rob.

MAULA PIŠTOLJ: revolver na oprugu koji izbacuje otrovne strelice; domet mu je oko 40 m.

MELANŽ: 'začin začina', usev koji se jedino može naći na Arakisu. Uglavnom poznat po svojim gerijatrijskim kvalitetima. Izaziva blagu naviku kada se uzima u malim količinama, ali postaje opasan ako se dnevno uzima više od dva grama na 70 kilograma telesne težine. (Videti Ibad, Voda Života i Prezačinska masa.) Muad'Dib je tvrdio da je začin ključ za njegove proročke moći. Slično tvrde i navigatori Esnafa. Njegova cena na carskom tržištu dostigla je 620.000 solarisa po dekagramu.

MENTAT: klasa carskih građana obučena da doseže do najvećih dostignuća logike. 'Ljudski kompjuteri'.

MERAČI VODE: metalni prstenovi različite veličine, svaki označava posebnu količinu vode koja se može isplatiti iz slobodnjačkih skladišta. Merači vode imaju ogroman značaj (koji daleko nadmašuje puku predstavu o novcu) naročito pri rađanju, smrti i u dvorskim obredima.

METASTAKLO: staklo koje nastaje pri infuzijama gasa na visokoj temperaturi u pločama jasmijumskog kvarca. Poznato je po izuzetnoj snazi istezanja (oko 450.000 kilograma po centimetru, pri debljini od 2 cm) i po sposobnosti da bude selektivan filter za zračenje.

METHOD, BENE GESERITA: iskorišćavanje uočenih sićušnih

znakova.

MIHNA: doba u kome se slobodnjački mladići podvrgavaju testu zrelosti.

MINIMIK FILM: siga žica prečnika jednog mikrona koja se često koristi za slanje špijunskih i protivšpijunskih podataka.

MISIONARIA PROTEKTIVA: izvršilac benegeseritskog naređenja zadužena da seje zarazna praznoverja na primitivnim svetovima i na taj način Bene Geserit priprema teren za potonju eksploataciju te oblasti. (Videti Panoplia profetikus.)

MISR: istorijski Zensuni (slobodnjački) izraz kojim su Slobodnjaci označavali sami sebe: 'ljudi'.

MIŠ-MIŠ: kajsija.

MONITOR: vasijski ratni brod sastavljen od odeljaka koji prenosi teško oružje i štitničku zaštitu. Predviđeno je da se rastavi na odeljke od kojih se sastoji da bi ponovo uzleteo sa planete pošto se spusti na nju.

MUAD'DIB: prilagođen kengurski miš Arakisa, stvorenje koje je u slobodnjačkoj zemaljsko-duhovnoj mitologiji vezano za šaru vidljivu na Drugom Mesecu planete. Slobodnjaci se dive ovom stvorenju zbog njegove sposobnosti da preživi u otvorenoj pustinji.

MUDIR NAHIJA: slobodnjačko ime za Zver Rabana (grof od Lankiveila), Harkonenov rođak koji je mnogo godina bio siridar upravnik na Arakisu. Ovo ime se često prevodi kao 'Demon Vladar'.

MUŠTAMAL: mali dodatak bašti ili baštensko dvorište.

MU ZEIN VALAHI: Mu zein doslovce znači 'ništa dobro', a valah je krajnje refleksivni uzvik. Tradicionalan uvod za slobodnjačku kletvu protiv neprijatelja. Valah potpomaže isticanje reči Mu zein tako da one dobijaju značenje: 'Ništa dobro, nikad dobro, za ništa dobro.'

N

NA: prefiks koji znači 'kandidovan' ili 'sledeći u redu'. Tako na-Baron znači naslednik baronstva sa neopozivim pravom.

NAIB: onaj koji se zakleo da ga neprijatelj nikada ne uhvati živog; tradicionalna zakletva slobodnjačkog vođe.

NEZONI MARAMA: marama-podloga koju nose preko čela, između kapuljače pustinjskog odela, udate ili 'prisvojene' žene

Slobodnjaka pošto rode sina.

NOSAČ TRUPA: svaki esnafski brod predviđen naročito za prevoz trupa između planeta.

NOSNI FILTER: uređaj koji se nosi zajedno sa pustinjским odelom radi zadržavanja vlage pri izdisanju.

NOUKERS: oficiri carske telesne straže koji su u krvnom srodstvu sa Carem. Tradicionalni čin sinova carskih naložnica.

O

OBUKA: kada se odnosi na Bene Geserit, ovaj inače uobičajeni izraz dobija naročito značenje; odnosi se na uslovljenost nerava i mišića (videti Bindu i Prana) i izvodi se do krajnjih mogućih granica koje dopuštaju prirodne funkcije.

OPA VATRA: jedna retka vrsta opala sa Hagala.

ORANJSKA KATOLIČKA BIBLIJA: 'Zbirna knjiga', religijski tekst koji je stvorila Komisija ekumenskih prevodilaca. Sadrži elemente najstarijih religija, uključujući i Maomet Saari, Mahajama hrišćanstvo, Zensuni katolicizam i Budislamske tradicije. Za njenu najveću zapovest smatra se sledeće: 'Ne smeš unakaziti dušu.'

ORNITOPTER: (obično: 'topter'): bilo koji vazduhoplov sposoban da leti pomoću mahanja krila kao što to čine ptice.

OSMATRAČ VREMENA: osoba obučena na naročit način za predviđanje vremena na Arakisu; umešna u bušenju peska i očitavanju ustrojstva vetra.

OŠAMUĆIVAČ: projektilno oružje koje izbacuje strelicu čiji je vrh premazan drogom. Dejstvo je ograničeno varijacijama u regulaciji štitnika i relativnim kretanjem između mete i projektila.

OTKRIVAČ OTROVA: analizator zračenja u okviru olfaktornog spektra, programiran da otkriva otrovne supstance.

P

PADAČI: vojni svemirski brodovi sastavljeni od mnoštva manjih letelica pričvršćenih zajedno, namenjenih da padnu na neprijateljski položaj i zdrobe ga.

PAN: bilo koja niska oblast ili ulegnuće na Arakisu stvoreno sleganjem nižih slojeva terena (na planetama koje imaju dovoljno

vode pan označava oblast koja je nekada bila pod vodom. Za Arakis se veruje da ima bar jednu takvu oblast, mada je to još sporno).

PANOPLIA PROFETIKUS: izraz koji označava zarazno praznoverje kojim se koristi Bene Geserit pri iskorišćavanju primitivnih oblasti. (Videti Misionaria Protektiva.)

PARAKOMPAS: bilo koji kompas koji određuje pravac uz pomoć lokalne magnetske anomalije; koristi se u oblastima za koje postoje odgovarajuće karte i na kojima je celokupno magnetsko polje planete nestabilno ili u područjima u kojima besne magnetske oluje.

PENTA ŠTITNIK: polje generatora štitnika u pet nivoa pogodno za male prostore kao što su vrata ili prolazi (veliki pojačani štitnici postaju sve nestabilniji pridodavanjem svakog novog sloja), praktično neprolazno za svakog ko ne nosi pretvarač podešen prema kodu štitnika. (Videti Vrata obazrivosti.)

PEŠČANI BUBANJ: naročito peščano ustrojstvo koje proizvodi gromko bubnjanje ukoliko se iznenada udari o njega.

PEŠČANI CRV: videti Šai-Hulud.

PEŠČANI GUSENIČAR: opšti izraz za mašinu predviđenu da na površini Arakisa traga za melanžom i sakuplja ga.

PEŠČANI INTENDANT: glavni intendant začinskih operacija.

PEŠČANI JAHAC: slobodnjački naziv za onoga ko je u stanju da uhvati i uzjaše peščanog crva.

PUSTINJSKI PEŠAK: bilo koji Slobodnjak obučen da preživi u otvorenoj pustinji.

PEŠČANA PLIMA: idiom za plimu prašine: promena nivoa unutar određenih bazena ispunjenih prašinom na Arakisu usled gravitacionih uticaja sunca i satelita. (Videti Bazeni plime prašine.)

PIONI: seljaci ili radnici, stalni žitelji planete, pripadnici najnižih klasa pod Faufrelihima. Pravno: štićenici planete.

PIRETIČKA SVEST: takozvana 'svest vatre'; inhibiciono stanje izazvano carskom uslovljenošću. (Videti Carska uslovljenost.)

PIŠTOLJ ZA OBOJENU PRAŠINU: pištolj za prašinu sa statičkim nabojem izmišljen na Arakisu za obeležavanje bojom raznih područja na pesku.

PLASTIČNI ČELIK: čelik koji je pojačan stravidijumskim vlaknima uraslim u njegovu kristalnu strukturu.

PLENICENTA: egzotičan zeleni cvet sa Ekaza poznat po svojoj opojnoj aromi.

PLINSKI PRAŠINASTI BAZEN: svako prostrano područje na površini Arakisa koje je vekovima ispunjavano prašinom i u kome je merena stvarna plima prašine. (Videti Peščane plime.)

PRIRUČNIK UBICA: spisak otrova najčešće korišćenih u Ratu Ubica sastavljen u trećem veku, a kasnije dopunjen pogubnim sredstvima koja su bila dozvoljena Esnafskim mirom i Velikim Dogovorom.

PONOR PRAŠINE: svaka duboka pukotina ili ulegnuće u pustinji Arakisa koje je ispunjeno prašinom na prvi pogled istovetnom sa okolnom površinom; to je stupica opasna po život, jer ljudsko biće ili životinja propadaju u nju i guše se. (Videti Plimski prašinski bazeni.)

POLUBRAĆA: sinovi naložnica iz istog domaćinstva i od istog oca.

PORITRIN: treća planeta Epsilon Alangue koju mnoge Zensuni litalice smatraju svojom postojbinom, mada indicije u jeziku i mitologiji ukazuju na znatno drevnije planetne korene.

POTIGULS: narandže.

POSLEDNJE KUŠANJE: krajnji ogled koji se ne može opozvati (obično zato što donosi smrt ili uništenje).

POSTAVLJANJE MOTKI U PESAK: veština postavljanja plastičnih i vlaknastih motki na otvorenim pustinjskim prostranstvima Arakisa i ocrtavanje tragova koje su crvi izgravirali na motkama za potrebe predviđanja vremena.

PRANA: (prana-muskulatura): Telesni mišići shvaćeni kao jedinice krajnje obučenosti (Videti Bindu).

PRENOSNE KUTIJE: opšti izraz za sve kontejnere robe nepravilnog oblika, snabdevene topljivim površinama i suspenzorskim sistemom za vlagu. Koriste se za prenos materijala iz svemira na površinu planete.

PREZAČINSKA MASA: stadijum u koji dospe gljivično divlje rastinje kada voda prodre u lučenje Malih Tvoraca. U ovom stadijumu začim sa Arakisa stvara karakterističan 'prasak' razmenjujući materijal iz dubina zemljišta za materiju sa površine iznad njega. Ova masa, posle izlaganja suncu i vazduhu, postaje

melanž. (Videti takođe Melanž i Voda Života.)

PROCES VERBAL: poluslužbeni izveštaj koji potvrđuje zločin protiv Carstva. Pravno: akcija do koje dolazi između neformalne verbalne optužbe i službene optužbe za zločin.

PRVI MESEC: veći satelit Arakisa, prvi koji se pomalja u noći, poznat po uočljivim obrisima ljudske pesnice na površini.

PUMPE ZA UBACIVANJE VAZDUHA: uređaj za disanje koji upumpava površinski vazduh u peskom pokriven pustinjiski šator.

PUSTINJSKO ODELO: odora koja obavija celo telo izmišljena na Arakisu. Materijal od koga je napravljena sastoji se iz više mikroslojeva čija je funkcija odvođenje toplote i filtriranje telesnih otpadnih materija. Tečnost koja se prikuplja na ovaj način dolazi u sabirnice, odakle se može koristiti pomoću cevi.

PUSTINJSKI ŠATOR: mali, zatvoreni prostor od mikroslojevite tkanine čija je namena da sakuplja pitku vodu iz vlage koju unutar njega stvara disanje onih koji ga koriste.

PUNDI PIRINAČ: mutiran pirinač čija zrna, bogata prirodnim šećerom, dostižu dužinu do 4 cm; glavni izvozni artikal Kaladana.

R

RACIJA: polupiratski gerilski napad.

RAHAG: kofeinski stimulans koji se dobija iz žutih bobica akarsa. (Videti Akarso.)

RAMADAN: drevno religijsko razdoblje koje karakteriše post i molitva; u tradiciji deveti mesec solarno-lunarnog kalendara. Slobodnjaci ga slave za vreme devetog meseca ciklusa prelaska prvog meseca preko meridijana.

RAT UBICA: ograničeni oblik rata koji se odvija u saglasnosti sa Velikim Dogovorom i Esnafskim mirom. Cilj je smanjenje uplitanja nevinih gledalaca. Pravila propisuju formalno iznošenje namera i ograničavaju dozvoljeno oružje.

RATNI JEZIK: bilo koji naročiti jezik ograničene etimologije razvijen radi jasne komunikacije u ratu.

REZKUT: kutija sa rezervnim delovima za pustinjisko odelo.

RIKESE: četvrta planeta Eridana A, klasifikovana zajedno sa Iks kao vodeća u mašinskoj kulturi. Poznata po minijaturizaciji. (Radi

detaljnog ispitivanja o tome kako su Rikese i Iks izbegle drastične posledice pohoda Batlerskog Džihada, videti Poslednji Džihad od Sumera i Kautmana.)

RUH-DUH: prema verovanju Slobodnjaka, to je deo individue koji je zauvek ukorenjen u (i sposoban da oseća) metafizički svet. (Videti Alam al-Mital.)

S

SABIRNICA: bilo koji džep pustinjskog odela u kome se skuplja i skladišti pročišćena voda.

SABIRNICA VETRA: uređaj postavljen na trasi preovlađujućeg vetra sposoban da taloži vlagu koju uhvati iz vazduha, obično zahvaljujući znatno nižoj temperaturi koja vlada u njemu.

SADUS: sudije. Slobodnjački naziv koji se odnosi na svete sudije, ekvivalentne svecima.

SAFO: visokoenergetska tečnost estrahovana iz jedne vrste korena sa Ekaza. Obično je koriste Mentati kojima su potrebne pojačane mentalne moći. Uživaoci zadobijaju mrlje boje rubina u ustima i na usnama.

SAJADINA: sveštenikova pomoćnica u slobodnjačkoj religijskoj hijerarhiji.

SAKUPLJAČI ROSE: radnici koji ubiraju rosu sa biljaka na Arakisu koristeći pri tom ubirač za rosu koji ima oblik kose.

SALUSA SEKUNDUS: treća planeta Game Vaipinga, određena za carsku zatvorsku planetu pošto je Carski Dvor premešten na Kaitani. Salusa Sekundus je rodni svet Kuće Korino i druga tačka na kojoj su se zaustavile migracije Zensuni lualica. Slobodnjačka tradicija kaže da su oni bili robovi na Salusi Sekundus tokom devet generacija.

SARDAUKAR: vojnik-fanatik Cara Padišaha. Bili su to ljudi koji su odrasli u tako okrutnim sredinama da ih je umiralo šest od trinaest osoba pre navršenih jedanaest godina. Njihova vojna obuka isticala je nemilosrdnost i samoubilačku nebrigu za ličnu sigurnost. Od detinjstva su učeni da se koriste okrutnošću kao standardnim oružjem, slabeći protivnika užasom. Na vrhuncu svog uticaja na poslove vasseljene, za njihovo mačevanje se govorilo da odgovara

desetom nivou Ginaza, a njihovu veštinu, lukavost i borbu upoređivali su sa veštinom jedne Bene Geserit. Svaki od njih vredno je za bilo kojih deset običnih landsradskih vojnih regruta. Za vreme vladavine Šadama IV, dok su od njih još svi zazirali, snagu je počelo da im smanjuje prekomerno samopouzdanje, a do tada postojanu mistiku njihove ratne religije duboko je potkopao cinizam.

SARFA: čin odricanja od boga.

SEKAČ: kratkometna verzija laserskog pištolja; uglavnom se upotrebljava kao oruđe za sečenje i kao hirurški skalpel.

SELAMLIK: carska odaja za audijenciju.

SEMUTA: drugi narkotik koji se dobija (kristalnim lučenjem) iz izgorelih ostataka elaka drveta. Njegovo dejstvo (opisano kao bezvremena, postojana ekstaza) izmamljuje određene anotalne vibracija nazvane semuta muzika.

SERVOK: satni mehanizam za izvršavanje jednostavnih zadataka; jedno od ograničenih 'automatskih' sredstava dozvoljenih posle Batlerskog Džihada.

SIEČ: slobodnjački: 'Mesto okupljanja u vreme opasnosti.' Usled toga što su Slobodnjaci tako dugo živeli u opasnosti, izraz je prešao u opštu upotrebu kao oznaka za bilo koju pećinu naseljenu jednom od plemenskih zajednica.

SIELAGO: bilo koja modifikovana Kiroptera Arakisa prilagođena da prenosi distrans poruke.

SIGA ŽICA: metalni izraštaj površinske loze (Narvi narvium) koja raste samo na Salusi Sekundus i III Delti Kaising. Poznata je po svojoj velikoj rastegljivoj snazi.

SIHAJA: slobodnjački: proleće u pustinji, sa dodatnim religijskim značenjem koje podrazumeva vreme plodnosti i 'raja koji dolazi'.

SINK: nastanjiva nizijska oblast na Arakisu okružena visokim zemljištem koje je štiti od preovlađujuće oluje.

SINK-KARTA: mape površine Arakisa u koje su uneti najpouzdaniji parakompasni putevi između skloništa. (Videti Parakompas.)

SIRAT: odeljak O.K. Biblije u kome se ljudski život opisuje kao putovanje preko uskog mosta (sirata), pri čemu je 'Raj sa moje desne strane, pakao s leve, a anđeo smrti pozadi'.

SJAJNA KUGLA: suspenzorsko-plutajuće sredstvo za rasvetu na vlastiti pogon (najčešće organske bakterije), opremljeno suspenzorima.

SKUP: razlikovati od Skupa Veća. To je formalni saziv vođa Slobodnjaka da prisustvuju nadmetanju koje će odrediti predvodnika plemena. (Skup Veća je skupština na kojoj se donose odluke važne za sva plemena.)

SLOBODNI TRGOVCI: idiom za krijumčare.

SLOBODNJACI: slobodna plemena Arakisa, žitelji pustinje, ostaci Zensuna lotalica ('Peščani pirati' prema carskom rečniku).

SLOBODNJAČKA BALA ZA OPREMU: torba sa opremom neophodnom za opstanak u pustinji, slobodnjačke izrade.

SOLARI: službena novčana jedinica Carstva, čija je kupovna moć proistekla iz četiristogodišnjeg cenkanja između Esnafa, Landsrada i Cara.

SOLIDO: trodimenzionalna slika iz solido projektora koji koristi 360-stepenske referencijalne signale utisnute u kalemu sigla žice. Iksijanski solido projektori se obično smatraju za najbolje.

SONDAGI: papratasta lala sa Tupalija.

SPISAK PARENJA: glavni dokument Bene Geserita za programsko uzgajanje ljudi namenjen stvaranju Kvizac Haderaha.

SPOTERI: lagani ornitopter u grupi lovaca na začim, zadužen da stražari i štiti.

STALNI OTROV: pronalazak koji se pripisuje Mantatu Piteru de Vijesu; pomoću ovog otrova telo se impregnira supstancom za koju je neophodno stalno uzimati protivotrov. Prestanak davanja protivotrova u bilo koje vreme izaziva smrt.

SUBAK UL KUHAR: 'Jesi li dobro?' - slobodnjački pozdrav.

SUBAK UN NAR: 'Dobro sam. A ti?' - tradicionalni odgovor.

SUSPENZOR: druga faza Holcmanovog generatora polja. On potire gravitaciju u okviru određenih granica koje određuje relativna masa i utrošak energije.

SU-SU-SUK!: uzvik prodavaca vode sa Arakisa. Suk je pijaca. (Videti Ikut-eig!)

SVEMIRSKI ESNAF: videti Esnaf.

Š

ŠAH-NAMA: polulegendarna Prva knjiga Zensuni lualica.

ŠAI-HULUD: peščani crv Arakisa, 'Starac pustinje', 'Stari Otac Večnosti' i 'Deda Pustinje'. Ovo ime je značajno kada se izgovori određenim tonom, ili kada je napisano velikim početnim slovima. Tada označava praznoverno zemaljsko božanstvo slobodnjačkih ognjišta.

Peščani crvi izrastaju do ogromnih razmera (primerci duži od 400 m viđeni su u dubokoj pustinji) i veoma dugo žive dok ih ne ubije neki drugi predstavnik iste vrste ili dok se ne utope u vodi, koja je za njih otrovna. Najveći deo peska na Arakisu pripisuje se radu peščanih crva. (Videti Mali Tvorci.)

ŠEJTAN: Satana.

ŠARI-A: onaj deo panoplie profetikus koji izlaže praznoverni obred. (Videti Misionaria Protektiva.)

ŠEDUT: onaj ko se spušta u bunar da bi zahvatio vodu. Slobodnjački počasni izraz.

ŠLAG: životinja poreklom sa Tupila, svojevremeno gotovo istrebljena zbog svoje tanke, grube kože.

ŠTITNIK, ODBRAMBENI: zaštitno polje koje stvara Holcmanov generator. Ovo polje je proizvod Prve Faze.

T

TAHADI IZAZOV: slobodnjački izazov na dvoboj do smrti obično radi stavljanja na probu nečijeg prvenstva.

TAKVA: doslovce 'cena slobode'. Nešto veoma vredno. Ono što božanstvo zahteva od smrtnika (i strah koji izaziva sam zahtev).

TAMNE STVARI: idiom za zarazno praznoverje koje širi Misionaria Protektiva među za to prijemčivim civilizacijama.

TAU: u slobodnjačkoj terminologiji, jedinstvo siečke zajednice pojačano začinskom ishranom; naročito tau-orgija jedinstva izazvana ispijanjem Vode Života.

TEST MAŠAD: svaki ogled u kome se čast (definisana kao spiritualni ogled) stavlja na kocku.

TLEILAKS: usamljena planeta Talima, poznata kao otpadnički centar za obučavanje Mentata; izvor 'uvrnutih' Mentata.

T-P: idiom za telepatiju.

TRANS ISTINE: poluhipnotički trans podstaknut jednim od više narkotika 'spektra svesnosti' u kome sitni znaci hotimične neistine postaju očigledni posmatraču u transu istine. (Trebalo imati na umu: narkotici 'spektra svesnosti' često su fatalni, sem za desenzitovane pojedince sposobne da preinače sastav otrova u sopstvenim telima.)

TRANSVEMIRAC: glavni prenosnik tereta u esnafskom svemirskom transportnom sistemu.

TRONOŽAC SMRTI: prvobitno tronožac iznad kojeg su pustinjski dželati vešali svoje žrtve. Koristi se u značenju: tri člana Čerema koja su se zaklela na istu osvetu.

TUPIL: takozvana 'planeta svetilište' (verovatno nekoliko planeta) za poražene Kuće Carstva. Mesto gde se nalaze poznato je samo Esnafu i ostaje u tajnosti i pod Esnafskim Mirom.

TVORAC: videti Šai-Hulud.

TVORČEVE KUKKE: kuke koje se koriste za hvatanje i penjanje na peščanog crva, kao i za upravljanje njime na Arakisu.

U

UDARAČ: kratka motka sa pričvršćenim udaračem na oprugu na jednom kraju. Namena: da se pobode u pesak i počne da 'udara' prizivajući Šai-Huluda. (Videti Šai-Hulud.)

ULEMA: Zensuni doktor teologije.

ULJANA SOČIVA: hufuf ulje koje u stanju statičke tenzije drži polje sile u cevi za gledanje, kao deo sistema za uveličavanje ili nekog drugog sistema za manipulisanje svetlošću. Pošto svaki element sistema može pojedinačno da se podešava u ritmu jednog mikrona, uljno sočivo se smatra za krajnje precizno sredstvo za rukovanje vidljivom svetlošću.

UMA: jedno od bratstava proroka. (Izraz prezira u Carstvu, označava svaku 'divlju' osobu koja upražnjava fanatično predviđanje.)

UROŠNOR: jedan od nekoliko zvukova bez opšteg značenja koje Bene Geserit usađuje u psihe izabranih žrtvava zbog potrebe kontrole. Kada čuje taj zvuk, uslovljena osoba privremeno postaje nepokretna.

USUL: slobodnjački: 'Osnova stuba'.

V

VALAH IX: deveta planeta Laoujina, sedište Škole Majki Bene Geserita.

VALI: neoproban slobodnjački mladić.

VAN-FREJN: galaška reč za 'neposredni stranac', odnosno ne iz tvoje neposredne zajednice; ne od izabranih.

VAROTA: čuveni graditelj baliseta; žitelj Čusika.

VATRENI STUB: jednostavna pirotehnička raketa za signalizaciju preko otvorene pustinje.

VELIKA BUNA: uobičajen naziv za Batlerski Džihad. (Videti Džihad, Batlerski.)

VELIKI DOGOVOR: opšte primirje nastalo zahvaljujući ravnoteži snaga između Esnafa, Velikih Kuća i Carstva. Njegovo glavno pravilo zabranjuje upotrebu atomskog oružja protiv ljudskih bića. Svako pravilo Velikog Dogovora počinje: 'Forma se mora poštovati...'

VELIKE KUĆE: vlasnici planetnih dobara; međuplanetni preduzimači. (Videti Kuća.)

VISOKO VEĆE: uže rukovodstvo Landsrada ovlašćeno da igra ulogu vrhovnog arbitra u sporovima između Kuća.

VODNO BREME: slobodnjački: smrtna obaveza.

VODNA CEV: svaka cev u pustinjском odelu ili peščanom šatoru koja dovodi pročišćenu vodu u sabirnicu i iz sabirnice do onoga ko nosi pustinjsko odelo.

VODNI ČOVEK: posvećeni Slobodnjak zadužen za obredne dužnosti oko vode i Vode Života.

VODA ŽIVOTA: otrov koji 'prosvetljuje' (videti Časna Majka). Tečnost koju izbacuje peščani crv (videti Šai-Hulud) u trenutku kada se davi, a koja se menja u telu Časne Majke i postaje narkotik što se koristi u siečkoj tau-orgiji. Narkotik 'spektra svesnosti'.

VELIKA MAJKA: rogata boginja, žensko načelo svemira (obično: Majka Svemira), žensko lice muško-žensko-srednjeg trojstva koje su mnoge religije Carstva prihvatile kao svevišnje biće.

VERITE: jedan od narkotika sa Ekaza koji uništava volju. On osobu onemogućuje da laže.

VOZAČ ZAČINA: svaki čovek Dine koji nadzire i upravlja pokretnim mašinama na površini pustinje Arakisa.

VRATA ZA UZMAK ILI PREPREKA ZA UZMAK: (skraćeno: pru-vrata ili pru-prepreka) penta štitnik koji se postavlja da bi zadržao gonioce osoba u bekstvu. (Videti Penta štitnik.)

VRHOVNI PROKTOR: Časna Majka Bene Geserita koja je takođe oblasni direktor benegeseritske škole. (Obično: Bene Geserit sa Vidom.)

Z

ZAČIN: videti melanž.

ZAŠTITNI ZID: planinski geografski masiv na severnim prostranstvima Arakisa koji štiti jednu malu oblast od siline planetnih Koriolis oluja.

ZENSUNI: sledbenici sekte raskola koja se otcepila od učenja Maometa (takozvanog Trećeg Mohameda) oko 1381. pre Esnafa. Zensuni religija poznata je uglavnom po svom isticanju mističnog i vraćanju na 'put otaca'. Većina učenika naimenovala je Ali Ben Ohašija za vođu prvobitnog raskola, ali postoje neki dokazi da je Ohaši bio samo muž koji je tumačio stavove svoje druge žene Nisai.

Ž

ŽETELICA ILI FABRIKA ZA PRERADU ZAČINA: velika (često 120 x 40 m) mašina za iskopavanje začina obično se upotrebljava na bogatim, nekontaminiranim erupcijama melanža. (Često se naziva 'gmizavac' zbog bubolikog tela na samohodnim gusenicama.)

Sadržaj

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

DODACI

TERMINOLOGIJA CARSTVA